PROPERTY OF THE

~~20/34. H.~~

Q. 405. 24

Public Library of the City of Boston

SICUT PATRIBUS SIT DEUS NOBIS

BOSTONIA CONDITA AD. 1630.

CIVITATIS REGIMINE DONATA AD. 1822.

From the Townsend Fund.

Added Oct. 28, 1863 No. 61246

*Q 405.24

Letter (Box)

(Alexander Grammaticus)

(Doctrinale)

**Q.405.24

Cribere clericulis paro doctrinale nouellis:

Quia textus eſt planus nõ indiget explanatione·Sed tñ pro forma ſeruanda in ſequẽtibus ſic conſtrue: Ego magiſter alexander paro ſcribere doctrinale ideſt librũ dantem doctrinã nouellis clericulis ideſt ſcholaribus: q̃ſi dicat:nõ pro ꝓuectis hoc opꝰ ſcribit̃:ſ; pro rudibꝰ·

Pluraq; doctorum ſociabo ſcripta meorum·

Cõſtrue: Ego ſociabo plura ideſt multa ſcripta meoꝝ doctoꝝ ideſt magiſtroꝝ·hoc dicit ad arrogantiã euitandã:ut oſtendat qđ ſcripturꝰ eſt preſtantium viroꝝ ⁊ non ꝓprijs auctoritatibus valiturum·

Jamq; legent pueri pro nugis maximiani
Que veteres ſocijs nolebant pandere caris·

Ideſt hec per me ſcribenda legent pueri pro nugis·i·loco nugarũ maximiani:qui fuit ſcriptor fabulaꝝ:que·i·quas res:veteres·i.antiqui:nolebant pandere ſocijs caris:qz ita caras habebant ſeu tenebãt has nugas ut ⁊ chariſſimis occultarẽt illas·Ideo dicit hunc librum legent loco illarum nugarum·ſ·fabularum·

Preſens huic operi ſit gratia pneumatis almi:
Me iuuet:⁊ faciat complere quod vtile fiat·

More boni catholici ſpiritus ſancti gratiã inuocat dicens: Gratia almi pneumatis·i·ſancti ſpiritus adſit ſeu preſens ſit huic operi:⁊ iuuet me ad hoc opus:⁊ faciat cõplere opus qđ fiat vtile legentibus·

Si pueri primo nequeant attendere plene:
Hic tamen attendat:qui doctoris eſt vice fungens
Atq; legens pueris laica lingua reſerabit
Et pueris etiam pars maxima plana patebit·

Quia ſuperius dixit pueros hunc librũ lecturos ⁊ pro illis eundem ſcribere:ideo tacite reſpondẽs queſtioni ſic dicit: Si pueri nouelli neq̃ant primã vicem attẽdere ſeu hunc librũ intelligere:attendat ille qui eſt vice fungens doctoris·i·repetitor uel magiſter lecturus·Atq; pro et legẽs hũc librũ pueris.reſerabit·i·declarabit eiſdẽ·lingua laica.i·vulgari.poſtea nõ erit magna difficultas in libro:qz etiã ſicut magiſtro maxĩa ps libri patebit plana·i·manifeſta ⁊ cara erit pueri·hoc dicit:ne timore difficultatis omittatur liber ſuus·

Oces in primis quas per caſus variabis:
Ut leuius potero te declinare docebo.

In iſta parte incipit autor dare ordinē libro ſuo ipſuz per capitula diſtinguēdo: et dicit ſic: Ego docebo declinare ut leuiꝰ potero in primis. i. in primo capitulo voces quas variabis. i. declinabis per caſus quaſi dicat primū capitulū erit de declinationibus nominum.

Iſtis confinem retinent heteroclita ſedem.

Conſtrue: heteroclita noīa retinēt ſedē confinē. i. locū proximū iſtis declinationibus ſupradictis. i. ſecundū capitulum erit de heteroclitis ibi: Hec tibi ſignabis.

Atq; gradus triplicis collatio ſubditur iſtis

Conſtrue. Collatio. i. comparatio triplicis gradus. ſubditur. i. immediate ſubiungitur iſtis ſcilicet heteroclitis. i. tertium capituluz erit de cōparatiuis ibi: Hunc gradibus ternis.

Cuiq; ſit articulo que vox ſocianda notabo.

Ego notabo q̄ vox ſit ſocianda cuiq; articulo. i. per quos articulos queq; vox ſit declinanda. i. quartū capitulū erit de generibus nominū: ibi ſcilicet: In quantum potero.

Hinc de preteritis petrum ſequar atq; ſupinis.

Conſtrue. hinc. i. poſtea tractādo de preteritis: atq; pro et de ſupinis verboꝝ. ſequar petrū eliam qui quendā tractatū de ſimili materia ordinauit. i. quintū capitulū erit de preteritis et ſupinis ibi: Ut tibi p metrū.

His defectiua ſuberunt et anomala verba.

Conſtrue. his predictis. ſ. preteritis et ſupinis. ſuberunt. i. imediate ſequuntur verba defectiua. i. anomala. i. ſextum capituluz erit de verbis defectiuis et anomalis ibi: Donatum ſequere.

Verborum formas exinde notabo quaternas.

Conſtrue. exinde. i. imediate poſt notabo. i. ſcribam quaternas formas verboꝝ: et qualiter verba quaternis formis diſtinguantur. i. ſeptimum capitulū erit de quatuor formis verboꝝ ibi: Quatuor in verbis.

Hinc pro poſſe meo vocum regimen reſerabo.

Conſtrue. Ego reſerabo hinc. i. poſt pro poſſe meo regimen vocū. i. qualiter vocū alia aliā regit. i. octauū capitulū erit de regimine dictionum ibi: Hic iubet ordo libri etc.

Quo iungenda modo conſtructio ſit ſociabo·
Cōſtrue: Ego ſociabo p̄dictis q̄uō cōſtructio ſit iūgēda·i·faciēda·i·nonū capl'm erit de ordinatiōe dictionū in cōſtructiōe ibi: Eſt poſt p̄dicta
Poſt hec pandetur que ſillaba quanta locetur·
Cōſtrue: poſt hec pandet̄·i·dicet̄ quāta ſillaba locet̄·i·locari debeat in carmine: hoc eſt q̄ decimū capitulū erit de cognitione ſillabaꝝ qualiter produci ꝛ breuiari debeant ibi: Pandere propoſui·
Accentus normas exhinc variare docebo·
Conſtrue: Ego docebo variare·i·mutare ex hinc·i·poſt normas·i·regulas accentus ſiue accentū: hoc eſt q̄ vndecimū capitulū erit de accentibus ibi: Accentus normas.
Tandem grāmaticas pro poſſe docebo figuras·
Cōſtrue: Tandē.i.vltimate docebo grāmaticas figuras·i· figuras grāmaticales p̄ poſſe·i·iuxta poſſibilitatē meā.i.duodecimū capitulū erit de figuris grāmaticalibus ibi: Pluribus eſt mēbris·
Quāuis hec non ſit doctrina ſatis generalis·
Proderit ipſa tamen plus nugis maximiani·
Cōſtrue: hec doctrina p̄derit plus nugis maximiani fabuloſi nugacis q̄uis nō ſit ſatis generalis·i·multū plira ſeu vl'is ꝛ hic ſe humiliat·
Poſt alphabetū minus hec doctrina legetur·
Inde legēt maius mea qui documenta ſequūtur·
Cōſtrue: hec doctrina·i·liber meus leget̄ poſt minus alphabetū·i· poſt donatū uel priſcianū quē vocat alphabetū·inde·i.poſtea illi qui ſequūt̄ mea documenta·i·qui ſciēt librū meū legēt maius volumē priſciani· Et hic oſtēdit quo tēpore ꝛ per quē ſcholarē legi debeāt·
Iſte fere totus liber eſt extractus ab illo·
Quia: ſupple iſte liber fere.i·quaſi totus eſt extract? ab illo·ſ·priſciano· Et vult dicere q̄ p̄mo legēdus eſt donatus ſiue priſcian? minor.deinde liber ſuus·tertio priſcian? maior·q·d· q̄ iſte liber quaſi totus eſt extractus a priſciano· Et ſic finitur prohemiuꝫ ꝛ ordo libri ſui·
Rectis as·es·a·dat declinatio prima·
Atqꝫ per am propria quedā ponuntur hebrea·
Ideſt prima declinatio ſeu noīa prime declinationis in rectis·i·in n̄tis ſingularibus faciūt in as ut andreas: in es ut enchiſes: in a ut muſa: et

patet couſtructus:atq pro ꝛ quedā ꝓpria nomina hebrea ſeu iudea po/
nunt per am·i·terminant in am:ut adaz ꝛ abrahā· Et ita videt prima
declinatio quatuor habere terminatiões:videlicet as es a ꝛ am·

Dans ae dipthongon genitiuis atq datiuis·

Dans.ſ.prima declinatio gtis:atq pro ꝛ datiuis ae diptongū·Jdeſt ꝙ gti ꝛ datiui ſingulares prie declinatōis faciūt in ae diptōgū:ut poete ꝛ muſe:lꝫ nō ꝓferat nec ſcribat ex toto ut dicit regula diptongoꝝ· Nam ſunt q̄tuor·ſ·ae ꝛ oe au ꝛ eu·due quaꝝ ſcribunt ꝛ ꝓferunt ex toto·ſ·au: ut audeo:eu ut eunuch⁹·Alie due nō ex toto ſcribūt neq ꝓferunt·ſ·ae ꝛ oe:ut muſae ꝛ foenū·ꝛ hoc ſeruat apud modernos·

Am ſeruat quartus:tamen an aut en repimus·
Cū rectus fit in as vel in es vel cum dat a grecus·
Rectus in a greci facit an quarto breuiari·

Jdeſt ꝙ accuſatiu⁹ ſingularis prime de·generaliter terminat in am:ut poetā ꝛ muſaz·Tñ nos reperim⁹ an aut en in accuſatio pme declinationis:cū pro qñ rectus·i·ntūs fit in es hoc ē terminat in es ꝛ in as: videlicet cū pro qñ rect⁹·i·ntūs dat a·i·terminat in a·q·d·ꝙ accuſatiu⁹ ſingularis prie declinatōis preter generalē terminatiōez repit in an terminari:ꝛ hoc eſt qñ ntūs in as terminat:ut hic eneas:accuſatio hūc eneā uel enean·Reperit in en termiari ꝛ hoc qñ ntūs terminat in es: ut hic enchiſes:accuſatio hūc enchiſez uel enchiſen·Reperit etiā in am cone/ ptā terminari ꝛ hoc qñ ntūs grecus in a terminat:ut hec egina:accuſatiuo hāc eginā uel egina·ideo ſubiūgit dicēs Rectus·i·ntūs nōis greci in a terminati facit an breuiari quarto·i·accuſatio ſingulari· Ex quib⁹ regulis colligit ꝙ accuſatiu⁹ ſingularis prie declinatōis aliqñ termiatur in am ꝛ in an ꝓductā:aliqñ in em ꝛ in en:aliqñ in am ꝛ in an coneptam:ſicut patet in exemplis prenotatis.

Quintus in a dabit: poſt es tamē e repitur·

Jdeſt ꝙ vtūs prie de·terminat in a:ut vtō o andrea o enchiſa o poeta· Tñ e ideſt vtūs in e terminat⁹ reperit poſt es·i.poſt ntm̄ in es termiatū:ut hic anchiſes vocatiuo o anchiſe uel anchiſa·

A ſextus:tamen es quandoq p e dare debes

Jdeſt ꝙ ablatiuus fit in a:ut ablatio ab hoc andrea·Tu debes qnq·i· aliqñ dare es·i.nomē prime declinationis in es terminatū per e in ablatiuo:ut hic enchiſes:ablatiuo ab hoc enchiſe uel enchiſa·

Am recti repetes quinto·ſextum ſociando·
Ideſt noĩa pⁱme de.faciẽtia ntm̃ per am repetũt illũ ntm̃·ſ·illã termĩatio nã am in vtõ ſociãdo ſextũ·i·ablatiuũ·q·d· ꝙ noĩa terminata in am in ntõ faciũt vtm̃ ⁊ ablatiuũ ſiles:ut hic adã vtõ o adã ablatio ab hoc adã

Rimo plurali decet e quintoqꝫ locari·
Conſtrue:Decet per declinationẽ in pⁱmo plurali ideſt nominatiuo:qꝫ pro ⁊ quinto.i·vocatio locari e:ut pluraliter nominatiuo hi poete:vocatiuo o poete.

Atqꝫ ſecũdus habet arum:niſi ſincopa fiat·
Conſtrue:Atqꝫ pro ⁊ ſecundus·i·genitiuus pluralis habet arum: ut poetarũ:niſi figura fiat que vocat̃ ſincopa.ut graiugenũ pro graiugenaꝝ ideſt domine grecoꝝ· Eſt autẽ ſincopa qñ littera uel ſillaba de medio dictionis eripitur·

Tertius ⁊ ſextus habet is:tamen excipiemus·
Quãdo mas fit in us in a femineũ ſine neutro·
Femineis abus ſociabit̃ ut dominabus·
Sextũ diſcernens:iſtis animas ſupaddes·
Conſtrue:Tertius ⁊ ſextus·i·datiuus ⁊ ablatiuus pluralis pⁱme declinationis habet is:ut datiuo his muſis ablatiuo ab his muſis·Tamen excipiemus a pⁱedicta regula qñ mas·i.maſculinuꝫ genus fit in us: ut dominus:femininũ in a ut domina:ſine neutro.i·ꝙ talia non habeant neutrũ:ut dominus domina:nõ enim dicimus dominuꝫ in neutro genere·in femininis terminationibus hoꝛum taliuꝫ nominũ hec terminatio abus ſociabitur datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus:ut dominabus mulabus·Et hoc eſt cauſa differentie maſculoꝛũ ſuoꝛum: nõ obſtante ꝙ ſint pⁱme declinationis:qꝛqꝫ hec nomina feminea regulariter debeãt in is terminari·Sexuꝫ diſcernẽs in talibus nominibus:quia debent eſſe res animate:ut dominus domina·Nam ſi alia nomina ſignificarent res inanimatas nõ facerent datiuũ ⁊ ablatiuuꝫ plurales in abus ſed in is :ut pugnus pugna·Nec etiã ſi ſexus nõ diſcerneretur:ut colũbus columba Etiã reqⁱrit̃ ꝙ femininũ recte foꝛmet̃ a maſculino mutãdo us in a:⁊ per hoc excipit̃ gall⁹ gallina·Requirit̃ etiã ꝙ ſignificatio non variet̃ ⁊ per hoc excipit̃ lacert⁹ lacerta:nã lacert⁹ ſignificat lo bꝛazo lacerta la certa·
Deinde dicit Auctoꝛ tu ſupaddes iſtis hoc nomẽ aĩas qđ facit aĩabus.

Accuſatiuis pluralibus as ſociabis·
Tu declinator ſociabis as accuſatiuis pluralibus prime declinationis: ut accuſatiuo has muſas·
Verſibus his nota fit declinatio prima·
Cõſtrue: pma declinatio fit nota·i·mãifeſta tibi his vſib? ſupradictis·
R uel ir ur aut um us aut eus pone ſecunda·
Conſtrue: Pone in ſecunda·ſ· declinatõne in nominatiuo caſu ſingulari iſtas ſex terminationes: videlicet er ut magiſter ir ut vir· ur ut ſatur: um ut ſcamnũ: us ut dominus· eus ut theſeus·
I genitiuus erit: ſed quando rectus habebit·
Ir aut ur aut eus: genitiuus eum ſupabit·
Ideſt ꝙ genitiuus ſingularis nominũ ſecũde declinatiõis terminatur in i productã ꝛ quomodocũqꝫ faciat nomĩatiuus: ut magiſter magiſtri vir viri: ſatur ſaturi: ſcamnuꝫ ſcamni: dominus domini: theſeus theſei· Sed eſt ſciendũ ꝙ genitiuus aliquãdo ſuperat nominatiuũ quãdo nominatiuus terminat̃ in ir: ut vir viri ſatur ſaturi: in eus ut theſeus theſei: eius genitiuus licet nõ videat̃ creſcere tñ creſcit: quia theſeus eſt dictio biſſillaba ꝛ nõ triſillaba: cũ ſit diptõgata ĩ fine· theſei vo triſillaba·
Um par fiet ꝛ us: ſed quod fit in er variamus·
Um·i· nomẽ ſecũde declinatõis in um terminatũ ut ſcamnũ: ꝛ us·i· nomen ſecũde declinatõis in us terminatũ ut dñs fiet par·i· equale in nominatiuo ꝛ gtõ· Sed nos variam? illud qđ ſit in er·q·d·ꝙ illud tale nomen in er terminatũ aliqñ creſcit in gtõ: ut puer pueri· aliqñ nõ creſcit: ut magiſter magiſtri· Et hoc declarat inferius per regulas ſpeciales·
Er ſ p iuncta ſupabit: ꝛ r ſine muta·
Hic autor ponit duas regulas: quarũ prima eſt talis: Nomẽ ſecũde declinationis in er terminatũ s p precedẽte ſeu iuncta uel cõiuncta ſuperabit in genitiuo: ut aſper aſperi proſper ꝓſperi· Alia ponit̃ cum dicit̃ ꝛ er ſine muta·i· nomẽ terminatũ in r nulla muta lrã precedẽte ſupabit ĩ genitiuo: ut puer pueri· Pro cuius euidẽtia ſciẽdũ eſt ꝙ mute ſunt nouem ſcilicet·b·c·d·f·g·h·p·q·t·
S t ſi preſit genitiuus non ſupabit·
Hec ſententia eſt ꝙ genitiuus nõ ſuperabit nominatiuũ ſi s t preſit·i· ſi ſit ante er ut magiſter magiſtri·

Huic nomine ſuberit ternã ue ſequeſter habebit.
Dicit auctor: ꝙ hoc nomẽ ſequeſter ſuberit huic nomine. i. regule pdicte: ſcilicet S t ſi preſit ⁊c. que ſerua illã regulã. i. nõ creſcit in gtõ: ⁊ declinatur ntõ ſequeſter ſequeſtrũ ſequẽſtriſ: gtõ ſequeſtri ⁊c. Poteſt etiã declinari per tertiã: ut ntõ hic ſequeſter hec ſequeſtris ⁊ hoc ſequeſtre. ⁊ idē eſt quod pacificator diſcordiarum.
Par eſt cũ mute ſubit r. per a dans muliebre.
Sentẽtia huius verſus talis eſt: nomẽ ſecũde declinatõis in' er terminatũ eſt par. i. equale in ntõ ⁊ gtõ: cũ pro qñ iſta terminatio er ſuberit mute. i. ſequit̃ mutã dans muliebre. i. femininũ genus per a. ut nominatio pulcher pulchra pulchrum: genitiuo pulchri ⁊c.
Hinc tamen excipias que de gero vel fero formas.
Hic autor ponit exceptionẽ a regula predicta dicens: Tu excipias. i. excipere debes hinc. i. ab iſta regula: illa noĩa que tu formas per deriuationẽ ſeu per cõpoſitionẽ de gero geris uel de fero fers: qr licet talia noĩa habeant mutã ante er: tñ habent genitiuũ ſuperantem ntm̃: ut dapifer dapiferi armiger armigeri. In his enĩ ⁊ ſimilibus lr̃a muta precedit er videlicet. f. uel. g. a ideſt femininũ in a: ut dapifera ⁊ armigera genitiu9 tñ ſuperat nominatiuũ: ut dapiferi ⁊ armigeri.
Creſcant que dant us ſed adulter erit ſupandus.
Hic ponit̃ vna regula per modũ exceptõnis que talis eſt: Illa noĩa que dant us in gtõ creſcũt. i. habẽt gtm̃ ſuperantẽ uel in ſillabis: ut vn9 vnius alter alterius: uel in tẽporibus ut alius alius: ⁊ hic noĩatiu9 adulter erit ſuperãdus a gtõ: lꝫ habeat mutã ante er ⁊ femininũ in a. ⁊ eſt adulter ille qui vadit ad alienũ thorũ ſiue alienã vxorẽ. Similiter etiã illa q ponunt̃ in ſequẽtibus verſibus habẽt genitiuũ ſuperanteꝫ nõ obſtante regula: Par eſt cum mute.
Celtiber atq lacer liber ſocer ac iber atq.
Preſbiteri cũ mulcibero memor eſſe memento.
Celtiber eſt quidã populus. lacer. i. laceratus. liber. i. frãchus. ſocer lo ſocero. liber populus hiſpanie: atq pro et: tu memẽto eſſe memor hui9 nominis preſbyteri cũ hoc noĩe mulcibero: qr oĩa iſta habẽt genitiuũ ſuperantẽ nominatiuũ. Preſbyter dicit̃ quaſi prebens iter. Mulciber dicitur quaſi mulcens ibrem: ⁊ idem eſt ꝙ ferrarius.
Dexter format eri: poteris quoq dicere dextri.

Dicit ꝙ hoc nomen dexter aliqñ facit dexteri: ⁊ ſic habet genitiuũ ſuperantem: ⁊ aliqñ facit dextri ⁊ ſic nõ habet genitiuũ ſuperantẽ.

Cetera cũ muta dic eſſe frequentius equa.

Sententia eſt talis videlicet ꝙ cetera nomina ſecunde declinationis in er terminata que nõ poſſunt cõprehendi in regulis predictis ſunt equalia in nominatiuo ⁊ genitiuo: ut ager agri faber fabri. Conſtructus eſt talis: Tu dic cetera a predictis cum muta ſcilicet precedẽte eſſe equa.i. equalia in nominatiuo ⁊ genitiuo.

Unus ⁊ ullus vter ⁊ nullus ſolus ⁊ alter.
Totus dant in ius genitiuos addis alius.
Nanqꝫ tenent normã pronominis iſta ſecundã.

Quia ſuperius dixit ꝙ illa noĩa que dant us in gtõ creſcunt. ideo ſpecificat in iſtis verſibus que ſunt illa noĩa que dant us. Et dicit̃ ſic: Iſta noĩa videlicet vnus ⁊ vllus vter ⁊ nullus ſolus ⁊ alter ⁊ totus dãt genitiuos in ius. Tu etiã adde his predictis alius qđ facit alius. Sꝫ dimiſſis aliis q꜡ clara ſunt: attende ſuper hoc noĩe alius cuius genitiu⁹ videtur eſſe equalis ntõ. Reſponde ꝙ ſi nõ creſcit in ſillabis creſcit in tẽporibus qñ producit̃ in gtõ ⁊ in ntõ breuiat̃. Deinde dicit autor: nãqꝫ.i. certe iſta.ſ. noĩa tenẽt ſecundã normã pnoĩs.i. variat̃ ad modum ſecundi modi pronoĩs. Et ſi querat̃: vtrũ ſint noĩa uel pronoĩa? Reſponde noĩa naturã pronoĩs ſapientia in modo declinãdi ⁊ in modo ſignificandi.

Eus dat ei vel eos genitiuo more pelaſgi.

Quaſi dicat: nomen ſecunde declinationis in eus terminatũ habet duplicem genitiuũ ſcilicet eos uel ei: ut hic theſeus: genitiuo huius theſei uel theſeos: ⁊ hoc more pelaſgi.i. greci.

Cum datur ii bina iacitur quandoqꝫ ſuprema.

Dic ꝙ cum pro qñ bina ii.i. geminũ ii dat̃ in genitiuo: ſuprema.i. vltima i aliqñ iacit̃ ideſt abiicit̃: ⁊ hoc fit cauſa metri: ut in verſu: Quid timeas nõ eſt: antoni ſcripta legunt̃. ⁊ ponit̃ antoni pro antonii.

Tertius o poſuit: ſextũqꝫ ſibi ſociabit.

In hoc verſu ponit regulã de datiuo ⁊ ablatiuo ſingularibus ſecũde declinatõis dicẽs: Terti⁹.i. dtũs poſuit o.i. terminat̃ in o: ut dño: ꝙ ꝑ et ⁊ ſociauit ſibi ſextũ.i. ablatiuũ hoc eſt in eadẽ terminatiõe: videlicet in o ut domino.

Sed dabis i terno cũ feceris us genitiuo·
Hic ponit exceptionẽ a regula datiui ⁊ dicit: Sꝫ tu dabis in terno·i·datiuo: cũ pro qñ feceris ius in gtõ: ut vnus vnius vni: alter alteriꝰ alteri
Um retinet quartus: ſed neutris prouideamus·
Primum cũ quarto quintoqꝫ ſono dabis vno·
Hic ponit regulam de accuſatiuo dicens: Quartus·i·accuſatiuꝰ retinet um: ut accuſatiuo hunc magiſtrũ· Deinde ponit vnũ notabile ſiue vnã regulã validã in qualibet declinatiõe dicens: Sed prouideamus·i· prudentiã habeamus in neutris: In ipſis enĩ neutris prouideamus cuiuſcũqꝫ declinationis ſint· Nos decet dare primũ·i·nominatiuũ cum quarto·i·cum accuſatiuo: qꝫ pro ⁊ quinto·i·vocatiuo vno ſono ideſt ſub vna terminatione·q·d·ꝙ noĩa neutra habent nominatiuũ accuſatiuũ vocatiuũ ſimiles in omni declinatiõe· In prima ut hoc paſcha accuſatio hoc paſcha vtõ o paſcha· In ſecunda hoc ſcamnũ accuſatio hoc ſcamnũ vtõ o ſcamnũ· In tertia hoc thema accuſatiuo hoc thema vtõ o thema. In quarta: hoc cornu actõ hoc cornu vtõ o cornu· In quinta vero nõ eſt exemplũ: qꝛ nulla noĩa neutra repiunt̃ quinte declinationis.
On iunges grecis menelaon ſit tibi teſtis·
Tu iũges on grecis noĩbus in actõ ſingulari·q·d· ꝙ noĩa greca ſecũde de·p̃ter gñalẽ terminatõꝫ poſſũt actm̃ in on termĩari: ut hic menelaus: actõ hũc menelaũ ul' menelaõ·⁊ hoc ẽ qð dicit menelaon erit tibi teſtis·
Cũ tenet eus rectus: aliquãdo fit per a quartus·
Sentẽtia talis eſt ꝙ qñ ntũs deſinit in eus quartus·i·accuſatiuꝰ fit aliqñ per a: ut hic theſeus accuſatiuo hunc theſeũ uel theſea·
Rectus in er vel in um ſimilẽ facit ſibi quintũ·
Hic autor ponit regulã de vocatiuis ſingularibus ſecũde declinatõis ⁊ dicit: Rectus·i·ntũs in er terminatus uel in um: facit quintũ·i·vocatiuũ ſibi ſimilem: ut hic magiſter: vocatiuo o magiſter·⁊ hec dorciũ: vocatiuo o dortiũ: ⁊ ſic philorciũ ⁊ gliceriũ que ſunt nomina greca·
Ex er quãdoqꝫ p methatheſim repis re·
Dicit ꝙ ppria nomina in er terminata aliquãdo faciunt vocatiuum in re: ut hic leander: vtõ o leander uel dre· Et hoc fit per figurã que dicitur methateſis· Methateſis nihil aliud eſt ꝙ̃ tranſpoſitio litterarꝫ· Cõſtructus talis eſt: Tu reperis qñqꝫ re in vocatiuo ex er·i·ex nominatio

terminato in er per methateſim·i·per illã figurã que ſic nominatᵣ·
Recti dipthongus dabit eu quinto quaſi grecus·
Ideſt nomina terminata in eus dipthongū faciunt eu in vocatiuo: ut hic theſeus vocatiuo o theſeu quaſi grecus·i·ſm grecã declinationẽ·
Cum propriũ dat ius tenet i quintus iaciens us·
Ideſt nomina ppria terminata in us in vocatiuo remota us faciunt in i: ut hic antonius: vocatiuo o antoni: ⁊ hoc in noĩbus proprijs termiã/tis in ius· Conſtrue ſic: Quintus tenet i: cũ pro quãdo propriũ ſcilȝ no/men dat ius iacens ideſt abijciens us·
Us mutabis in e·ſic formas cetera recte·
Ideſt cetera noĩa ſecunde declinatiõis que nõ poſſunt cõtineri ſub ali qua regula predictarũ formant vocatiuũ a nominatiuo mutando us in e: ut dñs us in e fit domine· vicarius us in e fit vicarie·
Quintus habet caſus fili deus agne vel agnus·
Et uulgus pelagus populus fluuiuſqȝ coruſqȝ·
Cũ propriũ longam dabit us u quintus habebit·
Dicit autor qꝫ noĩa que in lr̃a ponunᵣ nõ penitus ſeruãt regulã p̃dictã qȝ filius facit o fili ⁊ aliqñ filie: ⁊ tunc ſeruat regulã· deus o deus· agn⁹ o agne uel agnus· vulgus o vulgus· pelagus o pelagus· popul⁹ o popu/lus· fluuius o fluuius· chorus o chorus la cõpagnia· Ordina ſic litterã Quintus caſus ideſt vocatiuus huius nominis filius habet fili· deus o deus in vocatiuo·

Rimo plurali quinto ſimul i ſociabis·
Id ẽ noĩatiu⁹ ſecũde declinationis in primo plurali hoc ẽ in ntõ: ⁊ quinto·i·vocatiuo faciũt i productã: ⁊ hoc intellige in maſculino feminino ⁊ cõi genere· Et pluraliter nominatiuo hi domini pluraliter nominatiuo he papiri· pluraliter nominatiuo hi philoſophi. In neutro autẽ genere ſtatim regula dabitur ⁊ doctrina· Conſtrue ſic: Tu ſociabis i primo plurali qꝫ pro et quinto·i·vocatiuo.
Hos caſus neutris quartũqȝ decet per a poni·
Senſus eſt qꝫ noĩa ſecunde declinationis neutri generis in ntõ accuſa tiuo ⁊ vocatio pluralibus faciunt in a: ut pluraliter ntõ hec ſcamna· ac/cuſatio hec ſcãna· vocatiuo o ſcãna. Textus vero ſic ordinaᵣ: Decet id eſt debituȝ eſt hos caſus predictos: videlicet nominatiuum accuſatiuuȝ

ꝛ vocatiuū: poni·i·terminari p a neutris·i·oībus noīb9 neutri generis
Excipis ambo duo tamen hec heteroclita pono·
Quaſi dicat ꝙ hec duo omina ambo ꝛ duo excipiuntur a regula predi/cta: quia deberent facere amba ꝛ dua in neutro genere ꝛ non faciūt: tñ heteroclita ſunt: ac de ipſoꝝ declinatiōe tractabit in caplo heteroclitoꝝ
Dic niſi conciſis orum fieri genitiuis·
Auctor ponit regulam de genitiuo plurali ſecunde declinationis et di/cit: ꝙ genitiuus pluralis ſecunde declinationis facit orum ut domino rum: niſi ſint ſincopa·i·ſincopata· Littera ſic ordinatur: tu dic orum fieri genitiuis pluralibus ſecunde declinationis niſi in conciſis·i·ſincopatis. ut deum pro deorum·
Tertius is finit: ſextumꝗ ſibi ſociabit·
Tertius·i·datiuus pluralis facit in is ut datiuo his dñis·ꝗ pro et ſociauit ſextum·i·ablatiuū ſibi hoc eſt in eadem terminatione· ut ablatiuo ab his dñis·quaſi dicat ꝙ datiuus ꝛ ablatiuus pluralis ſecunde decli/nationis faciunt in is.
Os faciet quartus·niſi neutris a domus illis·
Quartus·i·accuſatiuus faciet os ut dominos· niſi in nominibus neu/tris que non faciunt accuſatiuū in os·ſed nos damus illis ſcilicet neu/tris a·ut accuſatiuo hoc ſcamna·
Dabit eꝗ vel a: tibi declinatio terna:
Tertia declinatio dabit·i·habebit has terminationes in nominatiuo caſu ſingulari videlicet o ut ſermo· e ut mare. a ut thema·ꝛ multas alias habet ut patebit inferius.
C iunges a vel e: d vult i ſola preeſſe:
Inueniuntur etiam terminata in c precedente a·ut lac lactis·uel prece/dente e ut alec alecis· Et hoc eſt quod dicit C iunges a uel e· Inueniuntur etiam terminata in d ſola i precedente ut dauid·nec poteſt alia vo/calis precedere d·ideo dicit d vult i ſola preeſſe·
L cum vocali patietur qualibet addi·
Inueniunrur quoꝗ terminata in l qualibet vocali precedente. a ut animal·e ut mel·i ut vigil·o ut ſol·u ut conſul· Ideo dicit l ideſt iſta littera l patietur addi cū qualibet vocali· Et eſt ſciendū ꝙ vocales ſunt quiꝗ ſcilicet·a.e·i·o·u·

N u non iunges:reliquis vocalibus addes·
Inueniunt etiã terminata in n qualibet vocali precedẽte preter u· Exemplum de a ut titan ideſt ſol·e ut nomẽ·de i ut delphin· de o ut demõ Expone igitur ſic:Tu non iunges hanc litterã n huic vocali u:ſed bene cum reliquis vocalibus ſcilicet.a·e.i·o·
Cuilibet r iungis:s inſuper omnibus addes·
Inueniunt etiam terminata in r littera qualibet vocali precedẽte· a ut torcular·e ut pater·i ut martir·o ut ſoror·u ut murmur· Textus autem ſic exponit:tu iunges r cuilibet vocali· Inueniunt quoq3 terminata in s qualibet vocali precedẽte·a ut pietas·e ut ſedes.i ut lis·o ut flos·u ut rus. Et hoc eſt qd dicit:tu addes s inſuper omnibus vocalibus·
B quoq3 prepoſita datur omnibus s ſociata·
Dicit auctor q ista littera s datur ſociata omnibus vocalibus prepoſita b·a ut arabs:7 eſt quidam populus·e ut celebs ideſt caſtus· i ut calibs: lo azar.o ut ſcrobs la foſſa·u ut vrbs la cita.
Uls ut puls ſequitur:ſed ems vt hiems reperitur·
Dicit auctor q etiam inueniunt iſte tres terminationes uls ut puls la polte.7 inuenit hec terminatio ems ut hiems.
N ſi preponas s omnibus addere debes·
Sentẽtia talis eſt:q ſi tu preponas hanc litteram n huic littere s tu debes addere omnibus vocalibus· Exemplũ de a ut glans la glande·de e ut mens·de i ut lins·de o ut mons·de u ut quincuns cis:7 decuns cis·
Non u ſed reliquis s p preeunte locabis·
Tu locabis hanc litterã s nõ cũ iſta vocali u ſed bene cũ reliquis precedente p·Exempla patent:a ut daps.e ut adeps·i·pinguedo farine uł alterius rei·i ut ſtips·i·truncus arboris·inde venit hec ſtipula. o ut ops·
Non i ſed reliquę:preeunt r s ſociatę·
Senſus eſt q iſta vocalis i nõ preit·i·non precedit hanc litterã r s ſociãte·i·ſequẽte:ſed reliquę vocales bene preeunt.i·precedũt r s ſociãte·Ubi gratia:a ut ars·e ut iners·o ut mors·u ut tyburs nomẽ fluuij·
Dicimus es ut pres·aus ut laus iungere debes·
Senſus eſt q inueniunt terminata in aes ut praes·7 in aus ut laus·
Irps ut ſtirps iunges·u ſolam t ſociabis·
Tu iũges predictis terminatõibus irps ut ſtirps ideſt pgenies uel trũ

cus arboris. Tu ſociabis u ſolã ꝛ nõ aliã vocalẽ huic lr̃e t ut caput.

X cum vocali patietur qualibet addi.

Senſus eſt ꝙ iſta littera x patiet̃ addi ideſt poterit iungi cum qualibet vocali. exẽplũ de a ut pax. de e ut rex. de i ut nix. de o ut nox. de u ut nux

Alx dabit anx arx unx ut calx lanx arx quoqꝫ cõiunx.

Senſus eſt ꝙ nomina tertie declinationis dabunt in ntõ caſu ſingulari has terminationes alx ut calx. i. la calcina. anx ut lanx. i. la taſſaria. arx ut arx la rocha. unx ut cõiunx lo marito e la moglier. et ſic ſumunt̃ terminationes tertie declinationis.

Ormat nomen in a. genitiuũ tis ſibi iuncta.

In iſta p̃te auctoꝛ ponit regulã de gtõ veniẽte a ntõ terminato in a Et dicit ſic: Nomẽ terminatũ in a foꝛmat genitiuum hac ſillaba tis iuncta ſibi: ut hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ex e: velut mare ſiue cubile.

Hic ponit regulã de genitiuo veniente a ntõ terminato in e. Et ſic exponit̃ littera Tu facies is ex e. i. ex noĩe terminato in e. q̃ſi dicat ꝙ nomina in e terminata mutant e in is foꝛmando genitiuũ ſingularẽ: veluti mare e in is fit maris: ſiue cubile e in is fit cubilis ideſt lectus.

Onis habens ex o. ſed inis do perficit ꝛ go.
Femineo genere nemo ſociatur homoqꝫ.
Ordo vel margo cardo cum turbine virgo.
Sic ꝛ apollo facit: britoniſqꝫ brito caro carnis.

In hac parte auctoꝛ ponit regulam de gtõ veniẽte a ntõ in o ꝛ dicit ſic: Tu habes in gtõ ſingulari tertie declinationis onis penultima producta ex o. i. ntõ terminato in o: ut ſermo ſermonis. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs: Sed do ꝛ go in feminino genere p̃ficit gtm̃ in inis penultĩa coꝛrepta: ut dulcedo dinis ꝛ caligo ginis. nemo qꝫ pro ꝛ homo ſociat̃ predictis: q2 vtrũqꝫ facit gtm̃ in inis penultĩa coꝛrepta: ut nemo neminis ꝛ homo hoĩs. Et illa que ſequunt̃ in lr̃a ſociant̃ predictis: ut oꝛdo oꝛdĩs ꝛ margo marginis. ꝛ eſt ſpaciũ qð circũcirca litteras ul' fluuios eſt. Cardo cardĩs ẽ ferrũ ſup quo voluit̃ hoſtiũ. Inuenit̃ etiã cardo cardonis ꝛ eſt quedã herba ſpinoſa. Turbo turbinis ẽ turbatio maris uel alius rei ꝟgo ꝟginis: ꝛ apollo apollinis. i. ſol. brito facit britonis quidã populus Caro etiã excipit̃ qð facit carnis ꝛ nõ caronis: Ideo dicit caro carnis.

Lac lactis ponit:ſed alec alecis habebit·

Dicit ꝙ hoc nomē lac habebit lactis in genitiuo·⁊ hoc nomē alec habebit alecis· Et eſt quidam piſcis qui dicit᷑ lo arengo.

Is poſt l pone:ſed lis mel felq; dedere·

In hac parte auctoꝛ ponit regulam de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in l ⁊ dicit ſic·Tu pone is poſt l· quaſi dicat ꝙ nomina terminata in l faciūt genitiuū addendo is:ut animal addita is fit animalis·Sed mel ⁊ fel excipiunt᷑ quia ſuſcipiunt lis in genitiuo·ut mel addita lis fit mellis·fel addita lis fit fellis· Et hoc eſt quod dicit: ſꝫ lis mel felq; dedere·

Al alis longam dat neutrum:cetera curtam

Nomen neutrū in al terminatū dat alis longā in genitiuo: ut animal animalis penultima producta·Cetera·ſ·que non ſunt neutra dant alis curtā in gtō:ut hanibal hanibalis·⁊ eſt propꝛiū nomē viri·

Curtam pone ſalis:longam dat elis ⁊ olis·

Excipit᷑ hoc nomē ſal qḋ quāuis ſit neutri generis tn̄ cōripit penultimā Et ideo dicit Curtā pone ſalis·i·penultimā illius genitiui·Inuenitur etiam ſal maſculini generis:⁊ tunc tene illam regulā Cetera curtā·Lōgam dant elis ⁊ olis·i·genitiui terminati in elis ⁊ in olis dant penultimā longam·ut michael michaelis ⁊ ſol ſolis·

Ul dat vlis:il ilis:conſul pugil tibi teſtis·

Dicit ꝙ nomē terminatū in ul dat ulis in gtō·⁊ terminatū in il dat ilis in gtō vtrobiq; penultimā cōripiēdo·cōſul cōſulis ⁊ pugil pugilis eſt tibi teſtis·i·exemplū· Et eſt cōſul ille qui donat conſilium· Pugil eſt ille qui pugnat cū alio·

An erit is iuncta:fietq; penultima longa·

In hac parte autoꝛ determinat de genitiuo veniēte a noīatiuo terminato in an ⁊ ſic dicit:An erit is iuncta·i·hec terminatio is erit iuncta an: ideſt ntō terminato in an:⁊ hoc intellige formādo genitiō·ut titan addita is fit titanis penultimā pducit·⁊ ideo dicit Fiatq; penultiā lōga·

E ſuper n dat inis curtam·ſed deme lienis·

Hic autoꝛ determinat de genitiuo veniēte a ntō in n pꝛecedēte e·⁊ dicit ſic:E ſuper n·i·nomen terminatū in n pꝛecedente e dat inis curtam in genitiuo:ut nomē nominis·Deinde ponit exceptionē dicens ſed de-

me·i.excipe a regula precedēti hoc nomē lienis· Et declinat̄ hic lien lie
nis·⁊ eſt quoddā inteſtinū:deberet enī facere lijnis penultia coꝛrepta ⁊
facit lienis pe.pꝛo· Excipiunt̄ ſilr̄iter illa q̄ ponunt̄ in lr̄a ſequenti·
Renis ſirenis ſplenis:ſed in dabit inis·
Renis declinatur ſic:hic ren renis lo rognon·in plurali ſignificat le re/
ne·Sirenis autē ſic declinat̄:hic ſiren ſirenis·eſt piſcis marinus uel pe/
riculū maris·Splenis ſic declinatur:hic ſplen ſplenis la milza.Sꝫ in da
bit inis/Dicit auctoꝛ ꝙ nomen in in terminatū dabit inis in genitiuo:
penultima pꝛoducta:ut delphin delphinis·
On ſibi copulat is:ſed quedā ꝓpꝛia dant tis·
In hac parte autor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo ter
minato in on dicēs:On·i·ntūs in on terminatus copulat ſibi hanc ter/
minationē is foꝛmando genitiuū.ut demō demonis.Deinde ponit ex/
ceptionē dicens:ſed quedam pꝛopꝛia nomina dāt tis:ut demophon de/
mophontis pꝛopꝛium nomen·
Quod nomen pꝛopꝛiū·quod non ita ſit tibi notū·
Id pꝛopꝛiū dices:quod non notat vniuoce res·
Plures·nāqꝫ duo ſenſu non ſignant in vno·
Quia magiſter imediate fecit mentionē de nomine ꝓpꝛio: Nunc decla
rat quid ſit pꝛopꝛiū nomen dicens:ꝙ illud eſt nomē ꝓpꝛiū qđ nō impoꝛ
tat plures res vniuoce ideſt ſub vna voce inſtitutione ⁊ non ſignificat
duo in vno ſenſu ut petrus.Ordina ſic litterā: Illud ſupple nomen qđ
eſt pꝛopꝛiū ſit notū·i·manifeſtū ita ut ſequit̄:ſupple illud qđ non eſt ꝓ
pꝛiū imo appellatiuū ſit tibi notū ita ut ſequit̄ Tu dices id eſſe pꝛopꝛiū
nomē qđ non notat·i·impoꝛtat plures res vniuoce·i· per vnā impoſitio
nē·nanqꝫ pꝛo certe pꝛopꝛiū nomē nō ſignificat duo in vno ſenſu·i·ſigni
ficato·Q·d·nomē pꝛopꝛiū nō debet impoꝛtare plus ꝙ̄ vnā rem per vnā
impoſitionē·Sed ſi cōponat̄:qꝛ ſi contingat duos vniuoce baptizari et
ambos gregoꝛius noīari: li gregoꝛius duo ſignificat in vna impoſitiōe
Uolunt aliqui dicere ꝙ gregoꝛius in alijs eſt pꝛopꝛiū ⁊ in iſtis appella/
tiuū·Alij tn̄ dicunt ꝙ in iſtis ⁊ in alijs ꝓpꝛiū eſt:licꝫ duos cōtingat uel
plures in eodem noīe ſimul ⁊ ſemel baptizari uel nominari:nihilomin⁹
attēto baptiſmatis lauacro illis duob⁹ uel pluribus ſigillatī in fuſo no
mē qđ cōiter īponit̄ vnicuiqꝫ ē ꝓpꝛiū ⁊ nō appellatiuū:iō ſeqt̄: Nō licꝫ·

Non licet vniuoce proprium tibi plura notare·
Nō licet·i·nō eſt debitū ꝓpriū nomē notare·i·importare plura tibi vni uoce·i·ſub vna voce inſtitutiōe ſ; bene equoce·i·ſub diuerſis īpoſitōib⁹
Appellatiuis varias res vniuocabis·
Tu uniuocabis·i·ſub vna voce inſtitutōe vocabis·i·ſignificabis uł im portabiſ varias res appellatiuis hoc ē in appellatiuis noībus·q·d·ꝙ no men appellatiuū eſt illud quod vniuoce plura ſignificat: ut homo· Et ſic patet differentia inter propriū ꝛ appellatiuū·
Is poſt ar pone: ſed far facit r geminare·
In hac pte autor determīat de gtō veniēte a ntō termīato in ar: ꝛ dicit ſic: tu pones is poſt ar·i·poſt nomē in ar terminatū debes addere is for mādo ei⁹ gtīm: ut torcular addita is fit torcularis· Deīde ponit exceptō nē dicēs: ſ; far facit r geīari in gtō: ut far gtō hui⁹ farris· ꝛ hoc ad diffe rentiā faris verbi qđ ſcribiť per ſimplex r·
Que primaria ſunt: niſi naris curta manebunt·
Modo vult autor oſtēdere quāta ꝓferri debeat penultīa gtī ntī termīa ti in ar ꝛ dicit: Illa q̄ ſūt pmaria·i·pmitiua manebūt curta in penultīa gtī: ut nectar ris·i·dulcedo: niſi nar ris nomen fluuij qđ lōgatur ꝗuis ſit primitiuū·
In deriuatiuis neutris producitur aris·
Dicit ꝙ penultīa gtī in aris terminati produciť in neutris noībus de riuatis hoc eſt deriuatīe ſpeciei: ut torcular ris· ꝛ dř a torqueo torques·
Primitialis erit vox: in qua dicitur eſſe·
Primum propoſite data ſignificatio ſecte·
Quia in p̄cedēti regula magř fecit mētō; de pmitis ꝛ deriuatīs: iō nūc declarat qd ſit vox pmitīa dicēs: Vox pmitialis·i·pmitiua erit illa in q̄ ſignificatio ſecte·i·ſignificatōnis primū propoſite diciť eſſe data·verbi gratia: q2 primo impoſitū fuit ad ſignificandū tale; rem: eius ſignifica tū a nullo alio dependet ideo diciť primitiuū·
Eſt deriuatiua vox que deſcendit ab illa·
Quaſi dicat ꝙ illa vox·i·dictio q̄ deriuať ab illa·ſ·voce pmitiua ē deri uatiua: ut ab hoc noīe martin⁹ deriuať martineus uł martinian⁹ a um poſſeſſiuū nomē: ideo diciť deriuatiuū: q2 deſcēdit ab illo·
Simplicium norma formabis compoſitiua·

Jn iſto verſu ponit̃ vnũ nobile multũ vtile qꝺ exponit̃ ſic q̃tũ ad lrã
Tu formabis cõpoſitia·i·dictiões cõpoſitas norma·i·ſm normã ſimpli
ciũ.q·d·ꝙ cõpoſita variant̃ ⁊ formant̃ ſm eoꝝ ſimplicia·vbi grã:pr̃ eſt
dictio ſimplex ⁊ facit pr̃is in gtõ:ita ei⁹ cõpoſitũ cõpater faciet cõpatris
valꝫ etiã in genere·nã ſicut mater ẽ generis feminini ita cõmater ẽ gene
ris feminini·Ualet etiã in ꝓbatiõe ſillabaꝝ·nã ſicut mater ꝓducit pri/
mã ſillabã·ſ·ma:ita ei⁹ cõpoſitũ.ſ.cõmater ꝓducit eãdẽ·Ualet etiã ĩ va
riatiõe verboꝝ.nam ſicut facio cis facit feci in preterito:ita inficio eius
cõpoſitũ facit infeci·verũ tñ hoc notabile varias patit̃ exceptiones:que
ſuo loco ⁊ tempore diſtinguent̃·

Dictio compoſitam dicetur habere figuram:
Quam licet in geminas partes diſtinguere:quarum
Significata gerit vox deſignanda per ipſam·

Quia magr̃ dixit de cõpoſitis ⁊ ſimplicib⁹: Nũc declarat qd ſit dictio
cõpoſita ⁊ q̃ dictiões in ea regrunt̃·dicit igit̃ ſic:Jlla dictio dicet̃ hr̃e fi
gurã cõpoſitã quã dictiõꝫ licꝫ diſtinguere hoc ẽ diuidere in geminas p
tes·Nã oĩs dictio cõpoſita põt diuidi in duas ptes:quaꝝ ptiũ vox deſi
gnãda p illã dictiõꝫ cõpoſitã gerit·i·ĩportat ſignificata:ut magnanim⁹
qꝺ cõponit̃ ex magn⁹ corrupto ⁊ aĩus·vtraqꝫ enĩ pars gerit ſignificata
illi⁹ dictõis cõpoſite.Magnanim⁹ enĩ ſignificat de grãde aĩo·Magn⁹
enĩ ſignificat grãde ⁊ aĩus lo aĩo:aliter enĩ nõ eſſet dictio cõpoſita niſi
poſſet diuidi in duas ptes ut dictũ ẽ·vbi grã:magr̃ bene põt diuidi in
duas ptes·ſ·mag/ ⁊ ter.bene enĩ magis ſignificat piu:⁊ ter tre volte·tñ
nõ ſunt figure cõpoſite:qꝛ illa ſignificatio nõ correſpondet ſignificato il
lius dictõis cõpoſite.ſ·magiſter qꝺ ſignificat lo maeſtro·

Non poteris tale ſub ſimplici ſciſma notare·

Tu nõ poteris notare ideſt inuenire tale ſciſma ideſt talem diuiſioneꝫ:
ſub nomine ſimplici·quaſi dicat ꝙ nomina ſimplicia non poſſunt diui/
di ſicut compoſita.

Et dices epatis:iubaris cum nectare ponis·

Reuertit̃ ad ꝓpoſitũ illius regule: Jn deriuatiuis neutris excipiẽdo au
ctor aliq̃ noĩa regulã nõ obſeruãtia·dicit itaqꝫ: ⁊ tu dices epatis in gtõ
hui⁹ noĩs epar qꝺ ſignificat lo ficato:⁊ excipit̃ a regl̃a generali:Js poſt
ar pone·deberet enĩ facere eparis ⁊ facit epatis·Jubar ris lo ſplendore:

uel coma leonis uel alius aīalis. Et excipit̄ a regula. In deriuatiuis nectar. i. dulcedo etiam excipit̄ a regula. In deriuatiuis: qꝛ cum ſit neutrū ⁊ deriuatū a necto nectis rum corripit genitiuū videlicet nectaris: ⁊ idē eſt ꝙ dulcedo. Ideo dicit autor: Iubaris cū nectare ponis.

Aſparis vſus habet: ⁊ boſtaris additur iſtis.

Dicit auctor ꝙ iſta duo nomina boſtaris ⁊ aſparis breuiant̄ in genitio. Ideo dicit: vſus habꝫ boſtaris. Aſper eſt paries facta ex terra viſcoſa uł aliud factū cauſa ſūmitatis. Boſtar eſt propriū nomē ⁊ corripit genitiuū Sed aliqñ eſt locus boum: ⁊ tunc producit genitiuū. vnde verſus: Cum boſtar preſepe notat ꝓducit̄ aris. Cū ꝓpriū nomen tunc breuiat̄ aris.

Er tibi format eris: cer mobile vertitur in cris.

In hac parte auctor tractat de gtō veniente a ntō terminato in er dicēs Er. i. ntūs tertie declinationis in er terminatus prebet eris in genitiuo penultimā corripiendo: ut aer aeris. Deinde ponit aliā regulā per modū exceptōis dicēs: Cer mobile. i. nomē adiectiuū tertie declinatiōis in cer terminatū vertit̄. i. mutat̄ in cris in gtō: ut acer cer in cris fit acris.

Ter per tris forma: ſint iupiter ⁊ later extra.

Dicit auctor ꝙ noīa tertie de. in ter deſinentia mutāt ter in tris in gtō ut pater ter per tris fit pr̄is. ideo dicit: Tu forma ter. i. nomen in ter terminatū per tris in gtō. Deinde ponit exceptionē dicēs: Iupiter et later ſint extra. i. excipiant̄ a regula: qꝛ iupiter deberet facere iupitris et facit iouis. later deberet facere latris ⁊ facit lateris.

Ether ⁊ crater: per bris formabitur imber.
Et ſua compoſita. ver ⁊ crater dabunt eris.

Excipiunt̄ etiā ether ⁊ crater ab illa regula: Ter per tris forma deberēt facere ethris ⁊ cratris ⁊ faciūt etheris ⁊ cratheris. Ether. i. aer. crater cupa. Deinde dicit per bris formabit̄ imber. i. hoc nomē imber facit ībris. Et ē excepᵒ ab illa reg̃la Er tibi p̄bꝫ er: deberꝫ enī facere ībēr ⁊ fac̄ ībriſ Et ſua cōpoſita excipiunt̄: qꝛ faciūt gtm̄ in bris: ut nouēber bris decem ber bris. Ver ⁊ crater dabunt eris: ver excipit̄ ab illa regula. Er tibi prebet eris: deberet enī corripe penultimā genitiui ⁊ producit. Sil'iter ⁊ crater quod etiā excipit̄ ab illa regula Ter per tris. deberet enim facere cratris ⁊ facit crateris.

Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi teſtis.

Dicit ꝙ noīa terminata in ir faciūt gtm̄ in iris pe.coꝛ.ut martir ris.

Js poſt oꝛ iunge:coꝛ coꝛdis debet habere.

Jn hac pte auctoꝛ ponit regulā de gtō veniēte a ntō terminato in oꝛ dicens: Tu iūge hāc terminatiōꝫ is poſt oꝛ.i.poſt nomē in oꝛ terminatuꝫ ut marmoꝛ addita is fit marmoꝛis. ⁊ coloꝛ addita is fit coloꝛis. Sed coꝛ excipiť quod facit coꝛdis in genitiuo.

Mas aut commune dabit oꝛis femineumqꝫ.

Dicit auctoꝛ ꝙ noīa termīata in oꝛ maſculini feminini ⁊ cōis generis ꝓducūt penultimā genitiui:ut doloꝛ doloꝛis ſoꝛoꝛ ſoꝛoꝛis melioꝛ melioꝛis

Foꝛmat oꝛis rethoꝛ memoꝛ arboꝛ neutraqꝫ caſtoꝛ.

Et quedam pꝛopꝛia velut hectoꝛis addeqꝫ neſtoꝛ.

Hic auctoꝛ ponit exceptionē a regula p̄dicta ſubiūgēs regulā de neutris ⁊ de hoc noīe caſtoꝛ:⁊ dicit. Foꝛmat oꝛis rhetoꝛ.i.hoc nomē rhetoꝛ coꝛripit penultimā gti:q̄uis ſit maſculini ſeu cōis generis. et eſt rhetoꝛ idē ꝙ rhetoꝛicus. Et illa que ponunť in littera coꝛripiūt penultimā genitiui:ut hic ⁊ hec memoꝛ huius ris:hec arboꝛ huius arboꝛis. Et neutra nomina terminata in oꝛ coꝛripiūt penultimā genitiui: ut marmoꝛ marmoris. Et hoc nomē caſtoꝛ coꝛripit genitiuū:⁊ eſt quoddā animal uel ꝓpꝛium nomē viri:⁊ tunc pꝛoducit gtm̄. Et quedā pꝛopꝛia ſociant̄ his pꝛedictis:q̄ coꝛripiūt gtm̄:ut hectoꝛ hectoꝛis neſtoꝛ neſtoꝛis.

Vr tibi pꝛebet vris:ſed fur ſubdit tibi furis.

Jn hac parte auctoꝛ determinat de genitiuo veniēte a nominatiuo terminato in ur ⁊ dicit:Vr.i.nomē terminatū in ur pꝛebet tibi vris in genitiuo penultima coꝛrepta:ut murmur murmuris.ſed fur ſubdit tibi furis in genitiuo penultima pꝛoducendo ideo excipiť.

Robur foꝛmat oꝛis:ebur iecur ⁊ femur addis.

Ponit aliā exceptionē ⁊ dicit:hoc nomē robur pꝛebet tibi oꝛis in gtō pe. coꝛ.ut robuꝛ roboꝛis pꝛo ligno uel pꝛo foꝛtitudīe. Tu addis iſtud nomē ebur quod facit eboꝛis ⁊ eſt os pꝛecioſum. Et iſtud nomen iecur qđ facit iecoꝛis lo ficato. Et femur ris la coſſa feminina.

Et as eſt atis elephas gigaſqꝫ dantantis.

Jn hac pte auctoꝛ determinat de gtō veniēte a ntō terminato in as: Et dicit ꝙ nomīa in as terminata faciunt in atis: ut maieſtas maieſtatis Sed ponit exceptionē dicens:elephas ⁊ gigas dant antis in genitiuo:ut

elephas antis gigas gigantis lo gigante·

Et diamas adamas veterū quoqꝫ propria quedam·

Excipiunt̄ quedā ꝓpria nomina:ꝛ etiam iſta duo noīa diamas ꝛ adā/mas que faciūt gtm̄ in antis:ut diamas antis:ꝛ eſt quidā lapis precioſus:adamas eſt quidā lapis precioſus duriſſimus. quoqꝫ pro etiā q̄daꝫ ꝓpria noīa veterū·i·antiquoꝝ faciūt gtm̄ in antis:ut atlas atlantis·

Mas maris·as aſſis·vas vaſis:vas vadis iſti

Jungeſqꝫ pallas·ſic formant lampas ꝛ archas·

Hic auctor ampliat exceptionē ſuam dicēs:Tu iūges iſtis predictis nomina que in lr̄a ponunt̄ videlicꝫ mas maris·i.maſculus:as aſſis la midagla·vas vaſis lo vaſſelo·vas vadis la ꝓmiſſa ſiue lo pigno·Et iūgis pallas ſic format lampas ꝛ arcas· nam pallas facit palladis in genitiuo ꝛ eſt dea ſapiētie·lāpas lāpadis la lampa·arcas arcadis nomē gētile eſt

His ſimilem formam dant patronomica quedam·

Jdeſt q̄dā pronomica ſūt q̄ ad modū p̄dictoꝝ declināt̄ ut ābroſias dis·

Sic breuis as format genitiuus grecus os addit·

Quaſi dicat ꝙ terminata in as breuē faciūt in genitio ſicut dictū ē ſm grecos aliquādo faciūt genitiuū in os:ut ambroſias adis uel ados:hec pallas huius palladis uel dos·

Mas aut commune ſi fiat in es breuiatam·

E mutans dat itis·miles ſtipes eſt tibi teſtis·

Dicit autor ꝙ noīa terminata in es breuiatā faciunt gtm̄ in itis pe.cor·mutādo e in i:ut miles militis·Littera ſic ordinat̄:Mas·i·maſculinuꝫ genus aut cōe·i·cōe genus ſi fiat in es breuiatā mutās e in i dat itis in genitiuo:miles fit tibi teſtis qđ facit militis·

Ut prepes dat etis dipthongus in ante ſuprema·

Hic auctor ponit exceptionē a regula predicta dicens ꝙ diptōgus in ante ſuprema·i·nomē terminatū in es breuē diptōgo precedēte dat etis in gtō:nec mutat e in i:ut praepes praepetis.i.velox·

Que deriuantur a verbis aſſociantur·

Jn quibus e curta reperitur in ante ſuprema·

Dicit A·ꝙ noīa in es termiata ꝛ deriuata a verbis in quibꝰ e repit̄ curta in ante ſup̄ma.i·ī penultīa aſſociant̄ p̄dictis qr faciūt gtm̄ in etis ut ab hoc verbo hebeo hebes deriuat̄ hic ꝛ hec hebes hebetis.i·debilis·

Inquies eſt curta·tamen etis erit ſibi longa·
Dicit ꝙ hec dictio inqes ē curta ī ntō ꝛ tn̄ pro·pe·gti:ut hic ꝛ hec ꝛ hoc inquies gtō hui⁹ inquietis·i·ſine requie·Textus eſt clarus·
Femineum dat etis curtam·ſeges tibi teſtis·
Dicit auctor ꝙ nomina feminini generis in es breuē terminata faciūt gtm̄ in etis curtam:ut ſeges ſegetis·
A pede compoſitum dat edis·ſed apes remouebis·
Dicit ꝙ cōpoſita ab hoc noīe pes faciūt gtm̄ in edis pe·cor. ut bipes bipedis·Sȝ tu remouebis apes qđ facit apis in gtō·Textus eſt clarus·
Quod prebet ſedeo formabit idis genitiuo·
Dicit ꝙ noīa q̄ deriuant̄ a ſedeo es etiaȝ excipiunt̄ a regula illa: Mas aut cōe:q: faciūt gtm̄ in idis ꝛ nō in itis quāuis terminent̄ in es correpta ut obſes obſidis·i·lo hoſtazo·Textus eſt de ſe planus·
Es longam mutabis in is ſed deme quietis·
Heredis cereris mercedis vel locupletis·
Magnetis iunges agnetis dicere debes·
In hac parte auctor determinat de genitiuo veniēte a nominatiuo terminato in es productam ꝛ dicit:Es longaȝ mutabis in is·i· ꝙ nomina terminata in es longam mutant es in is formando genitiuū ſingularē ut ſedes es in is fit ſedis.Deinde ponit exceptioneȝ dicens:Sed deme quietis:hec quies quietis ꝛ alia que ſequunt̄:videlicet hic ꝛ hec heres· genitiuo huius heredis·hec ceres huius cereris ꝛ eſt dea bladi·hec merces huius mercedis la merce uel lo premio·hic ꝛ hec ꝛ hoc locuples locupletis·i.diues·hec magnes huius magnetis eſt quidā lapis attrahens ferrū·hec agnes agnetis ꝓprium nomen mulieris·
Cum preit i formabit etis paries tibi teſtis·
Dicit auctor ꝙ nomīa terminata in es precedēte i faciūt gtm̄ in etis pe·cor·ut paries parietis·
Is correpta ſibi ſimilem faciet genitiuum·
Hic auctor ponit regulā de gtō veniēte a ntō termīato in is correptā:et dicit:Is cor·i.nomē terminatū in is correptā faciet genitiuū ſibi ſimilē: ut ntō hic panis genitiuo panis lo pane·
Cuſpidis ꝛ lapidis ꝛ caſſidis excipiantur·
Sanguinis ꝛ dices exanguis ꝛ aſpidis addes·

Egidis atq₃ notes·ſic ⁊ patronomica formes·
Thetidos ⁊ thetidis dices·paris is dat idiſq₃·
Sardis inis dat iaſpis idis ſic ibidis ibis·
Iſidis adiunges indeclinabile ſemis·
Eſt pro dimidio pondus ſemiſſis habeto·
Et tibris tibridis tigris quiriſq₃ quiritis·

Cuſpidis ⁊ lapidis ⁊c· Hic auctor ponit exceptionem ab illa regula: Is cor·ſibi dicens: Iſta nomina cuſpidis ⁊ lapidis ⁊c·⁊ alia que ſequuntur in lr̄a excipiunt̄ a regula:q꞉ aliter faciunt genitiuū q̄₃ regula precipiat· Et q꞉ textus eſt clarus veniamus ad expoſitionē vocabuloꝝ·Nominatiuo hec cuſpis dis la ponta·hec lapis dis la petra·hic ſanguis nis lo ſā gue·hic ⁊ hec exanguis ⁊ hoc gue ideſt ſine ſanguine· ⁊ componit̄ ex ex ⁊ ſanguis:⁊ facit exanguis ⁊ nō exanguinis· Ex quo patet ꝙ nō excipit̄ ab illa regula Is correpta ſibi·ſed ab illa:Simplicium nomīa· Hec aſpis dis nomen ſerpentis·Egis dis ſcutum palladis·Et patronomica in is terminata ſimiliter faciūt genitiuū ut priamis priamidis · Thetis dat os in genitiuo:ut hec thetis huius thetidos·i· aqua uel mater achillis Paris dat paris uel paridis in genitiuo propriū nomē. Sardis facit ſardinis·i·lapis p̄cioſus· Iaſpis iaſpidis eſt lapis preualēs. Ibis facit ibis uel ibidis ⁊ eſt ciconia. Iſidis nomen dee· Semis pro dimidio eſt indeclinabile:ſed ſemis pro pondere medie libre habebit ſemiſſis in genitiuo Tybris nomē fluuij facit tybridis in genitiuo·pōt eciā facere tybris: et ſic nō excipit̄·S₃ tigris facit tigris:⁊ ſic nō excipit̄·aliqn̄ facit trigidis· ⁊ eſt animal·Quiris tis:eques romanus·

Ex Quod dat er dat eris·vomis puluiſq₃ ciniſq₃·

Dicit ꝙ nomē in er ⁊ in is terminatū facit gt̄m̄ in eris pe.cor· ut vomer uel vomis:genitiuo huius vomeris la vomera ſeu la maza· hic poluer uel poluis hui⁹ polueris la poluere·hic ciner ul̄ cinis hui⁹ cineris la cenere

7B Is itis producta dabit:tamen excipiantur·
Glis gliris gliſſis·glis glitis non cadit extra·

In hac parte auctor determinat de genitiuo veniēte a nomīatiuo terminato in is pductam:⁊ dicit: Is producta·i· nomen terminatū in is pro ductā dabit itis in gtō pe·pro·ut lis litis la lite ſeu cōtentione· Deinde ponit exceptionē dicēs: Tn̄ excipiunt̄ glis gliris pro animali: ⁊ glis ſis

pro terra tenace·ſed glis tis pro herba que alio nomine lappa dicit̃ non cadit extra regulã·i·nõ excipit̃·Poteſt obijci de hoc noĩe vis qꝛ nõ ſeruat regulã ⁊ non excipit̃.Dicamus ꝙ vis eſt nomẽ heteroclitũ:ideo de ipſo tractabit̃ in capitulo de heteroclitis·

Oris formabit os pro mare·deme nepotis· Os

In hac parte auctor ponit regulã de genitiuo veniẽte a nominatiuo terminato in os ⁊ dicit:Os pro mare·i·nomen terminatũ in os maſculini generis facit oris in genitiuo pe·producendo:ut ros roris·Deinde põit exceptionẽ dicens:Deme·i·excipe hoc nomẽ nepotis: ⁊ eſt nepos filius fratris:⁊ aliqñ eſt luxurioſus.

Cetera dant otis·ſed depotis o breuiabis·

Dicit ꝙ cetera noĩa in os terminata·i·q̃ nõ ſunt generis maſculini faciunt gtĩm in otis pe·pro·ut dos dotis·Deinde ponit exceptionẽ dicẽs: ſꝫ breuiabis hec noĩa q̃ ſunt deriuata ab hoc noĩe pos potis qḋ idẽ eſt ꝙ potẽs:ut cõpos compotis ⁊ impos impotis pe·corrcepta·

Sed bouis ⁊ gloris demantur os oris ⁊ oſſis·
Cuſtodiſqꝫ ſimul herois ſociabitur iſtis·

Dicit auctor ꝙ iſta noĩa excipiant̃ videlicꝫ bos bouis qḋ deberet facere botis ⁊ glos gloris:⁊ eſt mulier fratris·Inuenit̃ etiam glos gloſſis pro quodã ligno de nocte relucente:⁊ glos glotis pro quodã flore·Unde verſus:
Diſcite quid ſit glos lignũ uel femina uel flos·Glos gloſſis lignũ glos gloris femĩa fratris·Et oris ⁊ oſſis demant̃·i·hoc nomen os oris la bocha:os oſſis lo oſſo/Sed alij exponũt ſic:Genitiui terminati in oris ⁊ in oſſis de quibus nõ eſt facta mentio demant̃·i·excipiant̃:ut os oſſis os oris ⁊ glos gloſſis·Etiam excipiunt̃ illa que patent in textu videlicꝫ cuſtodis genitiuus de hic ⁊ hec cuſtos lo guardiano. ⁊ herois genitiuus de heros·i·dñа·⁊ minos qḋ facit minois propriũ nomẽ viri·

Us curtam dat oris neutro·ſed eris damus illis·
Que dant lus nus dus·ſed oris prebet tibi venus·
Et facinus pignus·intercus utis tibi prebet·
Adde penus penoris quod terne eſt ſiue ſecunde·

In hac parte auctor determĩat de gtõ veniẽte a ntõ termĩato in us curtã:⁊ dicit:Us·i·nomẽ tertie de·in us terminatũ dat oris curtã in gtõ:⁊ hoc intellige in neutro genere:ut hoc corpus hui⁊ corporis·Deinde po/

nit exceptionē dicens: Sed nos damus eris illis noībus que dant ter/
minatiões infraſcriptas videlʒ lus: ut vellus velleris· nus ut vuln⁹ vul
neris· dus ut pondus pōderis· Sʒ ab illa regula excipiunt̄ fenus qđ fa/
cit fenoris· i· la vſura· ⁊ facin⁹ facinoris· i· peccatū· ⁊ pignus pignoris· i·
fili⁹· Inuenit̄ pignus pigneris lo pegno ⁊ tūc nō excipit̄· Intercus pbet
tibi utis gtō pe. cor· ut nominatiuo hic ⁊ hec ⁊ hoc intercus utis ē mor/
bus inter cutē ⁊ carnem· Tu adde his predictis penus qđ aliquādo eſt
tertie de. ⁊ facit penoris in genitiuo· ⁊ aliquādo eſt ſecūde ⁊ facit peni: ⁊
eſt feminini generis. in tertia vero neutri·

Dat pecus hec pecudis pecus hoc pecoris ſibi iungit·

Dicit ꝙ hoc nomē pecus dupliciter variat̄: aliqñ eſt generis feminini ⁊
facit pecudis la pecora. ⁊ aliqñ neutri ⁊ facit pecus oris·

Hec formas in eris que ſunt confinia verbis·
In quibus e curta reperitur in ante ſuprema·

Dicit auctor ꝙ noīa in us terminata veniētia a verbis habētibus e cur
tā in pe· ſillaba faciūt gtīm in eris pe· cor· ut vlcus vlceris la piaga ul' ali
ud malū qđ naſcitur ob nimiū laborem· ⁊ deriuat̄ ab vlcero vlceras qđ
idem eſt ꝙ vulnero ras· Et ſm hoc tempus deberet facere tēperis: ⁊ de/
riuat̄ a tempero ras: uel a tepeo pes tñ facit temporis in genitiuo: ut au
ctor inferius declarat·

Neutrum declina· quod comparat ut duo prima·

Dicit auctor ꝙ nomē qđ cōparat· i· qđ eſt cōpatiuū neutrū in us termi/
natū declinat̄ in ntō queadmodū duo genera videlʒ cōe genus cōpati/
ui· Nā ſicut melior facit melioris: ita melius facit melioris·

Dant aceris leporis acus ⁊ lepus addito tempus·

Dicit ꝙ iſta noīa acus ⁊ lep⁹ dant in eoꝝ gtīs aceris ⁊ leporis· hec acus
aceris eſt inſtrumentū ad purgandū frumentū uel eſt polus ferri. Inue
nit̄ etiā hec acus acus acui pro inſtrumēto ſuēdi· hic lepus eſt quoddā
animal· Tu addito etiā tempus qđ facit tēporis·

Us producta tibi dabit utis· ſed deme paludis·
Et quos dant incus tellus que dant utis ⁊ vris·

In hac parte auctor determīat de gtō veniēte a ntō terminato in us ꝑ
ducta ⁊ dicit: Us ꝑducta· i. nomē termīatū in us ꝑducta dabit utis in
gtō pe· pro· ut ſalus ſalutis. Deinde ponit exceptionē dicēs: Sʒ deme pa.

ludis qd̄ declinat̃ hec palus hui⁹ paludis. Et tu etiā notabis illa noīa demēda.i.excipiēda: ut tellus ⁊ incus dant gtōs telluris ⁊ incudis: tell⁹ ideſt la terra. incus eſt inſtrumentū ſup quo faber malliat ferrū.

Formabunt vris monaſillaba grus gruis ⁊ ſus.

Hic antor ponit aliā exceptionē dicēs ꝙ monaſillaba.i.vni⁹ ſillabe ī us terminata formabūt uris in gtō pe.pro.ut thus thuris ⁊ mus muris. De inde pōit exceptionē ſuā dicens: Grus dat gruis in gtō: ⁊ ſignificat nomen auis. ⁊ ſus dat ſuis: ⁊ idem eſt ꝙ porcus uel porca.

Es eris dabitur pres predis laus quoqꝫ laudis.
Fraus fraudis iungas. emaus non flectere debes.

In hac parte auctor oſtēdit qualiter noīa terminata in aes diptongata faciāt in gtō ⁊ dicit: Es eris dabit̃ in gtō hui⁹ noīs es: qd̄ ſignificat lo ramo ſpecies metalli: uel ſignificat diuicias. praedis dabit̃ in gtō huiuſ noīs praes: qd̄ idē eſt ꝙ diues. Laudis dabit̃ in gtō hui⁹ noīs laus. et fraudis in gtō hui⁹ noīs fraus.i.lo ingāno. Sꝫ tu nō debes flectere id eſt declinare emaus nomen caſtri: quaſi dicat quod hoc nomen emaus eſt indeclinabile.

Si preit s b vel m vel p faciens genitiuum.
Interponas i tamen e ſi b preit aut p
E mutatur in i. ſi non monaſillaba fiant.

In hac parte auctor determinat de genitiuo veniēte a ntō terminato in s precedēte b uel m uel p ⁊ dicit: Si iſta littera b uel m uel p preit ideſt p̄cedit s in ntō ſingulari: tu facies genitiuū ex tali nominatiuo interponendo hanc litteram i: videlicet inter cōſonantes p̄dictas ⁊ s. verbi gratia: hoc nomen arabs terminatur in s precedente b: ponatur i inter b et s fit arabis in genitiuo. Et eſt arabs quidā populus. hoc nomen hiemſ terminatur in s precedēte m: ponatur i inter m ⁊ s ⁊ fiet hiemis in genitiuo. hoc nomē inops terminatur in s precedēte p ponatur i facit inopiſ in genitiuo. Deinde ponit exceptionē dicens: Tamē ſi iſta littera e preit hanc litterā b uel p: e mutatur in i in genitiuo: ut celebs bis.i. caſtus ⁊ princeps principis nomen dignitatis. Et hoc dico ſi talia nomina nō fiant.i.nō ſint monaſillaba: q2 nō mutarent e in i ſed retinēt e in genitiuo ſicut in ntō: ut plebs plebis.i.multitudo gentiū uel populus.

Aucupis excipitur ex auceps quod reperitur.

Auto: dicit q hoc nomē aucupis excipit a regula pdicta ſiue ab illa exce ptione: tñ z e ſi b zc: q per illā exceptionē deberem mutare e in i z dice re auceps aucipis z dicimus aucupis: Et eſt auceps ille qui capit aues.

Ls aut ns aut rs s remouebis.

Tis iunges. frondis lendis glandiſq remotis.

In hac parte auctor determinat de genitiuo veniēte a nominatiuo ter minato in s pcedēte l n z r dicēs: Tu remouebis hāc litterā s a ntō ter minato in ls aut ns aut rs: z poſtea iūges tis formando genitiuū ſingu larē. verbi grā: ls ut puls remota s et addita tis fit pultis. ns ut mons: remota s z addita tis fit montis. rs ut ars remota s z addita tis fit ar tis. Deinde ponit exceptionē dicēs: Remotis. i. exceptis noībus in litte ra poſitis: videlicet frondis qđ declinat hec frons la foglia. Inuenitur etiā hec frons tis la fronte: z hoc nō excipit. Lēdis qđ declinat lens lē dis la lendena: Inuenit etiā lens tis la lentigina: z hoc nō excipit. glā dis qđ declinat hec glans dis la glanda.

Que cor vel pendo componit eis ſociando.

Iſte verſus cōtinuat cū predictis hoc mō: Dictū eſt q iſta noīa frons glans z lens faciūt gtm in dis. Cōtinua mō ſic ſociādo eis pdictis illa noīa que cor uel pēdo cōponit: q iſta noīa faciūt genitiuū in dis: ut ve cors dis. i. ſtultus. z etiā libripens dis. i. pondus libre.

Semper iens cum prole ſua formabit euntis.

Auctor ponit exceptionē ab illa regula Ls aut ns: dicēs q hoc participi um iens cū prole ſua. i. cū ſuis deriuatiuis formabit euntis: ut rediens redeūtis: deberet enī facere ientis z rediētis ideo excipit.

Ambigo lege caret vnciſq quod vncia format.

Hic auctor ponit exceptionē ab exceptiōe pdicta dicēs: Hoc verbū am bio caret lege ideſt regula: quia ſicut iens facit euntis in genitiuo: ita z ambiens ab eo deriuatum deberet facere ambiuntis z facit ambientis. Et cauſa eſt: quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i: quod non fit in alijs compoſitis ab eo is: in quibus e mutatur: ut redeo redis. Et attende quod Auctor poſuit verbum pro participio: cum dixit in textu: Ambio lege caret: Forte hoc fecit cauſa metri: Uel ut denotaret irregu laritatem: non modo in participio ſed etiam in verbo: que pro et hoc no mē quincuns qđ deriuat ab vncia caret lege: q deberet facere quicūtis

⁊ facit quicuncis in genitiuo. Et eſt quicuns res ponderis quinq; vnci arum: ⁊ hoc intelligas in omnibus ſimilibus: ut ſepcuns cis ⁊c.

Ut tibi format itis: ſic per caput eſſe probabis.

In hac parte auctor determinat de gtō veniēte a ntō terminato in t di/cēs ut. i. nomē termiatū in ut formabit tibi itis ī gtō pe. cor. ut caput tis

A verbis in go veniens x gis tibi format.

In iſta parte auctor determinat de gtō veniēte a ntō terminato in x: et dicit: x. i. nomen terminatū in x veniens a verbis in go terminatis for/mat tibi gis in genitiuo. i. mutat x in gis formando gtīn: ut ab hoc ver/bo rego regis deſcendit hoc nomē rex ⁊ x in gis fit regis.

Coniugis n remouet cum rectus n ſibi ſeruet.

Hic autor ponit exceptionē dicens: Iſte gtūs cōiugis remouet n. i. abij/cit: cum pro ꝗ̄uis rectus. i. nominatiuus ſuus videlicet cōiunx ſeruat ſi bi n. q. d. ꝙ deberet facere cōiungis in genitiuo ⁊ facit cōiugis: forte ad differentiā huius verbi cōiungo gis a quo deriuat̄ cōiunx cōiugis.

Cis iungunt alia: tamen x prius inde remota.

Dicit auctor ꝙ illa noīa in x terminata videlꝫ q̄ nō veniūt a verbis ter/minatis in go iungūt cis poſt ntīn remota prius x formādo gtīn: ut pax remota x ⁊ addita cis fit pacis: ⁊ felix remota x ⁊ addita cis fit felicis.

E ſuper x. niſi ſint monaſillaba compoſitum ue.

Ex ipſis e per i. mutant que vult breuiari.

Hic auctor ponit aliam regulā dicenſ: E ſuper x. i. nomina habētia e an te x in nominatiuo ſingulari mutant e per i breuē in genitiuo: ut cortex cis la ſcorza: Et hoc eſt verū in noībus pluriū ſillabaꝝ. Et ideo dicit au ctor: niſi ſint monaſillaba. i. vnius ſillabe tīn: q: illa nō mutant e in i in genitiuo: imo retinent e: ut rex regis. ⁊ niſi ſint cōpoſita ab ipſis mona/ſillabis: ut exlex exlegis.

Lodicis demes. veruecis dicere debes.

Auctor excipit hec duo nomina videlicet lodex lodicis la ſchauina: qd̄ deberet corripere pe. genitiui ⁊ ꝑducit. etiā veruex qd̄ facit veruecis pe. pro. Et eſt veruex animal quod dicit̄ lo montone.

Si mas fiet in ix dat icis. maſtix dabit icis.

Fenix fenicis. bombix bombicis habebit.

Dicit auctor ꝙ ſi mas. i. ſi nomē maſculini generis fiat in ix in ntō dat

icis in genitiuo pe·cor·ut calix calicis. Deinde ponit exceptionē dicens Maſtix dabit icis pe·pro. ideſt lo maſtice. Fenix etiā dabit icis pe·pro· ut fenix fenicis nomē auis· hic bōbix bombicis nomē vermis·

Cetera que dāt x: producunt in ante ſuprema·

Dicit autor ꝙ cetera noīa in x termīata de quib⁹ nō eſt facta mētio ab illa pte citra Cē ſup x· pducūt in añpe·i·i añ ſupma: ut pax cis ⁊ nux cis

Sed gregis atqꝫ trucis facis picis ⁊ nucis inde·

Excipis atqꝫ ducis trucis ſalicis ſilicisqꝫ·

Dicit auctor ꝙ nomina in littera poſita excipiunt ab illa regula: Cetera que dant x· quia corripiūt penultimā gti: ut grex gregis: ⁊ eſt multitudo animaliū. trux cis ideſt crudelis· fax cis la facella· nux cis la noce· pix picis la pice· dux ducis lo duce· crux crucis la croce· ſalix cis lo ſalice felix felicis lo felice·

Nec g nec c tenent que dant nix nox atqꝫ ſuppellex·

Dic ſenis ⁊ noctis· ſpingis vel dicito ſpingos·

Dicit auctor ꝙ iſta noīa nix nox ⁊ ſupellex nec c retinēt nec g in gtō· nā ſenex facit ſenis in gtō: nox noctis: de ſupellex ſtatim dabitur doctrina ſpinx facit ſpingis uel gos· ⁊ eſt monſtrū marinū·

Crementum duplex debet formare ſuppellex·

Dicit ꝙ nomen ſupellex creſcit ſupra ntm̄ duabus ſillabis: ut ſupellex ſupellectilis·i. bona mobilia in domo·

Quod das a capite velut anceps iunge bicepſqꝫ·

Dicit ꝙ cōpoſita ab hoc noīe caput tis creſcunt ſupra ntm̄ duabus ſillabis ſicut ſupellex: ut anceps pitis ideſt ſtrabucca uel dubioſo. et biceps pitis·i· res habens duo capita·

Ac iter optat eris: ſed non ut regula querit·

Dicit ꝙ hoc nomen iter prebet eris in genitiuo: ut gtō huius itineris: ſed nō ut regula querit: quia ſecundū regulā datam facit itris· ⁊ ſic patꝫ ꝙ habet duplex cremētū ſupra ntm̄· Nota tñ ꝙ inuenit̄ hic iter nomē auis· verſus: Carpe viator iter: ſed iu arbore cōcinit iter·

Per predicta tibi patet exceſſus genitiui·

Epilogando dicit autor ꝙ per pdictas regulas patet quō genitiuus habet exceſſum ſupra ntm̄· tertius eſt clarus·

Is genitiuus habet· ſed tertius i tibi prebet·

Hic autor ponit regulā generalē gtī ſingularis tertie de· Gtīue ſingula ris tertie declinatōis hʒ hāc terminationē is q̄nocūq; facit ntm̄· Sʒ ter tius i· Hic auctor ponit regulā de dtō dicens: ſed tertius· i· dtūs prebet tibi hanc terminationē i: ut hic pater huius patris huic patri·

Cum dedit es grecus fit ſepe per i genitiuus·

Auctor dicit ꝙ quādo ntūs grecus terminat̄ in es: genitiuus ſepe ter minat̄ in i: ut hic achilles huius achilli·

Em retinet quartus: ſed in im quandoq; locamus·
Maguderim turrim peluim ſitimq; ſecurim·
Uim burim reſtim puppim tuſſimq; caribdim·
His quedam propria ſociamus paucaq; greca·
Ut tibrim tigrim tripolim ſirtim vel eclipſim·
Iris ⁊ ipocriſis ſociantur eis ⁊ erinis·

Em retinet quartus ⁊c̄· In hac pte auctor determinat de actō ſingulari tertie declinatōis· Et pmo in generali dicēs: Em retinet quart⁹: Expōe ſic: quartus· i· actūs ſingularis tertie de· retinet em ut patrē· Et hoc itel lige in quolibet genere p̄terq̄ in neutro· de ipſo cū faciet mētionē uel cū fecit in ſecūda de· ibi: Sʒ neutris puideamus. Deinde determiat de ac cuſatio in ſpeciali dicēs: Sed in im q̄nq; locam⁹· i· ꝙ actūs aliq̄n termi nat̄ in im· Et hoc intellige duob⁹ modis: vʒ in im tm̄: ⁊ in im ⁊ in em. Subſequēter ponit̄ exēplaris doctrina videlʒ in noībus ſequētib⁹ in lit tera· ut ntō hec maguderis: actō hūc maguderī lo torſo del colo· hec tur ris actō hāc turrim la turre· poteſt etiā facere turrē· hec peluis actō hāc peluim la conca· hec tuſſis accuſatio hanc tuſſim la toſſe· hec ſecuris ac cuſatiuo hanc ſecurim la ſegu. hec vis actō hanc vim la forza. hec buris: accuſatiuo hanc burim la coda de lo aratro· hec reſtis: accuſatiuo hanc reſtem uel reſtim la corda· hec puppis accuſatiuo hanc puppem uel pup pim la popa de la naue· hec ſitis accuſatio hanc ſitim la ſete· hec charib dis: accuſatiuo hanc charibdim periculū maris· Hcs etiam iungimus his predictis quedam propria nomina ⁊ pauca greca: ut hec tybris accu ſatiuo hanc tybrim nomen fluuij· Hec tygris: accuſatiuo hanc tygrim: nomen animalis· Hec tripolis: accuſatiuo hanc tripolim nomen ciuita tis· Hec ſyrtis: accuſatiuo hanc ſyrtim periculū maris· Hec eclipſis: ac cuſatiuo hanc eclipſim eſt obſcuritas lune uel ſolis· Hic iris: accuſatiuo

hanc irim eſt arcus in celo· hec hypocriſis accuſatiuo hanc hypocriſim:
viciū eſt: ⁊ erinnis ſociabit̃ eis p̄dictis· hec erinnis: accuſatiuo hanc
erinnim furia infernalis·

Em dat ⁊ im turris reſtis pupiſq́ ſecuris·
His additur nauis: ⁊ funis additur iſtis·

In hac parte auctor ſpecificat illa nomina que faciunt accuſatiuū in em
⁊ in im: ⁊ ſunt illa que ponunt̃ in lr̃a quoꝝ exceptio habita eſt in prece/
denti gloſa: ipſis addit̃ nauis qđ facit in accuſatiuo nauē uel nauiȝ· ſic
funis terminatio accuſatiui geminat̃ ·i· duplicat̃ in iſtis duobus nomi
nibus p̄dictis: q: terminant̃ in em ⁊ in im·

Cum etiam multa per a ponuntur quaſi greca·

Dicit autor ꝙ etiā multa noīa per a faciūt actm̄ quaſi greca ·i· ſm grecā
declinationē: ut hic hector actō hunc hectorē uel hectora·

Neutra notare decet· ſic nullum regula fallit·

Dicit ꝙ nos decet notare neutra noīa tertie de· q: nō faciūt actm̄ nec ī
em nec in im ſed ut: p̄dictū eſt in ſecūda de· ibi: Sed neutri iȝ prouidea
mus ⁊c· q· d· ꝙ noīa neutra habent accuſatiuū ſimilē ntō: ut nominatiuo
hoc tēpus accuſatiuo hoc tēpus· Et ſic notādo regula nullū fallit·

De vocativo

Par recto quintus· ſed ſepe tamen facit vſus·
Ad morem greci· ceu thebai pallaq́ colchi·

Dicit autor ꝙ quintus ·i· vocatiuus tertie declinationis eſt par ·i· ſimi/
lis recto ·i· nominatiuo ſuo: ut hic pater vtō o pater· Deinde ponit exce
ptionē dicens: Sed ſepe tn̄ facit vſus ad morē greci: ceu pro ſicut thebai
mulier illius ciuitatis· palla eſt vocatiuus de pallas ·i· dea ſapientie· col
chi eſt vtūs de colchos ideſt mulier illius loci· Et eſt ſciendū ꝙ iſti vo
catiui formant̃ a ntō remota s· ut pallas remota s fit palla·

Es greci longe ſimul es ſubiungitur eq́·

Ideſt nomen grecū terminatū in es ⁊ in e longam facit vocatiuū in es
ut vlixes vtō o vlixes uel vlixe·

De Ablativo

Sextus in i vel in e: quandoq́ tamen dat vtrūq́·

In hac parte auctor determinat de ablatiuo ſingulari tertie declinatio
nis ⁊ dicit ſic: Sextus ·i· ablatiuus tertie declinationis terminat̃ in i et
in e: ut hoc animal: ablatiuo ab hoc animali: hic pater ablatiuo ab hoc
patre· tn̄ qn̄q́ dat vtrūq́· q· d· ꝙ aliqn̄ terminat̃ in i ⁊ in e: ut hic et hec

Jdat nomen in e: quedam retrahi decet inde:
Gauſape preſepe preneſte ſoracteqꝫ cepe·

Jn hac parte auctor determinat vnāquāqꝫ terminationē predictarū dicens: Nomen in e terminatū dat in ablatiuo i: ut hoc mare ablatiuo ab hoc mari. Sed ponit exceptionē dicens: Quedam retrahi decet inde id eſt ab iſta regula videlicet Gauſape la touaglia· Preneſte nomē ciuitatis· preſepe la grepia· cepe la cepola· ſoracte nomē ciuitatis· que omia excipiunt̄ qꝛ faciunt ablatiuū in e ꝛ non in i·

Cum preit er aut is· per e ſi neutrale ſequatur
Ablatiuus in i debet tantūmodo poni·

Dicit ꝙ qñ ntūs terminat̄ in er uel in is ꝛ ſequat̄ neutrū per e ablatiuꝰ facit in i tm̄: ut hic alacer hec alacris ꝛ hoc alacre. ablatiuus facit ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc cri· hic ꝛ hec oīs ꝛ hoc omne: ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc omni ꝛ ſic de ſimilibus·

Quod fit in al vel in ar/ normam ſeruabit eandem·
A longam teneas/ dat e far/ par e vel i ponas·

Dicit auctor qđ fit in al uel in ar: ut aīal ꝛ torcular: ita faciūt in ablatiō ut in p̄dicta regula cōtinet̄: dum tm̄ illud tale nomen pro·pe·gti: ut animal animalis ablatiuo ab hoc aīali· hoc torcular torcularis ablatiuo ab hoc torculari· Cōſtrue ſic: Tu formas·i·declinas in ablatiō ſingulari illud nomē qđ fit ī al ul' ī ar·i·ſic ut dictū ē in regula p̄cedēti: hoc dico dū teneas a longā in gtō illius noīs terminati in al uel in ar dat e· far id ē hoc nomē far dat e in ablatiuo ut farre· Par e uel i ponas·q·d·ꝙ hoc nomen par facit pare uel pari in ablatiō· Et hoc intellige qñ eſt adiectiuū· nam qñ eſt ſubſtantiuū facit pari tm̄: ꝛ ſic patet quō facit ablatiuū in e ꝛ in i tm̄: Dicat̄ ꝙ eſt doctrina ꝛ nō exceptio id qđ dicit̄ de far ꝛ par: qꝛ regula eſt data de habentibus naturaliter a longā in gtō: ꝛ iſta non habent. nā producitur a in gtō geminorꝫ i· par ꝟo nō ꝑducit īmo corripit·

Cum lare ſal demas·

Hec littera eſt ſuperflua: qꝛ exceptio debet fieri in dictionibus cōtentis ſub regula. Regula datur de habētibus a longā in gtō: ꝛ in iſtis breuiatur. Si aūt querat̄ per quam regulā faciunt ablatiuū in e? Reſpondeat̄ per illam inferius poſitā: Jnuenies alia per e ꝛc·

Quod fit in as longam gentile/ per i vel e ponas·

Dicit auctoꝛ ꝙ nomen gentile terminatū in as longam facit ablatiuū in
in e uel in i:ut hic ⁊ hec rauēnas ⁊ hoc te:ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab
hoc rauennate uel rauennati·

Conſona ſi pꝛeit is dupla:ſextus i vel e finit·

Dicit ꝙ noīa in is termīata habētia duas cōſonātes ante is in eadē ſil
laba faciūt ablatiuū in e ⁊ in i:ut ignis ablatiuo ab hoc igne uel igni·

Teſtis/cum peſte per e fit/iuncta ſibi veſte·

Hic ponit exceptionē a regula pꝛecedente dicens:ꝙ hoc nomē teſtis cū
hoc nomine peſte fit per e·i·terminat̄ in e in ablatiuo:licʒ habeat duas
cōſonantes ante is in eadē ſillaba:ut hic teſtis ablatiō ab hoc teſte· hec
peſtis ablatiuo ab hac peſte·etiam veſtis facit veſte in ablatiuo·Et hoc
eſt quod dicit:Juncta ſibi veſte·

Quattuoꝛ imber habet:quibus i tantummodo pꝛebet·

Dicit ꝙ imber habet quatuoꝛ cōpoſita que faciunt ablatiuum in i tātū·
⁊ ſunt iſta·ſ·ſeptember october nouember decēber:que faciūt in eoꝝ ab/
latiuis ſeptembꝛi octobꝛi nouembꝛi ⁊ decembꝛi·

J dant tres menſes:ſolam dant e ſoſpes ⁊ hoſpes·

Dicit ꝙ tres menſes dant in ablatiō i:vʒ apꝛilis quītilis ⁊ ſextilis/apꝛi
lis hʒ ſignificatū de ſe clarū·Quītilis idē eſt ꝙ mēſis iulij· Sextilis idē
eſt ꝙ menſis auguſti/Deinde dicit ꝙ hoc nomē ſoſpes ⁊ hoſpes dāt e ſo
lā in ablatiuo:ut hic ⁊ hec hoſpes ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac hoſpite.i·ille
qui ſuſcipit aliuʒ in domo:uel qui ſuſcipit̄ ab alio·hic ⁊ hec ſoſpes facit
ſoſpite in ablatiuo:⁊ idem eſt ꝙ ſanus uel ſaluus·

Quidam pꝛo certo reputant/e vel i dare ſexto·
Cuncta trium generum/ſed degener ⁊ vber e tantum·
Jpſa tamen reperimus in i:ſed non niſi raro·

Hic auctoꝛ ponit vnā regulā nō aſſertiuā ſed narratiuā:Et dicit ꝙ qui/
dam magiſtri reputāt pꝛo certo cuncta vocabula triū generū·i·generis
omnis dare i ſexto·i·ablatiuo i uel e/ut hic ⁊ hec ⁊ hoc felix ablatiuo ab
hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc felice uel felici·hic ⁊ hec ⁊ hoc legens ablatiuo ab
hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc legente uel legēti· Sed degener ⁊ vber licʒ ſint ge/
neris oīs tū faciunt ablatiuū in e tm̄: ut hic ⁊ hec degener: ablatiuo ab
hoc ⁊ ab hac degenere·i·ruſticus uel ignobilis·hic ⁊ hec ⁊ hoc vber abla
tiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc vbere·i·ifūdans· Tamen nos reperimus

iſta noīa .ſ. vber ⁊ degener in ablatiuo caſu in i terminata ſꝫ nō niſi raro: ut in Lucano: Sed me degeneri ſtrauiſſet facta ſub hoſte.

Ponunt alterutrum: ſi fiat mobile fixum.

Hec poteſt dici exceptio ab illa regula: Quidam pro certo. Alij dicūt ꝙ eſt regula de per ſe quomodocūq; ſit ſentētia eſt ꝙ ſi aliquod mobile .i. adiectiuū fiat fixum .i. ſubſtantiuū: magiſtri ponunt alterutrū .ſ. ablatiuum i modo e modo ſ ed non quod habet in regulis predictis. Alij dicunt ꝙ ad placitum formant ablatiuū.

Sed proprium tale ſi ſit: tantummodo vult e.

Inuenies alia per e ſepius eſſe locata.

Senſus eſt ꝙ ſi tale nomen quale premiſimus propriū ſit facit ablatiuū in e tm̄: ut hic iuuenalis ablatiuo ab hoc iuuenale.

Quod dedit im quarto caſu: ſolet i dare ſexto.

Dicit quod illud nomen quod dedit im quarto caſui ideſt accuſatiuo: ſolet dare i ſexto ideſt ablatiuo: ut hec tuſſis accuſatiuo hanc tuſſim ablatiuo ab hac tuſſi.

Cum quartum ſit in im vel in em/dabit i vel e ſextus.

Senſus eſt ꝙ accuſatiuus qui terminatur in em ⁊ in im ablatiuus facit in i ⁊ in e: ut hec turris accuſatiuo hanc turrem uel turrim: ablatiuo ab hac turre uel turri. Sed credo ꝙ hec littera nō ſit auctoris.

Rimus pluralis dabit es: ⁊ ei ſociabis.

Quartū cum quinto: ſed a debes ponere neutro

In hac parte auctor determinat de tertia declinatiōe quantū ad numerum pluralē ⁊ dicit: Primus pluralis .i. ntūs pluralis tertie declinatōis dabit es: ut pluraliter ntō hi patres. Et ſociabis ei quartū cum quitno q: etiā actōs ⁊ vtōs faciunt in es: ut actō hos patres vtō o patres .⁊ hoc eſt verū in maſculino feminino ⁊ cōmuni genere. In neutro vero nō q: in neutris nominibus ntūs actūs ⁊ vtūs in a terminātur: ut pluraliter nominatiuo hec pecora accuſatiuo hec pecora vocatiuo o pecora. Et hoc eſt qd̄ dicit: Sed a debes ponere neutro.

Si ſexto dabitur i ſola vel i ſimul e que:

Fit neutrum per ia: quod comparat inde retracta.

Ludicra vel vetera dices: ampluſtraq; iunges.

Quia in p̄cedēti regl̄a dictū eſt ꝙ noīa neutri generis faciūt ntm̄ actm̄

ꝛ vocatiuũ ſimiles in a: ideo auctoꝛ vult in hoc ſpãliter declarare dicẽs: Si ſola i dabit̃ ſexto·i·ablatiuo·uel ſi i ꝛ e dabit̃ ablatiũ tunc neutrũ genus fit per ia in ntõ ꝛ actõ vtõ pluralibus: ut hoc mare ablatiuo ab hoc mari: pluraliter ntõ hec maria actõ hec maria vtõ o maria·ntõ hic ꝛ hec ꝛ hoc felix ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc felice uel felici· Et pluralit̃ ntõ hi ꝛ he felices ꝛ hec felicia actõ hos ꝛ has felices et hec felicia vtõ o felices ꝛ o felicia·Deinde ponit exceptionẽ dicẽs: qđ cõparat inde retracta·i·excipe a regula illud nomẽ qđ cõparat: qꝛ licet facit ablatiuũ in i ꝛ in e tñ nõ facit in ia ſed in a: ut foꝛtioꝛa ꝛ nõ foꝛtioꝛia·Tu dices etiaꝫ ludicra in ntõ actõ ꝛ vtõ pluralibus hui⁹ noĩs ludicris·i·delectabilis: ut hic ꝛ hec ludicris ꝛ hoc ludicre: licꝫ faciat ablatiuũ in i·vetera etiã dicit̃ in plurali huius noĩs vetus veteris qđ idẽ eſt ꝙ antiquus: licꝫ faciat in ablatiuo vetere ri. Et tu iũgis etiã pꝛedictis hoc nomẽ ampluſtra quod declinat̃ hoc ampluſtre ſtris: ablatiuo ab hoc ampluſtri: ꝛ pluraliter nominatiuo hec ampluſtra ideſt temon nauis·

Cum dedit e ſolam·ſextus ſolam dat a rectus·

Dicit ꝙ qñ ablatiuus terminat̃ in e tñ ut tempoꝛe caſus ꝑdicti faciunt in a ꝛ nõ in ia: ut tempoꝛa·ꝛ hoc intellige de neutris tantũ·

Um vel ium pone genitiuo vel dat vtrunqꝫ·

Jn hac parte auctoꝛ determinat de gtõ plurali tertie de· dicẽs: Tu põe in gtõ plurali tertie de. um ut patrũ: uel ium ut ſedes ſediũ: uł dat vtrũqꝫ ſimul ut legentũ uel legentiũ·qñqꝫ autẽ faciunt in um: qñqꝫ in ium quãdoqꝫ in ium ꝛ in um ut patebit inferius·

Quod dedit i ſexto foꝛmabit ium genitiuo·
Et pꝛebens e vel i: quod comparat hinc volo demi·
Artificum iunge memoꝛum veterum vigilumqꝫ·
Atqꝫ ſacerdotum cuſtodum vel locupletum·

Dicit auctoꝛ ꝙ ſi ablatiu⁹ ſingularis facit in i tñ: ꝛ in e ꝛ in i: gtũs pluralis faciet in iũ: ut aĩal aĩaliũ ꝛ felice uel ci feliciũ·Deĩde ponit exceptõnẽ dicẽs: Ego volo illud nomẽ qđ cõpat demi·i·excipi hic·i·ab iſta regula: qꝛ licꝫ faciat ablatm̃ in e ꝛ in i tñ facit gtm̃ pluralẽ in um ꝛ nõ in ium ut foꝛtioꝝ·Excipiunt̃ etiã illa q̃ ſequunt̃ in lr̃a: vꝫ artifex artificũ: ꝛ eſt magiſter alicui⁹ artis·memoꝛ memoꝝ ẽ ille qui recoꝛdat̃ vetus rũ vigilũ: ſacerdos tũ·i·pſbr̃. cuſtos dũ ꝛ ẽ ille q̃ cuſtodit locuples tũ·i. diues.

ℭ per ium fit ⁊ el·fraus ⁊ laus um tibi prebent·
Dicit ꝙ nomen terminatũ in c uel in l facit genitiuũ pluralẽ in ium: ut allec alleciũ ⁊ mel mellium ſi eſſet de vſu· Deĩde dicit ꝙ fraus ⁊ laus faciunt in um: ut fraus fraudum laus laudum·
Non creſcens per ium facit is aut es genitiuum·
Dicit auctor ꝙ nomẽ terminatũ in es uel in is nõ creſcens in gtõ ſingulari facit ium in gtõ plurali: ut ſedes ſediũ ⁊ colles colliũ·
Um dat apis volucris panis canis iuueniſqꝫ·
Et ſoboles hereſis cum fruge vel indole vates·
Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: ꝙ nomina in littera poſita licet terminentur in is uel in es ⁊ non creſcant in genitiuo ſingulari: tamẽ non faciunt in genitiuo plurali ium ſed in um: ut hec apis in genitiuo facit apum lapa·hec volucris genitiuo harũ volucrũ·i·auis panis panũ: canis canũ iuuenis iuuenũ: ſoboles ſobolum·i·progenies· hereſi hereſum vitium contra fidem·fruges facit frugum ideſt fructus· indoles facit indolum ideſt aſpectus uel progenies.hic vates ideſt poeta uel propheta uel diuinator·ſolet etiam declinari in cõmuni genere ut hic et hec vates·
Ons per ium formas s iungis r preeunte·
Conſors atqꝫ cohors demantur que faciunt tum·
Dicit ꝙ nomẽ terminatũ in ons facit genitiuũ pluralẽ in ium: ut mons mõtiũ·Tu iũgis etiã s·i·nomẽ terminatũ in s r pcedẽte: ut pars partiũ
Simplex compoſiti normam quandoqꝫ tenebit·
Sic cor opeſqꝫ probant ſi componantur vtrumqꝫ
Iſta littera aliquos per Ipalagiũ ſeu per cõtrariũ exponitur: Et iſti dicũt ſimplex tenebit aliquãdo normã compoſiti·i·compoſitũ tenebit aliquãdo normã ſimplicis.Sed hec expoſitio mihi nõ ſeruit: q2 hoc eſt dictum ſupra ſimili norma ⁊c·Sed alij exponũt litterã ut ſonat dicẽtes: ꝙ ſimplex nomen tenebit quãdoqꝫ normã compoſiti. Nam ſicut cõcors facit concordiũ in genitiuo plurali: ita cor facit cordium: Et ſicut inops facit inopum ita ops facit opum·
Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitiuum·
Dicit auctor ꝙ noĩa termĩata in ans uel in ens ſepe faciũt gtĩn pluralez in um uel in iũ: ut amãs amantũ uel amantiũ: legẽs legẽtũ uel legẽtiũ.

Es
Is
Ons
Ans
Ens

Glans dat ium gens dens mens ſociabitur ꝛ lens·
Auctoꝛ ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs: Noīa in lr̄a poſita licȝ terminent̄ in ans uel in ens: tñ faciūt gtm̄ pluralē in ium tm̄: ut glans glandiū dens dentiū gens gentiū mens mentium·
Calx plebs puls ſeps ſtirps falx arx per ium ſimul ꝛ lanx
Dicit ꝙ noīa in lr̄a poſita faciunt gtm̄ pluralē in iū tm̄: ut calx calciū lo calzo· plebs biū multitudo gētiū· puls tiū le polte· ſeps piū la ſepe de lo/to· ſtirps piū· i· ꝓgenies· calx cis ciū la calcina· arx arcis arciū la rocha· lanx lancium la tafaria·
Dempta carne per um facies a vel o ſociando·
Il vel ul nec ſimul r ſolam iungimus irq;
Coꝛ demas· oꝛ ꝛ ur ponas as addere debes·
In ha pte A· ponit vnā regulā q̄ talis eſt: Noīa tertie de· termīata ī a uel in o faciūt gtm̄ pluraleȝ in um: ut thema tū ꝛ ſermo nū· dēpta· i· excepta hac dictōe carne q̄ facit carniū ſociādo cū p̄dictis termīata in il uel ī ul q̄ faciūt in um: ut cōſul cōſulū ꝛ vigil lū: ꝛ ī n lr̄a ut nomē nominū ꝛ del phin nū. Nos iūgim⁹ cū p̄dictis termīata in r ſolā: ut pater trū· Et di cit ſolā ut excludat illa q̄ habēt r cū alia terminatōe in ntō caſu ſingula ri qm̄ ipſa nō cōtinent̄ ſub hac regula: ut ſilueſter ſtris ꝛ ſtre· Jūgimus etiā cū p̄dictis termīata in ir ut martir rū· Tu pone etiā cū p̄dict/ ter mīata in oꝛ: ut ſoroꝛ rū: ꝛ termīata in ur murmur rū· Sȝ tu demas· i· ex/cipias hoc nomen coꝛ quod facit coꝛdiū· Tu debes addere p̄dictis ter minata in as: ut pietas pietatum·
Que monaſillaba ſunt adimes: velut eſt modo mas as·
Hic auctoꝛ ponit exceptionē ab illa particula: As addere debes· dicens: Tu adimes· i· excipies illa noīa que ſunt monaſillaba in as terminata: qꝛ talia faciūt gtm̄ pluralē in iū: ut mas marīū· i· maſculus ꝛ as aſſium·
Si creſcant is et es dant um: monaſillaba demes·
Dicit auctoꝛ ꝙ noīa terminata in is ꝛ in es habētia gtm̄ creſcentē ſupra ntm̄ faciūt gtm̄ pluralē in um: ut miles militū lapis lapidū· Sed deme monaſillaba que faciunt in ium: ut lis litium·
Plus dat ium: ſed pes dabit um pluralia ſola·
Que dant es: fiunt per ium: ſed deme penatum·
Dicit auctoꝛ ꝙ hoc nomē plus dat iū ut pluriū· ſȝ hoc nomē pes dat um

ut pedū.pluralia ſola.i.tm̄ pluraliter declinata .que dāt es ī ntō faciūt gtm̄ pluralē in iū:ut manes maniū.i.aīe infernales.Sed deme penātes qd facit penatū.i.amici uel parētes intimi.

Preter os um faciunt os ⁊ us.ſic ⁊ s preeunte.
B vel p ponas ⁊ t.monaſillaba demes.

Dicit ꝙ noīa terminata ī os ⁊ in us faciūt gtm̄ pluralē in um:ut flos florum ⁊ corpus corpoꝝ:pter os oſſis qd facit oſſiū.Sic etiā faciunt terminata in s precedente b uel p:ut arabs arabū ⁊ princeps principū.Et t.i.terminata in t ſic faciūt:ut caput capitū.Monaſillaba demes: hec ē exceptio ab illa particula: Sed s preeūte b uel p.quaſi dicat ꝙ monaſillaba faciunt in ium:ut plebs plebium.

Supradicta notes.ſed ium per cetera formes.

Dicit auctor ꝙ tu notes ſupradicta.i.noīa q̄ poſſunt cōtineri in ſupradictis regulis.Sed tu formes pro formare debes iū per cetera noīa q̄ p̄bēt e uel i ſexto.i.ablatiuo ſingulari:ut felice ci feliciū.Si vero cōtineanṫ in regulis faciūt gtm̄ ſicut in eis cōtineṫ.

Que prebent e vel i ſexto facit um ſibi ſubdi.
Quod datur a capio:ſic municipum tibi formo.

Dicit auctor ꝙ illud nomen quod datur.i.deriuaṫ a capio capis per cōpoſitionē facit hanc terminationē um ſibi in genitiuo plurali:ut municeps municipū:Et hoc eſt quod auctor dicit: Sic municipum tibi formo.Componiṫ enim municeps ex munus ⁊ capio capis:⁊ dicitur municeps quaſi mnnus capiens.Et ſic de alijs cōpoſitis a capio:ut menceps pium:⁊ eſt mente captus.

Cumq̧ dabit.caput eps formabit ium velut anceps.

Dicit auctor ꝙ hoc nomē caput ſi dabit eps in cōpoſitiōe formabit ium in gtō plurali:velut anceps qd cōponiṫ ex an ⁊ caput ⁊ facit ancipitium in gtō plurali:⁊ idē eſt ꝙ dubius. Tn̄ eſt ſciendū ꝙ hi gtī plerūq̧ ſincopanṫ:ut ancipitū bicipitum.i.duoꝝ capitum.

X fixum dabit um|niſi nix nox atq̧ ſuppellex.

Senſus ē ꝙ noīa ſubſtātia ī x termīata faciūt gtm̄ pluralē in um:ut lex legū rex regū:niſi nix qd facit niuiū nox noctiū ſupellex ſupellectiliū.

Um ſupplex complex.ſed ium prebet tibi ſimplex.

Quaſi.d.ꝙ noīa ſubſtātiua ī x ter .faciūt gtm̄ pluralē in u3:ut lex legū.

Uiſus ē excludere adiectis · ⁊ ideo dat doctrinā de iſtis adiectis ſupplex ⁊ cōplex dicēs: ꝙ faciūt in um: ut ſupplex icū · ⁊ cōplex icū · i · pticeps mali ⁊ hoc nomē ſimplex facit ſimpliciū · i · pur⁹ uel vnic⁹ uł īdiuidu⁹ uł fatu⁹.

More metri demit his vſus ſepe vel addit ·
J proceres iacit · u boues · u ſuſcipit ales ·

Dicit ꝙ vſus grāmaticoꝝ ſepe demit · i · aufert uel addit aliqd his · ſ · genitiuis pluralib⁹ more · i · ſm morē uel cōſuetudinē metri: Et hoc per exēpla declarat dicēs: hoc nomē pceres iacit i p illā regulā pluralia ſola · deberem⁹ enim dicere procerium · i · li baroni · ⁊ hoc nomē boues iacet u in genitiuo: quia deberemus dicere bouū ⁊ dicimus boum · Sed hoc nomē ales ſuſcipit u in genitiuo plurali: cum deberemus dicere alitum ⁊ dicimus alituū: ⁊ idem eſt quod auis ·

Tertius eſt in ibus · ⁊ ei ſextum ſociemus ·

Jn hac pte autor expedit tertiā de · tradēs regulā de dtō ⁊ ablatio pluralib⁹ ⁊ dicit: Tertius · i · dtūs ē in ibus pe · cor · ⁊ ei ſociabis ſextū · i · ablatm̄ q · d · ꝙ dtūs ⁊ ablatiuus plurales tertie declinatōis faciūt in ib⁹: ut datiuo his patribus ablatiuo ab his patribus.

Dicemuſqꝫ boum ſeu bobus duplici caſu

Auctor dicit ꝙ dicimus boum ſeu bobus duplice caſu: vꝫ in gtō boum ⁊ in dtō ⁊ ablatiuo bobus ⁊ nō bouibus · Et ſic patet ꝙ bobus excipit̄ a regula predicta videlicet: Tertius eſt in ibus ⁊c̄.

Quarta dat us recto · dabit u ſed non niſi neutro

Jn hac parte auctor determiat de quarta declinatiōe dicens Quarta declinatio dat us recto · i · ntō · ut ntō hic viſus ⁊ manus: Et dabit u ſed nō niſi neutro generi: ut hoc cornu ·

U non mutabis donec plurale videbis ·

Dicit ꝙ nomē quarte declinatōis in u terminat̄ · tu nō variabis hāc terminationē u donec tenebis plurale numerū: hoc eſt dūꝫ eris in numero plurali: ut hoc cornu huius cornu: huic cornu: hoc cornu o cornu: ab hoc cornu · Jn plurali bene variat̄ ut inferius patebit ·

Us genitiuus habet · et tertius ui tibi prebet ·

Dicit auctor ꝙ gtūs ſingularis noīatiui terminati in us habebit us pductā: ut hic viſus hui⁹ viſus · ſꝫ tertius · i · dtūs prebet tibi ui: ut viſui ·

Um quarto dabitur · quintus recto ſimilatur ·

Dicit auctor q hec termiatio um dabit quarto.i.actō ut viſū ꝛ manū. quintus.i.vtūs ſimilat.i.ſimilis ē recto.i.ntō:ut hic viſus vtō o viſus.

Q ſextus retinet.ſed flecte domum ſapienter.

Dicit autor q ſext⁹.i.ablatiu⁹ tenet u:ut ablatio ab hoc viſu.ſ3 flecte.i. declina ſapiēter hoc nomē domū qđ partim ē ſecūde de.ꝛ ptim quarte:ut patebit in heteroclitis ibi:Tota domus quarte ni mo rū ꝛc.

Rimo plurali dabis us.binos ſociando.

In hac pte A.determiat de quarta de.q̄tū ad numeꝝ plura lē ꝛ dicit:Tu dabis hāc termiationē us pmo.i.ntō plurali:ut pluraliter ntō hi viſus ſociādo binos caſus v3 actm̄ ꝛ vtm̄ qui etiā faciūt in us ut accuſatiuo hos viſus vocatiuo o viſus.

Neutra notare decet.genitiuus uum tibi prebet.

Dicit q neutra nomina ſunt notāda q: non faciūt in us ſed in u ut cor/nua.Deinde dicit q gtūs faciet in uum ut viſuum.

Datq datiuus ibus ſextuſq.ſed excipiemus.
Ante bus u ſeruant ficus tribus arcus acuſq
Artus cum verubus portus partuſq lacuſq.
Et ſpecus ꝛ quercus.

In hac pte auctor determiat de dtō ꝛ ablatio pluralib⁹ quarte de.dicēs dtūs q pro ꝛ ſextus.i.ablatiu⁹ dāt ibus pe.cor.ut dtō his viſibus abla/tiuo ab his viſibus.S3 excipiem⁹.i.exceptionē faciem⁹ ut infra:v3 q no mina in lra poſita ſeruāt u ante bus.i.faciūt dtm̄ ꝛ ablatiuū plurales i ubus ꝛ nō in ibus:ut fic⁹ ficub⁹ tribus tribub⁹.i.pgenieſ arcus arcub⁹ artus artub⁹.i.qđlibet mēbrū.veru verub⁹.i.aſta roſti acuta:part⁹ par/tubus lo parto ſpecus ſpecubus la ſpelūca.etiā pōt eſſe ſecūde ꝛ tertie de clinationis:ut quercus quercubus quedam arbor.ꝛ poteſt eſſe ſecunde declinationis Cetera vero noia quarte de.faciunt in ibus.

S rectus quinte dat ſemper ꝛ eſt muliebre.

In hac parte auctor determiat de quinta declinatōe dicens Rectus:i.ntūs ſingularis quinte declinatōis dabit ſēmp es ut res ꝛ ſpes:ꝛ eſt muliebre.i.generis feminini.

Mente diem memori volo compoſitumq teneri.

Dicit auctor q hoc nomē dies ꝛ eius compoſitū debet teneri memori mē te.i.in mente:quia nō ſunt generis feminini:imo dies ē generis icerti

⁊ cōpoſitum eius meridies eſt generis maſculini.

Ei dicetis genitiuis atq; datiuis.

Hic auctor determinat de gtō ⁊ dtō ſingularibus quinte declinatōis et dicit: Uos dicetis.i.dabitis ei.i.hanc terminationē ei genitiuis ⁊ dtis ſingularibus quinte de. ut hec res huius rei huic rei.

Em quarto quinto damus es. decet e dare ſexto.

In hoc verſu dicit q actūs ſingularis quīte de. facit in em: ut actō hāc rem vtō o res: ablatiu9 in e: ut ablatio ab hac re. Tertius eſt planus.

Rimo plurali dabis es qui vult ſibi ſubdi.

Quartum cum quinto. tribuens erum genitiuo

In hac parte auctor determīat de quinta declinatiōe q̄ntum ad numeꝝ pluralē ⁊ dicit: Primus pluralis.i. ntūs pluralis dabit es: ut pluraliter ntō hi dies: qui vult ſibi ſubdi quartū.i. actm̄ cū quinto.i. vocatīo.q.d. qꝫtiā actūs ⁊ vtūs faciūt in es. Ponit regulā de genitiuo dicens: Tu tribues erum: ut rerum dierum.

Tertius ⁊ ſextus ſemper formantur in ebus.

In hac parte auctor ponit regulā de datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus quinte declinatōis dicens: Tertius ⁊ ſextus.i. datiuus ⁊ ablatiuus formāt̄ in ebus: ut dtō his rebus ablatiuo ab his rebus.

Deſunt plurali genitiui ſiue datiui.

Et ſexti quinq;. niſi res ſpecieſq; dieſq;.

Progenies ⁊ maneries dic materieſq;.

Dicit auctor q noīa quinte declinatōis carent genitiuis ⁊ datiuis ⁊ ablatiuis pluralib9 preter iſta videlicꝫ rem rerū rebus: ſpecies ſpecieꝝ ſpeciebus: progenies progenierū progeniebus: materies materierū materiebus: maneries manerierū maneriebus.

Ectos compone ſimul infefctuntur vtrūq;.

Dicit q ſi duo recti componant̄ vtrimq; variant̄: ut nominatiuo hec reſpublica gtō huius reipublice.

Non ſic alterutrum declines nec leopardum.

Auctor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs: Tu nō declines ſic ut diximus: hoc nomen alteruter tra trum: quia deberet facere alteriuſutri9 in genitiuo ⁊ facit alterutrius. nec etiam leopardū: qꝛ deberet facere leoniſpardi in genitiuo ⁊ facit leopardi.

Obliquos rectum componens iungis in vnum·
Et ſola parte recti decet hanc variari·
Dicit ꝙ ſi rectus componatur cū obliquo ſolūmodo rectus variatᷣ ꝛ nō obliquus: ut ntō hic magiſtermilitū huius magiſtrimilitū·
Si componantur obliqui non variantur·
Dicit quod ſi duo obliqui componantur neuter eoꝛum variatur: ut huiuſmodi illiuſmodi·
Atronomica tibi dat declinatio pꝛima·
Que dantur maribus: ꝛ in es rectum faciemus·
Jn hac parte auctoꝛ determinat de declinatione patronomicoꝛum maſculinoꝝ dicens: ꝙ pꝛima declinatio dat ideſt declinando demonſtrat patronomica que dantur maribus ideſt que maſculina ſunt: quaſi dicat ꝙ patronomica maſculina ſunt generis maſculini ꝛ faciem⁹ rectum·i·nominatiuū in es: ut hic pꝛiamides·
Am quartus caſus aut en gerit·e vel a quintus·
Et reperitur in es
Auctoꝛ dicit ꝙ actūs caſus facit in am aut in em: ut pꝛimidē uel dā: vocatiuus facit in e uel in a: ut vtō o pꝛiamide uel pꝛiamida·
Ablatiuus in e vel in a·nec cetera muta·
Dicit ꝙ ablatiuus facit in a uel in e: ut ab hoc pꝛiamide uel da·Nec debes mutare cetera ideſt ceteros caſus de quibus nihil dictum eſt: quia ipſi caſus declinantᷣ ſecundū pꝛimā declinationē: ut genitiuo hui⁹ pꝛiamide datiuo huic pꝛiamide: Et pluraliter nominatiuo hi pꝛiamides: genitiuo hoꝛū pꝛiamidoꝝ: datiuo his pꝛiamidis accuſatiuo hos pꝛiamides vocatiuo o pꝛiamides ablatiuo ab his pꝛiamidis·
Ertia feminea tibi patronomica foꝛmat·
Js recto pꝛebens genitiuus erit ſibi creſcens·
Jſq; vel os faciet a vel en quartus tibi pꝛebet
Jn hac parte auctoꝛ determinat de declinatione patronomicoꝝ femininoꝝ dicens. Tertia declinatio foꝛmat tibi patronomica feminina pꝛebēs tibi hanc terminationē is recto ideſt nominatiuo caſui ſingulari: quaſi dicat ꝙ patronomica feminina ſunt tertie declinatiōis ꝛ faciunt nominatiuū in is. Deinde ponit regulam genitiui dicēs: Genitiuus erit ſibi creſcens ideſt ſupabit ntm̄: ꝛ facies is uel os: hec pꝛiamis genitiuo huius

priamidis uel dos·i·filia uel neptis priami·Quartus·i·actūs prebet ti-
bi em uel a ut accuſatiuo hanc priamidem uel da·
Quintus i ſeruabit·ſed rectus non ſuperabit·
Dicit ꝙ vtūs ſeruabit hanc terminationē i: ut vtō o priami vltima cor-
ſed talis vtūs nō ſuperabit ntm̄ imo erit ſibi equalis·
E ſolam ſextus tenet:eſqꝫ vel as reperimus·
Plurali quarto nil plus preter metra muto·
E ſolam ſextus tenet·i·ablatiuus terminat̄ in e ſola:ut ablatiuo ab hac
priamide:qꝫ poſt nos reperimus es uel as quarto·i·actō plurali: ut ac-
cuſatiuo hos priamides uel das·Nil plus muto ſupple de tertia declina
tione in patronomicis femininiſ preter metra hoc eſt p̄ter illud ꝙ aliqn̄
cauſa uel neceſſitate metri cōuenit permutari·
Interdum perias hec patronomica formas
Dicit ꝙ interdū hec patronomica feminina terminant̄ in ias ⁊ i nomi
natiuo caſu:ut pelias ⁊ ambroſius·
As breuis in recto dat adis vel ados genitiuo·
Modo auctor docet declinare p̄dicta patronomica in ias terminata ⁊ a-
lia ſimilia dicēs:As breuis in recto·i·nomē terminatū in ias breuem in
ntō dabit adis uel ados in gtō pe·cor·ut hec ambroſias gtō hui⁹ ambro
ſiadis uel dos·i·filia uel neptis ambroſij·
Em vel a quartus dat·fit in e tantummodo ſextus·
Dicit ꝙ actūs facit in em uel in a:ut actō hanc ambroſiadem uel da·ſe-
xtus·i·ablatiuus facit in e:ut ablatiuo ab hac ambroſiade·
Dans reliquos terna nil mutat in his niſi metra·
Dicit auctor ꝙ reliqui caſus variant̄ ad modū tertie declinatōnis ⁊ nil
mutat̄ i his niſi metra:nil de tertia de·niſi neceſſitate metri poſtulāte·
More uides greci tamen s quinto remoueri·
Dicit ꝙ aliqn̄ s remouet̄ in vtō more greci·i·ſm̄ morē grecoꝝ:ut pelias
remota s fit pelia:⁊ ambroſias remota s fit ambroſia·
Ne pleriſqꝫ damus quibus e normam ſociamus·
Dicit ꝙ aliqn̄ nos dam⁹ hāc terminationē ne pleriſqꝫ·i·multis uel aliq
bus noīb⁹:ut a criſtine ꝑpria uł a ꝓprijs noīb⁹ deriuata quib⁹ nos ſo-
ciamus e·i·regulā nominū terminatoꝝ in e:ut libie·q·d·ꝙ ipſa declinā
tur ſicut illa q̄ terminant̄ in e de quibus īmediate regula tradetur·

Cum dedit e grecus rectus·tenet es genitiuus·
Monſtrat̄ hic qualiter variari debeāt noīa greca in e terminata ⁊ dicit Cum grecus dedit hanc terminationē recto·i·nominatiuo tunc genitiuus tenet es:ut ntō hec phebe genitiuo huius phebes·

Em dat ⁊ en quartus·reliquos recto ſociamus·
Quartus·i·accuſatiuus noīs greci in e terminati dat em uel en: ut accuſatiuo hanc phebem uel hen: reliquos·ſ· caſus nos ſociamus ideſt ſimiles faciemus recto ideſt nominatiuo·ut datiuo huic phebe vocatiuo o phebe ablatiuo ab hoc phebe·

Cum greci rectus tenet os par eſt genitiuus·
Uel dabit oi grecus·melos meloi tibi teſtis·
In hac parte auctoꝛ determinat de declinatione patronomicoꝝ termiātoꝝ in os grecoꝝ dicens:Quādo rectus·i·nominatiu⁊ noīs greci tenet os tunc genitiuus eſt par ſuo ntō.i·ſimilis·vel grecus·i· gtūs dat hanc terminationē oi:delos·i.hoc nomē delos grecum ſit tibi teſtis·ut nominatiuo hec delos gtō huius delos uel deloi nomen inſule.

Quartus an:os quintus:o tertius atq̧ ſupꝛemus·
Quartus·i·actūs noīs greci in os terminati facit on:ut actō hāc delō quintus·i·vtūs in os:ut vtō o delos·tertius·i· datiuus atq̧ ſupmus·i· ablatiuus facit o:ut datiuo huic delo:ablatiuo ab hoc delo·vnde poeta Maternam agnoſcere delon·

Sepe dat is rectus·dat ios vel eos genitiuus·
Dicit auctoꝛ q̄ ntūs grecus ſepe finit̄ in is:ut hec thetis mater achillis ⁊ tunc gtūs dat ios uel eos:ut gtō huius thetios uel thetecs·

Im quartus dabit:i quintus neutrum ſuperabit·
Dicit autoꝛ q̄ quartus·i·accuſatiu⁊ noīs p̄dicti dat im:ut actō hāc thetim.quintus·i·vtūs dat i ut vtō o theti·ſed neuter·ſ·nec actūs nec vtūſ ſuperabit rectum ideſt nominatiuū·

Fit quintus recto par declinante latino·
Dicit q̄ quītus ideſt vocatiuus nominis greci in is terminati fiet par ideſt ſimilis recto ideſt nominatiuo declinante latino ideſt ſm latinaꝫ declinationem:ut hec thetis vocatiuo o thetis·

Dat geneſis quintumſimilem ſibi dat genitiuum
Is uel os:tenet im quartus:reliquiq̧ dabunt i·

In hac parte auctor determinat de nomine geneſis quod eſt quidam li ber biblie: Et dicit ſic: hoc nomen geneſis dat quintum ideſt vocatiuū ſibi ſimilē: ut vocatiuo o geneſis. ⁊ dat genitiuū in is uel in os: ut hui⁹ geneſis uel geneſeos. Quartus. i. actūs tenet im ut accuſatiuo hanc geneſim. Reliqui caſus videlicet dtūs ⁊ ablatiuus dabūt i: ut datiuo huic geneſi. vtō o geneſis ablatiuo ab hoc geneſi.

Hic moiſes moiſi. reliquos terne ſociabis.

In hac parte auctor ponit regulā de hoc nomine moyſes: qđ eſt ꝓpriū nomen viri. Et dicit: moyſes dat moyſi in genitiuo. Et tu ſociabis reliquos caſus terne. i. tertie de. hoc eſt in alijs caſibus declinat̄ ad moduꝫ tertie declinatōis: ut hic moyſes genitiuo huius moyſi datio huic moyſi accuſatiuo hunc moyſen vtō o moyſes ablatiuo ab hoc moyſe.

Dat ieſus vm quarto. reliquis u ſemper habeto.

Hic auctor dat doctrinam de hoc noīe ieſus. Et dicit ꝙ hoc nomen ieſus qđ interpretat̄ ſaluator: dat hāc terminationē im quarto. i. actō. Reliquis u ſemper habeto. i. ꝙ in reliquis caſibus in u ſemp terminent̄ qđ patet declinādo: ut hic ieſus gtō huius ieſu datiuo huic ieſu accuſatiuo hunc ieſum vtō o ieſu ablatiuo ab hoc ieſu.

St declinandi pronomina norma quaterna.

In hac parte auctor determinat de quatuor formis declinandi pronomina dicens: ꝙ norma declinandi pronoīa eſt quaterna. i. quatruplex. i. prima ſecunda tertia ⁊ quarta:

Eſtqꝫ mei vel mis in prima tuqꝫ ſuiqꝫ.

Dicit auctor ꝙ tria ſunt pronoīa in prima norma ſiue in pmō modo: videlicet mei mis mihi: tu uel tis tibi ſui ſibi.

Recto perſone non ſeruit regula prime.

Dicit auctor ꝙ hec regula. ſ. recte declinationis non ſeruit recto. i. nominatiuo prime perſone. quaſi dicat huic pronomini ego cuius obliqui nō recte formantur ab ipſo nominatiuo. deberemus enī dicere ego egonis ⁊ dicimus ego mei uel mis.

Debet ius facere genitiuum norma ſecunde.

Debes formare per eam pronomina quinqꝫ.

Dicit ꝙ pronomina ſecunde norme ſeu ſecundi modi faciunt genitiuuꝫ in ius ut ille illius. Preterea dicit ꝙ tu debes formare per ſecundam for

ma quinq; pronomina·ſ·ille ipſe iſte hic ꝛ is·
His octo ſpecies primaria dicitur eſſe
Dicit auctor ꝙ octo pronomia ſupradicta ſunt primaris·Ideo dicit ſpe/
cies primaria e dicitur eſſe his octo pronominibus ſupradictis:videlicʒ
tribus primi modi ꝛ quinq;·
Monſtrant ꝛ referunt hec·ꝛ quaſi fixa manebunt·
Ille refert monſtrat non facit hoc aliud·
Hic auctor oſtendit proprietatem predictorum pronominum dicens: ꝙ
hec pronomina predicta monſtrant ideſt demonſtratiua ſunt:referunt
ideſt relatiua ſunt:ꝛ manebunt quaſi fixa ideſt ſubſtantiua:Quaſi di/
cat ꝙ predictorum pronominū aliqua ſunt demonſtratiua:ut hic et iſte
ego tu·aliqua relatiua:ut is ꝛ ſui ꝛ manebunt quaſi fixa ideſt ſubſtanti
ua· Quaſi dicat ad demonſtrandū ipſa nō eſſe penitus ſubſtantiua·nā
licet ſubſtantiua ponantur:ut ego curro:tamen recipere poſſunt ſubſtā
tiuum tanquā ſi eſſent adiectiua:ut ego pater·Alij dicunt ꝙ auctor di/
xit quaſi ad notandum quaſi ipſa eſſe ſubſtantiua ſignificatione ꝛ non
voce:ut is ꝛ ipſe·aliqua voce ꝛ ſignificatione:ut ego ꝛ tu·Alij tamen di
cunt quaſi ideſt certe uel vere ſubſtantiua:quia ſecundū Priſcianū: pro
nomen ponitur loco proprij nominis ꝛ certam ſignificat perſonam· Po
ſtea dicit quod hoc pronomen ille refert ideſt relatiuuʒ eſt: monſtrat id
eſt demonſtratiuū eſt:ꝛ nullū aliud pronomen hoc ſignificabit ideſt po
terit eſſe relatiuū ꝛ demonſtratiuū·
Deq; tribus primis ſeptem fit origo ſupremis·
Dicit auctor ꝙ a tribus primis pronominibus deriuantur alia:videlicʒ
meus tuus ſuꝰ noſter ꝛ veſter noſtras ꝛ veſtras· Meꝰ noſter ꝛ noſtras
ab hoc pronomine ego·tuus veſter ꝛ veſtras ab hoc pronomine tu.ſuus
vero ab hoc pronomine ſui·Et eſt ſciendum ꝙ illa que deriuantur a de
monſtratiuis demonſtratiua ſunt·ꝛ que a relatiuis relatiua ſunt·Ideo
ſolent habere aliqui verſum ſequentem·
Is ſuus ipſe ſui referunt ſed cetera monſtrant·
Senſus eſt ꝙ hec pnoīa is ſuus ipſe ſui ſunt relatiā:cetera vero ſūt de/
mōſtratiua·tñ ille poteſt eſſe relatiuū ꝛ demonſtratiuū ut ē dictū eſt·
Perſonas duplices hec deſignare videntur·
Cum poſſeſſore poſſeſſio ſignificatur·

Dicit auctor q̃ iſta ſeptē pronomina predicta ſignificant duas perſonaſ ſcilicet perſonā poſſeſſoris ⁊ perſonam rei que poſſidet. Nam cum dico liber meus: per hoc pronomen meus intelligo poſſeſſorē libri videlicet me: ⁊ poſſeſſionē meā videlicet librum.

Formans quis vel qui donato crede minori.

Auctor dicit q̃ hoc nomē quis uel qui declinat̄ ſm̄ q̃ donatus iubet eſſe declinandū. ſ. in illa parte: ntō quis uel qui ⁊c.

Tertia per primam fit nominis atq̃ ſecundam.

Dicit auctor q̃ tertia norma declinandi pronomina fit per primā et per ſecundā nominis declinationē quaſi dicat q̃ pronomina tertij modi declinant̄ ſicut nomina prime ⁊ ſecunde declinationis. nam ſicut dicimus nominatiuo bonus bona bonū. gtō boni bone boni: ita dicimus: nominatiuo meus mea meū genitiuo mei ⁊c.

Has tres donatus diſtinguit ſufficienter.

Dicit auctor q̃ donatus diſtinguit ſufficienter has tres normas predictas ideſt pronomīa primi modi ſecundi ⁊ tertij: Ideo ipſe non procedit vlterius in declinatione ipſorum.

Quarta quidem terne par debet nominis eſſe.

Dicit auctor q̃ quarta norma declinādi pronomina debet eſſe par ideſt ſimilis terne ideſt tertie declinationi nominis. Nam ſicut dicimus maieſtas maieſtatis: ita dicimus veſtras veſtratis.

Ec tibi ſignabis que declinans variabis.

Hoc eſt ſecundū capitulū huius libri: In quo auctor intēdit determinare de declinatōe nominū heteroclitoꝝ: Et p̄mo preponit qđ facere intendit dicens: Tu ſignabis tibi. i. in mente tua hec nomina que nomina tu declinans variabis. i. vario modo declinabis. Et eſt ſciendū q̃ nomē heteroclitū nihil aliud eſt q̄ȝ nomē varie ſeu alterne declinatū: ut ntō hoc celū: pluraliter nominatiuo hi celi celorum.

Paſcua ſola datur. ⁊ paſcua plura dabuntur.

Dicit q̃ hoc nomen paſcua in ſingulari eſt generis feminini: ⁊ in plurali gener/ neutri. ⁊ ē heteroclitū genere. ⁊ ē paſcua la paſtura de le beſtie.

Eſt zizania: ſunt zizania plura: nec̄:

Dicit auctor q̃ hoc nomē zizania in ſingulari eſt generis feminini: ⁊ in

plurali neutri uel feminini: ut ntō hec zizania: pluraliter nomīatio hec zizanie uel zizania: ideo dicit: Plura nec.

Balnea dic vel eas. ea non prius. ſed eum das.
Sic ⁊ amigdola dic lum fructus luſq; ſit arbor.

Dicit auctor ꝙ hoc nomē balneū in ſingulari eſt generis neutri: in plurali vero feminini ⁊ neutri: ut pluraliter ntō hec balnea uel he balnee. ſ; in ſingulari ſemper eſt generis neutri: Et hoc eſt qḋ dicit: Dic. i. dicere debes balnea uel eas. i. balneas in numero plurali: ea. i. balnea non eſt prius in numero ſingulari. ſed tu debes dicere eum. i. balneum. In ſingulari eſt generis neutri ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. Sic ⁊ amigdola dic quaſi dicat ꝙ amigdola eodē modo variatur quo balnea: ut nomīatiuo hoc amigdolū: pluraliter nomīatiuo hec amigdola uel he amigdole. Tamē inuenit̄ hec amigdolus pro arbore tantū: ſed amigdolum pro eius fructu: Et ideo dicit: lum fructus luſq; ſit arbor. Inuenit̄ hec amigdola tam pro fructu ꝗ; pro ligno.

Eſt locus atq; loci ſunt artis: ſunt loca terre.

Dicit auctor ꝙ locus in ſingulari eſt generis maſculini: ſ; in plurali maſculini ⁊ neutri. S; in maſculino genere ſignificat artes dyaletice: ī neutro vero loca terre: ideo dicit: Atq; loci ſunt artis ſunt loca terre.

Eſt iocus atq; ioci: ſunt ioca plurima genti.

Dicit autor ꝙ iocus in ſingulari eſt generis maſculini: ſed in plurali vero maſculini ⁊ neutri: ut nomīatiuo hic iocus: pluraliter ntō hi ioci uel hec ioca ideſt ludus uel ſolatium.

Baltheus addatur. neutrum plurale ſequatur.

Dicit auctor ꝙ hoc nomē balteus addatur predictis: q: in ſingulari eſt generis maſculini: ⁊ in plurali neutri: ut hic balteus: pluraliter nominatiuo hec baltea. i. zona argentea uel cingulū militare.

Carbaſus vna ratis. ⁊ carbaſa plura videbis.

Dicit autor ꝙ carbaſus in ſingulari eſt generis feminini: in plurali neutri: ut nominatiuo hec carbaſus: pluraliter nominatio hec carbaſa ideſt velum nauis.

Arbutus eſt ſimilis. huic intiba pergama iungis.

Dicit ꝙ hec dictio arbutus ē ſimilis pcedenti: q: in ſingulari eſt generis feminini ⁊ in plurali neutri: ut ntō hec arbutus: pluraliter ntō hec arbu

tali·i·collectio arborꝝ. Cu iugis etiã intyba ꝛ pergama q̄ eodẽ modo de clinant̃: ut hic intybus pluraliter ntõ hec intyba: ꝛ eſt quedã herba· per gamus pluraliter ntõ hec pergama ideſt troia·

Hoc epulum comedis· epuleq̧ parantur amicis·

Dicit Autorq̧ epulũ in ſingulari ẽ generis neutri in plurali feminini: ꝛ idem eſt quod cibus·

Delicium tibi ſit· mihi ſemper delicie ſint·

Dicit q̧ hoc nomẽ deliciũ ẽ heteroclitũ ſignificatiõe genere ꝛ declinatio ne: q: in ſingulari ſignificat peccatũ ꝛ ẽ generis neutri ꝛ declinatõis ſe cũde: in plurali ſignificat cibũ delicatũ ꝛ eſt generis feminini ꝛ declina tionis prime: ut pluraliter ntõ he delicie·

Sic raſtrum raſtros· porrumq̧ facit tibi porros·
Cui celum ſeruit celos ꝛ cuncta creauit·

Dicit q̧ iſta noĩa videlʒ raſtrũ porrũ celũ in ſingulari ſunt generis neu tri ꝛ in plurali maſculini: ut ntõ hoc celũ plr̃ ntõ hi celi celoꝝ: pluraliter ntõ hi raſtri lo raſtello· ꝛ hoc porrũ pluraliter ntõ hi porri lo porro·

Frenum datur equo· frenos ꝛ frena teneto·
Sic clauſtrum formas· filum pariterq̧ capiſtrum·

Dicit q̧ iſta noĩa frenũ clauſtrũ filũ ꝛ capiſtrũ in ſingulari ſũt generis neutri ꝛ in plurali maſculini ꝛ neutri: ut ntõ hoc frenũ pluraliter ntõ hi freni uel hec frena· hoc clauſtrũ pluralit̃ ntõ hi clauſtri uel hec clauſtra lo inchioſtro· hoc filũ pluraliter ntõ hi fili uel hec fila· hoc capiſtrũ plu raliter ntõ hi capiſtri uel hec capiſtra·

Dicimus altilia ſi plura ſint· altilis vna·
Conſimiliq̧ modo ſit declinanda ſuppellex·

Dicit auctor q̧ iſta duo noĩa altilis ꝛ ſupellex in ſingulari ſunt generis feminini ꝛ in plurali neutri: ut hec altilis pluraliter ntõ hec altilia· i· a uis· hec ſupellex pluraliter ntõ hec ſupellectilia· i· ornamentũ domus·

Tartarus ater habet· plurale ra· vinaq̧ dant rum·

Dicit q̧ hoc nomẽ tartarus in ſingulari eſt generis maſculini in plura li neutri: ut pluraliter ntõ hec tartara· i· inferna. Et inuenit̃ hoc tartaꝝ pro fece vini: ideo dicit: Uinaq̧ dant rum·

Sibilus hic dices ꝛ ſibila plurima iunges·
Superus eſto comes· prius hic tenet us· ſed a ſubdes·

Trenarus infernus ſic menala ſic ⁊ auernus·
Dindima pileus iſmara gargarus aſſociamus·
Dicit ꝙ nomina in littera poſita in numero ſingulari ſunt generis maſculini ⁊ in plurali neutri: ut nominatiuo hic ſibilus pluraliter nominatiuo hec ſibila· hic ſupparus pluraliter nominatiuo hec ſuppara: ⁊ ē manica rugata· Trenarus pluraliter nominatiuo hec trenara ideſt infernus. hic infernus pluraliter ntō hec inferna. hic menalus pluraliter nominatiuo hec menala· hic auernus pluraliter nominatiuo hec auerna: ideſt infernus. hic dydimus pluraliter nominatiuo hec dydima quidā mons· hic pileus pluraliter nominatiuo hec pilea lo capello. hic iſmaruſ pluraliter nominatiuo hec iſmara quidam mons. hic gargarus pluraliter nominatiuo hec gargara quidam mons.
Iſta ſolent quarta variari ſiue ſecunda
Cum lauro quercus pinus cornus quoqꝫ ficus·
His colus atqꝫ domus penus ⁊ lacus aſſociamus·
Cantus cetus ortus: ſimul ſpecus aſſociantur·
Dicit ꝙ nomina predicta poſſunt variari per ſecundam ⁊ quartam declinationem: videlicet hec laurus genitiuo huius lauri uel laurus lorofoglio· hec quercus genitiuo huius querci uel quercus la rouere· hec pinus gtō hui⁹ pini uel pin⁹ lo pino· hec corn⁹ gtō hui⁹ corni uel corn⁹ lo corno· hec fic⁹ hui⁹ fici uel fic⁹· hec col⁹ hui⁹ coli uł col⁹ la rocha· hec domus hui⁹ domi uel dom⁹· hec pen⁹ hui⁹ peni uel pen⁹ la caneua· hec lacus hui⁹ laci uel cus· Et iſta tria vꝫ cātus cet⁹ ⁊ ort⁹ poſſūt variari p ſecundā ⁊ qrtā de· ſenſu variato· i· ſm variā ſignificatōꝫ· In ſcda ꝟo decātus ſignificat le cāzone· uel eſt pricipiū de caniť· cetus la balena· hortus viridariū· In quarta vero declinatiōe cantus ſignificat lo canto· cetus la compagnia· ortus lo naſcimento·
Is vel us iſta ſuis dices· dare compoſitiuis·
Cera iugum limus animus colus arma bacillus·
Cum norma neruum cum freno collige cliuum·
Eſtqꝫ perenna tantum: tamen de iure pennis habetur·
In his verſibus dicit ꝙ cōpoſita ex nominibus in littera poſitis poſſūt terminari in is ⁊ in us: verbi gratia: Cera componiť cum ſin ⁊ dicimuſ hic ⁊ hec ſinceris ⁊ hoc ſincere uel ſincerus ſincera ſincerum ideſt purus

Jugum componit cum bis ⁊ dicimus hic ⁊ hec biiugis ⁊ hoc biiuge: uel biiugus biiuga biiugũ ideſt res duorũ iugorum. Limus componit cum ſub ⁊ dicimus hic ⁊ hec ſublimis ⁊ hoc ſublime: uel ſublim⁹ ſublima ſublimũ ideſt altus. Animus componit cum magnus ⁊ animus: ⁊ dicimus hic ⁊ hec magnanimis ⁊ hoc magnanime: uel magnanimus magnanima magnanimũ .i. magni animi. Ex in ⁊ colus componitur hic ⁊ hec incolumis ⁊ hoc incolume: uel incolumus incoluma incolumũ ideſt ſoſpes uel potens. Ex in ⁊ arma componitur hic ⁊ hec inermis et hoc inerme: uel inermus inerma inermũ ideſt ſine armis. Ex in ⁊ bacillus componitur hic ⁊ hec imbecillis ⁊ hoc imbecille: uel imbecillus imbecilla imbecillum ideſt nõ potens. Ex e ⁊ norma componitur hic ⁊ hec enormis ⁊ hoc enorme: uel enormus enorma enormũ ideſt non regularis. Ex e ⁊ neru⁹ componitur hic ⁊ hec eneruis ⁊ hoc enerue: uel eneruus enerua eneruũ ideſt ſine neruis. Ex e ⁊ frenum componit hic ⁊ hec effrenis ⁊ hoc effrene uel effrenus effrena effrenũ ideſt ſine freno uel diſſolutus. Ex e ⁊ cliuus componit hic ⁊ hec decliuis ⁊ hoc decliue: uel decliuus decliua decliuũ ideſt infimus uel depreſſus. Deinde ſequitur: Eſtq; perenna. quaſi dicat q̧ inuenitur perennus perenna perennũ: tamen de iure deberemus dicere hic ⁊ hec perennis ⁊ hoc perenne ideſt perpetuus: Et cõponitur ex per et annus.

Vas uaſis ternam tibi dat plurale ſecundam

Dicit auctor q̧ vas in ſingulari eſt declinationis tertie: ut vas vaſis: in plurali vero ſecunde: ut vaſa vaſorum.

Tota damus quarte mi mo rum moſq; ſecunde.

Sententia eſt q̧ hoc nomen domus vbiq; eſt declinationis quarte: niſi in infraſcriptis terminationibus: videlicet mi mo mos ⁊ morum in quib⁹ eſt ſecunde declinationis. Et eſt ſciendũ q̧ ſic declinatur: nominatiuo hec domus: genitiuo huius domi uel domus: datiuo huic domo: accuſatiuo hanc domũ: vocatiuo o domus ablatiuo ab hac domo. Et pluraliter ntõ he domus uel domi: genitiuo harũ domorũ: dtõ his domibus actõ has domos uel domus: vtõ o domi uel dom⁹: ablatiuo ab his domib⁹.

Pluralem numerum retinent es atq; metallum
Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulam de nominibus metallorum dicens: q̧ iſta nomina ſcil;

es ⁊ metallū variant̄ in plurali:ut pluraliter ntō hec era: pluraliter ntō hec metalla·Sed raro cetera noīa metalloꝝ in plurali variant̄:ut nominatiuo hoc aurū:non enī dicimus pluraliter ntō hec aura ⁊ ſic de ſimilibus·Et eſt ſciendū ꝙ nomina metalloꝝ ſunt hec ſcilicet aurū argentum plumbū ſtaneū cuprū hoc ferrū auricalcū calibs:⁊ alia quedaꝫ que ex aliquibus horum fabricantur·

Equor unda fretum mare mel latex aqua vinum·
Pocula fons flumen fluuius pluralia ſeruant·
Stagna lacuna lacus amnes puteus quoq̧ limphe·
Cetera pluralem retinent humentia raro

Hic auctor ponit regulam de nominibus humidis: Et dicit ꝙ nomīa in littera poſita variantur in plurali: ſed alia humiditatē ſignificantia non habent pluralem numerū uel raro habent:ut brodium oleuꝫ ⁊ ſimilia·Textus eſt clarus ⁊ etiam vocabula·

Lex menſuratis tamen ⁊ penſis datur iſta
Ordea frumenta faba menoleſq̧ citrulli
His plurale damus·ſic dant far piſaq̧ lupinus·
Raro feminibus aliȷs plurale tenemus·

Hic auctor ponit regulam de nominibus que vendunt̄ ad pondus uel ad menſurā·Et dicit:iſta lex·i·iſta regula datur menſuratis·i·nominibus que vendunt̄ menſura ⁊ penſis ideſt pōdere.quaſi dicat ꝙ illa que ponuntur in textu variantur in plurali videlicet hoc ordeuꝫ: pluraliter nominatiuo hec ordea·hoc frumentū pluraliter nominatiuo hec frumēta·hoc fabum pluraliter nominatiuo hec faba.hic melo pluraliter nominatiuo hi melones·hic citrulis pluraliter nominatiuo hi citruli·hoc far pluraliter ntō hec farra·hoc piſum pluraliter ntō hec piſa larbiglia· hic lupinus pluraliter nominatiuo hi lupini li lupini·Alia vero nomina ſeminū raro variāt̄ in plr̄:ut ntō hec auena:hec ſiligo:iō dicit:raro ſemi·

Raro plurale dat tibi quinta niſi ſint hec
Res pariterq̧ dies acies facies ſpecieſq̧
Progenies ⁊ maneries dic materieſq̧

Dicit auctor ꝙ nomina quinte declinationis raro variantur in plurali niſi ſint hec que in littera ponuntur·Et qꝛ textus eſt clarus ⁊ etiam vocabula:ideo bonum eſt tranſire ad alias magis neceſſaria·

Raro plurale vult pax ꝛ ſanguis habere·

Dicit auctoꝛ ꝙ hec nomina·ſ·pax ꝛ ſanguis raro variant̃ in plurali niſi in alia ſignificatione: ut Uiri ſanguinũ declinate a me·ſanguinũ·i·peccatoꝛum· Et notanter dicit raro: quia aliquãdo reperit̃ ſanguis in plurali: ut in euangelio: Qui nõ ex ſanguinibus·

Neutra facis ſine plurale vulgus pelaguſqꝫ

Dicit ꝙ vulgus ꝛ pelagus ſunt generis neutri ꝛ carent numero plurali Et ſm aliquos raro variant̃ in plurali ꝛ ſunt generis maſculini·ut pluraliter ntõ hi vulgi·pluraliter ntõ hi pelagi·

Neſcio telluris vel humi plurale geluqꝫ

Dicit ꝙ hec noĩa tellus telluris humus humi ꝛ hoc gelu carẽt plurali·

Neſcit adoꝛ noꝛme contraria noꝛma mouere

Dicit ꝙ hoc nomen adoꝛ quod idem eſt ꝙ pinguedo ſiue flos farine eſt indeclinabile ꝓpter repugnantiã duarum regularũ. Prima eſt ꝙ nomina neutra in oꝛ deſinentia coꝛripiunt penultimã genitiui ut marmoꝛ marmoꝛis· Alia eſt ꝙ nomina in oꝛ deſinentia deriuata a verbis ꝓducunt penultimã genitiui: ut amoꝛ amoꝛis: per primã deberet coꝛripere ꝛ per ſecundã ꝓducere penultimã: Et ideo ꝓpter iſtas duas repugnantias remanſit indeclinabile· Conſtrue ſic: Noꝛma cõtraria noꝛme neſcit mouere hoc namen adoꝛ: ꝛ deriuatur ab adoꝛo ras·

Aptota neutra tene pus fas irqꝫ nephaſqꝫ·

Dicit auctoꝛ ꝙ iſta nomina ſcilicet plus ideſt putredo: fas ideſt licitum ir ideſt palma manus·nefas ideſt iniuſtũ uel illicitum ſunt aptota neutra ideſt generis neutri ꝛ indeclinabilia· Et dicunt̃ aptota ab a ꝙ eſt ſine ꝛ ptotos caſus quaſi ſine caſuũ variatione·

Obliquum de ſe non foꝛmat foꝛs niſi foꝛte

Dicit auctoꝛ ꝙ hoc nomẽ foꝛs·i·foꝛtuna nõ foꝛmat de ſe aliquẽ obliquũ niſi foꝛte: ut ntõ hec foꝛs ablatiuo ab hac foꝛte·

Tabes declino nec dat thabi niſi thabo

Dicit ꝙ hoc nomen tabes declinat̃ per omnes caſus: ut ntõ hec tabes· gtõ huius tabis: ꝛ eſt ideꝫ ꝙ putredo·nec dat tabi niſi tabo. q. dicat qꝺ tabi nõ habet niſi duos caſus vꝫ tabi ꝛ tabo·i·ſanguis putridus·

Ilia declinat tibi tertia nec niſi plura

Ipſaqꝫ plurales declinat menia manes·

Dicit q̄ hoc nomen ilia declinat̄ in plurali tantū: ⁊ eſt tertie declinatio nis: ut pluraliter ntō hec ilia li franchi. Deinde dicit q̄ ipſa ſcilicet ter/ tia declinatio declinat has duas dictiones ſcilicet menia ⁊ manes plu/ res. i. in plurali tantū: ut pluraliter ntō hec menia ideſt edificia. plurali ter ntō hi manes. i. ſpiritus infernales.

Dicamus proceres pluraliter atq̄ʒ penates
Arma vel inſidias artus ſponſalia iungas
Diuitiaſq̄ʒ minas nuptias indutiaſq̄ʒ
Hec niſi plurali tenebras aut exta notaui

Dicit auctor q̄ nomina in littera poſita variantur in plurali tantū ſm̄ vſum. Et quia textus eſt clarus veniamus ad expoſitionē vocabulorūʒ: ut pluraliter ntō hi proceres li baroni. pluraliter ntō hi penates. i. inti/ mi parentes. pluraliter ntō hec exta. i. viſcera. artus. i. membra. Sponſa lia ſunt verba que dicit ſacerdos ſponſis. none ſunt quidam numeri in calendario. Cetera clara ſunt:

Cornua mutatur. ſed cornu non variatur
De genubus verubus normam ſeruabis ean dem

Dicit q̄ hoc nomen cornu in plurali variatur: in ſingulari non. Simile iudicium eſt de his nominibus genu ⁊ veru: que in plurali variantur ⁊ in ſingulari non. ideo dicit auctor: De genubus ⁊c̄.

De nece deq̄ʒ prece dic q̄ rectis caruere.
Primis. atq̄ʒ dapem ſocia vice iungis eiſdem

Dicit q̄ nomina in littera poſita carent nominatiuis ⁊ vocatiuis ſingu laribus: ut genitiuo huius necis la morte. genitiuo huius precis: la pre ghera. genitiuo huius dapis la viuanda. genitiuo huius vicis la via: o la vicenda.

Vis vim viq̄ʒ dabit. totum plurale tenebit.

Dicit quod iſtud nomen vis ideſt la forza habet duos caſus in ſingula ri: ſcilicet vim in accuſatiuo ⁊ vi in ablatiuo. Sed tenebit totum plura le: ut pluraliter nominatiuo he vires: genitiuo harum virium: datiuo his viribus: accuſatiuo has vires: vocatiuo o vires: ablatiuo ab his vi/ ribus. Inuenitur etiam vis in accuſatiuo plurali: ut in Proſpero: Que vis nature moderamine temperet equo.

Plus neutrale facit nec dat primo niſi pluris

Caſum plurale dat quemlibet· ꝛ genus omne
Dicit ꝙ hoc nomē plus eſt neutri generis in ſingulari numero ꝛ nō habet niſi pluris: ꝛ hoc eſt ſm vſum: ut in Eccleſiaſtico: Multis piſcibus iſtis: Sed in plurali habet omnes caſus ꝛ omne genus Et ſic declinat̄: hoc plus genitiuo huius pluris· Et pluraliter nominatiuo hi ꝛ he plures ꝛ hec plura: genitiuo hoꝝ ꝛ harum ꝛ hoꝛum pluriū· Tn̄ greciſmus iubet ipſū declinari ſm ꝙ in vſibus cōtinet̄·ſ· Cū per tres caſus ꝛc·

Que querunt que diſtribuunt referuntq́ʒ negātq́ʒ
Infinita quoq́ʒ caſu caruere vocante
Dicit ꝙ iſta que querunt·i· que interrogatiua ſunt: ut quis ꝛ vter· que diſtribuūt·i· que diſtributiua ſunt: ut alius alter· que referūt ideſt que relatiua ſunt: ut qui que qđ uel quid· que negant·i· negatiua ſunt: ut nemo: quoq́ʒ pro etiam infinita: ut aliquis ꝛ qui quicunq́ʒ: caruere caſu vocante ideſt vocatiuo·

Diſtribuit ſi vim tribuas ꝛ colligit omnis
Colligit impꝛopꝛie poſitum non diſtribuendo
Dicit ꝙ hoc nomen omnis aliquādo eſt diſtributiuū ꝛ aliquādo collectiuū· Diſtributiuū ſi pꝛopꝛie ponat̄ ſcilicet diſtribuēdo terminū ſequentem: ut omnes apoſtoli fuerunt martirizati· Ex hoc eniʒ ſequeret̄: ergo petrus fuit martirizatꝰ ꝛ ſic de ſingulis: ꝛ hoc modo caret vocatiuo· Collectiuū autem ſi ponat̄ impꝛopꝛie non diſtribuendo terminū ſequenteʒ: ut omnes apoſtoli ſunt duodecim· nō eniʒ ſequeret̄ ergo petrus eſt duodecim: ꝛ hoc modo poteſt habere vtm̄ caſum ꝑſertim in plurali nūero·

Quatuoꝛ exceptis pꝛonomina nulla vocabis
Tu meus ꝛ noſter noſtras hec ſola vocamus
Dicit auctoꝛ ꝙ nulla pꝛonoīa habent vocatiuū caſum exceptis quatuoꝛ ſcilicet tu meus ꝛ noſter ꝛ noſtras ut patet in textu·

Tres in plurali caſus os oꝛis amittit·
Es far ius thus rus illi ſociare ſolemus·
Ordea vina mare ſic mel tibi do variare
Dicit ꝙ nomina in pꝛecedentibus verſibus numerata carent tribus caſibus pluralibus: ſcilicet genitiuo datiuo ꝛ ablatiuo: ꝛ per vnius declinationem datur intelligi alia: ut pluraliter nominatiuo hec oꝛa: accuſatiuo hec oꝛa: vocatiuo o oꝛa: ꝛ ſic de ceteris·

Terra ſit ops·ſed auarus opes·⁊ opem petit eger·
Dicit ꝙ hoc nomẽ ops eſt heteroclitũ ſignificatõne:q2 in ntõ caſu ſignificat idem ꝙ terra:⁊ in accuſatiuo idem ꝙ auxiliũ:⁊ etiã in alijs obliqs ſingularibus:in plurali ſignificat diuitias·
Lens lendis capiti·lens lentis conuenit ori
Dicit auctor ꝙ hoc nomẽ lens eſt heteroclitũ ſignificatione ⁊ caſuũ formatione·nam aliquãdo ſignificat la lendena:⁊ tunc facit lendis in gtõ aliquãdo facit lentis ⁊ eſt la lentiglia·
Hic dat ⁊ hec hoſpes·hec hoſpita ſoſpita ſoſpes
Dicit ꝙ hec duo nomĩa·ſ·ſoſpes ⁊ hoſpes ſunt generis cõmunis:⁊ hec duo nomina hoſpita ⁊ ſoſpita ſunt generis feminini· hoſpes eſt ille uel illa qui uel que recipit uel recipitur in hoſpitio·hoſpita eſt illa que recipit uel recipit̃·ſoſpes eſt ſanus uel ſana·ſoſpita·i·ſana·

Eſper re ra rum pars eſt extrema diei
Noctis vel mundi·veſperq; ſuum tenet etas
Dicit ꝙ hec nomina ſcilicet veſper veſpere veſperarũ ſignificat finem etati·ideo dicit:Ueſperq; ſuum tenet etas·Et ſubdit pro maiori declaratione carmen ſequens·
Quamlibet etatem mundi lego veſper habere
Dicit ꝙ hoc nomen veſper poteſt ſignificare finẽ cuiuſlibet etatis mũdi Unde ſciendũ eſt ꝙ etates mundi ſunt ſiue fuerunt ſeptem:quarũ quelibet habuit ſuuz veſper. Prima fuit ab adam vſq; ad noe:ſuũ veſper fuit diluuiũ·Secunda a noe vſq; ad abraham:veſper eius fuit linguarꝝ cõfuſio·Tertia fuit ab abraham vſq; ad moyſem:veſper eius fuit captiuitas egyptiaca·Quarta fuit a moyſe vſq; ad Dauid:veſper eius fuit famis.Quinta a dauid vſq; ad tranſmigrationẽ babylonis:veſper ei⁹ fuit preuaricatio iudeorꝝ·Sexta fuit a tranſmigratione babylonis vſq; ad criſtũ:veſper eius fuit reuocatio veteris teſtamẽti. Septima a xp̃o vſq; ad finẽ mundi:veſper eius erit reſurrectio mortuorum·
Ueſperus eſt ſtella·ri ſolos dant tibi pſalmos·
Officium tibi re ra rum totaliter implent·
Dicit ꝙ veſperus eſt ſtella que alio noĩe heſperus dicit̃· Sz veſperi rorꝝ dant tibi pſalmos ideſt totum officiũ quod legitur in veſperis·Deinde dicit:Officiũ tibi re ra rum totaliter implent: quaſi dicat ꝙ veſpere ra

rū ſignificat totū officiū qđ celebrať in veſpis.ſ.pulſatio cāpanaꝝ cantus pſalmoꝝ ⁊ alias ſolēnitates. Gracíſm⁹ tñ videť eſſe ali⁹opinionis.
Glis animal. glis terra tenex. glis lappa vocatur
Ris pꝛimum. glis tenet altera ꝗ. tertia glitis
Dicit ꝙ hoc nomen glis ſignificat animal: terram tenacem: ⁊ herbam. Sed in declinatione differt: quia pꝛo animali facit gliris in genitio. ꝑ terra facit gliſſis: pꝛo herba facit glitis.
Caſſis idis galea. capitur fera caſſe retenta
Dicit ꝙ hoc nomē caſſis qñ facit caſſidis in gtō ſignificat galeam ⁊ qñ facit caſſis ſignificat rete uel laqueū quo fere capiunť.
Tignus vel tignum declines. piſaqꝫ piſum
Dicit ꝙ poſſum⁹ dr̄e hic tign⁹ uel hoc tignū.i. lignū ſub tegulis poſitū ⁊ poſſum⁹ dr̄e hec piſa piſe uel hoc piſū piſi la arbeglia gen⁹ leguminū.
Coꝛnus vel coꝛnu dices. tonitrus tonitrūue
Dicit auctoꝛ ꝙ inueniť hec coꝛnus pꝛo arboꝛe: ⁊ hoc coꝛnu pꝛo eius fructu. ⁊ inueniť hic tonitrus ⁊ tonitrū lo trono.
Eſt glomus atqꝫ glomi vult glomeris hoc ſibi ſubdi
Dicit ꝙ poſſumus dicere hic glomus glomi ⁊ hoc glomus glomeris id eſt circulus filoꝛū lo gomero.
Ambo duoqꝫ mari neutrum faciunt ſimilari
Par pꝛimo quintus. oꝛumqꝫ tenet genitiuus
Sepe duum dabimus neutro ſi ſincopa fiat
Cum terno ſextus facit obus. ⁊ os ſociamus.
Quarto. ſed neutrum foꝛmabis in o quaſi pꝛimum
Pꝛoꝛſus femineum datur ad moꝛem dominarum
In hac parte auctoꝛ determīat de iſtis duobus noībus ambo ⁊ duo dicens: Ambo ⁊ duo faciunt neutruꝫ ſimilari mari ideſt maſculino: ut pluraliter nominatiuo hi duo he due ⁊ hec duo. Deinde dicit ꝙ vtūs eſt ſimilis ntō: ut vcťo o duo o due ⁊ o duo. Deīde dicit: Oꝛūqꝫ facit genitiuus: intelligas in maſculino ⁊ neutro genere: ut genitiuo hoꝛum duoꝝ tam pꝛo maſculino ꝗꝫ pꝛo neutro. De feminino autē dabit doctrinā ibi Pꝛoꝛſus femineum. Sed in neutro genere ſepe dicimus duum in genitiuo ⁊ hoc ſi ſincopa fiat. ideo dicit: Sepe duum ⁊c. Datiuus ⁊ ablatiu⁹ faciunt in obus: ut datiuo his duobus: ablatiuo ab his duobus in maſ

culino ⁊ neutro genere: Et nos ſociamus hanc terminationē es quarto ideſt accuſatiuo in maſculino genere: ut accuſatiuo hos dues. Sꝫ tu dabis neutrum ideſt neutrum genus in o quaſi primū ideſt nominatiuuꝫ ut accuſatiuo hec duo pro neutro genere. Prorſus femineū. Hic dicit ꝙ ambo ⁊ duo habent femininum genus ad morem dominarū ideſt ad ſimilitudinē huius nominis dominarū. ut pluraliter nominatiuo he due: genitiuo harum duarum: datiuo his duabus: accuſatiuo has duas. vocatiuo o due: ablatiuo ab his duabus. Et eſt ſciendū ꝙ ambo ⁊ duo ſunt heteroclita declinatione: quia partim ſunt declinationis prime: partim ſecūde ⁊ partim tertie.

Hinc gradib⁹ ternis: qui cōparat ire notabis

Hoc eſt tertium capitulū: In quo auctor determinat de tribus gradibus cōparationis ⁊ dicit: Tu notabis hunc qui cōparat ideſt qui facit comparationē ire. i. precedere tribus gradib⁹ ideſt poſitiuo comparatiuo ⁊ ſuperlatiuo.

De primis ambos debes formare ſupremos

Dicit tu debes formare duos gradus vltimos ſcilicet comparatiuū ⁊ ſuperlatiuū de primis ideſt de poſitiuis. Verbi gratia: de hoc poſitiuo doctus formatur doctior ⁊ doctiſſimus.

Eſt adiectiuis graduum collatio talis
Dum valet augeri ſua proprietas minuiue

Dicit auctor ꝙ adiectiua nomina quorū proprietas ſiue ſignificatio poteſt augeri uel minui poſſunt comparationem recipere: ut albus albior albiſſimus. Hoc autem dicit: quia ſunt multa nomina adiectiua quorum proprietas ſiue ſignificatio non poteſt augeri nec minui: ideo non poſſunt comparari: utputa eternus perpetuus ⁊ ſic de alijs.

Declinat terna poſitiuos ſiue ſecunda

Dicit auctor quod nomina poſitiua declinantur: aut per ſecundam aut per tertiam declinationem. Et ratio eſt: quia ſi debent comparari oportet quod ſint adiectiua. Sed non habemus adiectiua: niſi in ſecūda declinatione: ut albus alba album. aut in tertia declinatione: ut hic ⁊ hec fortis ⁊ hoc forte.

Si tibi declinet poſitiuos norma ſecunde
Taliter inde gradum debes formare ſecundum

I breuies quam dat genitiuus ⁊ or ſuperaddes·
Hic auctor docet formare comparatiuū a poſitiuo ſecūde declinatōis di
cēs: ꝙ ſi poſitiui gradus ſint ſecūde de· cōpatiui formari debēt a gtō ſin
gulari i breuiata ⁊ addita or: ut doct⁹ti i breuiata ⁊ addita or fit doctior

Terne conſimili formabunt more datiui

Hic docet formare comparatiuū tertie declinatiōis dicēs: Datiui caſus
nominū tertie declinatōis formabūt comparatiuū cū ſimili more quo ſu
pra ·q·d· ꝙ comparatiui gradus veniētes a poſitiuis tertie declinatiōis
formant̄ a datiuo i breuiata ⁊ addita or fit fortior·

Inde ſiniſterior ⁊ iunior excipiantur
Et potis ⁊ nequam prebent aliam tibi formam

Hic ponit exceptionē a duobus regulis ꝓdictis dicens: Siniſterior exci
piant̄ inde·i·ab iſta regula prima: Si tibi declinet ⁊c· quia deberem⁹ di
cere ſiniſtrior ⁊ dicimus ſiniſterior. quod patet: nam poſitiuus eius·ſ· ſi
niſter facit in genitiuo ſiniſtri addita or fit ſiniſtrior ⁊ nō ſiniſterior· Iu
nior vero excipit̄ hinc·i·ab iſta regula: Terne cōſimili ⁊c·q? deberemus
dicere iuuenis iuueni iuuenior: et dicimus iunior. Et iſta duo nomina
potis ⁊ nequā prebēt tibi aliā formā: q? potis excipit̄ ratiōe ſignificatio
nis. nam potis·i·potēs·potior·i·melior. Nequā vero excipit̄ ratione for
matōis: q? cum ſit indeclinabile nō debet habere cōparatiuū nec ſuplaꝛ
tiuū tn̄ habet nequior cōparatiuū ⁊ nequiſſimus ſuperlatiuū.

Verbum quandoqꝫ vel que ſunt prepoſitiue
Voces audiui ſupplere vicem poſitiui
Forme conſimilis aduerbia ſepe videbis
Participans iungis quod tunc pro nomine ſumis·

Dicit ꝙ etiam a verbis deſcendunt cōparatiua: ⁊ ipſa verba loco poſiti
uorū ponunt̄: ut ab hoc verbo detero deteris per guaſtar venit hic ⁊ hec
deterior ⁊ hoc deterius·i·peior. Similiter a prepoſitionibuſ: ut a poſt po
ſterior: ⁊ ab aduerbijs ut a pridem prior. ⁊ a participijs ſed tunc pro no
minibus accipiunt̄: ut doctus doctior· Conſtrue ſic: Ego audiui verbū
uel voces ideſt dictiones que ſunt prepoſitiue ideſt prepoſitiones ſuple
re vicem poſitiui gradus· Tu ſepe videbis aduerbia cōſimilis forme id
eſt ſuplere vicē poſitiui· Tu iunges participans ideſt participiū quod
tunc ſumis pro nomine ideſt loco nominis.

Petro poſt extra pridemq; vel ante vel infra.
Intra vel citra ſapiens vltra prope ſupra.
In his duobus verſibus auctor exemplificat id quod ſupradixit ideſt q verba prepoſitiones aduerbia et participia quãdoq; accipiunt loco poſitiuorum. Textus eſt de ſe planus.
Vſq; ſecunda tenẽs ſuperantem de genitiuo.
Sic formas. iungis s atq; ſimus ſuperaddes.
Hic docet nos formare ſuperlatiuũ gradum: Et dicit in cõcluſione q ſuperlatiua que veniunt a noĩbus ſecũde declinationis in us terminatis formantur a genitiuo ſingulari addita s et ſimus: ut albus albi addita s et ſimus fit albiſſimus. tñ excipiũtur aliqua irregularia: ut bon? optimus: malus peſſimus de quibus dicetur inferius.
Cum tenet r rectus illi rimus eſt ſociandus.
Dicit auctor q qñ ntũs ſecũde de. terminat in er ſuplatiuus grad? format ab ipſo ntõ addita rimus: ut macer macerrimus.
Excipitur dexter que dat timus atq; ſiniſter.
Dicit auctor q dexter et ſiniſter excipit ab illa regula Cũ tenet er rect?. q: deberẽt facere dexterrim? et ſiniſterrim?: et faciũt dextim? et ſiniſtim?.
In terna forma ſimus addes cum genitiuo.
Dicit auctor q in tertia decl. ſuperlatiui formant a genitiuo ſingulari: ut fortis addita ſimus fit fortiſſimus.
Sed tamen r recti ſibi vult rimus aſſociari.
Dicit q ſi ntũs deſinit in er: et tunc deberemus addere rimus formãdo ſuperlatiuũ: ut acer acerrimus niger nigerrimus.
Dant tibi quinq; limus que ſignat dictio fagus.
Dicit auctor q quinq; ſuperlatia formant in lim? que ſignat hec dictio fagus. In qua dictiõe ſunt quĩq; lr̃e. ſ. fagus: p f intelligit facilis facillimus. per a agilis agillim?. per g gracilis gracillimus. per u humilis humillimus. per s ſimilis ſimillimus.
Dat remus ſupra cui poſt ſociatur et extra.
Et ſua compoſita ſimili ſunt lege notanda
Dicit q iſte prepoſitiões ſupra poſt et extra faciũt ſuperlatiuũ in remus: ut ſupra ſupremus poſt poſtremus extra extremus.
Solus erit minimus faciunt ximus prope magnus.

Dicit q̄ inuenit᷑ vnū ſuperlatiuū in imus ut minim⁹. Prope vero ⁊ magnus faciūt in ximus: ut prope ꝓximus magnus maximus. Construe: iſte gradus minimus erit ſolus q: nō inuenit᷑ alius gradus conſimilis terminatōis: q̄ꝫ pro ⁊ prope ⁊ magnus faciūt in ximus ut dictum eſt.

Datq̄ꝫ timus citra bonus intra iungitur vltra.

Dicit q̄ iſte dictiōes citra bonus intra uel vltra faciūt ſuperlatiuū in timus ꝫ: ut citra citimus bonus optimus infra infimus ⁊ vltra vltimus.

Infimus eſt ſolus. de pridem ſit tibi primus.

Dicit q̄ ſuꝑlatiuus gradus de infra facit infimus: ⁊ eſt ſolus q: nō iuenit᷑ alius cōſimilis. primus vero eſt ſuperlatiuū de pridem.

Res bona. res melior. res optima. res mala peior.
Peſſima. res magna. res maior maxima rerum.
Parua minor minima dic multus plurimus addes.
Plus pluris neutro totum plurale teneto.

Hic auc. docet comparare iſta nomina. ſ. bonus malus magnus paruuſ littera eſt clara. Deinde docet comparare hoc nomē multus dicens: dic multis plurimus. addes plus pluris neutro ⁊c. quaſi dicat q̄ mult⁹ plurimus multa plurima multū plus plurimū genitiuo multi plurimi multe plurime multi pluris plurimi ⁊c. In plurali per oīa genera ⁊ per omnes caſus comparatur: ut pluraliter nominatiuo multi plures plurimi: multe plures plurime: multa plura plurima genitiuo ⁊c. Ideo dicit Totum plurale teneto.

I vel u ſi preit us ſequitur magis ⁊ poſitiuus.
Aut u ſi preit is tenuis fiet tibi teſtis.

Hic dicit auctor q̄ ſunt aliqua nomina que nō habent comparatiuū niſi per ſupletionē huius aduerbij magis ⁊ poſitiui ſui. Et ſunt illa q̄ habent i uel u ante us: ut pius magis pius: tenuis magis tenuis: ſtrennus magis ſtrēnuus. Textus eſt clarus ⁊ planus.

Uoce gradus medii ſuperant primos niſi quini.
Junior ⁊ maior peior prior ⁊ minor iſta
Et non plura ſuis equalia ſunt poſitiuis

Dicit auctor q̄ nomina cōparatiua habēt ſuperare ſua poſitiua niſi iſta quinq̄ꝫ. ſ. iunior ⁊ maior peior prior ⁊ minor: que ſunt equalia ſuis poſitiuis. Conſtrue ſic igitur: medij gradus. i. comparatiui ſuperant primos

ideſt primitiuos voce vna niſi quini·i·quinqꝫ gradus qui in lr̃a poſuit
Credo gradus ſummos collatis connumerandos
Ideſt quomōcunqꝫ fit comparatio per ſuperlatiuū gradū tunc res excedens ⁊ exceſſa debent importare vnam ⁊ eandem naturam ⁊ eſſentiam in ſpecie: ut ſortes eſt fortiſſimus hominum·
Si gradibus ſummis fiat collatio debet
Rebus in exceſſis excedens participare
Congrua non eſt hec fortiſſimus eſt leo lincum·
Dicit auctor ꝙ ſi ſuperlatiuū ponatur in cōſtructione vtrūqꝫ extremuꝫ debet participare in eodem genere ſeu in eadem ſpecie: ut petrus eſt fortiſſimus hominū. Sed ſi dicatur leo eſt fortiſſimus hominū: nō congrue diceretur: quia leo non eſt de genere hominū· Ideo ſubdit dicens: Congrua non eſt hec: fortiſſimus eſt leo lincum: quia non eſt de genere lincum ideſt luporum ceruorum·

A quantū potero de nomine quolibet in quo
Ponatur genere preſens eſt cura docere·
Hoc eſt quartum capituluꝫ: in quo auctor determinat de generibus nominū ſeu articularum dictionū· Et dicit: ꝙ preſens cura eſt docere in preſenti capitulo de genere ideſt cuius generis ſit quodlibet nomen ibi: Inquantum potero·
Sed quia per ſexum mulierum ſiue virorum·
Noſcuntur propria non eſt mihi dicere cura·
Dicit magiſter ꝙ nō eſt ſibi cura dicere de nominibus virorum ſeu mulierum: quia per ſexū cognoſcuntur ut patet·
Attendas hominum que nomina ſiue locorum·
Et ſexu gemino ſua deriuata locato
Dicit ꝙ deriuata a noībus virorum ⁊ locorum ſunt generis cōis: ut a priſcianus hic ⁊ hec priſcianiſta: ⁊ a ianua hic ⁊ hec ianuenſis· Cōſtrue ſic Tu attēdas·i·conſideres que ſunt nomina hominū ſiue locorum: ⁊ tunc locato ſua deriuata in gemino ſexu·i·in cōmuni genere·
Et ſi diuiſim tibi declinatio monſtrat·
Ut grecus greca tanto leuius tibi fiet·
Quia poſſꝫ aliqs dicere ꝙ iſta noīa florētinus lōbardus grecus ⁊c̃ nō ſunt generis cōis ſꝫ per tres voces declinantur ⁊ tamē ſunt deriuata locorum:

Reſpondet ⁊ dicit: ꝙ qn̄ inueniunt̄ talia noīa nō ſunt intelligenda ſub eſſe p̄dicte regule ſed facilius cognoſcunt̄. cōſtrue ſic: Si declinatio mō ſtret tibi diuiſim: ut grecus ca cū tāto leuius tibi fiet declinare.

Quedam ſunt opera ſolis maribus adhibenda.

Dicit auctor ꝙ quedam noīa officioꝝ ſunt danda ſolis maribus: ut papatus notariatus ⁊ ſunt generis maſculini.

Quedam femineis. quedam dat ſexus vterq̄.
Jnde genus poterit per nomina multa patere.

Dicit autor ꝙ ſunt quedam nomina officioꝝ pertinentia ſolis mulieribus: ⁊ illa ſunt generis feminini: ut obſtitrix puerpera. Et quedaꝫ ſunt indifferenter cōuenientia maribus ⁊ feminis: ⁊ illa ſunt generis cōmunis: ut hic ⁊ hec agricola: hic ⁊ hec lix ꝫ pro coquo: hic ⁊ hec antiſtes: hic ⁊ hec ſacerdos.

Que fiunt propria fluuiorum pone marina.

Dicit ꝙ ꝓpria noīa fluuioꝝ ſunt generis maſculini. Conſtrue: tu pone marina. i. maſculini generis que fuerint ꝓpria nomina fluuiorū: ut hic padus hic nilus.

Nominis arborei vis hec ſibi vult ſociare.

Modo auctor dat regulam de nominibus arboꝝ dicēs: ꝙ ſunt generis feminini: ut hec pirus hec pomus.

Pro mare pone ſiler dumus rubus ac oleaſter.

Dicit ꝙ a dicta regula excipiunt̄ iſta que ſunt generis maſculini: ut hic ſiler lo ſalice ad ligandū vitem: hec dumus quedaꝫ herba: hic rubus la ſpina: hic oleaſter oliua ſilueſtris.

Proficit ad vitem ſiler hic. ſiler hec dat odorem.

Dicit ꝙ hoc nomē ſiler dupliciter declinat̄ ⁊ duo hꝫ ſignificata: ut hic ſiler lo ſalice ad ligandū vitē: ⁊ hec ſiler la menta que dat odorem.

Angelicum nomen dabit hic ſed dicito neutra.
Plurali numero cherubin ſeraphinq̄ beata.

Dicit ꝙ noīa angeloꝝ ſūt generis maſculini: ut hic michael. ſꝫ hec duo noīa cherubin ⁊ ſeraphin ſunt generis neutri pluralis numeri ⁊ indeclinabilia: ut pluralit̄ ntō hec cherubin pro choro angeloꝝ. ſiliter ſeraphin

Eſt cherub cherubin ſeraph ſeraphinq̄.

Dicit auctor ꝙ inuenitur hic cherub ⁊ hic cherubim pro nomine angeli

⁊ hic cherubim pro noīe angelorū uel choro· Et inuenit hic ſeraph ꝓ nomine angeli: ⁊ hic ſeraphim pro nomine uel choro angelorum·

Hecq; dabit virtus dominatio ſiue poteſtas·

Dicit auctor ꝙ iſta nomina angelorum ſunt generis feminini·ſ· dominatio virtus ⁊ poteſtas· Conſtrue ſic: ꝙ pro ⁊ dominatio virtus ſiue poteſtas dant hec ideſt ſunt generis feminini·

Idola dicta dei dant hic· gerit hec dea dictum

Dicit magiſter ꝙ noīa idolorū ad deos pertinētia ſunt generis maſculini: ut hic ſaturnus· ſꝫ ad deas pertinētia ſunt generis feminini: ut hec venus· Ordina ſic litterā: Idola dicta ·i· idola noīata dei ·i· ad morē deorum dant hic ·i· genus maſculinū· Supple idolū dictum dea ·i· nominatū ad morem dee gerit hec ·i· genus femininū·

Nominibus volucrum nequit ut credo generalis
Norma dari· tamen eſt nature ſexus in illis
Hec niſi gallina vel gallus ſunt epichena
Maſcq; columbus erit· muliebre columba tenebit
Articulus nanq; ſexum dabit vnus vtrunq;

Dicit auctor ꝙ de nominibus auiū modo vult dare regulam generalē ideſt regulam de generibus eorū: tamen ſexus nature eſt in illis: quoniam alique ſunt mares alique mulieres: ſed hoc difficulter cognoſcitur· Deinde ſubdit ꝙ hec nomina ſunt epicena ·i· promiſcui generis: niſi gallus qđ eſt generis maſculini: ⁊ gallina feminini. Deinde declarat quid ſit genus epicenū dicens: ꝙ illa noīa ſunt epicena ·i· promiſcui generis: que ſub vno articulo cōprendunt animalia vtriuſq; ſexus: ut hic miluus lo nibio ela nibia· Et ideo dicit: Articulus nanq; ⁊c· Deinde dicit ꝙ columbus eſt generis maſculini ⁊ columba generis feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone
Que ſunt mobilia per ſe fiunt manifeſta

Dicit ꝙ nomina numeralia ſunt omnis generis: ut hic ⁊ hec ⁊ hoc quatuor· Sed illa nomina mobilia ideſt adiectiua per tres voces declinata per ſe fiunt manifeſta· ut vigeſimus ma mum·

Barbara greca genus retinent quod habere ſolebant

Dicit ꝙ noīa barbara et greca ſunt illius generis cuius erant apud eos grecos ⁊ barbaros: ut libie ilion ⁊ tenedos·

Debes in mente generalia dicta tenere
Debent ex omni norma generalia demi
Et ſic excipere quia non licet hec iterare
Dicit auctor q regule generales pdicte debēt in mēte retineri tanq̄ exceptiões a regulis ſequētibus: qr ampli9 nō intendit eas reiterare·ideo ſubdit q generalia pdicta debent demi·i· excipi ex omni norma ſequēti

A Sit tibi nomen in a muliebre·ſed excipe plura
Dicit auctor q nomina terminata in a ſūt generis feminini ut hec muſa·Deinde ponit exceptionē dicēs: Sed excipe plura·i·pluraliter declinata: ut pluraliter nomiatiuo hec arma que ſunt generis neutri·Aliqui dicunt excipe plura ideſt multa nomina ſicut inferius patebit.

Quod declinatum dat tertia ſit tibi neutrum
Dicit auctor q nomina tertie declinationis in a termiata ſunt generis neutri: ut hoc thema thematis·

Deriuatiua decet ⁊ compoſitiua notare
Dicit auctor q noīa deriuatiua ſunt excipiēda a regula pdicta: ut hic et hec heremita qd deriuat ab herem9 heremi·Et etiā cōpoſita: ut agricola qd cōponit de ager ⁊ colo lis: ⁊ terrigena q̄ nō ſunt generi feminini.

Nomina ſingulari debent ſimul officiorum
Que ſexu gemino iungunt ſua ſignificata
Omnibus his hic ⁊ hec iungantur ⁊ hac ratione
Quod colo componit cōmune locare decebit·
Quodq facit gigno: pincerna lixaq iungo
Aduena ſiue ſita: ſed ſi mas preſit in iſtis·
Ut grecus tibicen erit a tantum muliebre·
Dicit q noīa officiorꝝ debent ſignari·i·excipi: ut ſacriſta qd eſt generis maſculini: ⁊ aliqua feminini: ⁊ aliqua cōis ſm q eſt officiū maribus et mulieribus uel vtriſq attributū·Ideo ſubdit dicēs Si iſta noīa officiorū iungūt ſua ſignificata in gemino ſexu: ita q ſub vna voce importent maſculū ⁊ feminā: hic ⁊ hec iungit omnibus his: ut hic ⁊ hec agricola: ideſt ille uel illa qui uel que colit terrā uel agrum·Deinde magis declarat dicens: Et hac ratione·i·per hanc rationē antedictā cōpoſita de colo colis ⁊ gigno gignis ſunt generis cōmunis: ut hic ⁊ hec celicola ideſt

ille uel illa qui uel que habitat in celo. ⁊ hic ⁊ hec terrigena. i. ille uel illa qui uel que de terra ortus uel orta eſt. Jungo etiam predictis pincernã ⁊ lixam que ſunt generis cõmunis. Similiter aduena ſiue ſytha nomen populi. Sed ſi mas. i. maſculina terminatõ preſit. i. preponat̃ femine terminatõni in iſtis predictis nominib⁹ a. i. illa dictio in a terminata erit tantũ muliebre ideſt feminini generis: ut grecus greca eſt generis feminini: ⁊ hic tubicen ⁊ hec tubicena. Tubicena eſt generis feminini: et eſt ille uel illa qui uel que canit tuba.

Si ſolis maribus datur hic tenet. ut patriarcha.

Dicit ꝙ ſi nomen officij pertinet ad ſolos mares eſt generis maſculini ut hic patriarcha.

Non eſt verbigena. niſi chriſtus vera ſophia.

Quãuis autor dixerit ꝙ cõpoſita de gigno nis ſunt generis cõis: tñ dicit ꝙ verbigena eſt generis maſculini ⁊ pertinet ad ſolũ chriſtũ.

Mannaq; neutrale cum paſcha dicitur eſſe.

Mamona ſic dices neutrum. muliebre polenta.

Dicit auctor ꝙ hec duo nõia. ſ. manna ⁊ paſcha ſunt generis neutri. Et etiã hoc nomen mãmona. i. deus diuitiarũ eſt generis neutri. ſed polenta eſt muliebre. i. generis feminini: ⁊ eſt farina leuiſſima.

Ceteraq; balena muſtella talpaq; dama.

Et pantera ſimul predictis annumerabis.

Articulo ſexum ſignant vtrũq; ſub uno.

Dicit ꝙ iſta nomina ſcilicet hec ceta hec balena pro eodem. hec muſtela hec dama hec talpa ſignificant vtrũq; ſexum ſub vno articulo: quaſi dicat ſunt generis promiſcui. ⁊ etiam hoc nomen panthera eſt generis ꝓmiſcui: ⁊ eſt animal multũ coloratũ.

Neutrum nomen in e facit: ut preſepe cubile.

Dicit ꝙ nomina in e termĩata ſunt generis neutri: ut hoc preſepe ⁊ hoc cubile ideſt lectus.

Adiectiua notes: hec barbara grecaq; poſcunt.

Dicit ꝙ nomina adiectiua in e terminata ſunt notanda: quia non ſemper ſunt generis omnis ſed aliquãdo maſculini: ut quiſq; aliquando feminini: ut queq; aliquando omnis ut quinq;. Deinde dicit ꝙ barbara ⁊ greca in e deſinẽtia poſcunt hũc articulũ hec. i. ſunt generis feminini

ut hoc ſynodoche: hec lybie: hec phebe ꝛ ſimilia·

Neutrum plurale fit cete recollige tempe

Dicit ꝙ iſta duo nomina cete ꝛ tempe ſunt generis neutri numeri pluralis ꝛ indeclinabilia: ut pluraliter ntō hec cete ideſt balene: ꝛ pluraliter nominatiuo hec tempe· i· loca delectabilia·

I neutrum ponis· tamen adiectiua notabis

Dicit ꝙ noīa in i terminata ſunt generis neutri: ut hoc gūmi· tñ tu notabis adiectiua: ut hic ꝛ hec ꝛ hoc huiuſmodi que ſunt generis omnis·

O ſicut cento maribus ſociare memento

Dicit ꝙ noīa in o termīata ſunt generis maſculini: ut hic cēto tonis· i· miliū uel aliud ſemē centū grana ꝓducens in quolibet germine·

Que dant do vel go bene ſignes ſi tamen ex o·

Obliquus facit i que poſcunt hec ſibi ſubdi

Dicit auctoꝛ ꝙ a pꝛedicta regula excipiunt̄ nomina terminata in do et in go que mutant o in i in genitiuo: qꝛ talia poſcunt hunc articuluꝫ hec ſibi ſubdi ideſt ſunt generis feminini: ut hec dulcedo dulcedinis: ꝛ hec caligo ginis: ꝛ hoc eſt quod intendit·

Hic recipit cardo margo ſociatur ꝛ oꝛdo

A pꝛedicta exceptione excipiunt̄ .ſ· cardo cardinis margo marginis oꝛdo oꝛdinis· nam licꝫ deſinant in do uel in go ꝛ mutādo o in i in genitiuo tñ non ſunt generis feminini ſed maſculini·

Omne dabit pſeudo pꝛeſto dabit hoc tibi pondo

Dicit auctoꝛ ꝙ iſta nomina ſcilicet pſeudo ꝛ pꝛeſto ſunt generis omnis: ut hic ꝛ hec ꝛ hoc pſeudo ideſt mendax: ut hic ꝛ hec ꝛ hoc pꝛeſto· i· pꝛomptus· Deinde dicit ꝙ hoc nomen pondo dabit hoc ideſt genus neutruꝫ ut hoc pondo huius pondo indeclinabile· i. pondus·

Eſt cōmunis homo pariter cum virgine latro

Dicit ꝙ homo virgo ꝛ latro ſunt generis cōmunis·

Hec dat verbale per io caro talio iungo

Dicit auctoꝛ ꝙ deſinētia in o ſunt generis feminini: ut lectio onis· Caro etiam facit carnis ꝛ eſt generis feminini· Siliter ꝛ talio qḋ eſt repenſatio uel mala remuneratio: ut qui pede percutit pede percutiat̄· et qui oculo pꝛiuabit oculo pⁱuetur··

Articulum mutat ꝛ triplicat vnio ſenſum

Dicit auctor ꝙ hoc nomen vnio habet triplex ſignificatum: ⁊ ſecundū hoc variat articulum. Nam aliqñ idem eſt ꝙ punctus: et tunc variatur per hic. ⁊ ſimiliter qñ eſt lapis precioſus. Aliqñ idem eſt ꝙ cōiunctio: et tūc variatur p hec. vnde Aius: Hic lapis hic pūctus hec vnio ꝓximitaſqꝫ.

U c d vel t neutris debes ſociare.

Dicit auctor ꝙ termīata in u in c in d ⁊ in t ſunt generis neutri: ut hoc cornu hoc lac quod quid ⁊ hoc caput.

Tot quot ad omne genus ⁊ que de tot quot habemus.

Quia dicit ꝙ deſinētia in t ſunt generis neutri: ideo excipit tot ⁊ quot dicēs ꝙ ſunt generis omnis cum eoꝝ compoſitis ut quotquot ⁊ totidē.

It tibi nomen in al neutrum ſic pone tribunal.

In hac pte auctor dicit ꝙ deſinētia in al ſunt generis neutri ut hoc aīal: ⁊ hoc tribunal: ⁊ eſt ſedes in qua reddit̄ ius.

Hic ſal hocqꝫ dabit neutro plurale carebit

Auctor excipit a regula predicta hoc nomen ſal dicens ꝙ aliquando eſt generis maſculini: ⁊ ſic excipitur ⁊ variatur in purali: ut pluraliter nominatiuo hi ſales ideſt buffones. aliquando eſt generis neutri: ⁊ ſic nō excipitur ⁊ caret nominatiuo plurali ut patet.

El neutrum pone: ſed propria nomina tolle

Dicit ꝙ noīa termīata in el ſunt generis neutri: ut hoc mel. Sed ꝓpria nomina excipiuntur: ut rachel nomen femine.

Il dabit hoc. demas hic ⁊ hec vigil pugil eſt mas.

Dicit ꝙ terminata in il ſunt generis neutri: ut hoc nil. Demas ideſt excipias hic ⁊ hec vigil quod eſt generis cōmunis. ⁊ hoc nomen pugil eſt mas ideſt generis maſculini.

Ol tenet hic ut ſol. dicetur feminea nicol.

Dicit ꝙ deſinentia in ol ſunt generis maſculini: ut hic ſol. nichol dicet̄ femina ideſt generis feminini.

Ul dat hic ut conſul. hic ⁊ hec dant preſul ⁊ exul.

Dicit ꝙ deſinentia in ul ſunt generis maſculini: ut hic conſul. ſed preſul ⁊ exul ſunt generis cōmunis.

Omne genus dabit am ſic debes ponere nequam.

Dicit ꝙ terminata in am ſunt generis omnis: ut hic ⁊ hec ⁊ hoc nequā ideſt malus prauus uel miſer.

Tantundem neutro:totidem plurale fit omnis.
Dicit ꝙ tantūdem.i.altro tanto eſt generis neutri:ꝛ totid ē.i. altri tanti eſt generis omnis ꝛ pluralis numeri.

Um neutrum facies:mulierum nomina ſignes.
Dicit auctoꝛ ꝙ termīata in um ſunt generis neutri:ut hoc ſcamnū. Nomina mulieꝝ excipiunt̃:qꝛ ſunt generis feminini:ut doꝛtiū ꝛ philoꝛtiū

Hic dat nomen in an:teſtis fiet tibi titan.
Dicit auctoꝛ ꝙ termīata in an ſunt generis maſculini:ut hic titā.i.ſol.

En dabit hoc:ſed ren dabit hic pecten ſimul ꝛ ſplen.
Atqꝫ lien:ei iungas ꝛ que de cano foꝛmas.
His iunges himen:cuius genitiuus himenis.
Dicit ꝙ termīata ī en ſunt neutri ut hoc nomē. Sed ren pecten et ſplen atqꝫ lien ideſt lo boello groſſo ſunt generis maſculini:ꝛ iungas ei illa q̄ tu foꝛmas de cano nis:ut tubicen ideſt ille qui canit in illo inſtrumēto quod dicitur tuba: Et etiam adiunges his pꝛedictis himen ideſt deus nuptiarum quod eſt generis maſculini:ꝛ aliquando eſt generis neutri pꝛo pellicula conſeruante virginitatem.

Hec retinet ſiren: habet hic faciens ſacra flamen.
Dicit ꝙ ſiren piſcis maris.i.la frena ē generis feminini.flamē x̄o p ſacerdote iouis ē generis maſculini:ꝛ hoc ē qđ dicit:Faciēs ſacra flamē.

In dabit hic:ut delphin:nec talia multa ſuperſint.
Dicit ꝙ termīata ī in ſunt generis maſculini vt hic delphī:ꝛ eſt piſcis.

On maribus iunges:tamen inde localia demas.
Dicit auctoꝛ ꝙ terminata in on ſunt generis maſculini: ut hic demon. Nomina localia excipiunt̃ que ſunt generis feminini ut hec babylon:ꝛ eſt aliquādo generis neutri:ut hoc ilion.

Que dia ſiue gera componunt:ſint tibi neutra.
Dicit ꝙ cōpoſita de dia ſiue gera ſunt generis neutri:ut hoc diateſſerō qđ eſt ſpecies cantus.ꝛ hoc geralodion qđ eſt vocabulū medicoꝝ.

Ponis nomen in ar neutrum:ſotular dat hic ꝛ lar.
Dicit ꝙ terminata in ar ſunt generis neutri ut toꝛcular. Deinde ponit exceptionē dicens:Sotular ꝛ lar dāt hic.i.genus maſculinū.

Sed tria dant genera par ꝛ ſua compoſitiua.
Ponit aliam regulam ꝛ exceptionē dicens ꝙ par ꝛ ſua compoſita ſūt ge

neris omnis: ut impar compar ⁊ diſpar·

Er maribus detur: iter hoc veſperq; ſequetur·
Spinter ſeu ruder· decet his adiungere iuger·

Dicit auctor q̄ noīa in er terminata ſunt generis maſculini ut hic liber. Iter ⁊ veſper excipiunt̄: q2 ſunt generis neutri· Spīter etiā qđ idē eſt q̄ fibula uel clauis fibule· ⁊ ruder qđ idē eſt q̄ ſterc⁹ aſini uel ram⁹ de vite receſſus ut aliq̄ dicūt· Iuger etiā his adiungit̄: q2 eſt generis neutri: ut hoc iuger: ⁊ eſt tantū ſpaciū terre quātū arare pōt par boū in vna die·

Campeſter volucer alacer pedeſter equeſter·
Silueſter celeber acer celerq; ſaluber:
His in his quinq; tenet hic ⁊ hec is ⁊ hoc e·
Datq; ſequeſter idem quod terne ſiue ſecunde·
Sicq; paluſter erit: hic ⁊ hec alacris retinebit·

Dicit auctor q̄ in his bis quinq; noībus ſupradictis iſta termīatio er ponit̄ in maſculino tm̄ is in feminino ⁊ e ī neutro·q·d· q̄ debēt variari p̄ tres articulos ⁊ tres voces: ut hic cāpeſter hec ſtris ⁊ hoc ſtre· Sed dicit q̄ hoc nomē ſequeſter pōt eſſe ſecūde ⁊ tertie declinatōis: qn̄ ē tertie declinat̄: hic ſequeſter hec ſtris ⁊ hoc ſtre· qn̄ eſt ſecūde declinat̄ ſequeſter ſtra ſtrū. Paluſter etiā declinat̄ eodē mō· i· ſtans in paludibus· Alacris pōt eſſe generis cōis: ut hic ⁊ hec alacris ⁊ hoc cre. ⁊ hoc dicit: q2 ſuperius dixerat ipſu3 eſſe generis feminini ibi: Hic alacer hec alacris ⁊ hoc alacre· ⁊ hoc eſt qđ dicit: Hic ⁊ hec alacris retinebit·

Tertia dans ver ber dabit hoc: tamen hic tenet imber·
Et ſua compoſita ſunt adiectiua notanda·

Dicit auctor q̄ nomina tertie declinatōis terminata in ver ⁊ in ber ſūt generis neutri: ut hoc vber ⁊ hoc vomer ris· tm̄ imber ⁊ eius compoſita ſunt generis maſculini: ut hic imber et hic december· tm̄ adiectiua ſunt notanda: ut celeber qđ eſt generis maſculini: etiam ſaluber·

Sexum plura notant ſicut mater mulierq;·

Dicit q̄ plura nomina diſcernūtur per ſexum: ſicut mater ⁊ mulier que ſunt generis feminini·

Fetibus hoc terre dat tertia: deme cucumer·

Dicit q̄ noīa tertie de fetibus terre cōueniētia ⁊ ī er deſinētia ſunt generis neutri: ut hoc papauer ⁊ hoc piper· S3 excipit̄ hoc nomē cucumer:

quod eſt generis maſculini.

Et commune notes ſicut ſunt puber ⁊ vber.
Degener ⁊ pauper. hec linter dicere debes.
Pluribus ex iſtis neutro ſociare videbis.

Dicit autor ꝙ aliqua noīa in er deſinētia ſunt generis cōis: ut hic ⁊ hec puber .i. iuuenis: vber .i. abundās: hic ⁊ hec degener .i. ruſtic⁹: hic et hec pauper. Tu debes dicere hoc linter .i. parua nauis. Deīde dicit ꝙ tu videbis neutra ſociari pluribus ex iſtis noībus ſupradictis: ut hic ⁊ hec ⁊ hoc vber. Et habet̄ exemplū de paup in Lucano: Lis ē de paupe regno

Ir maribus detur. ir neutris aſſocietur.

Dicit ꝙ in ir terminata ſunt generis maſculini: ut hic vir. Excipit̄ hoc ir qđ eſt generis neutri: ut hoc ir .i. palma manus.

Eſt hic ⁊ hec martir. hoc debes dicere gadir.

Quaſi .d. ꝙ martir ē generis cōis: ⁊ gadir nomē loci eſt generis neutri.

Or maribus ſocia: ſed plurima ſunt retrahenda.

Dicit ꝙ deſinentia in or ſunt generis maſculini: ut hic dolor. Sȝ plura excipienda ſunt ut patebit infra.

Omne memor iungit. quod comparat ad duo tranſit.

Dicit ꝙ memor eſt generis omnis. Et cōparatiua in or deſinentia ſunt generis cōmunis: ut hic ⁊ hec melior. Ideo dicit: Qđ cōparat idest qđ eſt comparatiuū tranſit ad duo ſcilicet genera: ut hic ⁊ hec fortior. Senior eſt generis maſculini tm̄: ideo ſubdit per modū exceptōis dicens.

Mas tantū ſenior. hic ⁊ hec ſed dicito autor.

Dicit ꝙ ſenior q̄uis ſit comparatiuū tamen eſt generis maſculini. Auctor eſt generis cōmunis.

Equor ador marmor ⁊ cor ſunt neutra ſed arbor.
Hec tenet atqȝ ſoror ſexu noſcuntur ⁊ vxor.

Dicit autor ꝙ iſta nomīa equor ador marmor ⁊ cor ſunt generis neutri ſed arbor eſt generis feminini. Atqȝ pro ⁊ iſta nomīa ſcilicet ſoror ⁊ vxor noſcuntur per ſexum: quia ſunt generis feminini.

Que color atqȝ decus formant corpuſqȝ notemus.

Dicit ꝙ notare debemus nomina que componunt̄ cum his nominib⁹ ſcilicȝ color ut decolor .i. ſine colore: cum decus ut indecor .i. ſine decore. cum corpus ut bicorpor .i. duoꝝ corpoꝝ que ſunt generis cōmunis.

Nomen quod ſit in ur dabit hoc teſtis tibi murmur.
Dicit in ur terminata ſunt generis neutri ut hoc murmur. tn̄ reperit generis maſculini: ut ſacris ſcripturis multus erat murmur.
Si t vel x preit ur vel f hic ei ſocietur.
Dum ſit gentile tamen aut auium ſpeciale.
Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens: ſi hec lr̄a t uel x uel f ſit ante ur tūc illud tale eſt generis maſculini dum tn̄ ſit gētile: ut anxur nomen loci uel populi: aut auiū ſpeciale: ut auſtur furfur. Et nota furfur aliqn̄ eſt purgamentū farine ſic eſt generis neutri. aliqn̄ eſt nomē auis: ſic variat̄ per hic verſus: Furfura qui dixit ſemp de furfure vixit
Hic aut hec turtur quod fertur piſcis ales.
Quaſi. d. turtur pōt variari p hic ſignificat piſcē. per hec tunc ſignificat auez: vnde verſus Turtur inheret aqs turtur ſecat aera pēnis.
Hic aut hoc furfur tamen adiectiua notentur.
Que ſexu gemino iungunt ſua ſignificata.
Jungere dicuntur hic hec fur ligur augur.
His datur hec norma que declinat tibi terna.
Dicit auctor fur poteſt declinari per hic per hoc ut ſupra. Deīde dicit adiectiua que iungūt ſua ſignificata in gemino ſexu. i. que pertīet ad mares mulieres debēt notari: qr ſunt generis cōmunis. Et hoc magis declarat dicens: Hec nomīa dicunt̄ iungere ſibi hic hec: hoc eſt dicuntur generis cōmunis: ut fur furis ideſt latro. ligur liguris. i. lombardus: augur diuinator. Deinde dicit hec norma datur de nominibꝰ tertie declinationis non de alijs: ut ſatur qđ eſt generis maſculini cū ſit prima vox adiectiui. Sciendū eſt auctor dixit de adiectiuis ſignificatione non voce: cum exemplificauerit de fur ligur augur.
Hec dat nomen in as facit hic as vas vadis maſ.
Dicit terminata in as ſunt generis feminini: ut hec pietas. Deinde ponit exceptionē dicens: Facit hic as. i. as eſt generis maſculini. i. la miaglia. Et vas vadis. i. pignus: mas. i. maſculus.
Nomen gentile commune locatur ut archas.
Dicit auctor nomen gentile in as terminatū eſt generis cōmunis: ut hic hec arcas nomen populi.
Que ſunt conciſa velut alpinas aſſociantur.

Dicit q nomina concisa ideſt ſincopata ſociantur pdictis: quia ſunt generis cõmunis: ut hic alpinas ideſt habitans in alpibus. Et eſt concisũ ſeu ſincopatum: quia deberemus dicere hic et hec alpinatis: immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas nec declinabile credas.

Dicit q nugas .i. loquax uel mẽdoſus eſt generis oĩs et indeclinabile.

Hic abbas pone boreas primas gigas elephaſq.

Dicit auctor q abbas boreas pmas gigas elephas ſunt generis maſcu.

Hoc phas atq nephas retinet: ſed dicitur hoc vas.

Dicit q hec duo nomina inuariabilia .ſ. fas et nefas ſunt generis neutri Et etiam vas vaſis.

Es **Es breuis hic ponit ſeges et teges hec ſociabis.**

Dicit q terminata in es breuez ſunt generis maſculini: ut hic limes tis Seges et teges ideſt domus ruſticalis ſociabit hec ideſt erit generis feminini. et ſic patet exceptio.

Et compes: triplicat pes cetera que tibi format.
Preter apes vel apis quoniã reperitur vtrunq.

Dicit q compes compedis eſt generis feminini. Triplicat pes cetera q̃ tibi format .i. compoſita a pes pedis ſunt generis omnis: ut bipes bipedis. preter apes uel apis qd eſt generis feminini. Et componit̃ ab a qd eſt ſine et pes per contrarium exponendo.

Que duo dant ſignes ut miles equeſq ſuperſtes.
Diues ebes ſoſpes prepes teres et comes hoſpes.
Inquies antiſtes ales dic per tria deſes.
Iſtorum multa legimus neutris ſociata.

Dicit q illa noĩa q̃ ſunt generis cõis excipiunt̃ .ſ. miles eques ſupſtes .i. viuus: diues hebes .i. debilis. ſoſpes .i. ſanus. prepes .i. ppetuus. Aliq dicũt prepes .i. velox: teres .i. lõgus uel retũdus. hic et hec comes .i. ſoci9. hoſpes clarũ eſt. inquies .i. ſine quiete. antiſtes .i. p̃latus uel qui ſtat ante alios. ales .i. velox. Dic per tria deſes eſt generis oĩs: et idem eſt q piger. Deinde dicit q multa iſtorũ nominũ ut ſupra reperiunt̃ in neutro genere: ut diues monſterium.

Hec dabit es longe: verres hic debet habere.

Dicit q terminata in es longaz ſunt generis feminini: ut hec res et hec

ſedes. Deinde ponit exceptionem dicens: verres debet habere hic. i. de-bet eſſe generis maſculini. i. porcus non caſtratus.

Hic dabit hec ve dies dant hi tantummodo plures.
Compoſitum dabit hic. ⁊ patronomica iunges.

Dicit auctor ꝙ hoc nomē dies eſt generis incerti in ſingulari numero: ⁊ in plurali maſ. ut ntō hic uel hec dies pluraliter ntō hi dies. Et etiā ſi cōponat̄ cū meri etiā ē generis maſculini: ut hic meridies. Et tu iūgis etiā patronomica in es termiata que ſunt generis maſculini: ut hic pri-amides. i. filius uel nepos priami.

Es quoqꝫ cōmune ceu ſunt heres locupleſqꝫ.

Dicit auctor ꝙ nomē in es ter. ē etiā cōe. i. generis cōis: ceu ꝑ ſicut iſta duo videlicet hic ⁊ hec heres heredis: hic ⁊ hec locuples locupletis.

Cum tenet i rectus ſuper s ⁊ t genitiuus.
Suſcipit: hic iunges paries fiet tibi teſtis.

Dicit auctor ꝙ nomē terminatū in es i ꝑcedente ⁊ ſuſcipiēs hanc lrāȝ t in grō eſt generis maſ. ut paries tis. i. facies muri.

Hec dicenda quies hic pes ſed dicitur hoc es.

Dicit ꝙ quies ē generis feminini: ⁊ ē exceptio ab illa exceptiōe: Cum te net i rect⁹. deinde dic ꝙ pes ē generis maſculini. ⁊ es eris ē gn̄is neutri

Hec dat nomen in is. tamen hic declino molaris.
Caulis ⁊ edilis ⁊ que creſcunt genitiuis.
X is prepoſita tenet hic. aut conſona bina.
Unica cum teneat has. aut n littera. ſiue
In liquidam faciet penultima ſillaba finem.
Ut lapis ac axis piſcis cinis vnguis ⁊ orbis. 15

In hac pte auctor determīat de generibus nominū terminatoꝝ in is: ⁊ dicit ꝙ nomē in s terminatū dat hec. i. generis feminini: ut hec nauis Deinde ponit exceptionē dicēs: Tn̄ hic declino molaris. q. d. ꝙ molar[is] eſt generis maſculini: ⁊ idē eſt ꝙ dens groſſus. ⁊ etiaȝ caulis ⁊ edilis q̄ ſunt generis maſculini: ⁊ illa que creſcunt in gtīs: ut lapis lapidis. De inde dicit ꝙ illa q̄ habēt x ante is ut axis lo baſto uel polus rotaꝝ. ⁊ illa q̄ habēt duas cōſonātes ante is ita ꝙ ſunt in vna ſillaba ut piſcis. ⁊ illa q̄ habent n lrām ante is ut panis. ⁊ illa quoꝝ pe. ſillaba terminat̄ in li-quidā: ut orbis ⁊ iungis que nomina ſunt generis maſculini.

Hec febꝛis peſtis neptis valliſqꝫ bipennis·
Et caſſis iaſpis ⁊ lactis reſtis ⁊ aſpis·
Et pellis turris peluis ueſtis quoqꝫ cuſpis·
Glis glitis gliſſis· ⁊ patronomica iunges·
Hic aut hec finis clunis dabit hec tibi claſſis·

Auctoꝛ facit exceptionem ab exceptione pꝛecedenti dicens: ꝙ nomīa in littera poſita licet compꝛehendi poſſunt multipliciter in exceptione predicta nō ſunt generis maſculini immo feminini: ut hec febꝛis peſtis neptis lactis lo laitero de le beſtie: reſtis veſtis ⁊ cuſpis que habent binas conſonantes ante is in eadem ſillaba· hec vallis bipennis ſecuris ſcindens ab vtroqꝫ latere: pellis turris peluis quoꝛum penultima terminatur in liquidā: hec caſſis: licet creſcant in genitiuo tamen ſunt generis feminini· Deinde dicit ꝙ finis ⁊ clunis ideſt la cropa delo cauallo ſunt generis incerti licet habeant n ante is· Deinde dicit ꝙ claſſis ideſt nauigiū eſt generis feminini: licet penultima terminet̄ in liquidam·

Et meſſis tuſſis ibis ſic lis quoqꝫ litis

Ideſt ꝙ nomina ſupꝛadicta ſunt generis feminini: ⁊ eſt dubiuꝫ vtrum hoc ſit auctoꝛis·

Hec tibi greca dabunt: ⁊ eis ſe barbara iungunt·

Auctoꝛ dicit ꝙ noīa greca in is termīata ⁊ etiā barbara ſunt generis feminini: ut hec ſinamis aīa peccatrix: ⁊ colchis idis· i· mulier d̄ illa iſula

Adiectiua dabunt hic ⁊ hec pariterqꝫ tricuſpis·
Iſtius obliquis neutrum quandoqꝫ locabis

Auctoꝛ dicit ꝙ nomina adiectiua in is terminata ſunt generis communis: ut hic ⁊ hec nobilis: ⁊ etiam tricuſpis ideſt triū punctaruꝫ eſt generis cōmunis· tamen in obliquis caſibus aliquādo inuenit̄ generis neutri: ut tricuſpide telo· ideo dicit: Iſtius obliquis·

Dis in plurali genus omne videtur habere·

Dicit ꝙ dis in plurali numero eſt generis omnis: in ſingulari aliquando eſt generis maſculini: ut hic dis pꝛo plutone: ⁊ aliquādo generis cōmunis: ut hic ⁊ hec dis ideſt diues·

Eſt hic ⁊ hec teſtis ciuis burgenſis ⁊ hoſtis·
Et canis ⁊ iuuenis pariter commune ſcolaris·

Dicit ꝙ nomīa in littera poſita ſunt generis cōis: patet de ſe· ſed omīa

excipiunt̃ ab illis regulis antedictis: Xiis prepoſita.
Hic hos preponit tenet hoc os oris ꝛ oſſis
Et chaos atq̃ melos argos logos aſſociabis
Dicit ꝙ nomina in os terminata ſunt generis maſculini: ut hic flos. Deinde ponit exceptionem dicẽs: Tenet hoc os oris ꝛ oſſis. quaſi dicat ꝙ hec duo nomina ſcilicet os oris la bocha: os oſſis loſſo ſũt generis neutri. atq̃ pro ꝛ chaos eſt generis neutri: ꝛ idem eſt ꝙ obſcuritas: ꝛ melos ideſt dulcedo: ꝛ argos. i. prima nauis grecorum. et per hoc alia nomina greca terminata in os: ut logos ideſt ſermo.
Dant duo bos impos compos cuſtoſq̃ ſacerdos
Dicit ꝙ iſta noĩa ſunt generis cõis: ut hic ꝛ hec bos hic ꝛ hec impos. i. non potẽs. hic ꝛ hec cõpos. i. potens: eodẽ mõ ſacerdos ꝛ cuſtos.
Hec glos cos ꝛ dos ſic greca locantur ꝛ arbos
Dicit ꝙ iſta nomĩa ſunt generis feminini: ut hec dos dotis la dota hec cos cotis lapis ſup quo acuunt̃ gladij: ꝛ hec glos gloris. i. mulier fratris Et greca nomina ſic locant̃. i. ſunt generis feminini ut hec delos nomẽ inſule: ꝛ arbos etiam eſt generis feminini. i. arbor.
Dant hic in us facta tibi declinante ſecunda
Auctor dicit ꝙ noĩa ſecunde declinationis terminata in us dant hic. i. ſunt generis maſculini: ut hic dñs: Conſtrue ſic: Facta. i. noĩa termĩata in us ſecũda declinãte. i. ſecũda de. dant hic. i. genus maſculinũ.
Hec paradiſus habet nardus domus atq̃ iacinctus
Et ſinodus coſtus ꝛ carbaſus alnus abiſſus
Aluus criſtallus ꝛ humus biſſuſq̃ papirus
Hecq̃ ſmaragdus habet vanus colus atq̃ faſelus.
Porticus egiptus dipthongus eis ſociamus
Criſtallum tamen hoc dicemus ꝛ hic paradiſus
Hic ponit auctor exceptionẽ a regula predicta dicẽs: ꝙ noĩa cõtenta in verſibus ſupradictis ſunt generis feminini: ut hec padiſus: hec nardus q̃dam herba. hec domus: hec iacynthus nomẽ inſule: ꝛ aliquando ſumit̃ pro lapide precioſo. hec ſynodus cõgregatio ſacerdotũ. hec coſtus q̃daꝫ herba odorifera. hec carbaſus. hec alnus nomen arboris. hec abiſſus profundus. hec aluus. i. venter. hec criſtallus eſt quidaꝫ lapis lucentiſſim⁹ hec humus ideſt terra. hec biſſus ideſt purpura. hec papyrus lo palpe:

hec ſmaragdus quidaꝫ lapis p̄cioſus·hec vānus lo valo·hec colus la ro cha·hec faſelus parua nauis·hec egyptus nomē ꝓuincie·hec ballanꝰ caſtanea cocta in aqua:hec dipthongus hec artus nomē ſtelle·Deinde dicit ꝙ inuenit̄ hoc criſtallū ⁊ hic paradiſus·

Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus·

Dicit auctor ꝙ vulgus ⁊ pelagus ſunt generis neutri:⁊ etiam virus qđ eſt iudeclinabile·

Os grecum ſepe mutabis in us muliebre·

Deinde dicit ꝙ noīa greca in os terminata apud latinos ſepe terminā/tur in us ⁊ ſunt generis feminini:ut hec delus nomen inſule·

Hoc terne dabit us ſi non tenet u genitiuus·

Dicit auctor ꝙ noīa tertie declinatōis termīata in us nō habētia u pe· genitiui ſunt generis neutri:ut hoc corpus gtō huius corporis·Cōſtrue Tu notabis hūc articulū hoc noībus tertie declinatōis ī us terminatiſ ſi genitiuus nō tenet u in penultīa ſillaba· Et hoc dic̄ ꝑpter ſalus ſalu/tis ⁊ alia ſimilia:que non ſunt generis neutri.

Dat lepus hic·tenet intercus genus omne vetuſqꝫ·

Dicit ꝙ lepus declinatur per hic:⁊ eſt exceptio· Intercus et vetus ſunt generis omnis:ut hic ⁊ hec ⁊ hoc vetus:hic ⁊ hec ⁊ hoc intercus:⁊ ē do/ctrina ⁊ non exceptio·

Dant hec ſi creſcat genitiuus:⁊ u ſibi ſeruet·

Dicit auctor ꝙ nomina tertie declinationis terminata in us habētia genitiuū ſuperantē in cuius penultima hec vocalis u retineat̄ ſunt gene/ris feminini:ut hec ſalus ſalutis ⁊ hec virtus virtutis·

Hoc monoſillaba dant ut thus:ſed dicitur hec grus·

Hic dat ⁊ hec tibi ſus:epicenum dat genus hic mus·

Dicit ꝙ noīa tertie de·terminata in us vnius ſillabe ſunt generis neu/tri:ut hoc thus lo incenſo· ſed grus eſt generis feminini·ſus vero cōis generis·mus autē generis ꝓmiſcui etiam declinatur per hic.

Eſt pecus hec pecudis:pecus hoc pecoris tibi format·

Dicit ꝙ pecus dis eſt generis feminini:⁊ pecus oris neutri: venus eris pus eſt generis neutri ⁊ indeclinabile·

Quarte nomen in us maribus ſociare ſolemus·

Dicit auctor ꝙ noīa quarte de· ſunt generis maſculini:ut hic viſus·

Hec acus atq̧ tribus ꝛ porticus ꝛ manus idus·
Hec anus ꝛ pinus nurus ſocrus ꝛ domus addis·
Hic tenet hoc ue ſpecus illis penus aſſocietur·

Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens ꝙ noīa in lr̄a poſita lꝫ ſint quarte declinatōis tn̄ ſunt generis feminini:ut hec anus·i·vetula· hec tribus ideſt ꝓgenies.hec porticus lo porteco·hec manus·hec idus ideſt diuiſio tp̄is·hec acus·la gogia·hec pin⁹.hec nur⁹·hec dom⁹·hec ſocrus Deīde dicit ꝙ ſpecus pōt eſſe generis maſculini uel neutri:ſilr̄ ꝛ penus

Cum nomen ſit in aus:hec illi iungitur:ut laus:

Dicit ꝙ noīa termīata in aus diptōgū ſunt generis fēinini ut hec laus

S uult hec iungi ſi conſona preſidet illi·

Dicit ꝙ nomina terminata in s precedente conſonante ſunt generis feminini:ut hec pars partis·

Adiectiua notes:quibus omne genus dare debes·

Hic ponit exceptionem dicens ꝙ adiectiua debent excipi:quia ſunt generis omnis:ut hic ꝛ hec ꝛ hoc ſapiens·

Mons pōs fons hic dat mars cals ſtips quoq̧ quadrās·

Dicit auctor ꝙ nomina in littera poſita ſunt generis maſculini: ut hic mons mōtis:hic fons fontis:hic mars martis ideſt deus belli·hic ſtipſ ideſt truncus·hic cals lo calcagno pars pedis·hic quadrans quadrātis eſt inſtrumentū ad ſciendum horas diei.

Et partes aſſis:torrens ſociabitur iſtis·
Atq̧ calips·

Dicit auctor ꝙ partes aſſis ſicut quincuns ꝛc̄·ꝛ hoc nomen torrens generale fluuiorum iungitur predictis·

Dant hic ſp iuncta poliſillaba:ſed variantur
Hic aut hec forceps ꝛ adeps:ſed dicitur hic ſeps·

Dicit ꝙ terminata in s precedente p ſunt generis maſculini poliſillaba ideſt plurium ſillabarum:ut hic auceps ideſt lo ocellaro·Sed forceps id eſt inſtrumentum ſcindendi ferrum: ꝛ adeps variātur per hic aut hec: ideſt ſunt generis incerti·Sed hoc nomen ſeps pro ſerpente eſt generis maſcnlini·Inuenitur etiam hec ſeps la ſepe de lorto·

Pluraq̧ dant hic ꝛ hec celebs infanſq̧ parenſq̧·
Et princeps effrons:iſtis coniunge bifrontem:

Dicit autoꝛ ꝙ plura reperiunt̃ in cõmuni genere declinata:ut hic ⁊ hec celebs·i·caſtus·hic ⁊ hec infans.hic ⁊ hec parens·hic ⁊ hec pꝛinceps·hic ⁊ hec effrons.i·ſine fꝛonte·hic ⁊ hec anceps·i·dubius·

Hec x pꝛeponas ſed plurima demere debes

In hac parte auctoꝛ determinat de generibus nominũ terminatoꝝ in x Et dicit ꝙ noĩa in x terminata ſunt generis feminini:ut lex legis· Deinde dicit ꝙ plura debent excipi:⁊ facit exceptionem·

In triplici genere decet adiectiua notare

Dicit ꝙ adiectiua in x termĩata ſunt generis oĩs ut hic ⁊ hec ⁊ hoc felix

X e ſi pꝛeſit maribus poliſillaba iunges

Dicit ꝙ nomina in x terminata pꝛecedente e ſunt generis maſculini dũ ſunt poliſillaba ideſt pluriũ ſillabarum:ut hic vertex ſummitas capitis Conſtrue ſic:Tu iungis nomina poliſillaba maribus·i·maſculis ſi iſta littera e pꝛeſit·i.ante ſit huic littere x·

Eſt tamen hec pellex vibex obexq; ſuppellex
Foꝛpex ⁊ foꝛfex hic aut hec dabit tibi coꝛtex
Atq; ſilex ramex pulex dabit hec quoq; carex

Hic ponit exceptionẽ ab illa parte X e ſi pꝛeſit·dicens ꝙ noĩa que in littera ponunt̃ ſunt generis feminini licet habeãt e ante x:ut hec pellex·i· meretrix:hec vibex ſignũ factũ cum flagello·hec ſupellex.i·mobilia·hec foꝛfex la ſciſſoꝛia de lo filo·hec foꝛpex la ſciſſoꝛia de le barbe· Coꝛtex ẽ generis incerti·i.la ſcoꝛza·atq; pꝛo ⁊ ſilex·

Fetibus hoc terre dabis:hicq; frutex retinebit

Hic auctoꝛ ponit aliam exceptionẽ dicens:Tu dabis hunc articulũ hoc fetibus terre·i·noĩbus impoꝛtãtibus fetus terre ſiue fructus:ut hoc carex quedã herba·excipit̃ frutex qđ ẽ generis maſculini·i·la ſpina·

Et dux ⁊ coniunx commune locantur ⁊ exlex

Dicit ꝙ iſta duo nomina dux ⁊ cõiunx ſunt generis cõmunis:ſimiliter exlex ideſt ſine lege·

Hic dant rex ⁊ grex foꝛnix calixq; cilixq;
Et fenix maſtix hic calx pedis hec latomoꝛum

Dicit auctoꝛ ꝙ iſta nomina ſunt generis maſculini:ut hic rex hic foꝛnix cis·i·arcus lapideus:hic calix calicis lo calice:hic cilix cis quidaꝫ populus:hic fenix nomen auis:hic maſtix ſpecies gũmi: hic calx cis pꝛo talo

De prima Coniugat[ione]

pedis eſt generis maſculini ꝛ pro calcina feminini: ꝛ tūc non excipit̃ ſꝫ contineť ſub regula: Hec x preponas· Et hoc eſt quod dicit: Hic calx pedis hec latomorum ideſt lapidem coctum·

Trix tenet hec tamen obliquis neutrum ſuperaddes·
Uictrices turbe victricia tela tulere·

Auctor dicit ꝙ verbalia in trix deſinentia ſunt generis feminini: ut hec amatrix. tñ in obliquis aliqñ reperiunť generis neutri: ut ſigna victricia· Ideo poſuit hūc verſū cā exēpli· Uictrices turbe victricia tela tulere

Ut tibi per metrum formatio preteritorum·
Atqꝫ ſupinorum pateat preſens lege ſcriptuꝫ·
Et primo diſce que ſit formatio prime·

In iſto capitulo auctor intendit determiare de p̄teritis ꝛ ſupinis verboꝝ: Et pmo pponit qđ facere intēdit ſubiungēs ordinē obſeruandū in principio ipſi⁹ capituli dicens: ꝙ primo intendit determiare de preteritis ꝛ ſupinis verborum prime cōiugationis·

Ui vel ui vel di vel ti formatio prime·

In hac pte auctor determiat in generali de preteritis verboꝝ prime cōiugationis ponēdo vniuerſales terminatiōes eoꝝ: Et dicit ꝙ prima cōiugatio verbi pōt facere preteritū in ui: ut amo as aui· in ui diuiſas ſillabas: ut domo as mui· in di: ut do das dedi· in ti: ut ſto ſtas ſteti·

As in preterito vi ſuſcipit s remouendo·

In hac parte auctor procedit in ſpeciali de preteritis verborū prime coniugationis: Et dicit ꝙ verba prime cōiugationis formant preteritum a ſecūda perſona preſentis indicatiui modi remota s ꝛ addita ui: ut amo amas remota s ꝛ addita ui ꝛ fit amaui·

Non ſic formantur ter quinqꝫ ſed excipiantur·
Cre·do do mi iu ſto pli fri ſo ne ue la ſe cu to·

Auctor ponit exceptionē a predicta regula dicens: ꝙ ter quinqꝫ· i· quindecim verba prime cōiugationis nō formant preterita ut ſupra dictū eſt ſed excipiunť· Et primo ponit exceptionē demōſtrādo illa verba per ſillabas in ſecundo metro cōtentas: in quo quidē metro ſunt quindecī ſillabe per quas quindeciꝫ intelligunť verba· Per cre intelligiť crepo pas per do domo as· per do do das· per mi mico as· per iu iuuo iuuas· p ſto ſto ſtas· per pli plico plicas· per fri frico fricas· per ne neco necas· per ve

veto vetas·per la lauo lauas·per ſe ſeco ſecas· per cu cubo cubas·per to tono tonas·

Nam cubo ſiue crepo domo deinde micoqꝫ fricoqꝫ·
Neco plico ſono ſeco deinde tonoqꝫ vetoqꝫ·
Pretereunt in ui diuiſas·do dedit ⁊ ſto·
Dat ſteti iuuo iuui preterit ⁊ lauo laui·

Nunc oſtendit auctor quomodo predicta verba faciunt in preterito dicens: Naꝫ ideſt certe iſta verba cubo crepo ⁊ cetera pretereunt ideſt preteritum faciunt in ui diuiſas ſillabas:ut cubo cubas cubui:crepo crepas crepui·do das facit dedi in preterito: Et poſuit tertiaꝫ perſonam cauſa metri·⁊ ſto dat ſteti·⁊ iuuo iuuas preterit ideſt preterituꝫ facit in ui: ut ut iuuo iuuas iuui·⁊ lauo lauas dat laui·

Et neco dat necui facit ⁊ quandoqꝫ necaui·
De neco dic aui ferro necui reliqua ui·

Dicit auctor ꝙ etiam neco excipit̄ qꝺ facit necui in preterito:⁊ aliqñ facit necaui ⁊ ſic non excipit̄·Deinde aſſignat differentiã huius verbi dicens:Dic aui in preterito de neco ferro:dic necui reliqua ui in preterito ideſt qñ necas cum omni alia vi ꝗ̄ cum ferro·

Increpo format ui tamen ⁊ reperitur in aui·

Dicit auctor ꝙ increpo aliqñ facit increpui ⁊ aliqñ increpaui·

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum·
Hoc ſine prebet ui tamen ⁊ reperitur in aui·

Dicit auctor ꝙ plico plicas compoſitũ cum nominibus facit preteritum in aui:ut duplico duplicaui qꝺ componitur ex duo ⁊ plico:⁊ aliter compoſitum in ui diuiſas ſillabas:ut implico implicui applico applicui:qꝺ componitur ex in ⁊ plico·tamen aliquando reperitur in aui: ut ſupplico ſupplicas ſupplicaui·

Regula que formam ſeruans as mutat in aui·
Recte preteritum formando ſupinat in atum·

In hac parte auctor determinat de formatione ſupinorum verborũ prime coniugationis dicens ꝙ verba prime cõiugationis facientia preteritum in aui per rectam formationẽ·ſ·mutando as in aui faciunt ſupinũ in atum:ut amo as amaui amatum·

Sed lauo dat lotum vel lautum·potoqꝫ potum·

De Secunda Coniugatione

Doq; datum dat·ſtoq; ſtatum·format iuuo iutum·
A predicta regula excipiuntur lautum uel lotum:⁊ poto potas facit potum ⁊ non potatum·Deinde dicit q; do das facit datum:⁊ ſto ſtatum: iuuo iutum.Et eſt regula ⁊ non exceptio·
Quod dat ui dat itum·niſi deſinat in co ſed in ctum·
Iſta ſupinantur:plicat ⁊ micat excipiantur·
Nam plico dat plicitum·mico neſcit habere ſupinum·
Auctor ponit aliam regulam dicens q; illa verba prime coniugationis que faciunt preteritū in ui diuiſas ſillabas faciunt ſupinum in itum:ut ſono as ſonui ſonitum:niſi hoc tale verbum deſinat in co ut frico.Nam iſta verba in co deſinentia ſupinanť in ctum:ut frico cas fricui frictum Sed mico micas ⁊ plico plicas excipiuntur: quia non faciunt in ctum: immo plico plicitum·mico vero caret ſupino·
Aui dimico dat vel ui primumq; ſupinat·
Quaſi dicat q; dimico dimicas per ſcrimire facit preteritum dimica/ui uel dimicui·Et inquantum facit dimicaui facit dimicatuʒ in ſupino Ideo dicit auctor:Primūq; ſupinat·
Sicq; neco nectum facit ⁊ quandoq; necatum·
Dicit q; neco facit necatū·ſ·qñ facit necaui in preterito:⁊ qñq; nectū in ſupino:⁊ hoc eſt qñ facit necui in preterito·
More patris nexum faciet tibi nexo ſupinum·
Dicit auctor q; nexo nexas per apontare facit nexum in ſupino more patris ideſt primitiui ſui·ſ·necto nectis quod etiam facit nexum.Inde venit nexo xas eius frequentatiuum·

Ebes formare poſt primam verba ſecunde·
In hac parte auctor determinat de p̄teritis ⁊ ſupinis verborū ſecūde cōiugatōis:Et p̄mo dicit:Tu debes formare v̄ba ſecunde coniugationis poſt primā·ſ·coniugationem·
Ui vel ui vel di ſi format xiq; ſecunda·
Hic auctor generaliter ponit oēs terminationes verbo⁊ ſecūde cōiugationis dicens q; ſecunda cōiugatio format preteritū in ui: ut moueo es moui.uel in ui diuiſas ſillabas:ut moneo es monui·uel in di: ut video vidi·uel in ſi:ut rideo riſi·uel in xi:ut augeo auges auxi·
Littera longa vel ar deo ſi facit·excipe ſtridi·

ter

Ideſt q̄ ṽba ſecūde cōiugatōis in deo termiata p̄cedēte vocali natura/liter lōga uel hac ſillaba ar faciūt p̄teritū in ſi:ut rideo riſi. Excipe verbū ſtrideo qđ facit ſtridi:licet habeat vocalē longam ante deo.
Si breuis eſt e vel i producitur atq̄ facit di.
Ideſt ſi ante deo ſit e uel i breuis illa littera e uel i producit̄ in p̄terito ⁊ mutatur deo in di:ut video vidi ſedeo ſedi.
Ante deo veniens e vel o liquida mediante.
Principium geminat ſi muta vel m venit ante.
E vel o ſi iuncta ſit mute lex tenet iſta.
Continue iuncta ſi non lex non tenet iſta.
Dicit autor q̄ ſi hec littera e uel o ſit ante deo liquida mediāte.i.exiſtēte inter e ⁊ o ⁊ deo.ut pendeo ⁊ mordeo:tunc illud tale verbū geminat principiū p̄teriti:ut pendeo pepēdi ⁊ mordeo momordi.hoc tn̄ dicit ſi littera muta uel m venit ante e uel o:ut patet in pendeo ⁊ mordeo.Deinde dicit q̄ illa lex.i.regula continue iuncta tenet.i.valida eſt ſemper ſi e uel o ſit imediate iuncta littere mute:ut tendeo tendes tetendi.Nā ſi t immediate iungit̄ cum li e.Et ſi non iungit̄ iſta lex.i.regula nō tenet.Et hoc dicit ꝓpter ſplendeo in quo non iungit̄ immediate cū li e:immo iſta lr̄a l eſt in medio.Et ſic eſt dicendū in ſimilibus.
Si componantur geminantia non geminantur.
Lex erit hec cunctis:do ſto po diſq̄ remotis.
Do ſto cōpoſita geminabunt:poſcoq̄ diſco.
Hic ponit auctor vnū notabile validū per oēs cōiugationes ad quas ꝑtinet:⁊ eſt exceptō ab illa regula in declinatōibus poſita:Simpliciū nomina formabis cōpoſitiua. q: per eandem regulā poſſet aliquis dicere q̄ verba geminātia p̄teritū in ſimplicitate geminēt in cōpoſitione:Ideo auctor ſuper hoc dat notabile dicēs:Si verba geminātia p̄teritū ī ſimplicitate cōponant̄ poſtea nō geminantur.ṽbi gratia mordeo des facit momordi:ſi cōponat̄ cū re ut remordeo tunc nō geminat̄ ſ3 facit remordi.Hec lex.i.hec regula erit cūctis ṽbis.Remotis illis q̄ per has q̄tuor ſillabas intelligunt̄.ꝑ do das dedi cui⁹ cōpoſita etiā geminant̄:ut circūdo circūdas circūdedi.ſto ſtas ſteti:eius cōpoſita preſto p̄ſtas p̄ſteti. po ut poſco ſcis popoſci:⁊ ei⁹ cōpoſita:ut repoſco ſcis repopoſci. per dis diſco ſcis didici:eius cōpoſita ut dediſco ſcis dedidici.

Curro tamen cum pre geminat ſic pungere cu m re·
Dicit q curro ris licȝ geminet in ſimplicitate, q: facit cucurri·tñ ſi cõpo naꝛ cũ pre etiã geminaꝛ:ut p̄curro precucurri:ꝛ pungo, pupugi:ſi cõpo naꝛ cũ re ut repungo etiam geminaꝛ ut repupugi·
Vocalis longa vel ar ante deo geminanſqꝫ·
Et que preponunt e vel i breue ſic pateſiu nt·
Hec preter per ui deo preterit excipe prandi·
Pranſus ſum·iunge neutropaſſiua ſecunde·
Auctor epilogat predicta ut epilogatõne ſua aliam inferat regulam. Et dicit q verba ſecunde cõiugationis in deo deſinentia habentia vocalẽ longam uel ar ante deo:ꝛ illa que habent e uel i breuem ante deo: ꝛ illa que geminanꝛ in preterito pateſiunt·i·manifeſta ſunt ut ſupra dictum eſt:Deinde infert aliam regulam dicens:q omnia verba ſecunde cõiugationis in deo deſinẽtia preter hec que diximus:faciunt preteritũ per ui diuiſas ſillabas:ut ſtudeo ſtudui:candeo candui:ſordeo ſordui·Deinde ponit exceptionem, dicens:Excipe prandi uel pranſus ſum: qđ eſt preteritum de prandeo des:deberet enim facere prandui. Junge etiam neutro paſſiua ſecunde coniugationis que ſupplent preterituȝ ſicut prãdeo:ut ſoleo ſolitus ſum ꝛc·
Dans deo di vel ſi geminanſue ſupina dat in ſum·
Sic ſedeo ſeſſum reddit tamen s geminando·
Dicit autor q verba ſecũde cõiugatõis in deo termiata faciẽtia p̄teritũ in ſi uel in di ꝛ geminãtia p̄teritũ faciũt ſupinũ in ſum:ut ardeo arſi arſum:ꝛ video vidi viſũ mordeo momordi morſũ·Sȝ auctor exẽplificat de hoc verbo ſedeo ſeſſũ dicens:q facit in ſupino ſeſſũ tñ geminat ſſ·Et i hoc excipiꝛ:q: ſm regulã datam deberet facere ſeſum per ſimplex, s·
Gaudeo gauiſum prebet vult regula gauſum·
Strideo preteritum ſtridi facit abſqꝫ ſupino·
Hoc carmen clarum eſt ideo expoſitione non indiget·
Preteriens in ui dat itum nullumue ſupinum·
Dicit q verba ſecunde, cõiugationis terminata in deo que faciũt preteritũ in ui faciunt ſupinũ in itum de arte ꝛ non de vſu:ut ſtudeo ſtudui ſtuditũ. Ideo dicit: Nullũqꝫ ſupinũ·q: de vſu caret·
Si facit l vel r ante geo·xi littera longa·

Vel dipthongus habet per ui geo cetera formāt.
Dicit ꝙ verba ſecūde cōiugationis habētia l uel r ante geo faciūt p̄teritū in ſi: ut fulgeo vulſi ⁊ tergeo terſi. xi lr̄a longa. i. verbū habens lr̄am longā ante geo facit xi in p̄terito: ut lugeo luxi. vel dipthōgus. i. verbū habēs dipthongū ante geo facit xi: ut augeo auxi. Deinde ponit aliā regulam dicens: In ui geo cetera formāt. i. ꝙ omnia verba ſecunde coniugationis de quibus nō eſt facta mentio in geo deſinentia faciunt preteritum in ui diuiſas ſillabas: ut vigeo viges vigui.
Prebet ui nullum. ſi per ſum: xiqꝫ facit ctum.
Dicit ꝙ verba deſinētia in go faciētia p̄teritū in ui carēt ſupino: ut egeo ges egui ſupino caret. Et faciētia p̄teritū in ſi faciūt ſupinū in ſū: ut algeo alſi alſū. ⁊ faciētia p̄teritū in xi faciūt ſupinū ī ctū ut augeo xi auctū
Dic tamen indultum. ſed procreat vrgeo nullum.
Dicit ꝙ indulgeo ges indulſi facit indultum ⁊ nō indulſum: ideo excipit̄ ab illa regula Si per ſum. Sed vrgeo caret ſupino ⁊ ſtat p cōſtrēgere.
Addita muta leo facit eui uiqꝫ facit tum.
Sic leo ſic oleo de ſe facit omne creatum.
Dic ꝙ verba ſecunde coniugationis deſinentia in leo muta precedente faciunt preteritū in eui: ut fleo fles fleui: ⁊ faciunt ſupinum in tum mutando vi in tum: ut fleo fleui ui in tum fit fletum. Deinde addit dicens ꝙ leo les quod non eſt in vſu in ſimplicitate ⁊ etiam oleo ⁊ eorum cōpoſita: ut doleo ⁊ redoleo faciunt ſic in preterito ⁊ in ſupino ut facit doleo deleui deletum ⁊ redoleo redoleui redoletum.
Et quandoqꝫ tamen olui reperitur itumqꝫ.
Dicit ꝙ oleo oles aliqn̄ facit preteritū in ui ⁊ ſupinū in itum.
Ex oleo per ui venientia dic ⁊ in eui.
Duplex preteritum duplexqꝫ reddit ſupinum.
Quaſi dicat ꝙ cōpoſita ex oleo oles faciunt preteritū in ui uel in eui: ut redoleo facit redolui uel redoleui. Et hoc eſt qd̄ intendit.
Etum vel per itum dices adolere per vltum.
Hinc adultus erit quod cetera non habuere.
Dicit ꝙ ſicut oleo ⁊ ſua cōpoſita faciūt dupliciter p̄teritū: ita dupliciter faciunt ſupinū. ſ. in etū ⁊ in itum. Deinde dicit ꝙ adoleo les qd̄ ſtat per creſcere facit adultū in ſupino: Et hinc deriuat̄ adultus ta tum.

indulgeo
Vrgeo
Leo
Oleo
Adolere

Juncta muta leo patet hinc oleoq̄ʒ leoq̄ʒ·
Cetera verba leo per ui facit abſq̄ʒ ſupino·

Hic auctor epilogat ea que dixit de verbis deſinentibus in leo: ut aliaʒ inferat regulam· Et dicit: verba deſinentia in leo muta precedente: Et hoc verbum leo ⁊ oleo ſunt manifeſta quomodo faciant in preteritis et ſupinis per ea que dicta ſunt· Deinde infert regulam dicens: ꝙ cetera verba in leo deſinentia faciunt in ui diuiſas ſillabas, et carent ſupinis: ut caleo calui ⁊ palleo pallui·

Dat doleo per itum valeo ſoleoq̄ʒ ſupinum·

Nunc ponit exceptionē a predicta regula dicens: ꝙ verba inſra poſita faciunt ſupinū in itum: ut ſoleo ſolitū valeo valitū doleo dolitū·

Si queo ſumqʒ facit tamen in tum plurima reddit·

Dicit ꝙ verba deſinentia in queo faciunt preteritum in ſi ⁊ ſupinum in ſum: ut torqueo torſi torſum· Tamen facit ſepe in tum: ut diſtorqueo diſtorſi diſtortum uel diſtorſum·

Dat veo ui per tum ui format vbiqʒ ſupinum·

Dicit ꝙ verba ſecūde cōiugationis deſinentia in veo faciunt preteritu in ui: ut moueo moui· Deinde dicit ꝙ verbū faciens preteritū in ui mutat ui in tum formando ſupinū vbiqʒ·i·in omni cōiugatione: ut amaui amatū moui motū triui tritū audiui auditū· Et ſciendū ꝙ nil aliud debet mutari niſi ſolum ui in tum: ideo ſubdit verſum ſequentem·

Ex ui nil remouens facies tum nil ſuperaddens·

Textus ⁊ ſententia patet ex precedentibus·

Excipe paſ·ca·fa·ſe·la·ſol·uol·ag·cog·⁊ a ſe·
Dat caueo cautum·faueo fautum: ſed amictum·
Ex amicire facis: ſoluo vel voluo dat utum·
De ſero ſume ſatum lauo lotum paſcoqʒ paſtum·
Ag vel cognoſco dat itum: ſepelire ſepultum·

Hic autor ponit exceptionē a regula predicta dicens: Excipe que p has ſillabas intelligent̄ pas ca ⁊c· quia iſta verba non faciunt in ſupino ut dictū eſt: imo aliter·ſ·ut ſequitur. Deinde clarificat verba intellecta per has ſillabas: ⁊ oſtendit quomodo faciunt in ſupino dicens: Caueo dat cautum quod deberet facere catum: faueo faui fautum ⁊ non fatum. ſoluo ſolutū ⁊ non ſoltum· voluo volutum ⁊ nō vultuʒ· ſero ſeris ſatū ⁊ nō

ſetum·lauo laui lotũ ⁊ non latū·paſco paui paſtum ⁊ nõ patum·Argui tur ideſt agnoſco uel pro ⁊ cognoſco cognoui dat itum:ut agnitum ⁊ co gnitum ⁊ non agnotũ nec cognotũ·Sepelio facit ſepultum ⁊ nõ ſepe litũ·A·ideſt amicio facit amictum ⁊ non amicitũ·

Ferueo dat ui ſiue bui:conniueo ui xi·

Dicit ꝙ hoc verbum ferueo ues per boglir facit ferui uel bui in preteri to·Et hoc verbũ cõniueo facit cõniui uel cõnixi·

Ui tum dante preit vocalis non breuiata·

Dicit ꝙ verba facientia preteritum in vi ⁊ mutantia vi in tum in ſupio producunt penultimam ſupini in omni coniugatione:ut amaui amatũ fleui fletum triui tritum audiui auditũ·

Qui ſi ci ſa li i demantur ⁊ inde creata·

Nunc auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens ꝙ ſupina que intelliguntur per has ſillabas Qui ci ⁊c· demantur:quia corripiunt pe nultimã ſillabam:ut queo quiui quitum:ſcio ſciui ſcitum: ſero ſerui ſa tum:lino liui litum:eo iui itum·⁊ ſua compoſita: ut nequeo nequiui ne quitum:reddeo redditũ:obliuo oblitum·

De deo deq; geo leo vel queo vel ueo dicta·

Sufficiant:in ui diuiſas cetera format·

Hic auctor epilogat omnia que dixit de verbis ſecunde cõiugationis ut inferat generalem regulã de ceteris:Et dicit ꝙ ea que ſunt dicta de ver bis ſecunde coniugationis terminatis in deo in geo uel leo uel in queo ſufficiunt·Deinde refert exemplũ dicens:ꝙ cetera verba de quibus nõ eſt facta mentio formãt ſua preterita in ui diuiſas ſillabas:ut doceo do cui ⁊ moneo monui·

Dat maneo manſi:iubeo iuſſi:neo neui·

Ponit exceptionem dicens ꝙ maneo facit in preterito manſi ⁊ non ma nui:iubeo iuſſi:neo neui·

Dans a per i maneo dat vi caretq; ſupino·

Dicit ꝙ quãdo hoc verbnm maneo mutat a in i in cõpoſitione facit pre teritũ in ui ⁊ caret ſupino:ut immineo imminui·

Lucet pollucet faciunt xi:mulceo mulſi·

Hereo ſi prebet·dat ſorbeo pſiq; buiq;·

Dicit ꝙ luceo ⁊ polluceo faciũt preteritū in xi:mulceo facit mulſi·hereo

De 2a coniugatione   De 3a coniugatione

beſi:ſorbeo ſorpſi uel ſorbui·

Dat xi ctum ſi ſum ſed itum dat ſorbeo ſorptuꝫ·

Dicit ꝙ facientia preteritum in ſi de quibus nuper diximus faciũt ſupinum in ſum:ut maneo manſi manſum· Et facientia pretertũ in xi faciunt ſupinũ in ctum:ut luxi luctum ſm arteꝫ intellige. Sed ſorbeo facit ſorbui uel pſi:in ſupino facit ſorptum uel ſorbitum·

Que dant preteritum per ui caruere ſupinis·
Ni faciant in itum·teneo tentum:doceo ctum·
Cenſeo dat cenſum·ſed itum ſua compoſitiua.
Miſceo dat mixtum:ſed prebet iubeo iuſſum·

Dicit autor ꝙ verba ſecunde cõiugationis de quibus non eſt ſermo carent ſupinis:niſi faciant in itum:ut placeo placituꝫ·Deinde ponit exceptionem dicens:ꝙ teneo facit tentum doceo doctuꝫ·cenſeo cenſes facit cenſum. Et eius compoſita faciunt in itum:ut recenſeo ſes recenſitum· Miſceo miſces mixtum qꝺ preterit in ui ⁊ facit miſcui·

Pauca ſupinantur preter ſex neutra ſecunde·
Sex retinent neutra pla no ca ua pa doqꝫ ſupina·
Format itum doleo noceo placeo valeoqꝫ·
Pareo prebet itum licet ac ſoleo taceoqꝫ·
Dat careo carui caritum caſſumqꝫ ſupino·

Auctor dicit ꝙ pauca verba ſecunde cõiugationis faciẽtia preterituꝫ in ui habent ſupinũ p̃ter ſex que per ſex ſillabas intelligunt̃·per pla placeo ces·per no noceo ces·ca careo cares·va valeo les.pa pateo pates·do doleo doles·Deinde declarat qũo faciant in ſupinis dicẽs:ꝙ noceo doleo placeo ⁊ valeo faciunt ſupina in itum·Careo facit caritũ uel caſſum: pareo paritum:liceo licitum:oleo olitum:⁊ taceo tacitum·

Cum dat ui pateo paſſum·dat torreo toſtum·

Dicit ꝙ pateo pates licet faciat preteritũ in ui tñ facit paſtum in ſupio Torreo res per roſtir facit toſtum in ſupino·

Pando pati pateo paſſum fecere ſupino·

Dic ꝙ iſta tria ỽba pãdo dis pati·i·patior ⁊ pateo tes fa·paſſũ in ſupio

Verſibus his terna formatio fiet aperta·

In hac parte auctor determinat de tertia cõiugatõe verboꝝ

Teneo · Doceo
Cenſeo · Miſceo
Iubeo

Doleo · Noceo
Placeo · Valeo
Pareo · Soleo
Taceo · Careo

Pateo · Torreo

Pando

Et dicit q̃ in ſe·verſib⁹ tertia formatio·i·cõiugatio fiet apta·i·maĩfeſta.

Ui vel ui vel di ri ci ni dat tibi xi gi·
Bi pſi li pariter pi ſi mi qui quoq3 cum ti·

Uerba tertie cõiugationis aliquãdo faciunt preteritũ in ui: ut tero triui. aliquãdo in ui: ut ſtrepo ſtrepui· in di ut reddo reddidi· in ri ut curro cucurri· in ci ut vinco vici· in xi ut cingo cinxi ⁊ ſic de ceteris.

a Cio A breuis ante cio cum compoſitis facit eci·

Dicit auctor q̃ verba terminata in cio a breui p̃cedente faciũt p̃teritum in eci tam ſimplicia q̃3 cõpoſita: ut facio feci ⁊ refacio refeci·

Elicui preter cio cetera format in exi·

Dicit q̃ omnia alia verba in cio deſinentia faciũt preteritũ in exi: ut allicio allexi· preter elicio qđ facit elicitum.

Elicui dat itum· ci vel xi tranſeat in ctum·

Dicit q̃ hoc verbũ elicio facit elicitũ in ſupĩo· Ci·i·faciẽtia p̃teritũ in ci uel in xi faciũt ſupinũ in ctũ: ut facio feci factũ ⁊ reſpicio xi reſpectum·

Si preſens tenet a tenet hic ⁊ vbiq3 ſupina·

Dicit q̃ ſi preſens tempus tenet a ut facio ſupina retinent a: ut factum ⁊ hoc intellige vbiq3·i·in omni coniugatione.

A ſi compoſita mutant in i dant e ſupina·

Dicit q̃ ſi compoſita mutant a in i: ut ex in ⁊ facio componitur inficio: tunc ſupinũ tenet e: ut inficio infeci infectum·

Ut probat inficio ſed debes demere do go·

In hoc verſu ponit̃ exẽplũ regule p̃cedẽtis cũ dr̃: Sic p̃bat ĩficio· Deinde ponit excep· cũ dicit: S3 debes demere do go·q·d· q̃ verba in do ⁊ in go termĩata excipiẽda ſunt a regula p̃dicta: q2 nõ habẽt in ſupĩo ſicut regula p̃ſupponebat: imo retinẽt illã lr̃am quã h3 ſuũ ſimplex: ut occado occaſum: qđ cõponit̃ ex ob ⁊ cado· ⁊ exigo exactũ qđ cõponit̃ ex ex ⁊ ago: deberemus enim dicere exectum ⁊ occeſum·

Dio Dat di ſumq3 dio·gio gi dat itumq3 ſupino·

Dicit auctor q̃ verba tertie coniugationis in dio deſinentia faciunt preteritũ in di ⁊ ſupinũ in ſum: ut fodio fodi foſſum· Deinde dicit q̃ terminata in gio faciunt preteritũ in gi ⁊ ſupinum in tum ut fugio gi fugitũ

pio Dat pio ſemper ui: ſine cepi ſine cupiui·

Dicit auctor q̃ verba tertie coniugationis deſinentia in pio quomodo-

Dr 3a coniugationis

cūq faciunt preteritū in ui:ut rapio rapui. Sine cepi.i.excepto hoc ver bo capio quod facit cepi ⁊ cupio cupiui.

Ptum facit omne pio:cupio ſapioq remotis.

Dicit q verba tertie coniugationis deſinentia in pio quomōcunq faciant preteritum faciunt ſupinum in ptum:ut rapio rapui raptū:⁊ capio cepi captum. Deinde ponit exceptionē dicens:Sapio cupioq remotis quia non faciunt ſupinum in ptum:immo ſapio facit ſapitū ⁊ cupio cupitum. Hoc magis declarat dicens:

Dat ſapui ſapitum ſapio cupioq cupitum.

Dat pario peperi paritum partumq ſupino. Ro

Sententia clara eſt:Dicit auctor q pario facit peperi ⁊ paritū uel partum in ſupino.

Semper vo dat vi.debet ſtruo cum fluo demi. Vo

Et pluo de hinc vtum producit dando ſupino.

Xum fluxi ſtruxi ſtructum pluo vi dat ⁊ utum.

Datq plui.

Dicit auctor q verba tertie coniugationis terminata in uo diuiſas ſillabas ſemp faciunt preteritum in ui diuiſas ſillabas:ut acuo acui ſtruo fluo ⁊ pluo excipiant. Poſtea dicit illa que faciunt preteritum in vi faciunt ſupinum in utum penultima producta:ut acuo acui acutum. Ideo dicit De hinc utum producit ⁊c. Xum fluxi.i.q fluo facit fluxi in preterito ⁊ fluxum in ſupino:ſtructum ſtruxi pluo dat plui in preterito ⁊ plutum in ſupino ⁊ facit plui;Ideo dicit auctor Datq plui.

Dat ruitum ruo ſiue rutum nonnullaq nullum.

Dicit q ruo ruis facit ruitū uel rutum in ſupino:nōnulla.i.aliqua verba nullū dant ſupinū:ut renuo renui ⁊ metuo metui.

Bo pſi ptumq facit ſi littera longa preibit. Bo

In hac parte auctor determinat de preteritis ⁊ ſupinis verborum tertie coniugationis deſinentium in bo precedente littera longa. Dicit ergo ſic:bo ideſt verbum tertie coniugationis in bo terminatum facit preteritum in pſi ⁊ ſupinum in ptum:ut nubo nupſi nuptum: ⁊ ſcribo ſcripſi ſcriptum in ſupino.

Cetera bi faciunt preter que de cubo fiunt.

Quaſi dicat q cetera verba tertie coniugatiōis terminata in bo.ſ.que

non habent vocalem longam ante bo faciunt preteritū in bi: ut bibo bibi bibitum: Preter illa que deriuantur a cubo cubas que faciunt preteritum in ui: ut incubo incubas incubui.

Et niſi pſi faciant per itum bo cuncta ſupinant.

Dicit auctor ꝙ omnia verba tertie coniugationis in bo deſinentia faciunt ſupinum in itum: ut bibo bibitum: niſi faciant preteritum in pſi: que faciunt in ptum ut ſcriptum: ut ſupra.

Si co preueniat vocalis longa facit xi.

Dicit ꝙ verba tertie cōiugationis deſinētia in co habētia vocalē longā ante co faciunt preteritum in xi: ut dico dixi.

Sed ſi preueniat n vel s immediate.

N vel s abiicitur hec ci facit illa facit ui.

Hinc vinco vici ſunt teſtes creſcoqꝫ creui.

Dicit auctor ꝙ verba tertie cōiugationis habentia n uel s ante co abiiciunt n ꝛ s in p̄terito. Et illa que habēt n faciūt ci: ut vinco vici: Et illa q̄ habēt s vi faciunt ut creſco creui. ideo dicit: Sūt teſtes creſcoqꝫ creui.

Excipe conquexi didici compeſco popoſci.

Dicit auctor ꝙ hec v̄ba excipi debēt a regula p̄dicta. ſ. cōquiniſco qđ deberet facere cōquiniui ꝛ facit cōquexi: ꝛ idē eſt ꝙ caput concutere.

Hec ſunt verba quibus inceptio ſignificatur.

Et que preteritis caruerunt atqꝫ ſupinis.

Dicit autor ꝙ etiam verba inchoatiua excipiunt̄ ab illa regula: N uel ſ. que carent p̄teritis ꝛ ſupinis: ut caleſco caleſcis.

Gliſco preteritum: conquexi tolle ſupinum.

Quaſi dicat ꝙ gliſco ſcis caret preterito: ꝛ cōquiniſco caret ſupino.

Preteritum parco dat parſi ſiue peperci.

Dicit ꝙ parco facit in preterito parſi ſiue peperci.

Ci vel xi dat tum ui tum facit: excipiaſqꝫ.

Excipienda docet que dat ueo norma ſecunde.

Dicit auctor ꝙ verba tertie coniugationis facientia preteritum in ci uel in xi faciūt ſupinū in ctū: ut vinco vici victū ꝛ dico dixi dictū. Deīde dixit ꝙ facientia preteritū in vi mutant vi in tum: ut creſco creui cretum. Ponit exceptionem dicens: Excipias illa verba que faciunt preteritum in vi: q̄ norma ſcđe cōiugatiōis determīatis in veō dat docet excipiēda

vnde ſi vis videre ea que excipiuntur habeas recurſuꝫ ad illam regulã in ſecunda cõiugatione poſitam que incipit: Dat veo vi per tum vi for/mat vbiqꝫ ſupinum·

Dant in itum diſco compeſco poſco ſupinum·

Quaſi dicat ꝙ poſco facit poſcitum compeſco compeſcitũ diſco diſcituꝫ ꝛ hoc de arte ꝛ non de vſu·

Dat parſi parſum· de ſe nullumqꝫ peperci·

Dicit autor ꝙ parco parcis facit parſi in preterito ꝛ facit parſum in ſupino· ꝛ qñ facit peperci in preterito caret ſupino·

In ſi do vertit ſi per ſe longa preibit·
Ante do vocalis cu ſi ſtri ce peqꝫ remotis·
Hec faciunt cudi ſtridi ceſſiqꝫ cecidi·
Nullqꝫ ſido gerit· quod turpe ſonat facit edi·
Nulla ſupina gerens· ceſſi creat ſſ ſibi duplex·
Mando cum pedo cudo caruere ſupino·

Dicit auctor ꝙ verba tertie cõiugatõis deſinẽtia in do mutãt do ĩ ſi in preterito ſi habẽt vocalẽ naturaliter longã ante do: ut ludo luſi ꝛ ledo leſi Deĩde ponit exceptionẽ dicẽs: Cu ſi ſtri ce peqꝫ remotis verbis que ĩtelligunt̃ per has ſillabas: ſcilicet cu ut cudo dis cudi· ſi ut ſido ſidis caret preterito ꝛ ſupino· ideo dicit: Nullũ ſido gerit· ſtrido di· cedo qꝺ aliquãdo facit ceſſi ꝛ aliquãdo cecidi· Illud qꝺ turpe ſonat ſcilicꝫ habet turpẽ ſignificationem fit in edi: ut pedo pedis pedi ꝛ caret ſupino· Ideo dicit: Nulla ſupina gerens· Deinde dicit ꝙ cedo cedis ceſſi debet ſcribi ꝑ duplex ſſ· ꝛ ſic excipitur·

A do compoſita formabunt di geminata·

Dicit ꝙ compoſita a do das tertie cõiugationis faciunt preteritũ in di geminando vltimã ſillabã: ut reddo reddis reddidi·

His iungas prendo: dipthongus ſi tibi format·

Quaſi dicat ꝙ hoc verbũ prendo iungit̃ cũ predictis: qꝛ geminat preteritũ in vltia ſillaba: ut prendo prendidi· dipthõgus· i· verbũ habens dipthongũ ante do ꝓbet tibi ſi in preterito: ut claudo clauſi·

Ante do ſi veniat i vel u ſimul n mediante·
In di pretereunt ſed in his n demitur ante·

Dicit auctor ꝙ verba tertie cõiugationis deſinẽtia in do habẽtia i uel u

Do

ante do n mediante faciunt preteritum in di mutando do in di ſed n re
mouetur: ut fundo fudi ⁊ ſcindo ſcidi.

Tu geminans tundo tutudi dat ſumq; ſupino.

Auctor excipit hoc verbum tundo qđ geminat preteritū ⁊ facit tutudi ⁊
dat tuſum in ſupino: ut tuſum.i.percutio.

Dat tundo tutudi. donat tondere totondi.
Tondeo dat tonſum: ſed prebet tundere tuſum.

Hic ponit differentiā inter tundo tondo ⁊ tondeo des. Lr̄a eſt clara.

Ante do dipthongus producta littera. vel que
Do dedit: aut i vel u ſuper n prendoq; pateſcunt.
Nil aliud mutans prebet per cetera di do.

Auctor epilogat ea q̄ dixit de verbis terminatis in do ut aliā inferat re
gulā: Et dicit ꝙ habētia dipthongū ante do ut claudo ⁊ lr̄am ꝓductā;
ut ludo: ⁊ illa q̄ cōponunt̄ ex do das ut reddo: ⁊ illa q̄ habēt i uel u ante
do n mediāte: ut ſcindo ⁊ fundo: ⁊ hoc verbū prēdo prendi: pateſcunt.i.
manifeſta ſunt ut s̄. Deīde infert regulā dicēs ꝙ oīa alia verba ī do ter
mīata p̄bent di in p̄terito nil aliud mutādo niſi do ī di: ut ſcādo ſcādi.

Diuido ſi demas: ⁊ que fiunt geminando.

Hic ponit exceptionē a regula predicta dicens: Tu demas ideſt excipi
as hoc verbū diuido quod facit diuiſi: ⁊ illa verba que gemināt preteri
tū: ut cado cecidi tendo tetēdi pendo pependi uel pendi.

Do ſum prebet in his exceptis a dare natis.
Iſta ſupinantur per itum quotiens geminantur.
Abſcondo dat itum geminans di: non geminās ſum.

Dicit auctor ꝙ in his verbis predictis do mutat̄ in ſum formando ſupi
num: ut ludo luſum claudo clauſum diuido diuiſum. Deinde ponit ex
ceptionē dicēs ꝙ deriuata ab hoc verbo do das excipiunt̄: quoniā iſta
ſupinantur in itum quotiens geminant̄: ut reddo dis reddidi redditū
Deinde dicit ꝙ abſcondo facit abſconditū uel abſconſum: abſconditum
qn̄ facit abſcondidi: abſconſum qn̄ facit abſcondi.

N quibus eripitur penultima ſi breuiatur.
Additur ſſ duplex: ſi longa ſit s tibi ſimplex.

Dicit auctor ꝙ verba tertie cōiugationis quibus n eripit̄ in p̄terito: ſi
pe. preteriti breuiet̄ geminat ſſ in ſupino: ut ſcindo ſcidi ſciſſum. ⁊ ſi pe.

ſit longa faciunt ſupinū in ſum per ſimplex s:ut fundo fudi fuſum.
Dans paſſum pando ſubducit n s geminando.
Dicit ꝙ pando dis remouet n in ſupino ⁊ gemīat ſſ ⁊ facit paſſum.
Pando pati pateo paſſum fecere ſupino.
Dicit ꝙ pando dis pati ideſt patio pateris: ⁊ pateo pates facinnt in ſupino paſſum paſſu.
Dat tendo tenſum tum quedam compoſitorum.
Dicit ꝙ tendo tendis facit tenſum in ſupino: ⁊ quedam ſuorū compoſitorū faciunt tum: ut contendo contentum.
Edi donat edo ſum donans ſtumqꝫ ſupino.
Nec ſua compoſita cogunt geminare ſupina.
Dicit ꝙ edo es eſt facit edi in preterito ⁊ eſum uel eſtum in ſupino. Ex hoc ſua cōpoſita nō cogūt duplicare ſupina. nāqꝫ pro quia ambedo dat ambeſum comedo comeſtū. Ideo ſubdit verſus ſequēs:
Namqꝫ dat ambeſus eſum: comedoqꝫ cōmeſtum.
Iſte verſus patet ex precedentibus.
Si facit r go niſi ſint a rego nata. ſed in xi.
Cetera ſunt. pun pan le tan ſed demas ⁊ a fran.
Hec cum compoſitis dant gi tribus a lego demptis.
Hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.
In hac parte auctor determinat de preteritis ⁊ ſupinis verborū deſinētium in go dicens ꝙ verba deſinentia in go habētia r ante go faciunt p̄teritum in ſi: ut tergo terſi. niſi ſint nata. i. deriuata a rego regis. Sꝫ cetera que non habent r ante go faciunt preteritum in xi: ut tego texi. Sꝫ excipitur pungo pango lego tango ago ⁊ frango que cum eorum compoſitis faciunt preteritum in gi: Exceptis tribus compoſitis a lego legis: que faciunt in xi: ut patet in textu.
Preteritum triplicat ⁊ ſenſum pango paciſci.
Dat pepigi panxi dat cantus iungere pegi.
Quaſi dicat ꝙ pango gis habet triplex preteritū ⁊ triplex ſignificatum Nam aliqñ ſtat per far pacto. ⁊ tunc facit pepigi ⁊ idē eſt ꝙ paciſci. Aliqñ facit panxi ⁊ ſtat per cantare. Et aliqñ idem eſt ꝙ iungere: ⁊ tunc facit pegi: ut Iob: Oſſibus ⁊ neruis cōpegiſti me.
Tango facit tetigi. ſed ago vel frango dat egi.

Go

Dicit q tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago ⁊ frãgo faciunt preteritũ in egi: ut egi ⁊ fregi.

Preterito duplici duo ſignificat ſtimulando.
Pungo facit pupugi: punxi punctos numerando.

Dicit q pungo pungis ſignificat duo ideſt habens duas ſignificatiões duplici preterito ideſt ſecundũ duplex preteritum: facit pupugi ſtimulã do ideſt quando ſtat per ponzer. facit punſi quando ſtat per far li ponti con la logia punctos numerando.

Degi dego dabit. quod dat rego xi ſociabit.

Dicit q hoc verbũ dego gis per viuer facit degi in preterito. Deinde di cit q deriuata a rego regis faciũt in xi: ut ſurgo ſurrexi dirigo direxi.

Dans go ſi ſum dat: per ctum gi xiq ſupinat.

Dicit q verba tertie cõiugationis deſinẽtia in go facientia preteritũ in ſi faciunt ſupinũ in ſum: ut tergo terſi terſum. Et faciẽtia preteritum in gi ⁊ in xi faciunt ſupinũ in ctum: ut legi ctum ⁊ texi tectum.

I vel a ſi preit go venit n mediante ſupino.
Semper n eripitur cin tin an excipiantur.

Dicit q verba tertie cõiugationis in go deſinentia habentia i uel a an te go n mediante ſemper n eripitur in ſupino: ut mingo minxi mictum ⁊ frango frangis fractum. Excipiũtur verba intellecta per has ſillabas videlicet tin ut tingo cin ut cingo an ut ango: quia retinent n in ſupĩo Et hoc declaratur in ſequentibus.

N retinet ango cingo tingoq ſupino.
Et plango planxi planctum: dego quoq nullum.

Dicit q iſta verba retinẽt n in ſupino licet habeãt i uel a ante go n me diante: ut ango anctum tingo tinctu cingo cinctum plango planctum pango panxi panctũ: de go degis nullum habet ſupinum.

Dat fixi fixum. ſed fit de fingere fictum.

Dicit auctor q figo gis facit fixũ in ſupino: ⁊ fingo gis facit fictum.

Ho xi ctumq facit: dat vi lo: ni geminetur.
Libi tunc per li lo preterit excipe vulſi.

Dicit q verba deſinentia in ho faciunt preteritum in xi ⁊ ſupinũ in ctũ ut traho traxi tractum. Deinde dicit q deſinentia in lo non geminãtia l faciunt preteritũ in ui diuiſas ſillabas: ut colo lis colui. Notãter dixit

ho.
Lo

Ni geminet l·q̃ ibi·ſ·in illo verbo quo l geminat̃ tūc lo mutat̃ in li for mādo preteritū:ut vello vellis velli:tñ excipit̃ inq̃ꝫtū facit vulſi·

L duplex repetit mutam ſi muta preibit·

Dicit ꝙ quando verbum in lo terminatum duplicat l muta precedente l exiſtente in principio prime ſillabe:tunc illa muta geminatur in prete rito:ut fallo fefelli ꝛ pello pepuli.

Tollo tuli:pſallo pſalli·ſallo quoqꝫ ſalli·

Dicit auctor per modū exceptionis ꝙ iſta verba tollo pſallo ꝛ ſallo licet geminant l in p̄nti ꝛ habeant mutā in principio prime ſillabe tñ nō ge/ minãt preteritum:imo faciūt ut patet in lr̃a ſallo dat ſalli·

L ſimplex dat tum:ſed ſum geminata ſupino·

Dicit ꝙ deſinētia in lo per ſimplex l faciūt ſupinū in tū:ut colo lui cultū Sꝫ habētia duplex l faciūt ſum ī ſupīo:ut fallo fefelli falſū pello li pulſū·

Tum vel itum dat alo caret omni malo ſupino·

Pſallere nolle caret:alienum dat tibi tollo·

Ponit exceptionem dicens ꝙ alo alis dat altuꝫ uel alitū:in ſupino·ma/ lo caret omni ſupino·pſallere·i·pſallo ꝛ nolo nonuis caret ſupino· tollo tollis dat tibi alienum videlicet ſubſtuli ſublatum·

Mo dat ui dat itum premo preter emo·ſed illa

Excipias quibus eſt per ſe penultima longa·

Nam pſi preterito tunc reddunt ptumqꝫ ſupino·

Dicit ꝙ verba deſinentia in mo faciunt preteritum in ui:ut tremo mis tremui·Preter emo ꝛ premo de quibus ſtatim dicetur·Sed excipias illa verba quibus eſt per ſe penultima longa que faciunt preteritū in pſi ꝛ ſu pinum in ptum:ut promo prompſi promptum·

S geminat ſi ſum premo dans: emo mi dat ꝛ emptum·

Dicit ꝙ premo facit preſſi in preterito ꝛ preſſum in ſupino geminādo s emo emis facit emi in preterito ꝛ emptum in ſupino·

No dat ui g vel o ſi preſit ꝛ a cano nata·

Dicit ꝙ deſinentia in no g uel o precedente faciunt preteritum in ui:ut gigno gignis genui:ꝛ pono ponis poſui·Et nata·i·deriuata a cano nis per compoſitionem:ut precino nis precinui·

Ante no pſi facit m·cecini cano:cetera ui dant·

Dicit ꝙ habentia m ante no faciunt preteritum in pſi:ut contemno cō/

tempſi. Cetera vero que non poſſunt contineri ſub regulis predictis faciunt preteritū in ui:ut ſterno ſtraui·preter cano nis qd facit cecini·

Dat lino lini vel liniui·ſic ſinoqȝ ſini·

Dicit ꝙ lino habet duplex preteritū videlicȝ lini uel leui: ꝛ nō eſt in vſu in ſimplicitate ſed in cōpoſitione ita:videlicet oblino nis per ſpetaȝare·

No per ui dat itum·ſine natis a cano nam tum·

N precedit in his:pſi ptum dat uiqȝ facit tum·

Dicit auctor ꝙ verba tertie cōiugationis deſinētia in no faciētia preteritū in ui faciūt ſupinū in itū:ut gigno genui genituȝ·Sine natis a cano ·i·verbis deriuatis a cano nis:nā n p̄cedit in his·i·deriuatis a cano ut precino nis p̄cinui p̄cinctū·pſi ptū dat.i·faciētia preteritū in pſi dāt ſupinū in ptum:ut contemno cōtempſi cōtemptū·viqȝ facit tum·i·facientia preteritū in ui faciunt ſupinū in tum:ut ſterno ſtraui ſtratum·

Po· Po dat ui dat itum breuis e ſi preuenit·m pi·

Ptumqȝ remota facit:pſi cetera ptumqȝ dedere·

Dicit ꝙ verba deſinentia in po e breui precedente faciunt preterituȝ in vi ꝛ ſupinum in itum:ut ſtrepo ſtrepui ſtrepitum·Si vero m ſit ante po m remouetur ꝛ po mutatur in pi:ur rumpo rupi ꝛ ſupinum facit ruptū· Cetera ſcilicet que nō habent e breuem nec m ante po faciunt preteritū in pſi ꝛ ſupinum in ptum:ut repo repis repſi reptum.

Quo· Dat linquo liqui coquo coxi ctum dat vtrūqȝ·

Dicit auctor ꝙ linquo linquis facit liqui in p̄terito: ꝛ coquo facit coxi: vtrūqȝ facit ſupinū in ctum ut lictū ꝛ coctum:intellige ſm artem·

Ro· Ro ui tumqȝ facit ge cur excipiendo veruqȝ·

Dat ſi ſtumqȝ gero velut vro curro cucurri·

Curſum ri vel ſi verro verſumqȝ ſupino·

Dicit autor ꝙ deſinentia in ro faciunt preteritū in vi ꝛ ſupinum in tum ut tero triui tritum·Excipiendo verba intellecta per has ſillabas videlicet:ge ideſt gero:cu ideſt curro·ver ideſt verro:u ideſt vro que faciunt preterita ꝛ ſupina ſicut patet in lr̄a·Sententia eſt clara·

Quero queſiui queſitum redde ſupino·

A ſero compoſita ſerui ſertumqȝ dedere·

Inſero ſic format ꝛ conſero viqȝ ſitum dat·

Sic ſero formabit prius ꝛ ſenſum duplicabit·

Composita a ſero ſeris faciunt preteritum in ui ꝛ ſupinum in tum·ideo dicit: Inſero ſic format.ꝛ conſero conſerui conſitum· Ideo dicit: Et con ſero viꝗ ſitum dat·Deinde reddit cauſam huius ponendo regulam de ſero ſeris ꝛ dicit: Sic ſero formabit prius ꝛ ſenſum duplicat·quaſi dicat ꝙ ſero ris anteꝗ̃ eſſet compoſitū formauit preteritum ſic ut dictum eſt ſcilicet in rui ꝛ in ui:ut ſero ſerui ꝛ ſeui:ꝛ geminat preteritum ꝛ ſupinuꝫ id ē ſignificatum·Nā inquautum facit ſerui ſtat per inferire:ꝛ inꝗ̃tuꝫ facit ſeui ſtat per ſeminare·

So ſiui ſitumqꝫ facit·ſed deme capeſſo· So.
Quod ſi ſumqꝫ facit:ſic viſo ſicqꝫ faceſſo·

Dicit auctor ꝙ deſinentia in ſo faciunt preteritum in ſiui ꝛ ſupinum in ſitum:ut laceſſo ſis laceſſiui laceſſitū·Sed deme·i·excipe capeſſo ſis qđ facit capeſſi in preterito ꝛ capeſſum in ſupino·viſo ſis ꝛ faceſſo ſis ſic·i· ſimiliter faciunt:ꝛ ſunt verba deſideratiua·

Pinſo preteritum per ui formando dat in ſtum·

Dicit ꝙ pinſo ſis facit pinſui in preterito ꝛ piſtum in ſupino·

Ante to c veniens in xi cto mutat ꝛ in xum· To.

Dicit auctor ꝙ deſinentia in to c precedente mutant cto in xi in preteri to ꝛ cto in xum in ſupino:ut flecto flexi flexum·

Datqꝫ xui pecto pariter xi:ſic quoqꝫ necto·

Dicit ꝙ pecto facit pexui in preterito uel pexi· ꝛ ſimiliter necto facit ne xui uel nexi·

Ante to verba duo retinent r·abſqꝫ ſupino·
Prebet ui ſterto·ti format ſum quoqꝫ verto·

Dicit ꝙ duo verba habent r ante to:ut ſterto ſtertis ꝛ verto vertis:ſter to facit ſtertui in preterito ꝛ caret ſupino:verto facit verti in preterito ꝛ in ſupino verſum·

E duo corripiunt quorūꝫ peto ui facit ꝛ tum·
S geminando ſui format meto deinde facit ſum·

Dicit auctor ꝙ duo verba habent e breuem ante to ſcilicet peto ꝛ meto: peto facit petiui in preterito ꝛ petitum in ſupino·meto facit meſſui in p̄ terito ꝛ meſſum in ſupino geminando ſ.

Dat ſi ſumqꝫ mitto·tamen s geminando ſupino·

Dicit ꝙ mitto tis facit in p̄terito miſi ꝛ in ſupino miſſum geminādo ſ.

Dat ſiſto ſtatui ſi tranſeat atqꝫ ſtatutum·
Si ſit neutrale ſteti nullumqꝫ ſupinum·
Dicit ꝙ hoc verbum ſiſto ſiſtis ſi tranſeat ideſt ſi eſt tranſitiuū facit ſtatui in preterito ⁊ in ſupino ſtatutum·Et ſi ſit neutrale ideſt neutruꝫ abſolutum facit ſiſti in preterito ⁊ caret ſupino·

Vo L uo preueniens de uo ui format ⁊ utum·
Dicit ꝙ habentia l ante vo faciunt preteritum in ui mutando uo in ui: ut volui:ſupinū facit volutum·
Longaqꝫ vocalis precedens xi facit ⁊ ctum·
Dicit ꝙ verbum habens vocalē longam ante uo facit preteritū in xi:ut viuo vixi ⁊ ſupinum facit victum·

xo Xo dat ui xum nexo facit texo quoqꝫ textum·
Dicit auctor ꝙ deſinentia in xo faciunt preteritū in ui:ut nexo nexui:et texo facit texui nexo facit nexum in ſupino ⁊ texo facit textum·

Oſt predicta vide que ſit formatio quarte·
In hac parte auctor determinat de preteritis ⁊ ſupinis verborū quarte cōiugationis: Et primo ſe cōtinuat cū precedentibus dicēs: Poſt predicta vide que ſit formatio quarte·

Ui vel ui ri ſi vel xiqꝫ dat ij vel pſi ·
Auctor ponit generaliter terminationes preteritorū verboruꝫ quarte cōiugationis dicens: Quarta coniugatio dat in preteritis has terminationes videlicet ui ut audio audiui:uel ui ut ſaleo ſalui: uel ij ut ſalio ſalij:uel ri ut reperio reperi:ſi ut ſentio ſenſi:xi ut vincio vinxi:pſi ut ſepio ſepſi:ni ut venio veni:⁊ ſuū compoſitū ut inuenio inueni·

Cio Dat cio xi quotiens n preuenit·hac ſine dat ſi·
Dicit ꝙ verba quarte cōiugationis deſinentia in cio n precedente faciunt preteritū in xi:ut vincio vinxi·Hac ſine dat ſi·i·deſinentia in cio ſine hac lrā n dant ſi in preterito ut fartio farſi·
Non ſine compoſitis debent diſſillaba demi·
Hec faciunt in ui ſic format ſantio ſanxi·
Ponit exceptionem a regula predicta:dicēs ꝙ verba diſſillaba ideſt duarum ſillabaꝝ in cio deſinentia debent demi ideſt excipi non ſine compoſitis:q͛ etiam compoſita excipiunt·Hec enim faciūt in ui:ut ſcio ſciui ⁊ neſcio iui·Deīde dic ꝙ ſancio ſic format p̄teritū:q͛ fac ſāciui vl' xi·

De q^ta^ coniugatione

De verbis quarte que dat cio dicta notate.

Epilogando dicit magiſter: decet notare de verbis quarte cõiugatiõis terminatis in cio ⁊ illa que dicta ſunt quia dicit ꝙ de illis ſufficiẽter dictum eſt: Jdeo dicit ꝙ ſunt notanda ea que dixit.

Cetera preteriti vocem fecere per iui.

Dicit ꝙ verba quarte cõiugationis que nõ poſſunt contineri in reguliſ predictis faciũt preteritũ in vi: ut audio audiui ſeruio ſeruiui.

Sed legem caſſant hanc caſſus ⁊ inde creata.
Haurio ſepio ſentio ſi: ui cambi vel pſi.
Dat venio veni ſic que componis ab illo.
Dat ſalio ſalui ſalii quoqꝫ ſiue ſaliui.

Ponit exceptionẽ a regula ꝑdicta dicens: Caſſus. i. verba intellecta per has ſex lr̃as contentas in hac dictione caſſus: caſſant. i. deſtruũt hanc legem. i. regulã ꝑdictam. Per c intelligit̃ cambio bis qđ facit campſi uel cambiui. per a haurio ris hauſi. per ſ ſepio ſepſi. per ſ ſentio ſenſi. per u venio veni ⁊ eius cõpoſita: ut reuenio reueni. per ſ ſalio ſalij uel ſalui: ſꝫ tunc non excipit̃. Hoc etiam intelligit̃ de compoſitis eorum: ut exhaurio exhauſi. Et ideo dicit: Et inde creata.

Queque parit pario ſimul excipiantur ⁊ aio.

Dicit etiam ꝙ verba illa que pario ris parit per compoſitionẽ debent excipi a regula ſupradicta: q2 non faciunt in ui: immo faciunt ſicut ſtatim dicet̃. Et hoc verbum aio ais excipit̃: de quo dabit̃ doctrina in capitulo de anomalis ⁊ defectiuis. Nota ꝙ pario ris im ſimplicitate eſt tertie cõiugationis: in compoſitione vero quarte: ut reperio.

A pario dant nata rui niſi quod reperire.
Comperioque peri faciendo preterire.

Dicit auctor ꝙ deriuata a pario ris faciunt ꝑteritũ in ui: ut aperio aperui: niſi reperio ⁊ cõperio qđ facit reperi ⁊ comperi.

Jn xi preterita per ctum fecere ſupina.

Dicit ꝙ faciẽtia ꝑteritũ in xi faciũt ſupinũ in ctũ: ut vico vinxi vinctũ.

L preeunte vel r ſi tum facit. his ſine dat ſum.

Dicit ꝙ faciẽtia ꝑteritũ in ſi l uel r ꝑcedẽte faciunt ſupinũ in ctũ: ut farcio farſi farctũ ⁊ fulcio fulſi fulctũ. Faciẽtia vero ꝑteritũ in ſi ſine his litteris. ſ. l uel r faciunt ſupinũ in ſum: ut ſentio ſenſi ſenſum.

Excipias hauſtum dans haurio ſepio ſeptum.
Hic A. ponit exceptio͞z a regula p̄dicta dicēs ꝙ haurio ⁊ ſepio lꝫ faciant preteritū in ſi tn̄ excipiunt: qꝛ haurio facit hauſtū ⁊ ſepio ſeptum.
Ut venio ſic dant ab eo venientia ventum.
Dicit ꝙ venio facit ventū in ſupino: ⁊ eius cōpoſita: ut reuenio reuentū
Et quicquid pario parit r preeunte facit tum.
Dicit ꝙ compoſita a pario paris faciunt ſupinū in tum r preeunte: ut reper o reperis repertum.
Iui preteritum ſemper transfertur in itum.
Dicit ꝙ faciētia p̄teritū in vi faciūt ſupinū in itū: ut audiui auditū.
Dat ſalio ſaltum dum ui facit excipiendum.
Dicit ꝙ ſalio facit ſaltum in ſupino. inquantum facit ſaliui in preterito excipit: quia non facit ſaltum.
I quibus eripitur duo deme ſupina ſepultum.
Quod ſepelire facit amicire figurat amictum.
Quia ſuperiꝰ dixit ꝙ faciētia preteritū in ui faciunt ſupinū in itū: ideo dicit ponēdo exceptionē in his verbis ſepelio ⁊ amicio: que cū deberent facere ſepelitū ⁊ amicitū: abijciūt i ⁊ faciunt ſepultū ⁊ amictum.
A queo compoſita vel eo breuiare ſupina.
Conſtat ⁊ ambitum non corripit ambio ſolum.
Quia ſuperius dixit ꝙ facientia preteritū in ui faciūt ſupinū in itū penultimā ꝓducendo: mō ponit exceptionē in compoſitis ab eo is ⁊ queo quis dicens ꝙ corripiūt penultimā ſupini: ut nequeo nequiui nequituꝫ ⁊ tranſeo tranſiui tranſitū: Sed hoc verbū ambio ambis nō corripit immo ꝓducit pe. ſupini: ut ambo ambis ambitū. Et ſi dicat ⁊ obijciat de hoc verbo ſuperbio bis qđ pro. pe ſupini. Dicat ꝙ nō eſt cōpoſitū de ſup ⁊ eo: ſed eſt deriuatū de ſuperbus ba bum.
S i reperire cupis ex deponente ſupina.
Actiui finge vocem formaqꝫ per illam.
Sicut letatum veritum: ſed plurima verba.
Illa creant aliter probat hoc ratus atqꝫ miſertus.
Superius auctor nos docuit formare preterita ⁊ ſupina verboꝝ actiuoꝝ qꝫ neutrorū. Nunc autem docet ⁊ deter. intendit de ſupinis verborum deponentiū: ſiue de ſupinis verborū habentium paſſiuā vocem et dicit

Si tu cupis reperire ſupina ex deponēte verboꝝ: tu debes fingere vocē actiuā ꝑponere ꝙ habeat verbū in o terminatū ⁊ formare ꝑteritū ⁊ ſupinū ſꝫm illam vocē actiuā ⁊ reperto ſupino illi⁹ verbi actiue vocis: imediate habebis ſupinū verbi deponētis qđ ſimile eſt. Ex quo quidē ſupino ⁊ verbo ſum es eſt poteris ſupplere ꝑteritum illius verbi deponētis. De hoc auctor ponit exemplū dicēs: Sicut letatū veritū. Preſupponam⁹ ꝙ inueniat̄ leto tas: hoc tale verbū leto tas faceret letaui per illā regulam As in ꝑterito ⁊c. ⁊ faceret letatū in ſupino per illā regulā: Regulaq; forma ⁊c. Ex quo ſcire poſſumus ꝙ letatū eſt ſupinū hui⁹ verbi letor ris ex quo ſupino ⁊ verbo ſum es eſt ſupplet̄ ꝑteritū verbi: videlꝫ capiēdo participiuꝫ ꝑteriti tp̄is ab ipſo ſupino deriuatū: ut dicēdo letatus ſuꝫ uel fui. ſimiliter poſſumus dicere de verui per illā regulā: De deo deq; geo leo queo uel veo dicta Sufficiūt in ui diuiſas ⁊c. ⁊ eius ſupinū veritū p illā Que dant ꝑterita per ui caruere ſupino Ni faciāt in itū ⁊c. Eodē modo per cetera diſcurrendū eſt. Sed plurima verba excipiunt̄ que aliter faciunt ſupina ꝙ̄ dictū eſt. Probat hoc ratus atq; miſertus. Fingamus ꝙ reo res reperiat̄: eius ꝑteritum faciet reui per illā regulā: De deo deq; geo ⁊c. ⁊ ſupinū reitū uel careret: ⁊ ſic deberemus dicere ꝙ in ꝑterito reor faciet reuitus ſum uel fui: aut caremus tali ꝑterito: ſed q2 facit ratus ideo excipit̄. Preterea fingamus ꝙ inueniat̄ miſereo res eius ꝑteritum facit miſerui p illā regulā: De deo deq; geo ⁊c. ⁊ ſupinū faciet miſeritū. ⁊ per conſequens miſereor faciet miſeritus ſum uel fui. Et q2 facit miſertus ſum: ideo excipit̄.

Dat fateor faſſum nullum liquor medeorq;.
Et veſcor reminiſcor eis adiungere debes.

Dicit ꝙ fateor facit faſſum. deberet enim facere fatitum fingendo vocē actiuam. Deinde dicit ꝙ liquor ris ⁊ medeor ris veſcor ris reminiſcor reminiſceris nullum habent ſupinum.

Hec circumloquium non ſeruant preteritorum.

Quaſi dicat ꝙ predicta carent ſupinis ex eo ꝙ non ſeruant circūloquiū preteritoꝝ a quo attrahere deberēt originem. Uel ſic exponat̄ ⁊ forte melius: Nam. i. certe predicta nō ſeruant circūloquiū preteritorum. i. carēt ſuppletione preteritorum ex eo ꝙ carent ſupinis: quibus deficientibus neceſſario deficit ſuppletio preteritoꝝ.

Diſce ſupina dare per deponentia terne.
Dicit magiſter: O lector diſce dare ſupina verbis deponentibus tertie coniugationi non ſeruantibus regulam antedictam videlicet: Si repe/rire cupis. hec patent in ſequentibus.
Greſſus cōmentus fruitus fructuſqꝫ profectus.
Et fretus lapſus cum nactus pactus adeptus.
Ultus ⁊ iratus oblitus functus ⁊ vſus.
Queſtus complexus niſus vel dicito nixus.
Dicit ꝙ iſta que in lr̃a ponunt̃ non formant̃ ſm̃ vocem fictã: videlicet greſſus de gradior ris. Nam deberet facere graſſus ficta voce actiua. ſ. gradio per illã regulam: Dat di ſumqꝫ dio. Eodē modo diſcurrenduꝫ ē per cetera. Et ſi aliqua reperias que formant̃ ſm̃ vocem fictam: dicas ꝙ de ipſis eſt doctrina ⁊ non exceptio: ut iratus quod venit ab iraſcor ris. fingamus vocem actiuã. ſ. iraſco faciet iraui per illam regulam: A uel s abijcitur. ⁊ faciet iratuꝫ per illam regulã: Ui tum facit. Ideo patet ꝙ nō excipitur ſed eſt doctrina. Comentus venit a cominiſcor. fruitus frutus ⁊ fretus a fruor. profectus a proficiſcor. vltus ab vlciſcor. oblitus ab obliuiſcor. functus a fungor. vſus de vtor. queſtus de queror. complexus de complector. nixus ⁊ niſus de nitor niteris.
Ortus ⁊ orituros mortuus eſt ⁊ moriturus.
Dicit ꝙ orior ⁊ morior cũ ſint tertie uel q̃rte cōiugatōis habēt p̃terita iuxta tertiã cōiugatiōꝫ: ut ortus ſum ⁊ mortuꝰ ſum. ꝑticipia vero futuri tē poris iuxta quartã: ut oriturus ⁊ moriturus pe. cor: quã debent procedere per illam regulam: In ui preteritum.
Hinc experrectus. faciunt loquor ⁊ ſequor utum.
Dicit ꝙ expergiſcor expergiſceris facit experrectus ſum: loquor locutus ſum: ſequor ſecutus ſum.
Dat tueor tutum tuitum tuor ambo tueri.
Dicit ꝙ tueor tueris facit in ſupino tutum: tuor ris facit tuitum: ſꝫ ambo faciunt tueri in infinitiuo.
Dat naſcor natum: dat menſum metior: orſum
Ordior: ⁊ patior paſſum. potiorqꝫ potitum.
Sententia eſt clara in textu.
Credo quod exoſus verbo caret atqꝫ peroſus.

Dicit A. q̧ eſt opinioīs q̧ eroſus qđ idē eſt q̧ in odio habēs ⁊ poſus qđ idē eſt: carere ꝟbo. i. a nullo ꝟbo deriuatˀ lȝ nō noīa ⁊ nō pricipia: tñ ſuper hoc poſſent fieri q̄ſtiones: de quibus ad p̄ſens nō fit mentio.

De defectiuis & anomalis

Donatum ſequere per verba fruentia lege.

In iſto capitulo A. intēdit determīare de verbis defectiuis ⁊ anomalis. Et primo dicit q̧ tu debes ſequi donatū per ꝟba fruentia lege. i. regula. q. d. q̧ tu debes variare verba regularia: ſicut donatus inſinuat. Nam de verbis irregularibus ego dabo tibi doctrinaȝ ut paret in ſequentibus.

Dic duc fac dicis ⁊ que componis ab illis.

Dicit q̧ iſta ꝟba dico cis facio cis ⁊ fero fers ſunt irregularia in prima voce imperatiui: quia deberemus dicere dice duce face ⁊ fere ⁊ dicimus dic duc fac fer. Et hoc forte ad differētiā gtī ⁊ dtī huiꝰ noīs dica dice fera fere ⁊ ablatiui huius noīs dux ⁊ fax ⁊c̄. Similiter eſt dicendū de cōpoſitis eoꝝ: ut benefacio cis: imperatiuo modo benefac.

Cum facit a uertit in i verbi regulam ſeruat.

Dicit auctor q̧ facio cis qñ mutat a in i in compoſitiōe tunc regula verbi ſeruit ſibi: ideſt quando regulariter declinatur inficio inficis: Imperatiuo modo tunc infice.

In ui preteritum de ſe data tempora quedaȝ.
Sincopat hinc deme diſſillaba quodq̧ fit inde.

Dicit q̧ p̄terita in ui terminata ſincopant quedā tpa data de ſe. i. aliq̄s voces ab ipſis deriuatas. verbi gratia: preteritū huius verbi amo as facit amaui: ⁊ ab ipſo deriuatˀ amauiſti qđ aliqñ ſincopatˀ ⁊ dicimus amaſti pro amauiſti ⁊ ſic de ſimilibus. Sed notāter dicit tpa quedā: q: non oīa ſincopanˀ ſed aliqua. Neq̧ debemus aliqua ſincopare niſi reperiantur ab auctoribus ſincopata. vnde verſus: Sincopa niſi fuerit veterū veſtigia ſeruet. Deinde ponit exceptionē dicēs: hic demas diſſillaba. i. p̄terita duarū ſillabaꝝ ⁊ illa que ab eis deriuanˀ: q: talia non patiunˀ ſincopam: ut neo nes neui neuiſti: deneo deneui deneuiſti.

Inuenies noſti flaſti ſciſti quoq̧ fleſti.

Nunc ponit excep. ab exceptiōe p̄dicta dicēs: q̧ preterita in lr̄a poſita licet ſint diſſillaba. i. duarū ſillabaꝝ in p̄ma pſona tñ inueniunˀ ſincopata: ut noſti pro nouiſti flaſti pro flauiſti fleſti pro fleuiſti dixti ꝑ dixiſti

Aliqui dicunt ſciſti: ⁊ tunc exponit̃ ſciſti pro ſciuiſti.
Cuꝫ verbo quod habet quarto caſu ſociari.
Participis tempus dare preteritum videamus.
Et careant illo que non licet addere quarto.
Preteritum verbi damus iſtis participantis.
Nunquam preteritum nunq̃ꝫ vel raro ſupinum.
Ambigo compeſco diſco poſco tremo gliſco.
Lambo vel lingo metuo timet vrgeo caluo.
Linquo vel ſugo paueo fugit horreo ſcando.
Mando cum ſcalpo cerno ſcabo rennuo luo.
Accuſatiuis poſſunt tamen hec ſociari.
Dicit auctor q̧ verba que habent cõſtrui cũ accuſatio caſu per naturã ꝓ priã poſſunt habere participiũ preteriti tẽporis.ſ.in paſſiuis eoꝝ: et per cõſequens idẽ poſſunt habere ſupinũ: ut amo amatũ amor amatus ſum Illa vero que nõ poſſunt uel nõ habẽt conſtrui cũ accuſatiuo carẽt prete rito participij: ut ſeruio ſeruiui: nõ enim reperit̃ ſeruitus ſum. Tñ aliq̃ ſunt que licet poſſunt conſtrui cum accuſatiuo caſu: non habent preteri tum participij nec habent ſupinũ: ⁊ ſi habẽt hoc raro cõtingit. Et ſunt iſta que in lr̃a numerant̃.ſ.ambigo cõpeſco ⁊c̃.de quibus verbis cũ ali qua ſint obſcura ipſa declarabo. Ambigo per dubitare: compeſco per cõ ſtrenzere: caluo per ingãnare: ſugo per tectare: ſcando per montare: mã do per mandare: ſcabo per gratare: ſcalpo per raſpare.
Dices de neutris quod raro participantis.
Seruant preterita. ſed multis adde ſupina.
Dicq̃ꝫ fere cuncta per rus formare futura.
Inde tamen tollis ea que caruere ſupinis.
Dicit q̧ neutra raro habẽt p̃teritũ participij.i.p̃teritũ pfectũ ex ſupple tione participij ⁊ huius verbi ſum es eſt.ſ3 multa habent ſupina: ut ſer uio ſeruitũ obedio obeditũ: ⁊ fere oĩa habẽt participiũ in rus ut ſeruitu rus obediturus. Tñ excipiunt̃ ea que carent ſupinis que etiam carent participijs in rus. Ideo dicit: Inde tñ tollis ⁊c̃. Que autẽ ſunt illa neu tra que habent p̃teritũ ⁊ nõ ſupina: declarat̃ ut infra.
Preteritum neutra dant hec deſuntq̃ꝫ ſupina.

Jn rus par ratio facit illa carere futuro.
Eſtuo ſterto mico rudo ſtrido ſtrideo pſallo.
Conqueri parco.
Ut docui iunge preter ſex neutra ſecunde.
Sex retinent neutra pla no ca ua pa doq; ſupina
Dicit q̄ iſta verba eſtuo as per boglir. ſterto tis per ronfar ⁊ oīa ſupra/ dicta habēt p̄terita: ut eſtuo eſtuaui: ſterto ſtertui ſ; nō habent ſupina. Jdeo carēt pticipijs in rus: q2 pticipia ī rus formant̄ a ſupino: qd̄ defi/ ciēte nō poſſunt formari: Et hoc ē qd̄ dicit: Jn rus par rō. Deīde dic̄ q̄ ꝟba neutra ſcd̄e cōiugatōis ut docui. i. faciētia p̄teritū ſi ut doceo ces: iungit̄ predictis: q2 ipſa carēt ſupinis ⁊ pticipijs ī rus: ut egeo egui ſu/ pinis caret. Excipiunt̄ ſex q̄ habēt ſupina: ideo dicit: Preter ſex. Et hec ſex intelligunt̄ p ſex ſillabas poſitas in vltīo verſu. ſ. pla. i. placeo ces cui placitū. no noceo ces cui nocitū. ca careo res carui caritū uel caſſum. va valeo es valui valitū. pa pateo es tui paſſum. do doleo es lui dolitum.
Ideo cum ſoleo fio quoq; gaudeo fido.
Quinq; puer numero neutropaſſiua tibi do.
Dicit autor q̄ quinq; ſunt verba neutropaſſiua ut ſupra cō/ tinet̄ in metro que defectiua ſeu irregularia ſunt: q2 in preteritis perfe/ ctis ⁊ in his que formant̄ ab eis retinent litteraturā paſſiuorū: in cete ris vero neutrorū: iuxta Donatū dicentem: Cuius generis neutropaſſi ui: quare? quia in preteritis perfectis ⁊c.
Exulo cum vapulo veneo nubo quatuor iſta.
Senſum paſſiui ſub voce gerunt aliena.
Dicit auctor q̄ ſunt quatuor verba que ſub voce actiua paſſiuā retinēt ſignificationem et conſtructionem ſcilicet exulo as per ſi bandezato: et reliqua ut in verſu continetur. Et dicuntur defectiua: quia deficiunt a recta ſignificatione. Nā gerunt ſenſum paſſiui ſub aliena voce ideſt ſub voce neutrali.
Largior experior veneror moror oſculor hortor.
Criminor amplector tibi ſunt communia lector.
Et bene ſi numeres interpretor addere debes.
Dicit q̄ verba cōmunia ſunt irregularia ex eo quod habent duas ſigni ficationes ſub vna terminatione.

Bis duo ſunt odi noui cepi meminiqꝫ·
Que retinent ſenſum preſentis preteritiqꝫ·
Que formantur ab his pariter ſenſuꝫ duplicabunt·
Datqꝫ mementote memini dedit ante memento·
Auctor dicit ꝙ iſta quatuor verba in textu noīata ſunt defectiua ſeu irregularia: qꝛ deficiunt aliquibus tēporibus· ⁊ qꝛ ſub vna terminatiōe retinent ſenſum p̄ntis ⁊ p̄teriti tēporis· Carent etiā imperatiuo p̄ter memini qđ habet memento in ſingulari ⁊ memētote in plurali: Ideo dicit Datqꝫ mementote ⁊c· Et eſt ſciendū ꝙ alia tēpora que formant̄ ab illis videlicet odi noui cepi ⁊ memini pariter ſenſuꝫ duplicabunt· i· habebūt ſenſum p̄ſentis tēporis: ut noui noueram nouiſſeꝫ nouerim nouero nouiſſe ⁊ ſic de ſil'ibus· Ideo dicit: Et que formant̄ ab his ⁊c·
Ex do paſſiua niſi dor ſolum lege dicta·
Dicit ꝙ hoc verbū do das hꝫ paſſiuū in omni pſona p̄terqꝫ in p̄ma· Cōſtrue: ego lego paſſiua dicta ex do das: niſi ſolū dor qꝛ nō īuenit̄ de vſu
Aio ſiſto fero tollo ferio furo cerno·
Ex his preterita negat vſus habere ſupina·
Dicit auctor quod iſta verba aio ſiſto ⁊c· de ſe non habent preterita nec ſupina: licet mutuentur ab alijs verbis· Nam aio facit dixi dictuꝫ: ⁊ mutuatur a dico dicis· Siſto facit ſteti: ⁊ mutuatur a ſto ſtas: ⁊ tunc caret ſupino· Aliquando facit ſtatui ſtatutum: ⁊ tunc mutuatur a ſtatuo ſtatuis· Fero facit tuli ⁊ latum: ⁊ mutuatur a tollo tollis· Tollo facit ſubſtuli ſublatum· Ferio facit percuſſi percuſſum a percutio percutis· Furio facit inſaniui inſanitum ab inſanio inſanis· Cerno facit creui cretū deſcendit a creſco creſcis·
Paſſiui ternis imperſonale locabis·
Dicit auctor ꝙ verba imperſonalia ſunt defectiua qꝛ variantur per vnā vocem tantum· ſ· per tertiam perſonā paſſiui ſingularis numeri: ut verbo imperſonali tempore preſenti amatur·
Perſonas dabit imperium primas in vtroqꝫ·
Tempore preſenti ternas quas dat modus optans·
Extremo: ternis eſt altera forma futuri·
Quas dedit indicij ſibi preſens has dabis illi·
O vel or adijcias volo compoſitumqꝫ demas·

Auctoꝛ dicit ꝙ imperiũ ideſt modus imperatiuus dat pꝛimas perſonas
plurales in vtroqꝫ tempoꝛe ſcilicet in pꝛeſenti ⁊ in futuro: quas modus
optãs·i·optatiuꝰ dat extremo.i·futuro·quaſi dicat ꝙ pꝛima perſona plu
ralis numeri pꝛeſentis ⁊ futuri tempoꝛis imperatiui ẽ ſimilis terne per
ſone futuri optatiui modi·Et vltra dicit ꝙ imperatiuus in tempoꝛe pꝛe
ſenti habet tertias perſonas ſimiles tertijs perſonis futuri tempoꝛis op
tatiui modi·verbi gratia: Nã dicimus impatiuo modo ama amet ⁊ plu
raliter amemus ate ament. Futuro amato tu amato ille ⁊ pluralit̃ ame
mus tote anto· In futuro optatiui dicimus: Futuro vtinã amem es et
Et pluraliter vtinã amemus etis ent: Ex quo patet ut dictuꝫ eſt· Dein
de dicit ꝙ altera foꝛma eſt ternis·ſ·tertijs perſonis futuri imperatiui: ⁊
docet ipſas foꝛmare dicens: Tu dabis illis ternis perſonis futuri impe
ratiui tam ſingularibus q̃ꝫ pluralibus illas tertias perſonas quas pꝛe/
ſens tempus indicij·i·indicatiui dedit ſibi: ⁊ adijcias o uel oꝛ·o in acti/
ua voce: ut amo as at addita o fit amato in ſingulari: amant addita o
fit amanto in plurali·oꝛ vero addit̃ in paſſiua voce: ut amat addita oꝛ
fit amatoꝛ in ſingulari·amant addita oꝛ fit amantoꝛ in plurali·Si vero
verbum nõ habet actiuũ debemus fingere ꝙ habeat: ut ſi volumus foꝛ
mare tertias perſonas futuri imperatiui huiꝰ verbi·ſ·aggredioꝛ ris: fin
gamus vocem actiuã·ſ·aggredio dis ⁊ addita oꝛ fit aggredioꝛ: ⁊ ſic ha/
bemus tertiam perſonã ſingularem futuri tempoꝛis impeꝛatiui: ut ag/
gredimus tis unt ⁊ addita oꝛ fit aggrediuntoꝛ: ⁊ ſic habemus tertiam
perſonam pluralis imperatiui·Et eſt ſciendum ꝙ ſecunda ⁊ tertia per/
ſona futuri imperatiui ſingularis numeri ſunt ſimiles taꝫ in actiua vo
ce q̃ꝫ in paſſiua·Deinde ponit exceptionẽ dicens: Volo cõpoſitiuaqꝫ de
mas.q·d·ꝙ volo vis ⁊ eiꝰ cõpoſita excipiunt̃ qꝛ nõ habẽt impatiuũ mo
dũ p̃ter nolo nõuis nõuult: de quo dicet̃ inferiꝰ ibi: Nolo patrẽ ſequit̃.

Ante te tote mini minoꝛ a dat pꝛima ſequenſqꝫ·
E longam iqꝫ breuem dat tertia quartaqꝫ longam

Dicit ꝙ verba pꝛime cõiugationis habent a pꝛoductam ante te in ſecũ/
da perſona pꝛeſentis tempoꝛis imperatiui mõi pluralis numeri·Et ha/
bent a pductam ante tote in ſecunda perſona pluꝛalis numeri futuri tẽ
poꝛis ⁊ hoc eſt in actiua voce ut amate tote· In paſſiua vero habẽt a an
te mini ante minoꝛ: ut amamini amaminoꝛ·Verba ſecunde habẽt e lon
gam : ut doce at docete tote · Verba tertie habent i coꝛreptam : ut le

gite tote legimini nos. Verba quarte coniugationis habent i productam ut audite tote audimini nos.

Preſentis nota ſic fit perſona ſecunda.
A prior: e q ſequens. dat e tertia. ꝛ i dabo quarte.

Hic autor docet nos qualiter dicere debemus in ſecūda perſona pñtis tēporis impatiui modi ſingularis numeri dicēs: ꝙ prior. i. pma coniuga/tio dat a ꝓductā in ſecūda pñtis tpis impatiui modi: ut impatiuo mō ama. Sequēs. i. ſcōa dat e ꝓductā ut doce. Tertia dat e coneptā: ut ipe ratio mō lege. Sꝫ ego dabo i ꝓduc. qrte coiugatōi: ut impatio mō audi

Adde re paſſiuo modus vltimus huic ſimulatur.

Modo ponit regulam de ſecunda perſona imperatiui paſſiue vocis Et dicit ꝙ ſi volum⁹ inuenire ſecundā perſonā ſingularē verbi paſſiui: de/bem⁹ addere re ſecūde pſone actiui: ut ama addita re fit amare. Deīde dicit ꝙ infinitiuus modus ſimulat̃ huic. ſ. imperatiuo paſſiui: ut infi/nitiuo modo amare.

Tres ri pro re dabunt re lego iacit iq ex e.

Nūc ponit regulā de infinitiuo paſſiui dicēs ꝙ tres. ſ. coiugationes. ſ. prima ſecunda ꝛ quarta dabūt ri pro re. i. mutabunt ri in re formādo in finitiuū paſſiui: ut amare re in ri fit amari: docere re in ri fit doceri: au dire re in ri fit audiri. Deinde dicit Re lego iacit iq dat ex e. q. d. ꝙ ver ba tertie coiugatiōis abiciūt illā ſillabā re ab infinitiuo actiui ꝛ poſtea mutāt e in i formando infinitiuū paſſiui: ut legere abiecta re ꝛ e in i fit legi. Expone ſic lrām: Lego. i. verbū tertie coiugatiōis iacit. i. abijcit re ꝗ pro ꝛ dat i ex e. i. mutat e in i.

Prouideas primis e vel a ternis q futuris.

Quia ſuperius dixerat ꝙ prime perſone imperatiui modi pluralis nu/meri preſentis temporis ꝛ futuri. Etiā tertie pſone tā ſingularis ꝗ plu ralis numeri pñtis tēporis optatiui modi erunt ſimiles perſone plura/li ac tertijs futuri optatiui. Ideo nunc dat vnū notabile qualiter ꝓnū/ciare debeamus futurū optatiui: Et dicit: Tu ꝓuideas e in primis. ſ. p ſonis: ꝗ pro ꝛ tertijs futuri optatiui modi. quaſi dicat ꝙ e ꝛ a in futuro optatiui ſed in prima coniugatione: ꝛ a in reliquis. Ideo aliqui dicunt Prouideas e in primis ſcilicet coiugatiōibus. ſ. futuri optatiui. vel a in ternis. i. in tribus alijs coniugationibus.

SUm paſſiua notant ſed abeſt modus impialis.
Sis dabis huic: ſed ades ex aſſum ſume vel aſſis
Sitis ⁊ eſte v de: formabit cetera recte.

In iſta parte autor docet variare ſum es eſt dicens: ꝙ verba paſſiua notant hoc verbũ ſum es eſt: hoc eſt oſtendũt qualiter debeat variari. Nã inuenit ſum es eſt variatum in verbis paſſiuis in omnibus tẽporibus ⁊ modis preterꝗ̃ in imparatiuo. Ideo dicit: Sꝫ abeſt modus impialis. Deinde declarat quomodo facere debet in imperatiuo dicens. Tu dabis huic .i. imperatiuo hanc vocẽ ſis. Sed ab hoc verbo compoſito tu ſume ades uel aſſis in imperatiuo. Deinde dicit: Uide iſtas voces .ſ. ſitis ⁊ eſte que ſunt irregulares. Deberemus enim dicere: imperatiuo modo ſi ſit: ⁊ pluraliter ſumus ſite ſint. Tu formabis cetera recte ideſt ſꝫ regulas datas de formis perſonarum.

Tempora terna forem dedit ⁊ fore cetera ſperne.
Rem dat res ret rent remus caret atqꝫ foretis.

Dicit ꝙ hoc verbum forem habet tria tempora: videlicet preſens ⁊ preteritũ imperfectum optatiui preteritũ imperfectum ſubiunctiui preſens ⁊ preteritum imperfectum optatiui ⁊ infinitiui. ceteris vero caret. Ideo dicit: Cetera ſperne. Deinde dicit ꝙ non habet niſi has voces .ſ. forem res ret forent ⁊ fore in infinitiuo. foremus autem ⁊ foretis nõ reperiuntur plura. Et hoc eſt qđ dicit: Rem dat.

Norma preterita ſeruant per anormala cuncta.

Auctor dat vnam regulam generalẽ videlicet ꝙ omnia preterita ſeu ſũt regulariter ſeu irregulariter formata ſeruant normam id ẽ regulã ⁊ formationem in alijs vocibus a ſe formatis: non ſolũ hoc intellige per verba regularia ſed etiam anormala. Nam ſicut amauerã formatur ab amaui i in e ⁊ addita ram fit amaueram: ita etiam formatur fueram a fui: i in e ⁊ addita ram fit fueram.

Dat preſens primi fers fert fertiſqꝫ ſecundi.
Preſens fer ferte ferto fertote futurum.
Dat terni preſens ferrem ſocium ſibi iungens.
Dat quinti ferre preſens eademqꝫ notate.
Tempora paſſiuo ferris ferturqꝫ notentur.
Ferre dehinc fertor ferrer ferriqꝫ ſequentur.

Ad morem terne fero cetera debet habere.

Hic ponit auctor irregularitatē huius verbi fero fers fert ꝛ eius paſſiui dicens ꝛ docens ipſum declinare qđ eſt irregulare in iſtis vocibus: videlicet in ſecunda ꝛ tertia perſona in ſingulari: ꝛ in ſecūda plurali p̄ſentis temporis indicatiui modi: qꝛ facit fers fert fertis: cū deberet facere feris ferit feritis. Et hoc eſt qđ dicit: Preſens p̄mi .i. indicatiui dat fers fert fertiſq;. Deinde dicit ꝙ eſt irregulare in imperatiuo ſcilꝫ in ſecūda perſona ſingulari preſentis temporis ꝛ in ſecūda plurali qꝛ facit fer ferte cum deberet facere fere ferite. Dicit etiam ꝙ eſt irregulare in futuro imperatiui in eo ꝙ facit ferto fertote: cum deberet facere ferito feritote Et hoc eſt qđ dicit: Secundi preſens .i. imperatiui dat fer ferte: cuꝫ deberet facere fere ꝛ ferite. futurū dat ferto fertote. Deinde dicit ꝙ eſt irregulare in optatiuo ꝛ ſubiunctiuo dicens: Preſens terni .i. optatiui modi dat ferrem. iunges ſibi ſocium .i. ſubiunctiuū qui dicit̄ ſocius optatiui ex eo ꝙ habet preteritū imperfectū ſimile preſenti ꝛ preterito imperfecto optatiui: ꝛ preteritū pluſq̄ perfectū ſimile preterito perfecto ꝛ pluſq̄ pfecto: Eſt enim irregulare in illa voce ferrem: qꝛ deberet facere ferrerē. Deīde dicit ꝙ habet irregularitatē in infinitiuo dicens: Preſens quinti .i. infinitiui dat ferre cum deberet facere ferere. Preterea ponit irregularitatē in paſſiuo dicens: Eadēq; notate tempora paſſiuo .q.d. ꝙ paſſiuum de fero .ſ. feror eſt irregulare in illis tēporibus in quibus fero eſt irregulare. Et hoc declarat ſubſequēter dicens: Ferris ferturq; notent̄. Lr̄a eſt plana. Finaliter ponit irregularitatē eiuſdeꝫ verbi dicens: ꝙ in alijs tēporibus ꝛ perſonis fero deberet variari tanq̄ ſi eſſet tertie cōiugatiōis Et hoc intendit cū dicit: Ad morē terne fero cetera debet habere.

Dat volo vis vult volumuſq; vultiſq; voluntq;.
Juſſio deficiens capit ex optante ſupremum.
Dat primo vellem dat fine velim modus optans.
Hec ſociis repete: ſupremus dat tibi velle.
Hinc finem demas per ternam cetera formas.

Hic autor docet nos variare hoc verbum volo: et dicit ꝙ eſt irregulare ſeu defectiuū in illis temporibus ꝛ in illis perſonis que in lr̄a ponunt̄. Jn ceteris vero declinat̄ ad modū tertie cōiugationis ꝛ hec eſt ſentētia Nūc veniamus ad cōſtructionē que talis eſt: Hoc verbū volo dat iſtas

voces irregulares in tēpore pōti modi indicatiui: ut vis vult volumus
vultis: volūt aūt eſt regulare ſed ponit̃ cā doctrine· Juſſio·i·impatiuuſ
modus deficiēs capit ſupremū ex optāte·i.optatiuo in futuro loco impe
ratiui: videlʒ velis·q·d·ꝙ volo vis caret impatiuo:ſʒ loco impatiui vti/
mur futuro optatiui·Modus optans·i·optatiuus dat pmo·i. in primo
tēpore vellē: ⁊ dat fine·i·in futuro tpe velīʒ·Tu repete hec tēpora pdicta
ſocijs.i·tēporibus ſubiūctiui modi ſimilibus tēporibus optatiui q̄ ſunt
tria·ſ·preſens ſubiunctiui qd aſſimilat̃ futuro optatiui· de alijs duob⁹
dictū eſt ante·Suprem⁹ modus·i·infinitiu⁹ dat tibi velle.demas·i·au/
feras finem·i·futurū tempus huic infinitiuo velle·q·d·ꝙ infinitiuo ca
ret.Tu formas cetera tempora de quibus non eſt facta mentio per ter/
tiam ideſt ſm tertiam coniugationem·

Dic malo primum raro formare futurum·
Jura tenere patris per cetera tempora dicis·

Dicit ꝙ hoc verbū malo mauis mauult raro habet primū futurū·i·futu
rū indicatiui·Sed in ceteris tēporibus ⁊ modis tenet iura·i·regulā ſeu
variationem patris·i·primitiui quod eſt volo vis.

Nolo patrem ſequitur tamen imperialis habetur·
Noli nolite nolito cuʒ nolitote·

Dicit ꝙ hoc verbum nolo ſequitur ideſt variat̃ ad modum ſui primiti/
ui quod eſt volo vis·Tamen in hoc verbo habet̃ imperialis ideſt impe
ratiuus modus qui non habebat̃ in ſuo primitiuo ut ſupra dixim⁹·De
inde declarat qualiter fiat iſte imperatiuus dicēs: Tu debes dicere no
li ⁊ nolite in preſenti: in futuro nolito·

Es eſt ac eſſe dat edo dat cetera terne·
Ad plures edite dic:plures dant tamen eſte·

Dicit ꝙ hoc verbū edo qn̄ ſtat per māgiare eſt irregulare inq̄tū facit es
eſt in ſecūda ⁊ tertia perſona pn̄tis indicatiui modi: ⁊ etiā inquantū fa
cit eſſe in infinitiuo:q: deberet facere edo edis edit:infinitiuo mō ede/
re·Deinde dicit ꝙ in alijs tpibus declinat̃ ad modū tertie cōiugatōis
ſcilʒ:Dic cetera terne·Deinde ponit irregularitatē in impatiuo dicens:
Ad plures edite ſed plures dant tn̄ eſte·q·d·ꝙ ſecunda perſona preſen/
tis imperatiui paratum facit edite uel eſte·

Es eſt ac eſtur dant edo dic cetera terne

Quaſi dicat ꝙ es eſt facit eſtur in imperſonali ꝛ etiam in paſſiuo·
Dat fio fierem fieri dat cetera terne·
Extremum terni preſens dabit impialis·
Dicit auctor ꝙ fio fis eſt irregulare inquantū facit fiereꝫ in optatiuo ꝛ preterito imperfecto ſubiūctiui·Cetera vero tēpora habet ad modū ter/ne cōiugationis. Deinde dicit ꝙ p̄ſens tēpus imperialis·i· imperatiui modi dat extremū terni·i· futurū optatiui qui dicit̄ tern⁹ modus·q·d· ꝙ loco imperatiui modi vtimur futuro optatiui modi·
Queſumus ex queſo retinet·nil plus dare quero·
Dicit ꝙ hoc ꝟbum q̄ſo·i·rogo hꝫ hanc vocē queſumus ꝛ nō plus·
Dat mereor merui·meſtus ſum mereo flenti·
Dicit ꝙ hoc verbū mereor mereris apud modernos facit merui in prete rito:ꝛ deberet facere meritus ſum·Et mereo res per piāgere deberet fa/cere merui in preterito ꝛ facit meſtus ſum·
Explicit expliciunt dic infit inquit ꝛ inquam·
Tantum preſentis ſunt temporis infit ꝛ inquit·
Nil plus inueni:nec ab inquio dicitur inquit·
Inquam preſentis eſt ꝛ quandoqꝫ futuri·
Hoc defectiuum verbum ſed dicito ſolum·
Dicit ꝙ hoc verbū explicit·i·finit̄ nō hꝫ niſi hanc vocē expliciūt·Deīde dicit ꝙ hec tria verba.ſ·infit·i·dicit inquit ꝛ inquā ſunt defectiua:quia nō habēt aliā vocē·Poſtea declarat dicens ꝙ infit ꝛ inquit ſunt tm̄ pre ſentis temporis:nec plus inuenit̄ de ipſis·Nec eſt credēdū ꝙ inquit ab inquio deriuat̄:imo inquio eſt verbū per ſe ꝛ inquit per ſe. Preterea di cit ꝙ inquā aliq̄n eſt preſentis tēporis ꝛ aliq̄n futuri·
Inquio quis inquit quimus quitiſqꝫ quiuntqꝫ·
Am tantum dicunt es ꝛ donare futurum·
Et preſens inque:nil plus vult vſus habere·
Dicit ꝙ hoc verbum inquio ſic variat̄:Inquio is inquit:ꝛ pluraliter in quimus itis inquiūt·Futuro inquiam es inquiet·Inque vero eſt p̄ſen/tis temporis:nec plus habemus de vſu·
Deqꝫ vale quidem dicunt valete valeto·
Dicit auctor ꝙ hoc verbū vale eſt defectiuū: q2 non habet niſi imperati uum·ſ·vale in ſingulari ꝛ valete in plurali ꝛ hoc in p̄n̄ti· In futuro aūt

habet valeto in ſingulari ꝛ valetote in plurali·
Sic formatur aue nil plus poteris repire·
Dicit auctor ꝙ hoc verbum aue formatr̄ ideſt variatr̄ ſicut vale: ꝛ nil pl⁹ poteris reperire·
Proceſſu ſimili ſalue formare decebit·
Dicit ꝙ hoc verbum ſalue variatr̄ ſicut aue ꝛ vale· Nota ꝙ hec tria verba·ſ·aue vale ꝛ ſalue ſunt verba ſalutatoria ſed differunt: qꝛ vale dicitr̄ in receſſu:aue in aduentu:ſalue tam in aduentu ꝙ̃ in receſſu·vnde verſus: Aue dic veniens de iure valeqꝫ recedens·Hoc verbuꝫ ſalue cōprendit aueqꝫ valeqꝫ.
Aio dic is it unt plurali ſociabis·
Sic p preteritum lector diſcurre ſecundum·
Sentētia eſt hec ꝙ hoc verbū aio ais ꝛ pluraliter aiūt· Preterito impfecto aiebam aiebas aiebat ꝛ pluraliter aiebant: ꝛ nil plus habet.
Inuenitur ai·
Quaſi dicat ꝙ in imperatiuo huius verbi aio reperitur ai: Et nil plus ſecundum vſum·
Is it declinet auſim:pluraliter auſint·
Dicit auctor ꝙ hoc verbum auſim ideſt audaciam videlicet non habet niſi auſis auſit: ꝛ pluraliter auſint·
Et faxo faxis faxit dic ꝛ cedo pro dic·
Ideſt hoc verbum faxo ideſt deſiderāter facio declinatr̄ faxo faxis faxit Deinde dicit ꝙ hoc verbū cedo quod idem eſt quod dico eſt defectiuū: quia nil plus habet·
Quatuor in verbis ſunt forme preteritiſqꝫ·
Dic inceptiuam meditatiuamqꝫ carere·
Hoc eſt illud capitulum:in quo determinat de quatuor formis verborum ſcilicet perfecta inchoatiua frequentatiua ꝛ meditatiua· Perfecta ut amo·Inchoatiua ut amaſco·Frequentatiua ut amito.Meditatiua ut amaturio·Dicunt igitr̄ ſic: Quatuor ſunt forme verborum in verbis ut dictum eſt.Deinde ponit vnum notabile dicens:Preteritiſqꝫ dic inceptiuam meditatiuamqꝫ carere· Quaſi dicat:ꝙ verba inceptiua ſeu inchoatiua:ut amaſco: ꝛ doceſco: ꝛ etiam meditatiua:ut amaturio carent preteritis ꝛ ſupinis·

Eſuriit tamen inuenies ⁊ parturierunt.
Hic ponit exceptionē dicēs ꝙ eſurio ris quod eſt meditatiuū de edo es eſt ⁊ parturio ris meditatiuū de pario paris habent preterita. Ideo dicit: Tamen inuenies eſuriit ⁊ parturierunt: ut ſacra pagina eſuriit: et alibi: Iſaias parturiit.
Ex verbis illas perfectis credimus ortas.
Queque frequenter agis etiam formantur ab illis.
Quaſi dicat ꝙ iſte due forme predicte ſcilicet inchoatiua uel inceptiua ⁊ meditatiua: etiam illa verba que tu agis frequenter idest que ſunt frequentatiua formanᷓ a verbis perfectis. i. habentibus perfectam ſignificationem. Et hoc eſt ſine aliqua ſuppletione.
Atque prior ſit eis data declinatio verbi.
Ideſt ꝙ vba frequētatiua ſunt pme cōiugatōis: ut curſito tas ⁊ legito as
Ex u ſupremi decet o formare ſupini.
Sic curro curſo formabit nectoque nexo.
Nunc docet formare verba frequentatiua dicens: ꝙ nos decet formare o ex u ſupremi ideſt ſupini: quaſi dicat ꝙ verba frequentatiua formanᷓ ab vltimo ſupino verbi perfecti u mutata in o. Exempla ponunᷓ in litera: Sic curro curſo.
Si tamen a longa ſit in illis in ante ſuprema.
Hanc in i mutabis formans ⁊ eam breuiabis.
Sic rogo dat rogito: ſed aptito fiet ab apto.
Hic ponit exceptionē a modo formandi ꝑdicta dicēs ꝙ a longa ſi ſit in ante ſuprema. i. in pe. ſillaba illius ſupini: tu formans frequētatiuū a tali ſupino mutabis hanc lr̄am. ſ. a in i ⁊ breuiabis eam lr̄am. ſ. i. Exēpla patent in lr̄a: Sic rogo dat rogito.
Sed ſi perfecti ſit preteritum retinens gi.
Tunc ex perſona preſentis deme ſecunda.
S ⁊ to iungas legito ſic ex lego formas.
Hic ponit modū formandi frequētatiua dicēs: Sꝫ ſi ꝑteritū verbi perfecti ſit retinēs gi: ut lego legi: tunc formando frequētatiuū deme. i. remoue a ſecūda perſona hanc lr̄am s ⁊ iungas hanc ſillabā to: Exēpla patēt in lr̄a legito ⁊ fugito.
Sciſcitor ⁊ ſcitor dices ⁊ querito ſector.

Dicit q̄ iſta quatuor verba .ſ. ſciſcitor ris ⁊ ſcitor que veniũt a ſciſcito ſci ſcitas uel a ſcio ſcis: ⁊ q̄rito tas qđ venit a q̄ro ris ⁊ ſecto ris qđ venit a ſequor ris excipiunt̄: q: nõ formant̄ ut ſupra in aliquo modorū ſ̄ dictorū

Hanc inceptiuam formam veteres poſuere.
Co cum perſona preſentis iunge ſecunda.
Verbi perfecti decet hinc exemplificari.
Ferues ferueſco dat norma tepeſq; tepeſco.
Hanc declinari faciet tibi tertia verbi.

Nunc docet nos formare verba inceptiua ſeu incboatiua dicens: ⁊ v̄ba incboatiua formant̄ a ſecũda perſona verbi p̄ntis addita hac ſillaba co ut ferueo ues addita co fit ferueſco .i. incipio feruere. De hoc exemplifi cat in lr̄a cum dicit: Decet hoc exemplificari. Ferues ferueſco. Preterea dicit q̄ iſta verba ſunt tertie cõiugationis ibi .ſ. Hanc declinari.

Sed dices hiſco cum regula format hiaſco.

Hic ponit exceptionē dicens q̄ hoc verbuʒ hiſco ſcis incboatiuũ de hio hias: deberet facere hiaſco ſ̄m regulã datam.

In meditatiuis fiet formatio talis.
Verbi ſupremum perfecti tolle ſupinum.
Et finem breuia cum quo rio ſit ſociata.
Parturio facere ſic debes eſurioq;.

Nunc docet nos formare verba meditatiua: Et in concluſione dicit: q̄ verba meditatiua formant̄ ab vltimo ſupino verbi perfecti: u breuiata ⁊ addita rio: ut partũ partu u breuiata ⁊ addita rio fit parturio. eſum eſu addita rio fit eſurio. Conſtrue per te.

Verborumq; data ſit declinatio quarta.

Quaſi dicat q̄ meditatiua debent eſſe quarte coniugationis.

Doctrinalis prima pars feliciter explicit.

Hic iubet ordo libri vocum regimen reſerari

Iſtud eſt octauũ capitulũ: in quo auctor determinat de regimine dictionũ. Et dicit ſic: Ordo libri iubet re gimē vocũ hoc eſt dictionũ reſerari .i. manifeſtari hic .i. in hoc capitulo. Et hoc dicit: q: in p̄ncipio hui⁹ li bri p̄miſerat poſt quatuor formas verborū terminare quõ dictiões cõſtruant̄ ⁊ dependeãt adinuicē ibi .ſ. Hinc p̄ poſſe meo.

Vult intranſitio rectum ſupponere verbo.
De perſonali tamen hoc intellige dici.

Auctor incipit a nominatiuo oſtendens quomõ cõſtruat̃: Et dicit: Intranſitio vult rectum ſupponere verbo ideſt facere ſuppoſitum verbo. ſ. perſonali. Ideo dicit: De perſonali tñ hoc intellige dici. ut in exẽplo petrus legit. li petrus conſtruit̃ cum illo verbo legit intranſitiue: & regit̃ ab illo verbo legit ex parte ante ex vi perſone & numeri.

Sepe vocans verbum ſibi vult apponere rectum.
Et ſubſtantiuum vel quod vim ſeruat eorum.

Auctor nunc loquit̃ de ntõ ꝓut regit̃ ex parte poſt: Et dicit ꝙ verba vocatiua ut vocor nominor & appellor: & ſubſtantiua ut ſum & exiſto: & illa que ſeruãt vim eoꝝ: ut fio vado ambulo & incedo videor & appareo poſſunt regere poſt ſe ntm̃: ut vocor petrus: ſum homo fio bonus vado let? videor ſapiẽs. & ſic de ſimilibus. Conſtrue: Vocans verbũ ſubſtantiuũ uel illud qđ ſeruat vim eoꝝ ſepe vult apponere rectum ſibi.

Horum conſimiles debet coniungere caſus.
Copula: perſonam dum pertineãt ad eandem.

Dicit auctor ꝙ copula horum verborum ſupradictorũ debet iungere ſimiles caſus: dum iſti caſus pertineant ad eandem perſonam ſcilicet nominatiuus ſupponens ante & nominatiuus apponens poſt: ut vocor petrus. Nam li petrus & ego ut ſupra pertinent ad idem. Si vero nõ pertinent ad idem. ſ. ſuppoſitum & appoſitum & appoſitũ tunc non valeret regula. Ecce exemplum: ego vocor a petro ego ſum in domo tua. Et eſt ſciendum ꝙ ntũs a parte poſt regit̃ ex vi copule.

Ex ui perſone rectum regit inicialem.
Rectum qui ſequitur verbi natura gubernat.

Dicit ꝙ nõiatiuus qui regit̃ a parte ante regit̃ ex natura ut ipſum qđ ẽ alterũ: uel ex vi perſone. Et nominatiu? qui regit̃ a parte poſt regit̃ ex vi copule verbi ſeu ex natura ſimilis copulationis.

Apponens duplices ſubſtantiuos ſibi iunges.
In caſu ſimili poteritq̃ genus variari.
Tunc illos ad rem ſpectare decebit eandem.
Et plus cõmune precedere debet in iſtis.
Sicut homo ſortes animal capra conſimileſq̃.

Superius auctoꝛ determīauit de ntō qui ſine figura conſtruit̄: nūc ꝟbo determīat de ntō qui regit̄ per figurā: Et dicit ſic: Tu apponēs·i·appoſitionē faciēs iunges ſibi diſſimiles ſubſtātiuos duplices in caſu ſimili q·d·ꝙ appoſitio hꝫ fieri per duos caſus īmediate coniunctos qui caſus debēt eſſe cōſimiles ut hꝫ homo foꝛtes: ⁊ genus poterit variari·i·poſſūt poni in diuerſo genere ut animal capꝛa. Deinde dicit ꝙ tunc decebit illos ſubſtātiuos ſpectare ad eandē rem· Nam dicendo homo lapis nō eſſet appoſitio: qꝛ homo ⁊ lapis non pertinent ad idem· Dicit etiaꝫ ꝙ plꝰ cōmune debet pꝛecedere in iſtis: ut animal homo ⁊ non ecōtra· Et hoc exemplificat dicens: Sicut homo foꝛtes·

Terne perſone generaliter omnis habetur·
Rectus·ſed demas pꝛonomina quatuoꝛ inde
Iſta vocant rectos ad pꝛimam ſiue ſecundam·
Pauper ego ludo dum tu diues mediteris·
Nos tuti loquimur dum vos timidi taceatis·

Dicto de appoſitione: nūc dicit de euocatiōe: Et pˀmo dicit ꝙ oīs rectus generaliter habet̄ tertie perſone·ſed deme·i·excipe inde quatuoꝛ ꝓnoīa quoꝝ nti nō ſunt tertie perſone·ſ.ego ⁊ nos qui ſunt pˀme: tu ⁊ vos qui ſunt ſecūde· Dicit ergo ꝙ iſta quatuoꝛ pꝛonoīa pꝛedicta euocāt ad ſe rectos·i·noīatiuos tertie perſone ad pꝛimā ſiue ſecundā perſonā ſub ꝟbo pluralis numeri uel ſingularis pſone pˀīe uel ſecūde. Exēpla patēt ī lrā·

Perſonas genera numeros conceptio iungit·
Perſonas ſibi diſſimiles conceptio iungit·
Ac per ⁊ in medio poſitam conceptio fiet·

Hic determinat de conceptione: Et dicit ꝙ conceptio iungit inuicē perſonas ſibi diſſimiles.i.conceptio habet fieri ꝑer dictiōes ſubſtantiuas: inter ſe diſſimiles: videlicet in perſona uel in genere uel in numero· Iō aliqui habent hunc verſum ſubſequentem·

Si pꝛeponatur conceptio nulla paratur·

Cuiꝰ ſnīa patet per ꝑcedētia· Exēpla vero patebūt per ſequētia· Deinde dicit auctoꝛ: Ac per ⁊c·q·d·ꝙ cōceptio hꝫ fieri per duo ſubſtātiua copulata per hāc cōiunctionē ⁊ in medio poſitā: ut ego ⁊ tu legimꝰ· Pꝛeterea dicit ꝙ ſi pꝛeponat̄ ac ⁊c.q·d·ꝙ ſi coniunctio pꝛeponat̄ ſubſtantiuis cōceptio non cōmittit̄: ut in hoc exemplo ⁊ petrus antonius legit.

Concipiens ſimile ſibi vult verbum retinere·
Nunc declarat ꝓprietates cõceptõis· Et primo dicit: Concipiẽs·i·dictio concipiẽs vult retinere verbũ ſibi ſimile.q·d· ꝙ verbũ debet concordari cũ dictiõe concipiẽte ſaltẽ in illo ãñcedẽte in quo fit cõceptio: ut in hoc exẽplo: ego ꝛ tu currimus·Ecce iſtud verbũ currimus cõcordat cum illa dictione cõcipiente·ſ·ego in perſona: ꝛ in perſona fit cõceptio·
Prima duas alias recipit ſed non viceuerſa·
Dicit ꝙ pma pſona cõcipit ſecundã ꝛ tertiã: ut ego ꝛ petrus legim⁹.ſed nõ viceuerſa·i·ꝙ ſecunda ꝛ tertia non poteſt cõcipere primã·
Concipiens medie dat ternam nec retrouerte·
Expone ſic: Tu concipiẽs·i·conceptionẽ faciens da tertiam·ſ· perſonaꝫ medie·i·ſecunde: nec retrouerte·q·d·ꝙ ſecunda perſona cõcipit tertiam tertia vero non poteſt concipere ſecundam·
Sic ego tuqꝫ damus ego te fraterqꝫ rogamus·
Tu fraterqꝫ datis dominus ſeruuſqꝫ precantur·
In his duobus metris ponunt̃ exẽpla de his que dicta ſunt patẽt de ſe
Per cum ſed nunquam per vel conceptio fiet·
Tu mecum iuſte debemus iura tenere·
Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo·
In iſtis verſibus dicit ꝙ conceptio põt fieri per cum ſed nõ per uel: vnde cõceptio nõ fit dicendo ego uel tu lego·Preterea ponit exẽpla de conceptione facta per cum dicens: Tu mecum iuſte ꝛc·
Sed non per quintum fiet conceptio caſum·
Si quintus deſit tu petre tuiqꝫ rogate·
Cumqꝫ tuis ſocijs orate ſacer dioniſi·
Dicit ꝙ conceptio nõ poteſt fieri per vocatiuũ caſum ſi dictio concepta careat vocatiuo·de hoc ponit exempla dicens: tu petre tuiqꝫ rogate·
Inter perſonas non fit conceptio ternas·
Sed per et aut per cũ conceptio fiet earum·
Neutraqꝫ concipitur dominus ſeruuſqꝫ precantur·
Petrus cum paulo regnant cũ rege ſuperno·
Dicit auctor ꝙ cõceptio nõ fit in tertijs perſonis. Et eſt rõ: q2 vna non eſt dignior altera· Ideo dicit: Neutraqꝫ cõcipit̃ · ꝛ ponit exemplũ in lrã dicens·Dñs ſeruuſqꝫ precant̃·verũqꝫ videt̃ aliquibus in tertijs pſonis

Ideo auctor dicit q̄ cōceptio fit eaꝝ per hanc cōiunctionē ꝛ uel per hāc prepoſitionē cum· De conceptione per ꝛ patuit exemplū ibi: Dominus ſeruuſq̄ precanī· De conceptione per cum dat exemplum ibi: Petrus cū paulo regnant ſub rege ſuperno·

Pluribus eſt tanquam ſententia certa q̄ inter·
Perſonas poſſit fieri conceptio ternas·

Dicit auctor q̄ plures ſunt certi q̄ cōceptio poſſit fieri in tertijs pſonis ꝛ hoc eſt verū reſpectu generis: ut petrus ꝛ berta ſunt albi· ꝛ reſpectu numeri: ut homines ꝛ bos currunt· ac etiam reſpectu caſus: ut petrus cum paulo regnant ꝛc· Non fit autem conceptio in tertijs perſonis reſpectu perſone. Et hac intentione locutus eſt auctor ſupra vbi dixit: Inter perſonas non fit conceptio ternas·

Ut perſonarum generum conceptio fiet·

Dicit q̄ ſicut fit conceptio perſonarū ita fit conceptio generuꝫ· q· d· q̄ ſicut perſone concipiūt ſe altera alterām: ita ꝛ etiam genera concipiūt ſe alterū alterum· Et hoc declarat in ſequentibus·

Adiectiua tenet generis conceptio maſq̄ꝫ·
Femineum recipit ꝛ neutrum· nec retrouerte·
Uir vxorq̄ꝫ thoro ſunt iuncti mente remoti·
Sunt domino grati virgo cum virgine iuncti·
Bos ꝛ iumentum ſunt ad preſepe ligati·

Hic auctor declarat de conceptione geneꝝ dicens: Adiectiua tenet generis conceptio· i· conceptio generū habet fieri per adiectiua· Deīde declarat qūo habet fieri dicens: Maſq̄ꝫ femineū recipit· q· d· q̄ maſculinū genus recipit femininuꝫ ꝛ neutrum ſub adiectiuo uel relatiuo pluralis numeri ꝛ maſculini generis· Et hoc intellige ſic: videlicet quādo maſculinū genus concipit femininū ꝛ neutrū ut dictum eſt· Poteſt etiā concipere femininū tm̄ ꝛ neutrum tm̄· Exempla patent in lr̄a ibi: Uir vxorq̄ꝫ toro ꝛc· Sunt dn̄o grati ꝛc: Bos ꝛ iumentum ꝛc·

Neutraq̄ꝫ femineis tanquam concepta videbis·
Per vim ſunt leges ꝛ plebeſcita coacta·

Nunc dicit quod neutrum genus interdum concipitur a feminino ſub adiectiuo pluralis numeri ꝛ feminini generis· Et ponit exemplū in lr̄a dicens: Per vim ſunt leges ꝛc·

Diſiungit regimen quod iunxerat ante prolemſis·
Hi metuunt alius dominos aliuſq; magiſtros·
Superius auctor dixit de ſilemſi: Nunc dicit de prolemſi· Conſtrue ſic: Prolemſis diſiūgit ideſt per partes diuidit regimē quod ipſa iunxerat ante·quaſi dicat ꝙ in prolemſi primo ſumit̄ vnū totuꝫ in ſuppoſito verbi quod poſtea totum diuidit̄ per partes· Et hoc patet in exēplo ab auctore poſito: hi metuūt alius dominos ꝛc· Totum eſt hi: ⁊ regit̄ ab illo verbo metuunt ex parte ante ex vi perſone ⁊ numeri· Alius ⁊ alius ſunt partes ⁊ regitur ab illo verbo metuūt ex parte poſt non per naturaꝫ ſed per figuram que dicit̄ prolemſis·
Aut quod propoſuit extra ſumendo reducit·
Hi properant ⁊ ego tu ludis ⁊ ille ſedendo·
Iſte textus ſecundū aliquos exponit̄ ꝙ ibi ſit prolemſis: Et ſecundū aliquos ꝙ ibi ſit zeuma· Uide conſtructum ⁊ expoſitionem lr̄e: De hinc excipe ſententiam ſecundum quod videbit̄· Conſtrue: ut aliquis reducit ad verbum locutionis aliquando nominatiuū ſumendo illum extra illud ideſt extra naturam illius quod propoſuit· Prolemſis auteꝫ non reducit nominatiuū ad verbum ſumendo ipſum nominatiuū extra illud quod propoſuit ante: quod patet in exemplo prolemſitico: Nos legimus ego lucanum tu boecium· Ecce ꝙ ille nominatiuus ego uel tu nō ſumit exemplum illud propoſitum nos: immo eſt de eſſentia ipſius tanq; pars de eſſentia totius· zeuma vero bene reducit nominatiuū ad verbum ſumendo ipſum extra illud quod propoſitum eſt videlicet hi· Non enim ille nominatiuus ego extrahit̄ ab illo propoſito hi: immo eſt alia pſona· Ex his patet quomodo auctor latenter innuit differentiā inter prolemſim ⁊ zeuma· Cetera de textu ſunt plana·
Inuenies rectum quandoq; regente ſolutum·
Supius A· determinauit de ntō ꝑut regit̄: Nūc aūt determinat de ipſo ntō ꝑut abſolute ponit̄: Et dicit: Tu inuenies rectū qn̄q; abſolutū regēte· i· abſolute poſitū: utputa qn̄ numeram⁹ dicētes: vn⁹ duo tres· Iſti vero ntī nō habēt vnde regant̄· De ipſis nō intēdimus aliquid ꝑdicare: ſꝫ tm̄ per ipſos numerare· Et nota ꝙ ntūs pluribus modis abſolute ponit̄ ut pꝫ in his verſibus: Abſoluit rectū·
Ecce tibi rectum quartumue ſolet dare caſum·

Dicit q̄ hoc aduerbiū ecce ſolet dare rectū·i·ntm̄ ve p̄ ⁊ quartū·i· actm̄ ut ſi dicat̄ ·ecce magiſter ecce magiſtrū. Nota q̄ ille ntūs aut ille accuſa tiuus non regit̄ ab illo aduerbio ecce ſed ab vno verbo ſubintellecto ve nit uel adeſt vide uel reſpice·

Et obliquorum regimen quod ſcire laboras·

Superius auctor determinauit de ntō: Nūc autem determi nat de regimine obliquorum: Et dicit q̄ regimen obliquoꝝ quod ſcire laboras eſt ut pꝫ in ſequentibus·

In primis regimen quod fit per nomina poſt hec·
Quod per verba dehinc quod fit per cetera dicam·

Hic auctor dat ordinem quem ſit obſeruaturus in dictōnibus deter· de regimine obliquorum: Et dicit q̄ primo intendit dicere de regimine qđ fit per nomīa· Poſt hec de illo quod fit per verba· De hinc de illo quod fit per cetera·i·per ceteras partes orationis·

Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte·

Hortat̄ lectorem q̄ bene notet exempla: quoniā in ipſis aperte videbit omnia regimina ſupradicta·

Nomen ſignificans poſſeſſum da genitiuo·

Dicit q̄ nomina importantia poſſeſſionē regunt poſſeſſorem in gtō ex vi poſſeſſionis: ut capra petri·

Dicere ſi vere poſſis iſtud mea res eſt·
Cum nihil adiungas tunc eſt poſſeſſio pura·
Dentur in exemplum regis equus ducis aula·

Poſita regula generaliori videlicet de gtō prout regit̄ ex vi poſſeſſioniſ Nunc autem ad maiorem euidentiā rei diuidit poſſeſſionē ſcilicet i pu raꝫ ⁊ nō purā· Et dicit q̄ poſſeſſio pura eſt quādo poſſeſſor oſtenſa poſ ſeſſione poteſt vere dicere iſtud eſt meū uel mea res nihil addendo: ut equus regis aula ducis· Et de hac poſſeſſione intendit dicere cum di cit: Dicere ſi vere poteſt uel poſſit·

Si petis adiungi non eſt poſſeſſio pura·
Per plures ſpecies huius diuiſio fiet·

Nunc dicit q̄ nō pura poſſeſſio eſt qn̄ poſſeſſor oſtenſa poſſeſſione non poteſt vere dicere iſtud eſt meū uel mea res niſi aliud addat̄· verbi gra tia: oſtenſo vicino uel ſocio nō poſſum dicere vere hoc eſt meū ſiue me⁹

niſi addať vicinus uel ſocius. Sed hoc intendit cum dicit: Si petis ad iungi. Deinde dicit ꝙ hec talis poſſeſſio diuiditur in plures ſpecies de quibus infra tractabiť.

Pars proprium ꝗ regunt genitiuos atqꝫ reguntur
Dum tamen attendas laudem vel crimen vtrumqꝫ.
Dextra viri fortis ſpeciem ſuperat mulieris.
Ut fortis dextere ſpeciei femina mire.
Uir duri capitis: ⁊ forme femina turpis.

In his verſibus ponit quatuor regulas cum exēplis earuꝫ de regimine genitiui. Primas duas ponit cū dicit: Pars ꝓpriumqꝫ regunt genitiuos Alias duas ponit cum dicit: Dum tamē attendas ⁊c. Expone ſic: Pars idest dictio ſignificans partē alicuius rei: ut pes ⁊ manus. qꝫ pro ⁊ ꝓpri um. i. dictio ſignificans proprietatē alicuius ſubiecti: ut ſpecies ⁊ forma regunt genitiuos denotātes illaꝫ rem ⁊ illud ſubiectū: ut pes petri: li pe tri regiť ex vi partis: ⁊ forma mulieris regiť ex vi proprietatis. Deinde dicit: Atqꝫ reguntᷣ. Ecce alias duas. Expone: Atqꝫ pro ⁊ dictio ſignifi cans partem ⁊ proprietateꝫ regiť a genitiuo denotāte totum partis uel ſubiectum ꝓprietatis. Dum tn̄ attendas laudē uel crimen vtrinqꝫ. i. ab vtraqꝫ parte: videlicꝫ totius ⁊ ꝓprietatis. q. d. ꝙ totū non poſſet regere partem nec ſubiectū ꝓprietatem in gtō: niſi addať laus uel vituperium Exemplū de laude: vir fortis dextre ſpeciei femina mire. Exemplum de vituperio: vir duri capitis ⁊ forme femina turpis. Et eſt ſciendū ꝙ iſti gti laudis uel vituperij reguntᷣ ex natura declarationis eſſentie.

Et debet parti quod pars fuit annumerari.

Dicit ꝙ illud qđ iam fuit pars licꝫ modo nō ſit: qꝛ forte totuꝫ conſuma tū eſt debet annumerari parti. i. ꝙ ita poſſet cōſtrui cum gtō ac ſi de pre ſenti eſſet pars: ut pes porci ⁊ caput piſcis eſt nobis gratum.

Clauſum ſub parte dices tunc temporis eſſe.

Dicit ꝙ dictio deſignās tempus regit ſuū totum in genitiuo ex vi par tis: ut cum dicimus tunc temporis: li temporis regiť ex vi partis ab il lo aduerbio tunc. Et reſoluiť tunc. i. in illa parte.

Contentum regit hos: ⁊ res que obtinet illud.
Ut vinum vaſis ⁊ ſunt duo dolia vini.

Dicit ꝙ res contēta regit rē cōtinentē in gtō ex vi cōtēti: ut vinū vaſis.

⁊ res que continet illud ſcilicet contentum: regit ipſuȝ in genitiuo ex vi rei continentis: ut duo dolia vini.

Contentis ſuberunt ea que contenta fuerunt·

Dicit ꝙ ea que fuerunt aliquando contēta ſuberunt contentis ideſt habuerunt conſtructionē genitiui datam in precedenti regula: ideſt licet de preſenti non ſint poſſunt dici cōtenta: ut vinū vegetis ego bibi· Naȝ dum biberē vinū non amplius erat in vegete: imo iam erat extra: uel poſſibile fuit in dicta vegete ipſum non fuiſſe·

Tempus qui fiunt in eodem continet actus·

Dicit ꝙ dictio denotans aliquē actū in tēpore ipſum tēpus regit in genitiuo ex vi tēporalis actus· Cōſtrue: Tempus cōtinet actus qui fiunt in eodē·ſ·tēpore· Exemplū opus triū dieꝝ·i·opus factū in tribus diebus

His adiungetur prelatio cum famulatu·
Rex huius populi veniet regiſqꝫ miniſter·

Dicit ꝙ omnia ſignificantia prelationem regunt genitiuū denotanteȝ famulatum ex vi prelationis: ut rex huius populi· Item nomina ſignificantia famulatuȝ regunt genitiuū denotantem prelationeȝ ex vi famulatus: ut miniſter regis·

Proximitas contrarietas genus his ſociatur·
Huius vicinus hoſtis regis ⁊ pater eius·

Dicit ꝙ nomina ſignificantia proximitatem ut vicinus: ⁊ contrarietatē ut hoſtis: ⁊ generationē ut pater conſtruunt cum gtō ex natura predicta ſiue ex natura correlatiui reſpectus·

Verbum quod tranſit dat in or verbale vel in trix·
Preſens participans pro nomine ponitur iſtos·
Iſta regunt caſus ut amator amans ⁊ amatrix·
Cuilibet iſtorum poteris coniungere vini·

Dicit auctor ꝙ a verbis tranſitiuis deſcendunt noīa verbalia in or deſinentia: ut ab amo deſcendit hoc nomē amator amatoris: ⁊ etiam deſcēdunt verbalia in trix deſinētia ut amatrix cis· Dicit etiā ꝙ preſens participiū dictoꝝ verboꝝ aliquādo ponit pro nomine: ut amans lo amante· Et iſta talia noīa regūt iſtos caſus pdictos videlȝ gtōs ex natura actus conuerſi in habitū ut amator vini amatrix vini amans vini· Et exempla hec ponit cum dicit: Cuilibet iſtoꝝ poteris ⁊c· Poteris dare genitiuum

caſum cuilibet predictorum nominum.
Suntq; regendo pares predictis equiparantes.
Ut cupidus ludi puer eſt timiduſq; flagelli.
Dicit auctor q dictiones habentes vim predictarū ſunt pares.i.ſimiles quantū ad modū cōſtruendi:ut puer cupidus ludi.q; pro ⁊ timidus flagelli. Nam iſte dictiones cupidus ⁊ timidus habent vim nominū verbaliū:ideo ſeruant vim earum in conſtruendo.
Artifici regimen datur hic ut epiſtola pauli.
Hic auctor ponit determinādo de regimine genitiui prout regit̃ ex vi cauſe. Et habꝫ fieri multis modis prout patebit inferius. Dicit ergo ſic hoc regimen de gtō dat̃ artifici.q.d.q artifex regit̃ in genitiuo ab artificio ex natura cauſe efficientis:ut epiſtola pauli.
Quodq; fit ob cauſam regit hos velut ara triumphi.
Dicit q dictio ſignificans effectū regit eā rem per quā factus eſt ex natura effectus cauſe finalis:ut buſta parentum.
Effectus nomen cauſe iunges genitiuo.
Effectus culpe pudor eſt ⁊ pena reatus.
Hec regula fere ſimilis eſt p̄dicte. Nam ⁊ gtūs iſte regit̃ ex natura effectus cauſe efficiētis. fere dico qm̄ p̄dicta regula de cauſa efficiente dat̃ de rebus corporeis:iſta vero de rebus incorporeis:ut patet intueri.
Illud quod regitur ⁊ rector idem tibi ſignat.
Virtus vera dei nos crimine purgat ab omni.
Dicit auctor q dictio recta ⁊ regens aliqn̄ idē ſignificat: ⁊ tunc gtūs regit̃ ex natura idētitatis:ut.virt? vera dei.nā vera virtus ⁊ de? idē ſūt.
Materiam ſignans iungatur ut annulus auri.
Aut ablatiuum dabit ex vel de preeunte.
Dicit q dictio deſignans rem materiatā regit ipſam materiam in genitiuo uel in ablatiuo cum prepoſitione de uel ex ex natura effectus cauſe materialis:ut anulus auri uel de auro.
Adde relatiuum ſunt dupla quaterna duorum.
Sic ſpeciem generis dic atq; genus ſpeciei.
Dicit q noīa relatiua que exēplificat in lr̄a:ut duplū qnadruplū ſpecies ⁊ genus:regunt gtm̄ ex natura correlatōis ſiue demonſtratōis:ut q̄terna ſunt dupla duoꝝ:⁊ ſpeciē generis ⁊ genus ſpeciei. Nec intelligas

de oībus relatiuis ſ₃ ſolū de illis de quibus exēplificat. v₃ de illis de qui bus poſita ſe ponūt ⁊ perēpta ſe perimūt: ut duplu₃ ⁊ triduplū ſpecies ⁊ genus: que relatiua ſunt potius loicalia ꝙ grāmaticalia.

Cum partitiuis numerum ſeriemq₃ locabis.
Quilibet alter vter neuter duo quartus eorum.

Dicit ꝙ noīa partitiua: ut quilib₃ alter vter neuter ⁊ nūeralia ut duo: ⁊ ordinalia ut q̄rtus: regūt poſt ſe gtīm ex vi partitōis: ut quilibet iſtoꝝ.

Pone gradum medium partitio qnando notatur.

Dicit ꝙ medius gradus. i. cōparatiuus qn̄ partitio notat̄ in locutione conſtruit̄ cum gtō: ut cū dicit̄ fortior ianuēſiū. Et nota ꝙ ſubintelligit̄ nomē partitiū. ſ. aliquo noīe partitiuo regit̄ ille gtūs.

Ut partitiuum pones vbicunq₃ locorum.

Dicit ꝙ hoc aduerbiū vbiq₃ conſtruunt̄ cum gtō ac ſi eſſet partitiuū.

Sub partitiuis pronomina trina locabis.
Ut volucrum canit hec. gemit iſta. tacens manet illa.

Dicit ꝙ hec pronomina ſcilicet hic iſte ⁊ ille conſtruut̄ cum genitiuo ac ſi eſſent partitiua.

Da gradui ſummo genitiuum plura notantem.
Eſt ſalomon populi ditiſſimus atq₃ virorum.
Iſte regit geminos quandoq₃ gradus genitiuos.
Eſſe ſolet nemorum regum ditiſſimus iſte.

Dicit auctor ꝙ ſuperlatiuū regit poſt ſe gtīm pluralē uel ſingularē noīs collectiui ut ſalomon ē ditiſſimus populi uel viroꝝ. Deinde dicit ꝙ iſte gradus ſuperlatiuus aliqn̄ regit duos gtōs: vnum. ſ. ex natura ſuperla tionis: alterum ex vi poſitiui: ut iſte ſolet eſſe ditiſſimus regum nemo rum. li regum ex vi ſuperlationis: nemorum ex vi poſitiui.

Expoſitum poterit regimen tibi notificari.

Hic auctor declarat illud quod dixit: videl₃ ꝙ ſuperlatiuus gradus ali qn̄ poteſt regere duos gtōs. Et dicit ꝙ regimen expoſitum poterit tibi notificare. q. d. ꝙ tu poteris reſoluere ſuperlatiuū in ſuum poſitiuū ⁊ ad uerbiū valde. Poſtea videas ſi poſitiuū poteſt conſtrui cum gtō quia ſi militer ⁊ ſuperlatiuū poterit cū dicto gtō conſtrui. verbi gr̄a: ditiſſimuſ exponit̄. i. valde diues: Et q₂ diues pōt regere gtīm ideo ditiſſimus pōt regere illum gtīm: ut diues nemoꝝ ⁊ ditiſſimus nemorum.

Idq̧ quod eſſe ſolet de conſuetudine iungaꝫ.
Ut caupo piſtoꝛ hoꝛum ſcola ſiue capella.
Dicit auctoꝛ ꝙ non ſolum ea que pꝛincipaliter ſunt in actu habēt dictaſ regulas verificare: ſed etiam id qḋ eſſe ſolet de cõſuetudine: licet modo non ſit habet obſeruare dictas regulas: ut ſi dicam: piſtoꝛ hoꝝ: licet mo do nõ ſit piſtoꝛ: tñ piſtoꝛ conſtruit̄ cum illo gtõ hoꝝ ac ſi de pꝛeſenti eſ/ ſet piſtoꝛ eoꝛum. Et eſt ſciendum ꝙ hec regula eſt cõmunis ad oẽs pꝛe/ dictas ⁊ ſubſequẽtes de regimine genitiui.
Leticie cathedram ſub conſuetudine ponam.
Dicit auctoꝛ ego ponã ſub cõſuetudine regiminis pꝛedicti hanc cõſtru/ ctionẽ cathedrã leticie. Nam licet iſta cathedra mõ non demonſtret le/ ticiam: tñ qꝛ conſueuit leticiã demõſtrare conſtruit̄ cum gtõ illo leticie ex vi demonſtrationis eſſentie ac ſi eſſet de pꝛeſenti.
Additur excellens flos floꝛum virgo maria.
Quaſi dicat ꝙ ntũs ſingularis poſitus ſuper gtõ plurali regit illũ geni tiuũ ex natura excellẽtie: ut flos floꝛum.
Vis pꝛecium iungas vt ſalmo trium ſolidoꝛum.
Dicit ꝙ res apta vendi uel emi regit pꝛeciũ in gtõ ex natura declaratio nis eſſentie: licꝫ aliqui dicant ex natura pꝛecij.
Etatem iungo velut annoꝛum puer octo.
Dicit auctoꝛ ego iungam p̄dicto regimini etatem .i. cuius eſſentia habꝫ ſpecificari ex etate: ut puer octo annoꝛum.
Menſuramq̧ notans vt vaſa trium modioꝛum.
Dicit auctoꝛ ꝙ nomina que habent ſpecificari per menſurã conſtruunt̄ cum genitiuo ex natura rei menſurate: cum gtõ dico determinante mẽ ſuram: ⁊ ſm aliquos ex natura declarationis eſſentie.
Remq̧ repꝛeſentans regit hos: aut ſigna figurans.
In crucis hoc ſigno vel regis imagine ſigno.
Dicit auctoꝛ ꝙ nomẽ aliquid rep̄ſentans uel figurãs conſtruit̄ cuꝫ gtõ ex natura repꝛeſentationis uel figurationis: ut in hoc ſigno crucis et in imagine regis.
Per ſuplementum pꝛopꝛijs iunges genitiuum.
Dalida ſompſonis pꝛobat hoc iacobiq̧ maria.
Dicit auctoꝛ ꝙ pꝛopꝛia nomina conſtruunt̄ cum gtõ non per ſe ſed per

ſuppletionem nominis appellatiui: ut dalida ſamſonis.i.vxor uel ſubin telligitᷣ vxor: ⁊ maria iacobi ſubintelligitᷣ mater.

Multaq; comperies cum poſſeſſiua reſolues.

Dicit auctor expediēdo ſe ꝺ regimīe genitiui ꝓut regitᷣ a noīe ꝙ tu cō perieṡ.i.inuenies multa noīa in gtīs caſibus conſtructa cum pro qñ tu reſoluēs poſſeſſiua que quidem in ſe implicant gtm̄ primitiui: ut ſi dicamus: Euandrius enſis. reſoluitᷣ enim ſic enſis euandri. Et dicit ꝙ fere omnes cōſtructōes ꝑdicte de gtō poſſeſſorie ſunt uel reducibiles ad poſſeſſoriam. Nam ſm̄ priſcianum: Omnis conſtructio que poteſt reſolui per habens ⁊ poſſidens poſſeſſoria dicitᷣ eſſe.

Additur oblitus memini memor atq; recordor.

Nunc auctor determinat de gtō prout regitᷣ a uerbo: Et dicit ꝙ pertinētia ad memoriaꝫ eoꝝ deriuata: ut oblitus memini memor ⁊ recordor cō ſtruuntᷣ cum genitiuo ex vi ſignificationis verbi: ut obliuiſcor lectiōis: ideſt patior obliuionem lectionis.

Inter ⁊ eſt iunge demas pronomina quinq;.
Intererit regis ut regnum iure gubernet.
Regine refert ut viuat crimine pura.

Dicit ꝙ intereſt ⁊ refert conſtruuntᷣ cum genitiuis caſibus: preter cum quinq; genitiuis caſibus primitiuorū pronominū.ſ. mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. Exempla patent in lr̄a.

Eſt intellectum pro pertinet additur iſtis.
Eſt patris matriſq; pio ſuccurrere nato.

Dicit ꝙ hoc verbum eſt quādo intelligitᷣ pro pertinet additᷣ iſtis.ſ.predictis verbis: videlicet quod eodem modo conſtruitᷣ a parte ante cū genitiuo. Exempla patent in lr̄a.

Dat regimen ſimile quod pertinet officiumq;.
Ut cuſtos rerum ſimul ⁊ cuſtodia rerum.

Dicit auctor ꝙ dictio deſignans pertinentiā ⁊ officiū conſtruitᷣ cuꝫ genitiuo poſt ſe ex vi pertinentie ⁊ officij: Exempla patent in lr̄a:

Et rectore caret genitiuus ſepe localis.
Cum nullum motum deſignat dum preeuntes.
Sit numeri nomen ⁊ prime ſiue ſecunde.
Rothomagi ſtudeas vel rome deinde moreris.

Militie tamen atq̃ domi reſidebis humiq̃.
Dicit auctor q̃ gt̃us aliquãdo a nullo regit̃ ſ3 aduerbialiter ponit̃. Et dicit q̃ genitiuus localis ſepe caret rectore.i.dictione regẽte dum nullũ motũ deſignes.i.dum iungit̃ verbo ſignificanti permanentiã: ut ſto ꝛ ſtudeo: dum etiã motus localis fit preeũtis numeri.i.ſingularis ꝛ fit p̃me ſiue ſecunde coniugationis. Exẽpla ponunt̃ in lr̃a. Rothomagi ſtudeas ꝛc. Et nota q̃ hec regula eſt de proprijs nominibus locorũ ſimplicium. Addunt tñ iſta tria: videl3 militia domus ꝛ hum⁹. Jdeo dicit auctor Militie tñ adde domi reſidebis humiq̃.
Ueſpere paſcalis hoc poni more videtur.
Jſte verſus varias habet expoſitiones. Textus autẽ ſic ſonat: Ueſpere paſchalis.i.illa dictio veſpere de qua legit̃ in officio paſchali cum dicit̃ Ueſpere autẽ ſabbati ꝛc. videt̃ poni hoc more quo ſcilicet predicta noĩa localia. Sup hoc poſſent fieri multe q̃ones q̃s omittim⁹ cã breuitatis.
Ad rem non vocem ſub voce relatio fiet.
Tertia ſi moueat tibi declinatio veſper.
Sentẽtia eſt q̃ veſpere de quo dictũ eſt ſi variat̃ per tertiã declinatiõe3 relatio ſeque͂s videl3 illud relatiuũ qd̃ ſequit̃: ut in euãgelio: veſpe autẽ ſabbati que luceſcit: refert̃ ad rem.i.ad ſignificatũ illius dictiõis veſpere. Et exponit̃ veſpere ſabbati.i.in illa hora ſabbati.
Oſſeſſum debes ſociare genuſq̃ datiuo.
Cum verbo per quod ſubſtantiua ſignificatur.
Sicq̃ relatiue voces hunc ſepe gubernant.
Expedito de regimine genitiui auctor determinat de regimine datiui. Et primo ponit regulam talem: Nomina ſignificãtia poſſeſſu3 ſeu rem poſſeſſam: ut equus ꝛ liber. Et nomĩa ſignificãtia genus ſeu parentelã ut pater ꝛ cõſanguineus conſtruunt̃ cum datiuo mediãte verbo ſubſtãtiuo ſum es eſt: ut iſte equus eſt mihi: ꝛ ille homo eſt pater tibi. Deinde dicit q̃ voces relatiue ideſt logicales intellige: ut dominus ꝛ ſeruus gubernant hoc eſt regunt hunc ſcilicet datiuũ mediante verbo ſubſtantiuo: ut iſte eſt dñs mihi: ꝛ ille eſt ſeruus tibi.
His contrarietas ſociatur proximitaſq̃.
Jſti diſſimilis vicinus ſiue propinquus.
Dicit q̃ nomina importantia contrarietate3: ut diſſimilis inimicus: et

proximitatem ut vicinus ⁊ propinquus conſtruunt̃ cum datiuo: ut ſu/
pra patent exempla ⁊c·

In bilis aut in dus verbalia iungis eiſdem·
Sic nobis criſtus amabilis eſt ⁊ amandus·

Dicit ꝙ noĩa in bilis aut in dus deſinentia ut amabilis ⁊ amandus cõ
ſtruunt̃ cum dtõ· Exempla patẽt in lr̃a· Sic nobis xp̃us·

Damnum ſignificans aut vtile pone datiuo·
Hic patri gratus hoſtiq; grauis dare debes·
Patri ſi proſit illud quod ſubtrahis hoſti·

Hic ponit̃ alia talis: Dictiões ſignificãtes dãnuz: ut grauis ⁊ tedioſus
aut vtilitatẽ: ut gratus ⁊ amaroſus: conſtruunt̃ cũ dtõ· Exempla patẽt

Iſtius regimen dabit acquiſitio caſus·
Nobis eſt paſſus qui nobis cuncta creauit·
Nobis ſurrexit qui nobis tartara fregit·

Dicit autor acquiſitio dabit regimẽ iſtius caſus· q· d· ꝙ dtĩs aliquãdo
regit̃ ex natura acquiſitionis: ut patet in exemplis poſitis in lr̃a· Et ex
ponit̃ nobis· i· ad vtilitatem noſtram·

Verbo ſepe duos dabis acquirendo datiuos·
Hec mihi ſunt lucro vobis ſunt cetera damno·
Acquiſita notes quibus acquiſita videbis·

Dicit auctor ꝙ verbũ acquiſitiuẽ poſitũ ſepe regit duos datiuos: vnum
ex natura acquiſitionis: alium ex natura cauſe finalis: ut hec mihi ſunt
lucro· Ideo notanter ſubdit: Acquiſitiua notes· q· d· ꝙ in tali cõſtructi/
one tu debes notare acqſitiua ⁊ ea que ſunt acquiſita· verbi gratia· hec
mihi ſunt lucro· i· hec ſunt mihi ad lucrum·

Sepe reſoluis in ab huic viſus viſus ab illo·

Dicit ꝙ datiuus ſepe reſoluit̃ in ablatiuo cum prepoſitione a uel ab: ut
viſus huic ideſt viſus ab hoc·

His preceptiua quartiſue ſolet dare verba·
Junges que fari ſignant aut ſignificari·
Hec tibi clarifico ſigno vel denoto ſcribo·
Erudio iubeo doceo ſimul inſtruo diſco·
Ac introduco debes coniungere quarto·

Dum tamen acquiris decet hec ſociare datiuis.
Dicit ꝙ ptinētia ad precipiendū: ut iubeo ad loquendū ut dico: ad notificandū ut clarifico poſſunt conſtrui cum dtō ⁊ cū accuſatiuo: ut ego iubeo tibi hoc dico tibi verū: clarifico tibi argumentū. ⁊ ſic de ſimilibus.
Obuius atqꝫ viam vio ve ſimul heu quoqꝫ iungam.
Dicit ꝙ hoc nomen obuius a um ⁊ hoc aduerbiū obuiam ⁊ hoc verbum obuio obuias: ⁊ he due interiectiones ſignificationis dolētis. ſ. ve ⁊ heu cōſtruunt̄ cum datiuis caſibus: ut obuius tibi obuiam illi obuio vobis heu tibi ve illi.
Contigit euenit accidit ⁊ placet adde datiuo.
Et libet atqꝫ licet liquet ⁊ vacat additur iſtis.
Dicit ꝙ iſta verba in lr̄a poſita ⁊ ſimilia poſſunt conſtrui cuꝫ datiuo: ut mihi placet ſcribere.
Ccuſatiui regimen ſubiungitur iſtis.
Quaſi. d. ꝙ dicto de regimīe dtī dicēdū eſt de regimīe actī.
Sepe quod eſt partis toti datur ⁊ regit illam
Eſt ibi ſinodoche quando faciem nigra dentes.
Albet: nuda pedem mulier redimita capillos.
Dicit ꝙ ſepe ꝓprietas partis attribuit̄ toti: ⁊ totū regit illam parteꝫ in accuſatiuo per figurā que dicit̄ ſinodoche: ut mulier nigra faciem.
Multociens verbum fert ſignificata duorum.
Uoce gerundiui ſolet vnum ſignificari.
Accuſatiuos hoc verbum dat tibi binos.
Dum manet actiuum: ſed ⁊ alter habetur eorum.
Qui ſi iungatur paſſiuo non variatur.
Dicit ꝙ multociēs vnū vbū hꝫ ſignificata duoꝝ verboꝝ quoꝝ vnū ſolꝫ ſignificari per vocē gerūdij incluſi in ſignificatōe dicti vbi: ut doceo te grāmaticā. i. doceo te tradēdo grāmaticā. Deīde dicit ꝙ hoc tale verbū dat tibi binos actōs dū maneat actiuū. Et hoc dicit: qꝛ ſi eſſet paſſiuū nō poſſet regere duos actōs: ut doceor. Preterea dicit ꝙ alter illoꝝ duorū accuſatiuoꝝ qui regunt̄ ab actiuo nō variat̄. i. non mutat̄ ſi iungat̄ paſſiuis: ut doceo te grāmaticam tu doceris a me grāmaticam.
Infinitiui natura modi ſociatur.

Impersonalis tamen hic modus excipiatur·
Dicit ꝙ infinita verboꝛū personaliū ante se regunt accusatiuū ex natura modi finiti. Notanter dico verboꝛuꝫ personaliū: quia infinita verborum impersonaliū non habent modū construendi. Et hoc est quod auctoꝛ dicit: Imperialis tn̄ modus excipiat̄.
Hinc datur exemplum triplex tibi dico magistrum·
Discipulos moꝛes placidos de iure docere·
Modo ponit auctoꝛ exemplū triplex·i. exemplūꝫ triplicis accusatiui: de quo tractatuꝫ est in duabus regulis proxime dictis Et dicit: Ego dico magistrū docere de iure discipulos bonos moꝛes· Quomō autē regant̄ illi tres accusatiui declarat in sequentibus·
Infinitiui natura regit pꝛeeuntem·
Doctrinam capiens regitur ui transition is·
Hocqꝫ gerundiuum tradendo dic ibi clausum·
Cuius ui regitur casus qui non variatur·
Dum per passiui vocem volo dicta resolui·
Aut illic positi regit hunc vis pꝛopꝛia verbi·
In his versibus auctoꝛ declarat ex qua natura regunt̄ illi tres accusatiui de quibus tradidit exemplū illud·s. dico magistrū discipulos moꝛes placidos de iure docere· Et dicit ꝙ pꝛimus accusatiuus·s·magistruꝫ regit̄ ab illo infinitiuo docere ex parte ante ex vi infiniti· Postea dicit ꝙ capiens·i·accusatiuus repꝛesentans doctrinā in capientem: videlicet li discipulos regit̄ ab illo infinitiuo docere ex parte post ex vi transitiōis Demū dicit ꝙ in tali cōstructione includit̄ illud gerundiū tradendo sicut ante dictū est in illa pte: Multotiens verbū ꝛc·⁊ ex vi illius gerūdij tradendo regit̄ ille accusatiuus moꝛes placidos: qui accusatiuus nō variat̄ dum sit cōuersa locutio de actiuo in passiuum ·Dicit quoqꝫ auctoꝛ Aut ꝙ pꝛopꝛia vis verbi positi in constructione illa regit hunc·s·accusatiuū vltimatū· Et sic nō expedit ꝙ regat̄ ex vi gerūdij·
Accusatiuus data per vim transitionis·
Si vox concoꝛdat actiua frequenter habebis·
Dicit auctoꝛ ꝙ verba regentia post se accusatiuuꝫ ex vi transitionis frequenter habent̄ actiua: si vox concoꝛdat: hoc est si habeat vocem actiuā videlicet si desinat in o· Et hoc fit pꝛopter aliqua deponentia: ut sequoꝛ

⁊ ſimilia: que licet regant accuſatiuū per vim tranſitionis ⁊ habeant vocem actiuam: tamen non habentur actiua·

Verbo compoſito caſum quandoq̧ locabis·
Quem dat componens vt uis exire penates·

Quaſi dicat ꝙ verba compoſita ex prepoſitionibus aliquādo regunt accuſatiuū: aut illum caſum ex vi prepoſitionis compoſite: ut vis exire penates· ille accuſatiuus penates regitur ab illo verbo exire ex vi prepoſitionis compoſite· Componit̄ enim ex eo ex extra corrupto ⁊ eo is· Poteſt tn̄ cōponi ex ⁊ eo is ⁊ regit poſt ſe abltm̄: ut in Eſopo: Semē exit humo·

Penitet ⁊ tedet miſeret pudet ac piget iſta·
Accuſatiuis iunguntur cum genitiuis·
Natura primum ſed tranſitione ſecundum·

Auctor dicit ꝙ verba in lr̄a poſita intranſitiue conſtruunt̄ cum accuſatiuo ex parte ante ex natura ſue imperſonalitatis: ſiue ex natura actus receptibilis per modum ut in quem: ⁊ a parte poſt conſtruunt̄ cum genitiuo ex natura tranſitionis: ſiue ex natura effectus cauſe efficientis: ut me penitet peccatorum·

Accuſanſq̧ modo damnans locatur eodem·

Quaſi dicat ꝙ verba pertinentia ad accuſandū: ut accuſo ⁊ inculpo: ad damnū ut damno ⁊ condēno conſtruunt̄ cum accuſatiuo ⁊ gt̄o: ut accuſo te leſe maieſtatis: ⁊ condēno petrum pene capitis·

Verbaq̧ ſumpta foris criſti bonus ardet amorem·

Dicit ꝙ verba ſumpta foris· i· ſubintellecta regunt poſt ſe accuſatiuū ut bonus homo ardet amorē xp̄i· i· ardenter amat·

Que ſine perſona ſunt atq̧ gerundia iungis·
Si tamen a verbo quod tranſeat illa creabis·
Matheum legitur pſalmos erat ante legendum·

Dicit ꝙ verba ſine pſona· i· impſonalia necnō gerūdia ⁊ ſupina venientia a verbo qd̄ tranſeat· i· a verbo regente actm̄ poſt conſtruunt̄ cū actō ex parte poſt: ut a me legit̄ matheum: ⁊ ante erat legendū pſalmos·

Poſtulo poſco peto doceo rogo flagito zelo·
Exuo cum veſtit manet induo calceo cingo·
Accuſatiuos geminos hec verba requirunt·
Hunc dant paſſiua quem verba volunt ibi clauſa·

A ut quem uis verbi ſibi poſtulat aſſociari·
Dicit auctor q̄ verba in lr̄a poſita requirūt duos accuſatiuos:ut poſtu-lo te veniam: Preterea dicit q̄ paſſiua dictoꝝ verborum regunt poſt ſe vnum de duobus dictis accuſatiuis illuꝫ·ſ·quē regunt verba ibi clauſa ideſt verba gerūdia in dictis verbis incluſa: ſiue illū quem propria vis verbi.i· ppria ſignificatio verbi poſtulat ſibi aſſociari·
Ornatus verbum ſpacij moreq̄ʒ gubernant·
Accuſatiuos vocum que talia ſignant·
Te veſti tunicam iam pergis milia ſeptem·
Dicit auctor q̄ verba ptinentia ad ornatū:ut veſtio ad ſpacium: ut va-do ꝛ pergo ad morā:ut ſto ꝛ maneo:gubernāt·i·regunt accuſatiuos vo cum hoc eſt dictionū que ſignant·i·ſignificāt talia pdicta: videlꝫ orna-tū ſpaciū morā ut pꝫ in his exēplis: Ego veſti te tunicā:tu pgis iā milia ſeptē:ego ſteti tecū duos menſes·Uerumtn̄ ſciendū eſt q̄ in his duab⁹ vltimis cōſtructionibus ſubintelligit̄ iſta ppoſitio per·
Sepe regente caret vite modus·idq̄ʒ probatur·
Vir bone viue deum ſic viues ſecula cuncta·
Hic auctor dicit q̄ actūs repſentās modū vite ſeu modū viuēdi:ſepe ca ret dictione regēte·i·ponit̄ abſolute:ut pꝫ in exemplis auctoris·
His obliuiſcor iungas meminiq̄ʒ recordor·
Quaſi dicat q̄ verba ptinētia ad memoriā poſſunt cōſtrui cum actō ca ſu:ut ego recordor lectionē· Sup iſto paſſu nota q̄ verba pdicta poſſūt cōſtrui cum gtō cū actō ꝛ cū ablatiuo ſed aliter ꝛ aliter· Nam ſi conſtru ant̄ cum gtō uel ablatiuo pars rei denotat̄:ut recordor lectōis uel lecti one·ꝛ eſt ſenſus:memorie habeo partē lectionis ꝛ non totā lectionē·Si vero conſtruant̄ cum accuſatiuo:tunc denotam⁹ totum ideſt recordor lectionem·i·ſcio totam lectionē· Unde greciſmus: Si diuerſifices rem reiq̄ʒ reqꝫ recordor: Tūc rei cum pars tantūmodo ſcito recordor·Tūcq̄ʒ recordor eam cum perfecte ſcio totam.
His iungas iuuat atq̄ʒ decet delectat oportet·
Sententia eſt quod verba in lr̄a poſita conſtruunt̄ cum accuſatiuo: ut me delectat legere·
Oq̄ʒ ſibi quartum ſolet heu quoqꝫ iungere caſum·
Dicit q̄ he due dictiōes o ꝛ heu ſolēt regere actm̄:ut o petrū viꝝ īfinite

prudentie:heu me infelicem ideſt dico·
Adde per ⁊ ſimiles per vicos itur ad vrbes·
Quaſi dicat ꝙ iſta prepoſitio per ⁊ alie volunt accuſatiuo caſui deſerui re· Ponit exemplū in lra: Per vicos itur ad vrbes·
Inqꝫ notans contra quarto ſolet eſſe locata·
Dicit ꝙ iſta prepoſitio in quando ponitr̄ pro contra ſeruit accuſatiuo ut vado in hoſtes ideſt contra·
Huncqꝫ gerundiuis caſum veteres poſuere·
Ut ſupponentem quod multorum tenet vſus:
Dicit ꝙ gerundia ante ſe conſtruuntr̄ cum accuſatiuo caſu ⁊ hoc ſecūdū antiquos: ut In conuertendo populus in vnum· hoc etiā tenet vſus antiquorum ⁊ modernorū multorum·
Sepe regente loci nomen caret· ut babilonem·
Ruſqꝫ domum vel militiam rex vadit humumqꝫ·
Nomina que villis ſunt appropriata locoue·
Qui minor eſt· ſeruant hanc normam ſunt ⁊ eiſdem
Rus ⁊ militia domus ac humus aſſocianda·
Dicit auctor ꝙ nomina localia ſepe aduerbialiter ponuntr̄ in accuſatiuo caſu: ut rex vadit babylonem· Poſtea declarat iſtam regulam dicens: ꝙ nomina que ſunt appropriata villis ⁊ ciuitatibus ut bononia: ⁊ que ſūt propriata a loco qui minor eſt: utputa caſtris burgis ſeruant normā predictam. Et iſta quatuor appellatiua rus domus humus ⁊ militia ſunt aſſocianda predictis·

Blatiuorū regimen ſubiungitur iſtis·

Expedito de regimine accuſatiui: regimen ablatiuorum ſubiungitr̄· Tamen aliqui habent prius hunc verſum·

O quod ſibi quintum quādoqꝫ ſolet regere caſum·
Et merito: qr ablatiuus ſequitr̄ vocatiuū ⁊ vocatiuus precedit· Sententia eſt ꝙ hoc aduerbiū o ſolet regere quintū· i· vtm̄ caſum qn̄qꝫ· i· aliqn̄ videlicet quādo eſt aduerbiū vocandi: ut o petre·
Tres notat eſſe gradus qui compat inde notabit·
Multimodum regimen qui rem diſcernet aperte·
Dicior eſt auro ſapiens ſalomone ſibilla·

Per magis expone regimenq; videbis aperte.
Eſt auro diues regina magis ſalomone.
Hic auctor ponit regulas de regimine ablatiui: Et dicit ſic: Ille qui cō/
parat.i.comparationē facit notat gradus comparatiōis eſſe tres.ſ.poſi
tiuū comparatiuū ꝛ ſuperlatiuū. Et inde que decernit aperte rem: vide
bit multimodū regimē ipſius.ſ.ablatiui. Nā in cōſtructione attenditur
regimē poſitiui cōparatiui ꝛ ſuplatiui. Deinde ponit exemplū de cōpati
uo dicens: Ditior eſt auro ſapiens ꝛc. Et hoc exemplū poteſt exponere
per magis aduerbiū ꝛ eius cōparatiui poſitiuū. Dicit: Per magis expo/
ne ꝛc.q.d.expone dictā conſtructionē per magis ꝛ poſtea videbis regi/
men aperte. Et hoc exponit̃ ab auctore: Eſt auro diues regīa magis ſa
lomone. Ecce iſte ablatiuus ſalomone regitur ex vi comparatiui. Et ille
ablatiuus auro regit̃ ex vi poſitiui ꝛc.
Eſt ablatiuus demonſtrans quantus habetur
Exceſſus: regit hunc exceſſum dictio ſignans.
Hoc lignum digitis eſt maius quatuor illo.
Hoc lignum digitis excedit quatuor illo.
Hic auctor ponit aliā regulā dicēs ꝙ ablatiuꝰ denotās quātitatē exceſ/
ſus regit̃ a dictiōe denotāte quantitatē ex natura quātitatis exceſſus.
Et ponit exemplū tam de noīe ꝙ̄ de verbo qđ de ſe patet.
Remq; notans fieri regit hunc quo res ea fiet.
Orator verbis vincit vir bellicus armis.
Dicit ꝙ dictio denotans aliquid fieri regit illud quo aliquid fit, ex na/
tura cauſe formalis ſiue inſtralis in ablatiō caſu: ut pꝫ ī exēplo auctoris
Nobile menſuram deſignans additur iſtis.
Lignum ſex pedibus longum latumq; duobus.
Dicit ꝙ adiectiua importātia menſurā conſtruunt̃ cum ablatiuo caſu:
ut pꝫ in exemplo auctoris ex natura menſure uel quantitatis.
Verbum materiam cauſam ſpacium preciumue.
Aut tempus ſignans ablatiuos regit horum.
Que predicta notant ut frenum fabricat ere.
Iſta pudore ſilet: ſtadijs ſex diſtat ab vrbe.
Nocte morans tota panem nummis tribus emi.

Dicit ꝙ dictio denotãs materiã:ut fabrico vas:uel cauſã ut ſileo leo: uł ſpaciũ ut diſto ſtas:uel p̃ciũ ut emo is:aut tẽpus ut moꝛoꝛ raris:cõſtru unt̃ a pte poſt cũ ablatis caſibus impoꝛtãtibus uel ſpectãtibus ſupꝛadi cta:videlꝫ materiã cauſã ſpaciũ pꝛeciũ uel moꝛã: Exẽpla patent in lr̃a.

Nomen eis iunge modum quod ſignat agendi.
Accentu plura pꝛoferre ſolemus acuto.

Dicit auctoꝛ ꝙ dictio deſignans modũ agendi regit̃ in ablatiuo ex na/ tura cauſe foꝛmalis:ut ſolemus pꝛoferre plura accentu acuto.

Sepe poteſtatis nomen ſubiungitur iſtis.
A rex hieruſalem donat domino b ſalutem.

Dicit ꝙ dictio ſignificãs ꝓpꝛietatẽ poteſtatẽ:ut rex dñs dux regũt ab/ latiuũ ex natura effect⁹ cauſe efficiẽtis:ut a.i.andreas: uel alius cuius nomen incboet̃ ab a rex hieruſalẽ dono dei regit̃ ex natura p̃dicta.

Sinodochen iungas vt vultu virgo decoꝛa.

Dicit auctoꝛ ꝙ ablatiuus interdum regit̃ per figuram que dicit̃ ſinodo che. Exemplum patet in lr̃a.

Oꝛnatum ſubdis indutum veſtibus albis.

Dicit ꝙ dictio ſignificans oꝛnatuꝫ regit ablatiuũ ex natura oꝛnatus ſi/ ue ex natura cauſe materialis: ut indutus veſtibus albis.

Toti da partem. ſubiecto pꝛopꝛietatem.
Sed laudem iunge:vel vituperamen vtrĩqꝫ.
Vir manibus validis ⁊ virgo crinibus albis.
Dextra vir fragili:vel foꝛma femina turpi.

Dicit auctoꝛ ꝙ totum regit eius partem ⁊ ſubiectum pꝛopꝛietateꝫ ſuam in ablatiuo ex natura declarationis eſſentie. Sed vtrinqꝫ.i.tam a par/ te ꝙ̃ a pꝛopꝛietate iunge dictionẽ impoꝛtantẽ laudem uel vituperiuꝫ:qꝛ nec totũ poſſet regere partem ſimpliciter nec ſubiectũ pꝛopꝛietatẽ:niſi a dictione laudis uel vituperij:ut pꝫ in exemplis vir manibus validis:⁊ fe mina crinibus albis. Silr̃ expone alium verſum ſine additione.

Mobile vel verbum deſignans pꝛopꝛietatem.
Sextis conſtruitur per quos ea ſignificatur.
Aut inſtrumenti vel cauſe nomina iunge.
Curſu feſtinus:fulget virtute modeſtus.
Eſt velox pedibus blando ſermone facetus.

Viribus inuictis properat pede voce benignus.

In iſtis verſibus auctor dicit q nomē adiectiuū uel verbum deſignans aliquā proprietatē conſtruit̃ ſextis.i.ablatiuis per quos ⁊ proprietas ſignificat̃ ex natura proprietatis. Poſtea ſubdit ⁊ dicit q nomina inſtrumentoꝝ uel cauſe etiam iungunt̃ predictis. Nam ipſa conſtruunt̃ cum ablatiuo ex natura inſtrumenti uel cauſe. Exemplum pꝫ in lr̃a.

Remq carere notans: ablatiuum regit eius.

Vt pena careat homo: purus crimine viuat.

Dicit q dictio denotans carentiam regit ablatiuū ſpecificantē illam carentiam ex natura cauſe materialis: Exempla patent in lr̃a.

Inter ⁊ eſt iuncta tibi dant pronomina quina.

Interent noſtra veſtraq meaq tuaq.

Atq ſua normam refert ſeruabit eandem.

Dicit q hoc verbū intereſt conſtruit̃ cum quinq ablatiuis pronominū poſſeſſiuoꝝ.ſ.mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra. Textus eſt clarus. Deīde dicit q hoc verbū refert eandē normā ſeruabit.

Plenus inops caſum dant iſtum ſiue ſecundū.

Vini vel vino duo dolia plena videto.

Pauper egnus inops vino vel panis egebit.

Dicit autor q dictiones importantes plenitudinem: ut plenus ⁊ diues ⁊ etiam paupertatem: ut pauper inops ⁊ egeo conſtruunt̃ cum ablatiuo ſiue genitiuo: ut pꝫ in lr̃a.

Dignus cum potior veſcor fungor fruor ⁊ vtor.

Et careo iungo caſui tantummodo ſexto.

Dicit q verba in lr̃a poſita conſtruunt̃ cum ablatiuo. Nota tamen q reperiunt̃ cum genitiuo conſtructa.

Nos caſus de. pre. coram. ſocieq gubernant.

Dicit q iſte prepoſitiones de pre coram ⁊ ſecie ſeruiunt ablatiuo caſui.

Cum ſuper eſt pro de. ſexto decet hanc ſociare.

Quaſi dicat q iſta prepoſitio ſuper quādo ponit̃ pro de ſeruit ablatiuo ut in Virgilio: Multa ſuper priamo rogitans.i.de priamo.

Iſte datur caſus paſſiuis a vel ab preeunte.

Cernitur hic a me quandoq videbor ab illo.

Dicit ꝙ iſte caſus.ſ.ablatiuꝰ dat̃ paſſiuis cũ ꝓpoſitiõe a uł ab ex natura actus illati ab altero: ut patet in exẽplis: Cernit̃ hic a me ꝛc.

Vel ſi ſuſceptum quid ſignes ſiue receſſum.
Hic a te diſco libros a teqꝫ recedo.

Dicit ꝙ verba pertinentia ad aliquid ſuſcipere ab aliquo: uel recedere ab aliquo regunt ablatiuuꝫ cum prepoſitione a uel ab ex natura recepti uel ſeparationis.

Sunt ablatiui plures rectore ſoluti.
Diſcere diſcipuli debent doctore legente.

Dicit ꝙ plures ſunt ablatiui qui aliquando ponunt̃ abſolute ut in hoc exemplo: Diſcere diſcipuli ꝛc.

Atqꝫ loci nomen quandoqꝫ regente carebit.
Roma militia vel humo vel rure domoqꝫ
Rex venit. atqꝫ means normam ſeruabit eandem.
Seruat idem verbum ſine motu dum ſocietur.
Nomen plurale: vel cui ſit regula terne.
Qui modo rure canit vernone canit vel athenis.

Dicit auctor ꝙ nomen loci aliquando ponit̃ aduerbialiter in ablatiuo caſu: videlicet quando iungit̃ cum verbo ſignificante de loco: ut venio ꝛ recedo. Ac etiam cum verbo ſignificante per locum: ut meo ꝛ tranſeo. Ideo dicit: Atqꝫ means. Deinde dicit ꝙ idem regimen ſeruat̃ id eſt ablatiuus aduerbialiter ponit̃ quando nomen loci tantum pluraliter declinatur: ut athene ꝛ venetie. Vel nomen loci eſt tertie declinationis: ut Auinio auinionis: quando iungit̃ verbo ſignificanti permanentiã: ut puta venetijs ſcribo. His exempla patent in lr̃a.

Ad nomen poſitum ſic: ſepe relatio fiet.
Vt vado romam que menibus eminet altis.

Dicit ꝙ ad nomina localia ſic poſita ſepe fit relatio: ut vado romaꝫ que menibus eminet altis.

Queris ſi poſſit adiectiuum ſociari.
Vt debet doctos bonus ire ſcolaris athenas.

Auctor videt̃ reſpondere cuidam queſtioni ꝛ mouet eã dicens: Tu queris ſi adiectiuũ poſſit ſociari nominibus aduerbialit̃ poſitis: ut doctas athenas: Et videt̃ affirmare vigore exempli.

Per quo qua vel vbi fit queſtio ſiue per unde·
Dicit ꝙ queſtio·i·interrogatio fit de circũſtantijs localibus per hec ad uerbia ſcilicet quo qua ⁊ vnde·
Iſtuc perge foras huc illuc pergis eoq̃·
His intro iungas hac illac pone meando·
Hic illic iſtic intus foris eſt ⁊ vbiq̃·
Hinc illinc iſtinc remeat foris intus ⁊ unde·
Hec ſunt aduerbia que reſpondent̃ predictis quatuor interrogationib⁹
Sed illa que ſunt in primo paragrapho reſpondet̃ ad quo ⁊ ſilia: illa de ſecundo ad qua. illa de tertio ad vbi·illa de quarto ad vnde·

Articipans qđ in ans vel in ens fit dicito p̃ſens
Tus vel ſus dat preteritum·rus duſq̃ futurum
Hic auctor incipit determiare de regimie qđ fit per pticipia Et primo docet cognoſcere pticipia per eoꝝ terminatiões ⁊ tpa. Et dicit: Tu dicito participãs·i·participiũ qđ fit in ans uel in ens: ut amãs ⁊ legẽs eſſe p̃ſens·i·pñtis tẽporis· Et illud qđ fit in tus in ſus in rus eſſe preteritũ·i·pteriti temporis: ut amatus gauiſus ⁊ amplexus· Et illud qđ fit in rus ⁊ in dus eſſe futuri temporis: ut amaturus ⁊ amandus·
Quere per actiua preſens·in ruſq̃ futura·
Que dabit actiuum dabit hec eadem tibi neutrum·
Sunt per paſſiua tibi cetera ſignificanda·
Dicit ꝙ participia preſentis temporis ⁊ futuri in rus deſcendunt a verbis actiuis· Cetera vero·ſ·in ſus in rus ⁊ in dus deſcendũt a verbis paſſiuis ſiue paſſiuam vocem habentibus·
Deponens terna tibi dat cõmune quaterna·
Quaſi dicat ꝙ verbũ deponens habet tria participia: vnũ in ans uel in ens: ⁊ vnũ in tus in ſus uel in rus ⁊ aliud in rus· Preterea dicit ꝙ verbũ cõmune habet quatuor·ſ·tria p̃dicta ⁊ vnum in dus·
Lex tamen eſt talis ꝙ que caruere ſupinis·
Non poſſunt rectum per rus formare futurum·
Dicit auctor ꝙ verba que carẽt ſupinis nõ poſſunt formare participiuȝ in rus. Et rõ eſt: qꝛ participiũ in rus format̃ a ſupino·
In verbi genere que ſit conſtructio quere·

Hinc tibi multimodum regimen credas referandum·
Poſtq̃ auctor docuit cognoſcere participia: Nũc docet regimẽ eorum: Et dicit in concluſione q quecunq; caſum regit verbũ a parte poſt eundẽ regit eius pticipiũ ex eadẽ parte ex eadẽ natura· Et ex hoc patet multimodum regimen participiorum·

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen·
Dum perdit tempus·dum comparat aſſociamus·
Iſtis compoſitum dum ſimplex fit tibi verbum·
Dicit auctor q participiũ quatuor modis tranſit in nomen· Primo mõ qñ mutat regimẽ: hoc eſt qñ regit aliũ caſum q̃ verbũ a quo deſcendit ut doctus grãmatice· Scdo modo qñ perdit tẽpus: ut et ſi dicat̃ homo honorãdus·i·dignus honoris· Item qñ cõparat̃: ut doctus doctior doctiſſimus· Demũ quãdo cõponit̃ cum dictione cum qua nõ componit̃ ſuũ verbum: ut indoctus·nõ enim inuenit̃ indoceor indoceris·

Et poſt predicta conſtructio iure locanda·
Hic eſt aliud capitulũ in quo auctor determinat de conſtructione: Et primo ſe continuat cum precedentibus dicẽs: Cõſtructio eſt ordinanda iure poſt predicta·

In geminas partes conſtructio ſcinditur: illi
Tranſitio debet intranſitioq; ſubeſſe·
Dicit q cõſtructio diuidit̃ in tranſitiuam ⁊ intranſitiuam·

Cum partes per quas conſtat conſtructio plena·
Signant diuerſa conſtructio tranſeat illa·
Judicium fit idem tanquam diuerſa notanda·
Sentẽtia eſt q illa conſtructio eſt tranſitiua que ſuppoſitũ ⁊ appoſitum habet ſignificantia diuerſa: ut ego amo petrũ· Deinde dicit q idem iudicium eſt de conſtructionibus ſuppoſitũ habentibus ⁊ appoſitũ diuerſum: ut ego amo petrum·uel tanq̃ diuerſum: ut ego amo me·

Hanc in membra duo diſtinguere conuenit eius·
Sunt ſpecies ſimplex que tranſit queq; retranſit·
Dicit q tranſitiua cõſtructio diuidit̃ in duo mẽbra: videlʒ in ſimplicẽ tranſitiuã ⁊ in retranſitiuã· Simplex trãſitiua fit p vnũ verbũ: ut amo deũ· Retranſitiua fit per duo verba: ut amo petrũ ut ipſe amet me·

Eſt intranſitio tibi per predicta notanda·

Dicit ꝙ conſtructio intranſitiua eſt illa cuius ſuppoſitum ⁊ appoſitum pertinent ad idem: ut homo eſt animal.

Per ſpecies binas hanc diſtingues quoqꝫ ſimplex.
Hanc intranſitio pariterqꝫ reciproca ſcindunt.

Nunc diuidit conſtructionē intranſitiuā dicens: ꝙ conſtructio intranſitiua diuidiť in ſimplicē intranſitiuā. Et hoc eſt qn̄ ſuppoſituꝫ ⁊ appoſitum pertinent ad idem: ut marcus orat ciceronē. Et in reciprocā. Et ē reciproca quādo eadem perſona oſtendiť agere ⁊ pati ⁊ reuertiť in ideꝫ ut patet in exemplis inferius poſitis.

Ecce per exempla res eſt tibi notificanda.
Hic ſocium ſuperat vel marcum tulius orat.

Retranſitiua

Exorat marcum cicero ꝙ diligit illum.
Se regit hic. ego me. tu te. nos diligimus nos.
Iſti ſe ſociant. vos autem diligitis uos.
Actus tranſitio perſonarumqꝫ notentur.

Quaſi dicat ꝙ duplex eſt cōſtructio. ſ. actuū ⁊ perſonaꝝ. Nota ꝙ cōſtructio tranſitiua actuū eſt duplex. Nam aliqn̄ fit per actuꝫ vehemētis trāſitus: videlꝫ per verba neutra ⁊ alia. Et aliqn̄ fit per actū non vehemētis tranſitus: videlꝫ per verba neutra ⁊ alia. Item cōſtructio tranſitiua perſonarū aliquādo fit per rectū ⁊ obliquū: ut capra petri. Aliquādo per duos obliquos: ut cappā iohānis. Conſtrue Tranſitio actus ⁊ perſonarum notenť: qꝛ vtraqꝫ reperiť. Uel ſic: Conſtructio tranſitiua actus notať per predicta: ⁊ perſonarū per ſequentia.

Quando non tranſit actus nec paſſio cuiquam
Infertur. nunquam tranſit conſtructio plena.
Filius alphei probat hoc iacobiqꝫ maria.

Dicit auctor ꝙ illa conſtructio in qua non oſtendiť actio tranſire ⁊ paſſio inferri ab vna perſona in aliam nō eſt plene tranſitiua ſed potiꝰ intranſitiua: ⁊ illo probať exemplo. Filius alphei iacobiqꝫ maria quieſcūt Hic non oſtendiť actio tranſire nec paſſio inferri ab vna perſona in aliam: ideo non eſt plene tranſitiua. Nota tamē ꝙ cum diciť filius alphei ⁊ maria iacobi fit conſtructio de perſonarum.

Onſtrue ſic caſum ſi ſit prepone vocantem.

Poſtq̃ auctoꝛ diuiſit conſtructionē ⁊ ipſius membꝛa declarauit· Nunc docet oꝛdinare dictiones in conſtructione: Et dicit: Tu conſtrue ſic·i· ut ſequit̃: ⁊ pꝛepone caſum vocantē·i· vocatiuū ſi ſit·quaſi dicat ꝙ in cō ſtruendo tu debes incipere a vocatiuo caſu ſi ſit poſitus in cōſtructiōe·

Mox rectum ponis: imperſonale locabis·
Verbum: quod pꝛimo ſtatuas ſi cetera deſint·

Dicit auctoꝛ ꝙ poſt vocatiuū tu pones mox ideſt incontinenti rectuꝫ·i· nominatiuū·dehinc ideſt poſtea tu locabis perſonale verbum quod pꝛi mo ſtatues·i·quod pꝛīcipale dices ſi cetera deſint·i·ſi nihil aliud ſit qđ poni debeat in conſtructione·

Tertius hinc caſus·⁊ quartus ſepe ſequuntur·

Dicit ꝙ poſt verbū pꝛimo poſitū ſepe locat̃ dtūs ⁊ actūs: ut in hoc exem plo: O petre auxiliare mihi: o petre defende me.

Aut verbo ſubdes aduerbia: ſubde ſecundum
Caſum rectoꝛi: debet vox pꝛepoſitiua·
Quarto pꝛeiungi vel ſexto: quem regit ipſa·

Dicit auctoꝛ ꝙ aduerbia debent immediate poni poſt verbum ſuū·Sed nota ꝙ aliqua ſunt que debent ꝑponi: utputa negatiua interrogatiua re latiua dubitatiua ⁊ quedā alia·Deinde dicit: ſubde ſecundū caſum re ctoꝛi·quaſi dicat ꝙ ſecūdus caſus debet imediate poni poſt illam dicti onē a qua regit̃· Poſtea dicit ꝙ vox ꝑpoſitiua· quaſi dicat ꝙ pꝛepoſitiō debet pꝛeponi ſuo caſui·

Infinitiuum perſone ſiue quibuſdam
Des adiectiuis vt ſunt abilis piger aptus·
Hanc olim pulcram veteres poſuere figuram·

Dicit auctoꝛ ꝙ a verbis perſonalibus motum ſeu inclinationē animi ſi gnificātibus dare debes verbū infinitiuū: ut volo ſcribere·Siľr ⁊ qbuſ dā adiectiuis: ut ſunt iſta habilis piger aptus ⁊ ſiľia·Poſtea dicit ꝙ ve teres olim dixere hāc figurā pulchrā·i·hunc pulchrū modū loquēdi: ut habilis currere·i·ad currendū: ego ſum aptus ſcribere.i.ad ſcribendū·

Verbaq̃ ſunt debet iubet audet vultq̃ poteſtq̃·
Nititur ⁊ temptat dignatur ſcitq̃ manetq̃·
Incipit ⁊ tedet piget ⁊ pudet atq̃ meretur·
Et pꝛoperat gaudet delectat penitet vrget·

Et parat ⁊ diſcit decet licet ⁊ ſolet adde·
Que predicta notant ⁊ que contraria ſignant·
Hic auctor cõnumerat aliq̃ ex verbis que cũ infinitiuo cõſtruunt̃ a pte poſt ut ex ipſoꝝ ſimilibus ⁊ eoꝝ cõtrariis poſſumus alia cognoſcere·
Addere multa poteſt quarto caſu preeunte·
Dicit ꝙ multa verba poſſunt addi p̄dictis·que quidẽ ante ſe cũ actõ cõſtruunt̃:ut penitet oportet pudet ⁊c̃: Poſtea cõſtruunt̃ poſt ſe cũ infinitiuo:ut me penitet malefeciſſe· Nota tñ ꝙ non omia verba predicta poſſunt habere ante ſe accuſatiuũ ſed bene infinitiuũ·
Que iunges verbo iunges ⁊ participanti·
Si generi verbi ſua ſignificatio fiet·
Conſona·debetur illi conſtructio verbi·
Dicit A·ꝙ illa uerba q̃ poſtponunt̃ verbo poſtponunt̃ etiã pticipio dũ tñ ipſũ pticipiũ retineat talẽ ſignificationẽ verbi. Et hoc dicit ꝓpter p ticipia verboꝝ cõium in ans uel in ens ⁊ in rus ⁊ in dus deſinẽtia· Nã lꝫ in verbis cõibus poſtponat̃ actũs ⁊ ablñs cũ eoꝝ pticipiis in ans uł inens ⁊ in rus deſinẽtib⁹ poſtponit̃ niſi actũs:qꝛ talia pticipia tm̃ actiuã retinẽt ſignificationẽ· Participiis vero deſinẽtibus in dus nõ poſtponit̃ niſi ablatiuus:qꝛ paſſiuã retinẽt ſignificationẽ· Sed participiis in tus uel in ſus uel in rus deſinentibus poſtponit̃ accuſatiuus ⁊ ablatiuus:qꝛ vtrãq; retinent ſignificationem·
Sed perſonale ſupponens rectus habebit·
Dicit ꝙ nt̃us ſupponens participialis debet eſſe conſimilis verbo perſonali in perſona ⁊ in numero·
Aut ablatiui preunt rectore ſoluti·
Aut poſtponuntur·ſed vix interſeris illos·
Dicit ꝙ ablatiui pticipioꝝ abſolute poſiti aut p̄cedũt verbũ in conſtructione aut nõ· Si p̄cedũt:⁊ tunc verbũ poſtponit̃:ut in hoc exẽplo: Magiſtro legẽte ſcholares addiſcũt· Si poſtponit̃ tunc verbũ p̄cedat:ut in hoc exemplo· Ego diſputo paulo aſtante· Sꝫ vix interſeris illos·i·in medio conſtructionis ponis iſtos ablatiuos·
Appellans verbum ſubſtantiuũq; vel horum·
Vim retinens poſt ſe rectum quandoq; locabunt·
Dicit A·ꝙ verbũ appellãs·i·vocans:ut vocor ⁊ noior: ⁊ vbũ ſubſtãtiuũ

ut ſum ɀ exiſto: locabunt poſt ſe rectum. ideſt nominatiuũ. Et verbũ re tinens vim eorũ. ſ. predictorũ: ut fio bonus.

Eſt ſubſtantiui data ſignificatio verbi.
Paſſiuis: his ſepe ſolet conſtructio tradi.

Dicit ꝙ ſignificatio ɀ conſtructio verbi ſubſtantiui que datꝛ verbis paſ ſiuis: ut ego efficior elearis papa.

Quis qualis quãtus cuius cuias quotus ɀ quot.
Miſſa relatiue penitus precedere debent.
Obliquos verbo preiunges miſſa rogando.
Hanc ſua iungendi retinent aduerbia formam.

Dicit ꝙ noĩa in lrã poſita ɀ ſimilia relatiue ɀ interrogatiue poſita debẽt ꝑponere aliquoſ caſus verbo a quo regunꝛ: ut quẽ vides ego diligo quẽ diligis tu. Deinde dicit ꝙ aduerbia ab ipſis deriuata eodẽ modo debẽt in conſtructione ordinari ut qualiter eſt vbi.

Quis proprium nomen ɀ que ſubſtantia querit.
Si proprium noui debet ſubſtantia queri.
Qua nota ꝓprio tantum de nomine quero.

Dicit ꝙ hoc nomẽ quis poteſt querere de ꝓprio nomĩe ɀ q̃ de ſubſtãtia ɀ hoc declarat dicẽſ: ſi ego noui ꝓpriũ nomẽ debeo q̃rere de ſubſtãtia ut qs eſt petrus? tũc rñdetꝛ iſte uel ille. Et ſi nõ de ſubſtãtia tũc interroga tio fit de proprio nomine: ut ſi dicam: quis eſt iſte? tunc reſpondetur pe trus uel iohannes.

Communi per quis etiã de nomine queris.
Quis bonus eſt aratro bos: quis nat in equore piſcis.

Dicit etiã ꝙ per qs interrogaꝛ de noĩe cõi. i. ꝓ nomẽ cõe ad ipſũ reſpon deaꝛ: ut qs eſt bonꝰ aratro? tũc reſpõdeaꝛ bos: qs natat ĩ equore piſcis

Queſitiua pares optant reddi ſibi caſus.

Dicit ꝙ queſitiua. i. interrogatiua nomina optant pares. i. ſimiles ca ſus reddi. i. reſponderi ſibi. quaſi dicat ꝙ per quemcũqꝫ caſum fit inter rogatio per eundem debet fieri reſponſio.

Cum quia dum donec quoniam ſimileſqꝫ preibunt.
Nãqꝫ relatiui ius implicitum tenuere.

Dicit auctor ꝙ iſte dictiones cum quia dum donec ɀ ſimiles debent pre poni verbis quãdo habent vim relatiui.

Cu mcꝫ relatiuis de iure viam parat bonum.
Precedens decet obliquos quandocꝫ preire.
Cum notat hoc rectus ac obliquus notat illud.
Iſti ſubueniet ſua mater vel pater eius.
Quaſi dicat ꝙ ita ſit ꝙ p̄cedēs.i.antecedēs relatiuoꝝ paret viā ipſis relatiuis decet qn̄cꝫ obliquos caſus preire.i.p̄cedere verbū hoc cū pro qn̄ rectus notat hoc.i.ſuppoſitus eſt pro vno ⁊ obliquus pro alio. Ponit̄ exemplū in lr̄a. Iſti ſubueniūt mater ſua uel pater ei⁹. Et nota ꝙ aſſignā do tales cōſtructiones mutat̄ relatiuū in antecedēs: vbi dicim⁹ mater ſua uel pater eius dicat̄ mater ⁊ p̄ iſtius.⁊ vbi dicit̄ iſti: dicat̄ ſibi ul̓ ei
Verbum multotiens ſubſtantiuum petis extra.
Iſte verſus ſolet exponi dupliciter: vno mō ſic: Tu multotiēs extra cōſtructionē petis verbū ſubſtantiuū.i.ꝙ verbū ſubſtantiuū ſepe ſubintelligit̄: ut in pſalterio. Intellectus bonus oībus faciētibus eū: ſubintelligit̄ eſt. Alio modo exponit̄ ſic: verbū multotiēs petet ſubſtātiuū nomē extra conſtructionē.i.ꝙ ſubſtantiuū nomē ſepe ſubintelligit̄: ut Virgilius in primo ſic dicit ſubintelligit̄ libro.
Mobilis ⁊ fixi naturam noſce decebit.
Eſt adiectiuum vocis vel ſignificati.
Nunc auctor incipit docere quō adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū inuicē conſtruant̄: Et primo dicit ꝙ nos decebit noſſe.i.noſcere naturā mobilis.i.adiectiui ⁊ fixi.i.ſubſtātiui. Deinde dicit ꝙ duplex eſt adiectiuū.ſ.voce et ſignificatione. Adiectiuū voce eſt duplex.ſ.voce tm̄: ut ille illa illud. Et voce ⁊ ſignificatione: ut albus alba albū. Similiter adiectiuū ſignificatione eſt duplex.ſ.ſignificatione tantum ut dominus ⁊ magiſter. Et ſignificatione ⁊ voce: ut niger nigra nigrum.
Solius eſt generis adiectiuum. variatcꝫ
Cum numero caſum velut hic venit vna ſororum.
Eſt inter fratres bonus aut de fratribus vnus.
Dicit auctor ꝙ inuenit̄ adiectiuū in ſolo genere cōcordari cū ſubſtātio ⁊ diſcordari in numero ⁊ in caſu ut hic vna ſoroꝝ vnus de fratrib⁹. Nec eſt intelligendū niſi de adiectiuis de quibus exēplificat̄ ⁊ in ſimilibus: que tn̄ ſi ſuppleant̄ ſubſtantiua ut decet nō diſcordabūt in aliquo.
Cum diuerſorum verbum rectis numerorum.

Interponatur·vtrilibet aſſimilatur·
Sermones ſummi patris eſt meditatio iuſti·
Dicit ꝙ verbū ſi ponat̄ in medio duoꝛum nominatiuoꝝ diuerſoꝛū numeroꝛū poteſt vtrilibet confoꝛmari:ut ſermones ſummi patris eſt meditatio iuſti·Poſſumus enī dicere eſt ⁊ ſunt ſed diuerſis reſpectibus·Nā quando dicimus eſt tunc ille ntūs meditatio ſupponit verbo ⁊ ſermōeſ apponit·Quādo autē dicimus ſunt tunc ille nominatiuꝰ ſermones ſupponit ⁊ meditatio apponit·
Quando relatiuum generum caſus varioꝛum·
Inter ſe claudunt·qui rem ſpectant ad eandem·
Per genus hoc poterit vtrilibet aſſociari·
Eſt pia ſtirps ieſſe criſtum quem credimus eſſe·
Dicit ꝙ quādo caſus diuerſoꝝ generū claudunt inter ſe relatiuū:qui.ſ. caſus ſpectent ad eandem rem:tunc hoc ſcilicet relatiuū poterit aſſimilari vtrilibet caſui per genus ideſt poterit in genere concoꝛdari cū vtroꝙ:⁊ ponit exemplum:Eſt pia ſtirps ieſſe quem chꝛiſtum credimus eſſe Poſſumus enim dicere quem ⁊ quam·
Hic adiectiuum reperimus ſepe locatum·
Eſt coluber facta vel factus miſtica virga·
Dicit ꝙ ſepe reperimꝰ ſic locatū adiectiuū·i·ꝙ cōcoꝛdet cū pꝛīo ſubſtātiuo uel cū ſcdo:ut ē coluber facta uel factꝰ miſtica ꝟga miſtica·i·ſacrata·
Ponere ſupꝛema duo nō debes ſine cauſa·
Quaſi dicat ꝙ iſte due cōiunctiones vltimo dicte non debēt vſitari niſi cauſa vrgente eo qꝛ ſunt figurate·
Occurretꝗ tibi quandoꝗ relatio ſimplex·
Femina que clauſit vite poꝛtam reſerauit·
Dicit ꝙ aliquando relatio ſimplex occurret tibi in conſtructione·Et eſt relatio ſimplex quādo antecedens ſupponit vnū ⁊ relatiuū infert aliud ut pꝫ in exemplo auctoꝛis:Femina que clauſit vite poꝛtam reſarauit.Li femina ſupponit pꝛo virgine maria:⁊ li que pꝛo eua·Et vocat̄ ſimplex relatio:qꝛ relatiuū refert̄ ſimpliciter ad ſpeciem ⁊ nō ad ipſam rem indiuiduam per vocem repꝛeſentatam·
Ad partem vocis de iure relatio fiet·
Extra tamen ſepe queres ad quem referatur·

Rex eſt carnothi patrie que preualet omni.

Dicit ꝙ relatio fit ſepe ad partẽ vocis ⁊ nõ ad totũ: ⁊ tñ tu ſepe petis extra in ſubintelligis illud ad qđ relatiuũ refert̃: ut rex eſt cornoti patrie que p̃ualet omni. Deberet eni ſic ordinari iſta cõſtructio: Rex eſt in ciuitate cornoti que ciuitas p̃ualet omni patrie.

Sepe relatiuo conformari reperitur.
Precedens illi cui preſidet immediate.
Sermonem quem vos audiſtis verus habetur.
Vſu tamen cõmuni hoc non debet haberi.

Dicit ꝙ antecedẽs ſepe reperit̃ cõformari illi cui relatio ꝑponit̃ immediate: ut ſermonẽ quẽ audiſtis verus habet̃. Tñ dicit ꝙ nõ debꝫ viſitari.

Inuenies iunctum poſſeſſiuo genitiuum.
Vt mea defuncte da molliter oſſa cubare.
Sepe relatiuum pro parte refertur ad ipſum.
Vt mea ſcripta legis qui ſum ſubmotus ad hiſtrum.

Dicit autor ꝙ genitiuus primitiui aliquãdo includit̃ poſſeſſiuo: ⁊ adiectiuũ concordat cum dicto genitiuo ut oſſa mea defuncte. Deĩde dicit ꝙ relatiuũ ſepe refert̃ ad dictũ genitiuũ incluſum in poſſeſſiuo: ut legis ſcripta mei qui ſum ſubmotus ad hiſtrum.

Ponis ob id ſolum precedens ſepe quod inde.
Cetera relatio fit: tua virga tuus baculuſq̃.
Ipſa mihi vere prebent ſolatia vite.

Dicit ꝙ antecedens aliq̃n ponit̃ ob id ꝙ ſequens relatio habet locũ: ut virga tua baculus tuus ipſa me conſolata ſunt.

Aduerbium ſepe vel adiectiua relatum.
Inuenies. fugis aut piger es mihi quod procul abſit.

Dicit ꝙ relatiuũ ſubſtantie. ſ. quãdo ante aliud ſimile ſepius refert̃ ad verbum uel ad nomen adiectiuum: ut tu fugis aut es piger quod abſit mihi. Et reſoluit̃ quod. i. queres.

Pro ſola voce ſupponit ſepe relatum.
Quamuis precedens ſupponat ſignificando.
Dat deus aureolam. quod nomen habetur ab auro.

Dicit ꝙ relatiuũ ſepe ſupponit pro ſola voce: ꝙ̃uis antecedẽs ſupponat ſignificãdo: ut deus dat aureolã qđ nomẽ habet̃. i. deriuat̃ ab auro: li

qđ ſupponit pro ſola voce: lʒ referat̄ ad ſignificatū ſui an̄tis vʒ aureolā·
Eſtq̄ relatiuis precedens materiale·
Nomen equiria ſic nobis placet illa videre·
Dicit auctor q̄ antecedēs aliq̄n ſtat materialiter: ⁊ relatiuū ſtat ſignifi-
catiue: ut equiria nomen nobis placet illa videre· Equiria ponit̄ mate-
rialiter: ⁊ illa ſignificatiue· ⁊ eſt equiria ludus equoꝝ·
Sepe relatiuum permutat ſignificatum·
Sunt domini que nos fecere manus crucifixe·
Quaſi dicat q̄ antecedens ſepe ſignificat vnū ⁊ relatiuū repreſentat ali
ud: ut manus dn̄i que nos fecere ſunt crucifixe: li manus ſunt manꝰ car
nales: ⁊ li que repreſentat ſpirituales·
Et numerum mutat hominem diuina poteſtas
Plaſmat eoſq̄ marem factor creat ⁊ mulierem·
Dicit q̄ relatiuū aliq̄n diſcordat ab antecedēte in numero ut diuina po
teſtas plaſmat·i·format hominē: ⁊ creat eos marē ⁊ mulierē li hominem
eſt numeri ſingularis: ⁊ ſuū relatiuū·ſ·eos numeri pluralis·
Inuenies poſitum ſine precedente relatum·
Ipſa petenda mihi iuno de pellice dixit·
Dicit q̄ relatiuū aliquādo inuenit̄ poſitū ſine antecedente: ut in Oui-
dio: Ipſa petēda mihi·i· iuno tanq̄ indignata de pellice loquebat̄· Et
nota q̄ ipſa non ponit̄ proprie ſed expreſſe relatiue· Nam habet antece-
dens incluſū in animo loquentis hoc fit cauſa maioris diſcretionis· Di
cat ideo q̄ ponit̄ diſcretiue·
Indefinite procedens ſiue relatum·
Sepe locas nullum deſignans inde locatum·
Cuncta timēt hominem quia preſidet ipſe creatis·
Dicit q̄ antecedens ⁊ relatiuū aliq̄n ponunt̄ indefinite ita q̄ nil certuʒ
ſeu determinatū ſignificat: ut in hoc exemplo: Cuncta timent hominē
q2 preſidet ille creatis· li hominē eſt antecedēs ⁊ pro nullo certo homine
ſupponit: imo pro omnibus indefinite ſeu indeterminate: ⁊ li ille eſt re-
latiuū qđ eodē modo refert̄ ad illud antecedens hominē·
Et perſonalem permutat proprietatem·
Ut domino benedic aqua: que celos ſuperextat·
Sed nō eſt nobis imitanda relatio talis·

Dicit autor ꝙ relatiuū aliqn̄ diſcordat a ſuo an̄te in perſona:ut dn̄o be
nedic o aqua que ſuperſtat celo:li aqua cū ſit vti caſus ⁊ perſone ſecūde
⁊ li que perſone tertie:cum ſupponat verbo tertie perſone.ſ.ſuperextat.
Deinde dicit ꝙ talis relatio nō eſt imitanda.

Nō des ad vocem quandoq; relata ſed ad rem.
Hominis eſt bona gens deus eſt protector eorum.

Dicit ꝙ relatiuū aliqn̄ diſcordat a ſuo an̄te in genere ⁊ ī numero:ut bo
na gens eſt deus eſt ꝓtector eoꝝ:li gens ē numeri ſingularis ⁊ generis
feminini:⁊ eoꝝ generis maſculini nūeri pl'is. In talib⁹ aūt relatōib⁹ re
latiuū refert̄ ad ſignificationē an̄cedētis ⁊ nō ad vocē. Nam ſi gens im
portat homines ⁊ cum ſit nomē collectiuū importat pluralitatē.

Adiectiua modo poni reperimus eodem.
Pars hominum validi turres ⁊ menia ſcandunt.

Quaſi dicat ꝙ etiā adiectiā repiunt̄ diſcordari a ſuis ſubſtātiuis ꝙ̄tū
ad vocē neq; ad rem neq; ad ſignificatum:ut pars hominū validi ⁊c.li
pars eſt generis feminini ⁊ nūeri ſingularis:⁊ li validi eſt generis maſ
culini numeri pluralis.⁊ eſt ibi ſinthesis generū ⁊ numeroꝝ.

Sunt adiectiui plurales diſtribuenti.
Hinc etiam verbum reperis plurale locatum.
Utraq; formoſe me iudice ſunt venerande.
Sed nō eſt nobis conſtructio congrua talis.

Dicit ꝙ adiectiui pluralis numeri ſunt aliquādo additi diſtribuenti.ſ.
nomini diſtributiuo:⁊ ponit exemplū. Utraq; ⁊c.li vtraq; eſt nūeri ſin
gularis ⁊ li formoſe pluralis. Item vtraq; eſt numeri ſingularis ⁊ ſunt
pluralis. Et eſt ibi ſinthesis numeroꝝ. Ideo dicit ꝙ talis cōſtructio nō
eſt congrua nobis immo figurata.

Imperſonalis fit demonſtratio ſepe.
Sal monſtrās digitis te miſit aquis heliſeus.

Ad euidentiā iſtoꝝ metroꝝ ſciendū ꝙ duplex eſt demonſtratio.ſ.per
ſonalis ⁊ imperſonalis. Perſonalis eſt quādo id quod demonſtramus
eſt illud de quo loquimur:ut iſte liber ē petri. Impſonalis eſt quādo de
mōſtramus vnū ⁊ intelligimus aliud:ut ſi diceret̄ hec herba naſcit̄ in
horto meo. Non enī intelligimus de herba que demonſtrat̄ ſed de con
ſimili. Dicit igitur auctor quod imperſonalis demonſtratio ſepe fit:ut

patet in exemplo: Sal monſtrans dicit ꝛc. Non eniꝫ intelligit̃ de illo ſa le qḋ tu demonſtras ſed de conſimili.

Equiualens geminis barum ſi iungitur vni.
Dictio pro reliqua tantũmodo debet haberi.
Sic viſu cecum viſu dic eſſe carentem.

Dicit q̄ ſi vna dictio equalens geminis .i. habẽs ſignificata duaꝝ ut ce do .i. locũ do iungit̃ vni baꝝ .ſ. dictionũ: illa talis dictio debet tm̃ poni pro reliqua .i. pro altera ipſaꝝ: ut ſi dicat̃ cedo locũ: li cedo nõ valet pluſ q̄ do. Hec etiã patet in exẽplo auctoris: Sic viſu cecũ ꝛc. li cecũ nil valet plus q̄ carentẽ: q2 cecũ per ſe ſignificat viſu carentẽ.

Quando negatiuum verbum conſtructio iungit.
Obliquum per non exponere conuenit illum.
Aut ſimul exponi debet conſtructio tota.

Dicit auctor q̄ caſus obliquus nõis negatiui iungit̃ verbo. Et tunc in conſtruendo debemus exponere dictũ negatiuũ per nõ: utputa ſi dicaꝫ: nullũ crimẽ habeo: debem9 ſic exponere .i. nõ nullũ crimen: ꝛ aſſignare ſic: ego hoc eſt ſuppoſitũ nõ habeo nullũ crimen. ꝛ hoc eſt appoſitũ tota conſtructio debet ſimul exponi .i. per paſſiuũ cõuerti: uel per aliã cõſtru ctionẽ equipollentẽ ſic: nullũ crimen habet̃ a me.

Fiet abſinbaſma ſine recto clauſula plena.
Me tedet viciꝫ. placet illi iura tueri.

Hucuſq3 determinauit de conſtructione in qua ponit̃ rectus: Nunc au tem det̃ de illa que fit ſine recto. Unde nota q̄ conſtructionũ alia fit cũ rectis: ut ſum martinus. Et iſta dicit̃ ſimbaſma a ſim qḋ eſt cuꝫ ꝛ baſis fundamentũ quaſi cum fundamento. Alia fit ſine recto: ut me tedet vi cij: ꝛ iſta dicit̃ aſimbaſma ab a qḋ eſt ſine ꝛ baſis fundamentũ quaſi ſi ne fundamento. Alia fit cum rectis ꝛ obliquis: ut ego lego virgiliũ. Et iſta dicit̃ paraſimbaſma a para qḋ eſt iuxta ꝛc. Dicit ergo auctor: Fiet a ſimbaſma .i. clauſula ſiue conſtructio plena ideſt pfecta ſine recto: ut me tedet vicij: placet illi iura tueri.

Queſtio ſi fiet in his conſtructio duplex.
Huic placet eſſe probo nobis placet eſſe peritos.

Hic auctor mouet vnã qõneꝫ quã nõ pterea ſoluit: q2 q ſane pſcrutauit ſolutio patebit. Dicit igit̃ ſic: Queſtio .i. iterrogatio fit a ſcolarib9 ſi du

p'ter cõſtructio fiat in his modis loquēdi: huic placet eſſe probo: nobis placet eſſe peritos·q·d· ꝙ ſi querit̃ ſi eodē modo an duobus conſtruant̃ ſiue cõſiderent̃ predicte due cõſtructiones·ſ. huic placet ꝛc· Et ſane itel ligens reſpõdere debet ſoluēdo queſtionē: ꝙ duplex conſtructio fit in p̄dictis· Nam cū dicit̃ huic placet eſſe probo: li placet eſſe eſt vnica dictio qđ ſaluat̃ natura illius infinitiui eſſe qđ habet copulare ſimiles caſus· preceſſit enim dtūs. ſ. huic virtute primi cõponentis. ſ. placet ꝛ ſequitur etiā dtūs virtute ſecūdi cõponētis·ſ·eſſe qđ habet copulare poſt ſe ſimilē caſum p̄cedenti· Cum aūt dicit̃ nobis placet eſſe pitos: li placet eſſe ē duplex dictio ꝛ vtraqꝫ ſeruat naturā ſuā· Nā placet hꝫ ante dtūm. ſ. nobis ꝛ poſt infinitū·ſ·eſſe qđ quidē infinitū habet accuſatiuū ſubintellectum·ſ·nos ꝛ poſt ſe ſimilē caſum·ſ·peritos.

Jungere conſimiles debet coniunctio caſus·
Quam niſi preterꝙ ſimilem retinent ſibi formam·

Dicit ꝙ cõiunctio copulatiua uel eius vim retinēs debet copulare ſimiles caſus: ut amo te ꝛ illū· Preterea dicit ꝙ iſte dictiones ꝙ aduerbium niſi preterꝙ exceptiue cõiunctiões eodē modo cõſiderant̃: verbi gratia Malo bonū ꝙ malū: omnes niſi petrus legūt: omnes diligo preterꝙ vicinos. Tamē aliqui dicunt ꝙ cõiunctio copulatiua poteſt copulare diſſimiles caſus tribus modis· Primo mō ut ſi dicā: iſta domus eſt mea ꝛ petri· Item plenū gr̄a ꝛ veritatis· Demū in dictionibus aduerbialit̃ poſitis: ut Janue ꝛ ipſis· Sed huic opinioni de facili põt reſponderi·

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt·
Atqꝫ ſupina per hoc datur his conſtructio duplex·
Si tamen a verbis veniant ſignantibus actum·
Hec delectatur in ſpectando quaſi pulchra·

Dicit auctor ꝙ gerundia venientia a verbis ſignificantibus actum ſiue pati: ut ab actiuis ꝛ neutris trāſitiuis ꝛ etiam ſupina ſignificare poſſūt actionem ꝛ paſſionem: Et per hoc poſſunt habere duplicem conſtructionem·ſ·actiuā ꝛ paſſiuam· Et ponit exemplū in lr̄a vbi dicit: Hec delectat̃ ꝛc· Poteſt exponi in ſpectando illos uel in ſpectādo ab alijs· Eodē modo dicendum eſt de ſupinis.

Deqꝫ gerundiuis que ſum gerit eſſe videtur·
Queſtio ſi triplex illis cõſtructio detur·

Preſbiter eſſendi cauſa uis clerice radi.
Militis eſſendi cauſa precor arma parari.
Eſſendi regem cauſa me poſco iuuari.

Hic auctor mouet queſtionem de gerundijs huius verbi ſum es eſt: videlicet ſi poſſunt in cõſtructione tripliciter ordinari: aut cũ recto: ut dicendo vis radi cauſa eſſendi preſbyter: aut cum genitiuo: ut dicẽdo precor arma parari cauſa eſſendi militis. Aut cum accuſatiuo: ut poſco me iuuari cauſa eſſendi regem. Super hoc licet varie ſint opiniones: Teneamus vltimam conſtructionem ſcilicet de accuſatiuo: ut poſco me iuuari cauſa eſſendi regem. Nam illud gerundiũ eſſendi cum ſit verbi perſonalis vult ante ſe accuſatiuũ ⁊ habet me quod ſubintelligit̃: ⁊ poſt ſe ſimilem caſum quem habet regem.

Infinitiuo primum diſtingue ſupinum.
Atq; gerundiuis primis ſuprema ſupina.
Si iungam verbo per quod motum tibi ſigno.

Aſſignat differentiam inter infinitum ⁊ primũ ſupinum: ⁊ etiam inter vltima ſupina ⁊ prima gerundia. Et dicit: Tu diſtingue primum ſupinum ab infinitiuo: quia alio ⁊ alio modo ponit̃ in conſtructione. Similiter diſtingue ſuprema ideſt vltima ſupina a primis gerundijs. Et ſubdit cauſam dicens: Si pro quia ego iungam predicta ſupina: videlʒ primum ⁊ verbum per quod motum tibi ſigno. quaſi dicat ꝙ infinitum et ſupinũ differunt: quia ſupinum iungit̃ verbo ſignificante motũ: ut vado lectum. infinitũ non: quia non dicimus vado legere: niſi forte reſoluat̃ ad legendũ. Item prima gerundia non iungunt̃ per ſe verbo ſignificanti motum: ſed bene ſupina vltima: ut venio lectu.

Fiet de voce ſermo quandoq; per ipſam.
Materialiter hanc ibi dices eſſe tenendam.

Dicit ꝙ aliquãdo loquimur de voce ⁊ nõ ſignificato: ⁊ illa vox ponitur materialiter: ut ſi dices peramo eſt triſillabũ. ſi peramo ſtat pro ſola voce ⁊ ponit̃ materialiter ⁊ eſt generis neutri ⁊ indeclinabile.

Caſus per voces confundis materiales.

Quaſi dicat ꝙ dictiones materialiter poſite confundunt caſus: quia in omnibus caſibus habent eandem vocem: ut ſi dico: Antonius eſt quadriſillabum. li Antonius declinat̃: nominatio hoc antonius. genitiuo

huius antonius· Et ſic per ceteros caſus·

Vox cuius pars eſt apponēs prepoſitiua·
Una poteſt alij ſociari prepoſitiue·
De poſt fetantes de ſub pede de prope fontes·

Dicit q illa vox·i·illa dictio cuius·ſ·vocis vna ꝑpoſitiua·i· ꝑpoſitio eſt pars apponēs·i· iuncta ſibi appoſitiōe pōt aſſociari alij ꝑpoſitiue·i· alij ꝑpoſitioni·Ac ſi dicat q ſi due ꝑpoſitiones imediate addant alicui dictioni per appoſitionē: illa dictio pōt aſſociari alij ꝑpoſitiue.i· vltime ꝑpoſitioni: ut pz in exemplis: De poſt fetantes. Ecce ille due ꝑpoſitiones de poſt immediate addant dicendo de poſt per appoſitionē hinc fetantes· Et illa dictio fetantes ſociat alteri prepoſitioni·ſ·huic prepoſitioni poſt· Nam in talibus officium vltime prepoſitionis obſeruat·Conſtrue ſic: De poſt fetantes·i·de loco qui eſt poſt fetantes ideſt poſt oues.i·de loco immundo·Similiter expone ſimilia·

Jn ſub ter vel tus dant quartum dum ſociamus
Verbo ſignāti motum vel participanti·
De motu dici credas tamen exteriori·
Si nō deſigno tibi motum conſtrue ſexto·
Jn campo curro ſi ſis bene dicis in illo·
Si ſis exterius in campum ſit tibi curſus·

Dicit auctor q iſte ꝑpoſitiones in ſub ſuper ꝛ ſubter uel ſubtus ſeruiunt accuſatiuo caſui: quādo iungunt verbo ſignificanti motum exteriorem uel partem: ut vado in vrbem dum tn̄ extra ſis· Preterea dicit q dicte ꝑpoſitiones ſeruiunt ablatiuo qn̄ non iungunt verbo ſignificanti motū exteriorem uel aliū motum: ut ſum in vrbe ꝛ vado in camera dumtaxat ſis in camera· Exempla vero ponunt ab auctore in lr̄a·

Jungere nō poterit coniunctio mobile fixo·
Jungit diuerſa coniunctio ſignificata·

Quaſi dicat q inter adiectiuū ꝛ ſubſtantiuū non pōt cadere copula diuerſitatis: qꝛ coniunctio copulatiua iungit diuerſa ſignificata.i· dictiones pertinētes ad diuerſa: ſed adiectiuū ꝛ ſubſtantiuū pertinent ad idē vnde incongrue diceret: petrus ꝛ albus currit·

Queris ſi liceat voces coniungere binas·
Per vel ſiue per ꝛ ſolam vel nō mediante·

Cum voces fuerint tales quod ſignificato
Unius alterius comprehendas ſignificatum.
Recte dicetur homo grāmaticus ſimileſq3.

Auctor mouet dubiū ſiue queſtionē: an liceat iungere per uel ſiue p̄ ⁊ ſiue per aliā adiunctionē uel nō mediāte cōiunctione cōiungere duas voces: quarū ſignificatū vni⁹ alterius ſignificatio cōprehendat̄ ut eēt magis cōe ⁊ minus cōe: utputa animal ⁊ homo: homo ⁊ grāmatic⁹ ⁊ ſic de ſimilibus. Ipſemet reſpondet ꝙ tales cōſtructiones debent ſine cōiunctione ordinari: Et hoc atteſtat̄ per exēplū ſuū cum dicit: Recte dicetur homo grāmaticus conſimileſq3.

Et parti iunctum debes reſtringere totum.
Id ſolum preſta quod pars non denotat illa.

In his duobus metris auctor intendit ꝙ inter totū ⁊ partē inter genuſ ⁊ ſpeciem ſiue inter magis cōe ⁊ minus cōe poteſt cadere copula diuerſitatis ita tñ ꝙ totum ſiue genus ſiue magis cōe ſolū ſupponat pro eo pro quo pars ſiue ſpecies ſiue minus cōe nō ſupponit. verbi gratia: animal homo currit: ita ꝙ li animal ſupponat ſolū pro eo pro quo homo nō ſupponit: utputa pro leone uel pro boue uel pro capra ⁊c̄. Ex his igit̄ p3 ex p̄cedentibus quomodo inter predictas dictiones copulatiua non ponat̄ ⁊ quomodo ponat̄. Intellige ſic lr̄am: Et tu debes reſtringere a ſignificato ſuo cōmuni totu3 iunctū.i.copulatū. Poſtea declarat quomodo debes reſtringere dicens: Preſta id ſignificatum ipſi toti quod ipſa pars non denotat.i.ut ſupra diximus.

Inde poteſt queri ſi poteſt idem ſibi iungi.
Aut ſi iungatur quod adeſſe nequit vel abeſſe.

Hic auctor mouet duo dubia: quoꝝ vnu3 eſt: ſi inter illa que idem ſunt poſſit cadere copula. Aliud eſt: ſi illud qđ neq3 adeſſe ſubiecto: ut latrabile hōi: uel adeſſe ut riſibile hōi: poſſit copulari per copulā diuerſitatiſ. Pro ſolutiōe iſtoꝝ dubioꝝ ſciendū eſt ꝙ aliqua ſunt eadē genere ut hō ⁊ bos: aliqua ſpecie: ut petrus ⁊ martinus: ⁊ inter iſta deb3 poni copula. Aliqua ỽo ſunt eadē numero ⁊ hoc tripliciter: videl3 ꝓprie: ut marc⁹ tulius. diffinitione: hō animal rationale mortale. accidēte: homo riſibilis canis latrabilis. Et inter iſta nō debet cadere mediū copule diuerſitatis. Per hec aūt ſolutio p3 ad predictas interrogationes.

Si iungas recte facies quam participare.
Conceſſo q tu melior ſis q̄ plato. recte
Concludes. ergo plato participat bonitate.

Dicit auctor q iſta dictio q̄ ſi ponatur in recta cōparatione faciet extremū participare de qualitate medij: ut ſi dicam: Tu es melior q̄ plato: recte concluditur: ergo plato participat de bonitate. Et nota q hec dictio q̄ aliqn̄ādo eſt aduerbiū eligēdi: ut Bonū eſt ſperare in dn̄o q̄ in principibus. Aliqn̄ eſt aduerbiū ſimilitudinis: ut tam ducibus q̄ pncipibus cōmunis habetur mors. Aliqn̄ eſt aduerbiū quātitatis cū admiratione ut q̄ pulchra eſt amica mea .i. valde. Aliqn̄ eſt cōiunctio aduerſatiua: et tunc geminatur: ut q̄q̄. i. q̄uis. Aliquādo determinat comparatiuū: ut ego ſum fortior q̄ tu. Aliquādo eſt cōiunctio abnegatiua uel copulatiua negatiua ſm aliquos: ut in boecio: Sed tēpus eſt medicine q̄ querele. q̄ ponitur ibi pro non. Aliquando eſt relatiuū et ſcribitur quam.

Deq relatiuis loice fit regula talis.
Quando relatio fit extrinſeca debet eidem.
Dictio ſubiungi que rem determinat eius.
Cumq relatio fit intrinſeca nil petit addi.
Plurali numero. ſimiles ſunt quos ego cerno.

Hic auctor ponit regulā de relatiuis loicalibus: Et dicit q duplex ē relatio: ſ. extrīſeca et intrinſeca. Relatio extrīſeca ē illa in q̄ explicantur oīa requiſita: ut iſte ē filius illi: et ego ſum pr̄ tibi. et pōt fieri in ſingulari et ī plurali. Et hoc eſt qn̄ relatio extrinſeca fit debz eidē ſibi iūgi aliq̄ dictio q̄ determinet rē eius. ſ. relatōis. Relatio intrinſeca ē illa in q̄ nō explicātur oīa requiſita ſz bene intrinſece ſe includūt. et habz fieri in plurali tm̄: ut iſti quos ibi cerno ſunt ſimiles. Ecce q ſine aliq̄ additione iſta oratio ē perfecta. Et eſt ſenſus q ſunt ſimiles inter ſe. Et hoc inquit auctor cum dicit: Cumq relatio fit intrinſeca nō decet addi plurali numero. Deīde ponit exemplū: Similes ſunt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quibus hic intenditur ſunt nomina ad aliquid dicta: ut pater filius vicinus lōginquus amicus inimicus et ſimilia.

Doctrinalis ſecunda pars feliciter explicit.

Pandere propoſui per verſus ſillaba queqꝫ·
Quãta ſit/⁊ pauca ꝓponã cõgrua metris·

Hoc ẽ capitulũ decimũ iſtius opis: in quo tractatᷣ de quãtitate ſillabaꝝ poſitis tñ aliq̃bus artis metrice i/troductõibus· Dicit ergo auctor: Ego ꝓpoſui vꝫ in ꝓhemio libri ibi: Poſt hec pandetᷣ ⁊c· pãdere· i· mãifeſtare quãta ſit queqꝫ ſillaba ꝑ verſus· i· ⁊ quõ cognoſcuntᷣ ſillaba lõga uel breuis in verſu· ⁊ ꝓponã pauca· i· aliq̃ cõgrua· i· cõueniẽtia metris· Pro euidẽtia eoꝝ que dicuntᷣ ac etiã dicẽdoꝝ videam⁹ qd ſit v̾ſus· Verſus eſt oõ metrica clauſulatim ꝓgrediẽs rhetorice floſculis adornata nihil in ſe ſupfluuꝫ nihil diminutũ cõtinẽs· Et dᷣ verſus: qꝛ ter q̃terqꝫ reuerſus· qꝛ ſepi⁹ vertitᷣ ⁊ reuertitᷣ anteq̃ꝫ pfectus habeatᷣ· vl̾ qꝛ finito vno verſu reuertiᷣ ad linee ꝑncipiũ aliũ incohoaturus· Metrũ v̾o dicitᷣ a metros ꝙ eſt numer⁹: qꝛ ĩ ipſo attẽditᷣ numer⁹ ⁊ quãtitas ſillabaꝝ· Et ẽ ſciendũ ꝙ hec ars metrica ꝑſertim ordinatᷣ ad tria: ſ· ad memoriã firmiorẽ: ad maiorẽ delectationẽ: ⁊ ad narrationẽ breuiorẽ. Metra iuuãt aĩos: cõprehendunt plurima paucis· Priſtina cõmemorãt: que ſunt tria grata legẽti· Itẽ nota ꝙ ſine hac lege metrificãt q̃ legẽda ſunt male poſſunt elucidari· vñ v̾ſus: Ambulat ĩ tenebris ſine lege cleric⁹ oĩs: Qui ſine metroꝝ lege legẽda legit·

Que doctrina licet nõ ſit penitus generalis·
Proderit ipſa tamen pueris ſi lectio detur·
Per ſe multa ſcient/⁊ doctor pace fruetur·

Hic auctor reſpondet tacite qõni: qꝛ poſſet aliquis dicere ſeu q̃rere vtrũ hec doctrina que datᷣ in pñti capitulo ſit generalis· i· plene determinat de arte metrica? Reſpondet auctor ⁊ dicit ꝙ nõ· Tñ licꝫ nõ ſit penitus generalis ꝓderit pueris ſi lectio detᷣ eis· Poſtea dicit ⁊ declarat ꝙ ꝓderit ad duo: videlꝫ ꝙ pueri multa ſcient per ſe de mõ verſificãdi ⁊ doctor fruetᷣ pace: qꝛ non fatigabitᷣ in interrogationibus.

Multotiens aliquas/quas dat tibi regula longas·
Siue breues metri grauitas cogit variari·

Hic dicit ꝙ multociẽs inuenies in auctorib⁹ eam ſillabã que naturaliẽ eſt breuis elõgari: ⁊ q̃ naturaliter ẽ longa breuiari· Et hoc eſt cã grauitatis metri: Et ſic tangit ꝙ hec ars metrica eſt ſatis difficilis·

Grecaqꝫ nunc noſtro nunc more ſuo variantur·

Dicit ꝙ greca vocabula ponunt̃ aliqñ in metro ſcđm noſtꝛu3 moꝛem: ⁊ aliquando ſecundũ moꝛem grecoꝛum.

Ad placitum poni pꝛopꝛiorum multa notaui.

Quaſi dicat ꝙ multa pꝛopꝛia noīa poſſunt poni ad placitũ: ⁊ maxīe in p̄ma ſillaba ⁊ in media: dũmodo poſitione dipthongo accẽtu uel vſu nõ reſtringat̃ ad ꝓductionẽ uel ad coꝛreptionẽ. Notanter dixit multa: q2 nõ omnia ponunt̃ ad placitũ. Illa etiã que tm̃ in auctoꝛibus pꝛoducta reperiunt̃: ſolũmodo ſunt pꝛoducenda ut ceſar.

Cum ſim xp̄icola/ noꝛmam nõ eſt mihi cura.
De pꝛopꝛijs facere que gentiles poſuere.

Auctoꝛ ſe excuſat de noībus gentiliũ.i.infideliũ: q2 cũ ipſe xp̄icola ſit.i. xp̄ianꝰ nõ intẽdit facere noꝛmã de dictis noībus. Et ſi foꝛte fecerit hoc ex incidenti nõ ex pꝛopoſito pꝛincipali fecit.

Iſtinxere pedes antiqua poemata plures.
Sex partita modis ſatis eſt diuiſio nobis
Dactilus ⁊ ſpõdeus exinde trocheus anapeſtus
Iambus cum tribꝛacho poſſunt pꝛecedere metro.

Auctoꝛ incipit exponere illa pauca cõgrua.i.cõueniẽtria metris q̄ ſe ſuperiꝰ ꝓmiſit expoſitituꝝ. Dicit igit̃ ꝙ antiq̄ poemata.i.antiq poete diſtinxere plures.i.multos pedes. Nã ut dr̃ Iſidoꝛus poſuit.c.xx.pedes. hebꝛabycꝰ tm̃.xxiiij. Nos aũt vtimur niſi ſex pedibꝰ Et hoc eſt qđ dicit Diuiſio.ſ.pedũ ꝑtita ſex modis eſt ſatis.i.ſufficiẽs nobis. Deĩde numerat illas ſex dicẽs: Dactilus ⁊ ſpondeus ⁊c. Pes aũt prout hic ſumit̃ eſt ſillabaꝝ tẽpoꝛũq3 dimẽſio. Metrũ põt ſic diffiniri: Metrũ eſt lr̃arũ ſillabarũ tẽpoꝛũq3 dimenſio. Et ſunt genera metroꝝ.xviij. Sed auctoꝛ iſte non intendit niſi de duobus que ſunt in cõioꝛi vſu modernoꝝ: videlic3 de exametro ⁊ pentametro: de quibus inferius dicimus lacius.

Dactilus ex longa/ bꝛeuibuſq3 duabus habetur.
Dicitur ex longis ſpondeus conſtare duabus.
Sillaba bina trocheus conſtat tibi longa bꝛeuiſq3.
Productam bꝛeuibus ſubdes anapeſte duabus.
Terna bꝛeuis tribꝛacho: iambo bꝛeuis inſita longe

Hic A.declarat eſſentiã vniuſcuiuſq3 ſex pedis p̄dictoꝝ. Et dicit ꝙ dactilꝰ cõſtat ex tribꝰ ſillabis: ex p̄ma lõga ⁊ ex duabus bꝛeuibꝰ: ut audio.

Spondeus conſtat ex duabus ſillabis breuibus ut audis. Trocheus cõſtat ex prima longa ⁊ vltima breui: ut audit. Anapeſtus conſtat ex duabus breuibus ⁊ vltima lõga ut pietas. Tribacus conſtat ex tribus breuibus ut legeret. Jambus vero ex prima longa ⁊ vltima breui ut legas.

Sillabaq; breuis eſt vnum tempus tenet in quo.
Profertur. longe ſpacium debes geminare.
Sic cuiuſq; pedis quot tempora ſunt numerabis.

Dicit A. q breuis ſillabã ſub vno tpe profert̃ ⁊ lõga ſub duobus. Et ſic numerabis uel numerare ⁊ cõputare poteris quot ſũt tpa vniuſcuiuſq; pedis. Nã dactilus cum habeat vnã longã ⁊ vnã breuẽ habet tria tẽpora. Et ſic de reliquis percurrẽdũ eſt. Nota q ſillaba eſt lr̃arum ſub vno accentu ſpirituq; prolatarum certa comprehẽſio tẽporis prout hic ſumitur: eſt diſpoſitio pronũciationis ſillabe ſecundũ has differentias ſcilicet correptum ⁊ productum.

Verſibus exametris ſemper debet pede poni
Dactilus in quinto ſextum nunquã retinebit.

Hic auctor docet quomodo quiſq; pes debeat in verſibus ordinari. Et primo dicit q in verſibus exametris dactilus habet ſemp̄ poni in quinto ⁊ non in ſexto.

Jn pedibus primis hunc ſpondeumue locabis.

Quaſi dicat q tu potes locare hunc. ſ. dactilũ, ve pro ⁊ ſpondeũ in p̄mis pedibus hoc eſt in primo ſecundo tertio ⁊ quarto pede.

Omnes ſpondeo donare potes niſi quintum.

Quaſi dicat q ſpõdeus poteſt poni in omni loco preterq; in quinto exametri verſus. Et ſi reperiat̃ in quinto pro dactilo ponit̃. Nam equipollet ſibi in tpibus: ut in lucano: Ater ceſoꝝ pauit cruor armẽtoꝝ.

Sedes nulla datur preterq; ſexta trocheo.

Quaſi dicat q trocheus ponit̃ in ſexto loco ⁊ nõ alibi in exametro verſu. Et eſt exameter verſus que cõſtat ex ſex pedibus. Dicit̃ etiã heroic? qꝛ per hunc ſtilũ heroũ deſcribunt̃ ut plurimũ geſta.

Quarta penthametri quintaue locas anapeſtrum.
Penthametri tribracho ſedes patet vltima tantũ.

Dicit q anapeſtus põt locari in quarto ⁊ in quinto loco verſus penthametri: ut in Ouidij epiſtolarũ: Nihil mihi reſcribas: attamẽ ipſa veni.

Jn ſcanſiōe dicemus: Nil mi chi reſcri bas at tñ ipſe veni· ſunt pedes anapeſtici· Poſſumus tñ vitare pedes anapeſticos dicendo ſic in ſcanſione Nil mihi reſcribas attamē ipſe veni. Sic enī poſtponimus cataletã primis duobus pedibus ſimiliter ⁊ vltimis: que ſimul iuncte conſtituunt quintũ pedem ſpondeum uel trocheuꝫ. Penthameter verſus conſtat ex quinqꝫ pedibus: primis duobus datilis ⁊ ſpondeis; uel primo datilo et alio ſpondeo uel ecõuerſo tertio ſpondeo uel iãbo quarto anapeſto quīto tribrachō uel anapeſto: ut patet in exēplis primo Ouidij ꝭm primam ſcanſionē· Uel pēthameter verſus conſtat in primis duobus datilis uel ſpondeis ut ſupra: ⁊ cataleta longa uel breui ſequente: ut patet in predicto exemplo ꝭm ſecundã ſcanſionem. Ui vero diſillabis reperiat̃ in tertio loco dicat̃ ꝙ ibi ſillaba diuidit̃ per diereſim ⁊ efficit̃ pes triſillabus: ut in Ouidio eodem: Hemonis heminio laudomia viro. Dicet̃ etiam penthametri elegas eo ꝙ per ipſum ſtatus elegie· i· triſticie ſolebat enarrari· Nota tñ ꝙ verſus penthameter ſubdit̃ exametro.

Jambo vel nulla vel tantum tertia detur·

Ut pꝫ exempluꝫ in his duobus verſibus: Sub veneris latere deberet nemo latere· Nam mala de venere plurima deuenere·

Forte ſibi ſedem tribrachus dare poſſit eandem·

Quaſi· d· ꝙ tribrachus forte põt poni in tertio loco qꝛ ꝭm aliquos ibi ſillaba breuis ponit̃ pro longa: ⁊ ſic datilus ⁊ non tribrachus·

Et proceleumaticum poſuit quãdoqꝫ vetuſtas·
Nũc nullus ponit· breuibus ſonat ille quaternis·

Dicit ꝙ antiqui aliquando ponebant in verſu proceleumaticum qui eſt pes conſtans ex quatuor ſillabis breuibus: ut in Uirgilio: Herent parietibus ſcale poſteſqꝫ ſub ipſos· Jn ſcanſione dicimus Herent parieti ⁊c· li parieti eſt proceleumaticus· Sed iſte a modernis non viſitat̃: Jdeo dicit: Nunc nullus ponit·

Q Uinque vocales ſunt a prior eqꝫ ſecunda·
J ſuccedit eis o quarta fit uqꝫ ſuprema·

Hic auctor proſequit̃ de correptione ⁊ productione ſillabarũ: ⁊ qꝛ ſillabe fiunt ex lr̃is: Jdeo incipit a diſtinctione lr̃aruꝫ dicens: ꝙ lr̄e vocales ſunt quinqꝫ ſcilꝫ· a· e· i· o· u· Et dicunt̃ vocales: qꝛ ſine ipſis non poteſt fieri vox: ⁊ quelibet earum poteſt facere vocem· ſ· ſillabam per ſe·

a e i o v vocales

Littera ſic diffinit̃: Littera ẽ minima pars vocis humane que poteſt ſcribi indiuidua·

Cõſonãtes. **Omnis preter eas tibi littera conſona fiet·**

Dicit autor ꝙ omnes alie littere preter eas quinqꝫ vocales dicuntur cõſonantes quaſi cum aliis conſonantes. Nam ſonum facere nõ poſſunt: niſi cum adiutorio vocalium.

Mute. 9. **Mute ſunt b·c·d·vel f·vel g·k·p·q·t·**

Quaſi dicat ꝙ in conſonantibus nouem ſunt mute ideſt·b·c·d·f·g·k·p q·t· Et dicunt̃ mute: quia videt̃ mutus ſonus earum· Et in hec differunt a ſemiuocali que apertius profert̃· Videt̃ eniꝫ vocalis anteferri ꝓferendo ipſas ſemiuocalibus: que ſunt ſex ſcilicet·l·m·n·r·ſ·x· De quib⁹ auctor nullam particulariter facit mentioneꝫ: quoniam earum nomina in preſenti materia non ſunt neceſſaria·

Liqde. L m n r s **Sunt l r vere liquide quia ſepe liqueſcunt**

M ſimul nqꝫ vel s liquidas quandoqꝫ vocamus

S nunq̃ꝫ ſed n·mqꝫ prius: nunc neutra liqueſcit·

Dicit auctor ꝙ l r ſunt vere liquide q̃r ſepe liqueſcũt in metro: hoc eſt q̃r ſillabã naturaliter breuẽ ꝓducũt· Deinde dicit ꝙ poſſumus ſeu aliqñ locamus·i·locatas reperimus liquidas m n r s· Et hec magis declarãdo reſtringit dicẽs: s nunq̃ꝫ liqueſcit: hoc eſt apud modernos poetas· Exẽpla querant̃ in auctoribus antiquis ⁊ in margine reponant̃·

Cõſonãtes I. V. **Conſona bina per i·dic ſepe per uqꝫ notari**

Hoc quando fuerit vocum ſonus ipſe docebit

Dicit ꝙ i uel u ſepe fiũt cõſonantes videlꝫ qñ ponunt̃ in principio ſillabe alia vocali ſequẽte· Et qñ fuerit hoc ipſe ſonus·i·ipſa ꝓlatio docebit ·i·monſtrabit. Nam perdunt ſonum vocaliũ: ut iuuo ⁊ venus·

V. **Vocali preiungitur u·non cõſona vimqꝫ**

Perdit: ⁊ hoc ſuauis queror aut aqua lingua ꝓbabit·

Nam dipthongus ab u·noſtro nõ incohoat vſu

Moſqꝫ modernus habet quãdoqꝫ ꝙ s preeunte

Sillaba diuiditur tunc u vocalis habetur

Dicit ꝙ u aliquãdo ponit̃ ante vocalem in eadem ſillaba ⁊ non efficit̃ conſonans: imo perdit vim cõſonantis. Et hoc eſt qñ iſte lr̃e·ſ.q ⁊ g preponunt̃: ut ſuauis queror aqua ⁊ lingua· Qꝛ perdat vim cõſonantis pꝫ

s q g > v

ex ipſa prolatione. Patet etiam: quia ſi u non eſſet cõſonans: tunc prima ſillaba huius dictionis aqua produceret per poſitionẽ de q ꝛ u conſonãtes ſed corripit: quod patet in Ouidij epiſtolaꝝ: Cum dñs potando nectare miſcet aquas. Nec etiam eſt vocalis quod patet ex ipſa prolatione ꝛ quia ſtatim conſtitueret dipthongus per conglutinationẽ duarũ vocalium in eadem ſillaba: ſed non debemus dipthongũ inchoare ab u: ꝛ iõ dicit. Nam dipthongus ab u noſtro non inchoat vſu. Preterea dicit ꝙ apud modernos ſillaba diuiditur aliquando precedente u: ut ſuauis: et tunc u habetur vocalis.

Verſificatores h. pro nulla reputabunt

Dicit ꝙ h reputat a verſificatoribꝰ pro nulla nec ꝓ vocali nec ꝓ cõſonãte

Dum teneant iotam vocales vndiꝗ clauſam

Conſona iota duplex. duplices x zetaꝗ fiunt

~~Conſona iota duplex: duplex x z que fiunt~~

Simplex tamen zeta reperitur ut eſt perizoma

Sentẽtia eſt ꝙ lrã i quã iotã noiauit auctor: iſte poſita in medio duarũ vocaliũ vim ſuã ſeruãtiũ efficit duplex conſonãs: ut troia. Et nota ꝙ ſi neutra uel altera aliaꝝ vocaliũ vim ſuã nõ ſeruaret in ſupradicta nõ eſſet duplex cõſonãs: ut via. Itẽ nota ꝙ in hoc vbo baiulo-las qd̕ ſtat per portar i nõ eſt duplex cõſonãs lꝫ ponat in medio duaꝝ vocaliũ: Et hoc eſt qꝛ nõ claudit inter illas vocales equo accẽtu nec equo numero ſillabarũ. Ideo dicit auctor: vndiqꝫ clauſaꝫ .i. equaliter clauſã ab vtraqꝫ parte. Hoc autẽ patet in verſu Ouidij: Cloto coluꝫ baiulat: lacheſis net: antropos occat. Nam illa ſillaba corripit: quod fieri nõ poſſit ſi illa eẽt duplex cõſonans: cũ faceret poſitionẽ ad precedenteꝫ ſillabã. Deinde dicit ꝙ x ꝛ z ſunt duplex cõſonans: tñ i reperit ſimplex: ꝛ hoc in dictionibus cõpoſitis: ut perizoma tis: qd̕ cõponit ex peri ꝑpoſitiõe greca ꝙ eſt circũ ꝛ zoma veſtis: inde perizoma: quaſi aliquid ſine illud qd̕ ponit circũueſtes pro cuſtodia. Iota .i. i de qua ſuperiꝰ diximus: in cõpoſitione reperit ſimplex cõſonans: ut biiugis qd̕ cõponit ex bi ꝛ iugum.

Itaꝗ compoſita ſimplex eſt ſepe reperta

Dictio vocali finita vel m. ſibi ſubdi

Verſu vocalem nunquam permittit eodem

Dicit ꝙ ſi aliq̄ dictio deſinat in vocalẽ uel in m: ſequẽs dictio nõ debet

incipere a vocali. Et hoc fit propter hiatū euitandū. Si aūt reperiat̄ di/
cat̄ ꝙ eſt licentia poetica: ut in Lucano Vicinūqꝫ minax inuadit arimi/
nuꝫ ⁊ ingens. Sepiſſime tn̄ abijcit̄ vocalis an̄cedētis dictionis ⁊ m cū
ſua vocali. Exempla querant̄ in auctoribus: quia multa reperiunt̄. No
tanter dictū eſt ab auctore eodem vſu: q2 ſi eſſent in duobus verſib9 qđ
diximus euitandū: nō preterea duceret incōueniens: licet aliqn̄ reperia
tur in duobus verſibus m cuꝫ ſua vocali abijcit̄ de metro in ſcanſione:
hoc eſt qm̄ primus vſus terminat̄ in m: ⁊ ſequēs incipit̄ a vocali.

Sillaba que binas vocales vim retinentes.
Continet. eſt longa dipthōgon. ſic probat aula.

Quaſi dicat ꝙ illa ſillaba que fit ex duabus vocalibus vim ſuam ſeruā
tibus eſt dipthongata ⁊ per dipthonguꝫ producitur: ut aura. Quid ve/
ro ſit dipthongus: ⁊ vnde dicatur dipthongus: ⁊ quot ſint dipthongi:
poſuit ſuperius ibi. ſ. in prima declinatione: Dans ae dipthongū ⁊c.

Quādo vocalem duo conſona iuncta ſequuntur.
Aut vnum duplex/ pducit eam poſitura.

Dicit ꝙ quādo due conſonantes iuncte ſimul immediate ſequunt̄ poſt
aliquam vocalē: illa talis vocalis precedēs eſt longa poſitione: ut arma
⁊ tellus. Et idem attendit̄ ſi vna duplex conſonans vocalem ſequat̄ ut
axis ⁊ troia. Ideo dicit: Aut vnū duplex.

Sed cum finitur vocali dictio curta.
Conſona que ſubeūt nō hanc producere poſſunt.

Quaſi dicat ꝙ ſi aliqua dictio terminet̄ in vocalem naturaliter breueꝫ
conſonantes que ſequunt̄ non poſſunt producere illaꝫ vocalem: immo
remanet in eſſe ſuo.

Si faciat curta vocali ſillaba finem.
Mutaqꝫ cum liquida vocem ſubeant in eandem.
Ex ui nature propria licet hanc variare.
Et ꝓpter mutam liquidamqꝫ potes dare longam.

Dicit auctor ꝙ ſi aliqua ſillaba naturaliter breuietur: ⁊ muta et liquida
ſequatur in eadem dictione: illa ſillaba poteſt breuiari ex vi nature ſue:
⁊ produci propter mutam ⁊ liquidam: ut in hac dictiōe patris ⁊ in ſimi/
libus. Prima enim ſillaba naturaliter breuiat̄: ut hic: Fer patris imperi
um cum verbis exit in iram. Poteſt etiam produci propter mutā ⁊ liqui

dam:ut hic: Eſt patris matris pie ſuccurrere nato.
Sillaba que breuis eſt muta liquidaqꝫ ſequente
Longa poteſt fieri: ſed longa nequit breuiari
E de pre vel ſe componens nō breuiabis
Sed vocalis eas poterit breuiare ſequela
Dicit ꝙ iſte prepoſitiones e de pre ſe cōpoſite nō breuiant̄: ut educo de-
pono prefero ꝛ ſeparo. poſſunt tn̄ breuiari ſi vocalis ſequat̄ eas in cōpo-
ſitione: ut prefuero ris. Ideo dicit auctor: Sed vocalis eas
Reijcio refert diſtat dant re tibi longam
Corripies alijs: niſi duplex conſona ſubſit
Dicit auctor ꝙ iſta prepoſitio re producitur in reijcio ꝛ in refert qđ idē
eſt quod diſtat. In alijs vero dictionibus corrigitur: niſi due conſonan
tes ſequantur: ut reſto reſtas: ꝛ reſtituo reſtituis. Producitur etiam in
his rettuli repperi ꝛ extuli. Et ideo ut plurimum ſcribuntur cum dupli-
ci conſonante.
Bis bi breues dantur: niſi conſona bina ſequatur
Dicit ꝙ bis ꝛ bi corripit̄ in compoſitione: ut biuium ideſt locus duarū
viarum. ꝛ bidens. i. pecus duorū dentium. Niſi conſonons bina ſequat̄
ideſt niſi duo nomina conſonam ſeu conſimilē ſignificationē habentia
ſequantur ſcilicet per compoſitionem: ut binus bina binum: ꝛ bimus bi
ma bimum: quorum ſignificatio eſt eadem. Inuenitur hic bimatus bi-
matus bimatui. i. ſpacium uel tempus duorum annorū: penultima enī
ſillaba dictorum duorū nominū producitur.
In deriuatiuis ſua que ſit origo notabis
Qua fiet parte deſcenſus apertior inde
Ut moueo motum motabile ſiue mouendum
Et que vocalis in origine quantaqꝫ manſit
Nam deriuatiua tantam ſeruare decebit
Subdita vocali ſi conſona non moueatur
Vocalem ſepe noua conſona dat variare
Mobilis ex moueo datur: ꝛ mutatur ab illo
Excipienda ſue ponentur in ordine norme
In iſtis verſibus auctor docet cognoſcere ſillabam longam ſeu breuē in

dictionibus deriuatis. Et eſt ſenſus: ꝙ quantacunqꝫ fuerit vocalis in primitiuo: tanta debet eſſe in illis deriuatiuo. Illa cōſonans que ſequebatur vocalem in primitiuo. verbi gratia: moueo corripit ſillabā: ita mouellum mouens ⁊ mouendus corripit primaꝫ. Notanter dico dumtaxat quia conſona que erat in primitiuo: nō mutetur in deriuatiuo: quia noua conſona cedat idest variare facit vocalem hoc eſt corripere longam ⁊ curtam producere. Uerbi gratia: moueo corripit primam ⁊ mobilis producit: quia conſona que erat in primitiuo videlicet u conſonās eſt in deriuatiuo in b. Tamen iſta regula patitur exceptionem: que inferius ponitur loco ſuo. Ideo dicit auctor: Excipienda ⁊c.

Hoc de compoſitis teneas ꝙ ſit tibi tanta
Uocalis quantam ſeruauit dictio ſimplex
Si mutes etiam vocalem norma tenebit
Conſona dum maneat in ſimplice ſubdita voce
Excipienda locis quibus eſt opus excipiemus

Hic auctor mouet regulam de quantitate ſillabarum in dictionibus cōpoſitis dicēs ꝙ tanta eſt vocalis in dictione cōpoſita quanta eſt in ſimplici. Uerbi gratia: amo corripit illam vocalem a: ſimiliter ⁊ peramo corripit eandem. Areo producit illam vocalem a: ſimiliter exareo producit eandem. Deinde dicit: Regula valet etiam ſi mutemus vocalem in compoſito dumtaxat conſona ſubdita vocali in ſimplici dictiōe maneat etiam in compoſito. Uerbi gratia: facio corripit illam ſillabam fa: ſimiliter ⁊ inficio corripit illam ſillabam fi: licet a mutata ſit in i. quia cōſona que ſequebatᷣ a videlicet in ſimplici ſequitur etiam in compoſito. Uerūtamē hec regula varias patitur exceptiōes: que inferius loco ⁊ tempore declarabuntur. Ideo dicit auctor: Excipienda locis ⁊c.

Omnia preterita pones diſſillaba longa
Que breuiant gemine vocales deme bibitqꝫ
Et dedit atqꝫ fidit ſidit ⁊ ſtetit ⁊ tulit hec ſex

Auctor ponit regulam talem dicens: Omnia preterita duarum ſillabarum tantum producunt primam ſillabam ut cepi. Deinde ponit exceptionem dicens: Tu deme idest excipe illa preterita que gemine vocales breuiant: que habent vocalem ante alteram vocalem: ut fui rui quorum prima corripitur. Que pro ⁊ tu deme. i. excipe hec ſex ſcilicet: bibit dedit

fugit ſcidit ſtetit ⁊ tulit: que licet diſſillaba ſint tamen eorum preterita corripiuntur. Fudit preteritum eſt de fundo: ſcidi de ſcindo ſcindis: qđ ſignificat aliquid per medium ſecare.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiare
Eſtq; ſecunda breuis tamen vnum cedoq; demis

Dicit ꝙ omne preteritum geminans primā ſillabam eandē breuiat pariter ⁊ ſecundam: ut cado cecidi ⁊ pario peperi. Tamen tu demis ideſt excipis vnū preteritum ſcilicet pepedi quod venit a pedo pedis: ⁊ tacuit ipſum propter eius turpem ſignificationē ſeu metri uel breuitatis cauſa Cedo etiam excipit̃ cuius preteritum facit cecidi ⁊ ſecundam producit: vide verſus: Ruſticus hic cecidit: qui quondam cecidit.

Preteritis pluſquamperfectis atq; futuris
Coniunctiuorum lex ſeruit preteritorum

Quaſi dicat ꝙ lex ſeu regula predictorum nuper dicta ſeruit etiam pluſquamperfectis ⁊ futuris coniunctiuorum ideſt ſubiunctiuorum modorum: Qui coniunctiui dicuntur eo: quia coniunctione indigent ut perfectum ſignificent ſenſum. Nā tāta eſt prima ſillaba pluſquamperfectorum cuiuſlibet modi ⁊ futurorum ſubiunctiui quanta eſt prima perſona preteriti perfecti indicatiui modi.

Hec in paſſiuo ſunt tempora iuncta ſupino

Dicit auctor ꝙ tria tēpora predicta ſunt iuncta ſupino in verbo paſſiuo ideſt ſeruant regulam de ſupinis: de qua ſtatim dicet̃ ibi. ſ. Longa ſupina ⁊c. Alij vero exponunt ꝙ ſunt iuncta ſupino. i. facta ſunt uel coniuncta per ſupplementū participij a ſupino deriuata: ⁊ per hec ſeruant regulam ſupinorum ⁊ preteritorum.

Formam preſentis per cetera tempora dicis
Participans ſocia preſens in duſq; futura
Debent conſimilem ſeruare gerundia legem

Dicit ꝙ quantacunq; fuerit prima ſillaba preſentis indicatiui modi ſingularis numeri: tanta eſt in prima ſillaba ceterorū temporum: exceptis preteritis perfectis ⁊ pluſquamperfectis ⁊ futuris ſubiunctiuorū: de quibus ſuperius diximus. Tanta eſt etiam prima ſillaba participiorū preſentis temporis ⁊ futurum deſinentium in dus: ſimiliter ⁊ gerundiorū. Conſtrue nunc per te: quia ſatis patet textus.

Longa ſupina dabis diſſillaba·ſed breuiabis
Qui ſi ci·ſa li i·da ru ſta ra deqꝫ ſupinis
Orta ſequuntur ea ſit ſtaturus tamen extra
Hic auctor ponit regulam de ſupinis dicens: ꝙ ſupina diſſillaba produ
cunt primam ſillabam ut natum· Sed excipiuntur decem que per decē
ſillabas in littera poſitas intelliguntᷣ· Qui ut quitum qꝺ venit a queo
quis·ci ut citum a cieo cies·ſi ut ſitū a ſino ſinis·ſa ut ſatum a ſero ris
li ut litum a lino linis·i ut itum ab eo is·da ut datum a do das·ra ut ra
tum a reor ris.ru ut rutum a ruo ruis·ſta ut ſtatum a ſto ſtas: que om/
nia licet diſſillaba ſint: attamē corripiunt primā ſillabā·Similiter ⁊ ab
eis deriuata preter ſtaturus quod primam producit: licet deriuetᷣ a ſta/
tum: ut in Lucano: Cum ſtatura fides ſuperū·
Nec patrem ſequitur ambitus ſi moueatur
Quaſi dicat ꝙ ſi ambitus moueatᷣ ideſt ſi adiectiue declinatur non ſe/
quitur patrem·i·eius primitiuū quod eſt ſupinum huius verbi ambio
ambis·ſ·ambitum: ponitur exemplū in littera tunc cuius penultima cor
ripitur·Sed ambitus ta tum ab ipſo deriuatum penultimam producit:
ut in principio metamorphoſeos: Juſſit ⁊ ambite circūdare brachia ter/
re: ⁊ idem eſt ambitus ꝙ circūdatus·Notanter dicit ſi moueatᷣ: quia ſi nō
moueretᷣ·i.ſi adiectiue non declinaretᷣ tūc ſequitur eius primitiuū: quia
pe·corriperetᷣ: ut hic ambitus tus tui·i.circuitus·
Quod fit in us vel in o vel in or verbale vel in trix
Participans quoqꝫ preteritū per ruſqꝫ futurum
Ad normam debent ſe conformare ſupini
Ideſt ꝙ verbalia in us in o uel in or uel in trix deſinētia: ut notus tus
tui notio notionis notor ris ⁊ notrix notricis: participiū quoqꝫ preteri/
ti temporis ⁊ futuri in rus.ut notus ta tum ⁊ noturus ra rum: tantam
habent primam ſillabam quantam habent ſupina a quibus deriuantur
Ideo dicit: Ad normam debent ⁊c·
Vi tum dante preit vocalis nō breuiata
Qui ſi ci ſa li i ag cog demis ⁊ inde creata
Dicit ꝙ verba facientia preteritum in vi ⁊ ſupinum in tum mutando ui
in tum producunt penultimā ſupini: ut amaui amatū·Deinde ponit ex
ceptionē dicens: Tu demis ea que intelligunᷣ per has ſillabas ſcilicet:

qui ut quitum: ci ut citum de cieo cies: ſi ut ſitum: ſa ut ſatum: li ut litũ i ut itum: cog cognitum: ag agnitum. Et inde creata. i. ab his deriuata quorum penultima breuiat: licet omnia forment a preterito mutãdo vi in tum: ut quiui ciui ſiui ſciui liui iui cognoui agnoui.

Qui rectos ſuperant obliquos creſcere dices

Hic auctor ponit introductionem ad quaſdam regulas proxime ſequentes: Et dicit: Tu dices obliquos creſcere ideſt habere creſcentiã ſupra nominatiuũ ſingularem: que quidem creſcentia fit aliquando per a: aliquando per e: aliquãdo per o: aliquãdo per u. Et de his omnibus ponit regulas inferius generales videlicet ut ſequitur.

A pluralis ⁊ e crementum protrahit oq̃z

I vel u cremento breuiare iubemur eodem

Sunt teſtes quorum quarum rerum manibuſq̃z

Et verubus rebus dominabus ſiue duobus

Dicit q̃ obliqui creſcentes ſupra nom̃ per a ⁊ e ⁊ o producunt illas vocales ut quarũ rerũ ⁊ duobus duabus rebus ⁊ dominabus. Deinde dicit: q̃ i ⁊ u breuiant in eorũ cremento ut manibus ⁊ verubus. Et hec exempla ponunt ab auctore cum dicit: Sunt teſtes quorum ⁊c.

Verbum perſonam quod habet ſuperare ſecundam

Primi preſentis creſcens hac arte notabis

Debet ad actiui preſens hec norma referri

Et ſi nõ habeat actiuum fingere debes

Dicto de cremento qđ fit in caſualibus: Nunc auctor proſequit de cremento quod fit in non caſualibus: utputa in verbis. Et primo ponit introductionẽ ad regulas inferius poſitas dicens. Tu notabis verbũ qđ habet ſuperare primam perſonã primi preſentis tẽporis eſſe creſcens. i. habere creſcentiam ſuper dictã perſonã hac arte. i. eodem modo quo dictum eſt in caſualibus. verbi gratia: amas eſt dictio diſſillaba: amam⁹ vero triſillaba: ⁊ ſi amamus habet creſcentiã ſupra illam ſecundã perſonam amas: ⁊ talis creſcentia fit per a: aliquãdo per e: aliqñ per i: aliquãdo per o: aliquando per u. De quibus omnibus ſtatim ponent generales regule. Addit auctor ⁊ dicit: hec norma. ſ. de cremẽtis verborum: debet referri. i. repſentari ad pñs tẽpus actiui. hoc aũt dicit ꝓpter cognoſcere creſcẽtia in verbis que cognoſci non poſſunt bene: niſi repreſentarentur

ad actiuũ· Preterea dicit q̄ ſi verbũ vocis paſſiue non habeat actiuũ de bes fingere: hoc eſt preſupponere q̄ habeat· Hoc aũt dicit ꝓpter cogno ſcere cremẽta in verbis deponẽtibus que non habent actiuũ·

A creſcens verbum producere debet vbiqꜫ
Ex do fit breuis a cum prime compoſitiuis

Dicit auctor q̄ verbũ debet producere a creſcens·i· ſillabã creſcentē per a vbiqꜫ in omni cõiugatione: ut amamus doceamus legamus audiam⁹ Deinde ponit exceptionē in compoſitis dicens: q̄ compoſita prime coniugationis huius verbi do das q̄ a corripit̃ in illis verbis: ut circũdamus ꝛ circũdare: venũdamus venũdare·

E niſi cum ſubit r debes producere ſemper
Dum ſubit r curtam dat plurima· plurima longam

Dicit auctor q̄ ſillaba creſcẽs ſup e producit̃ ſemper: niſi r ſequatur: ut amemus docemus legemus audiemus· Notanter dicit niſi r ſequatur: quia cum r ſubijt·i· ſequatur: plurima verba dant illam vocalē e longaꜫ ut ameris uel amere: docerem doceres doceret· Et plurima dant illam vocalem e curtam: ut legerem legeres legeret: amauero amaueris amauerit· Hec autē inferius diſtinguent̃ videlicet ut ſequit̃·

In ſum ſiue fero crementa velimqꜫ notato
Ac edo diſcutias modo longans ꝛ modo curtans

Dicit auctor notabo crementa in hoc verbo ſum es eſt ſiue in hoc verbo fero fers: qꜫ pro ꝛ in hoc verbo velim·i· volo vis·q·d· q̄ illa verba irregularia ſunt· Et ideo nõ ſequunt̃ regulam de crementis aliorũ verborum ſcilicet regulariũ: immo per poſitionē aliquãdo producturum: ut eſſem ferrem vellem. Aliquãdo etiam breuiant̃: ꝛ tunc refertur ad litterarum preteriti perfecti: ut tulero tuleris fuero ris voluero ris rit· Hoc ideꜫ intelligitur de hoc verbo irregulari edo es eſt· Nam aliquãdo elongat̃ in crementis: ut eſſe in infinitiuo. Aliquãdo etiam corripit̃ in litteraturam preſentis ut ederē· Nota q̄ inquantũ hec quatuor verba predicta irregularia ſunt notari debent. Inquantũ vero non referenda ſunt ad regulam precedentē uel ad ſequentem prout videbit̃ oportunũ·

Omne lego preſens breuiat quartiqꜫ ſecundum
Longum paſſiuo reris vel rere notato

Dicit auctor q̄ omne lego·i· omne verbum tertie coniugationis breui

at preſens tempus in quo habetur e ſuper r:ut optatiuo modo vtinaꝫ legerem res ret:q̄ꝫ pro ⁊ breuiat tempora quarti·i·coniunctiui·ſ· preteritū imperfectum:ut preterito imperfecto cum legerē res ret ⁊c·Deinde dicit longum paſſiuo:hoc eſt dicere ꝙ in verbis paſſiuis vbiq̄ꝫ reris uel rere reperit̃ vbi penultima longat̃:ut legereris uel rere retur.

Pluſquāperfectum per quamlibet eſt breuiandum

Hoc eſt dictum ꝙ iſta vocalis e breuiatur in preterito pluſquāperfecto cuiuſcunq̄ꝫ coniugationis r ſequente:ut amaueram docueram legeram audieram·⁊ hoc intelligitur de indicatiuo·

Curta ſit in prima beris ⁊ bere ſiue ſecunda

Hoc eſt penultima futuri in beris uel in bere terminari corripitur in prima coniugatione ⁊ in ſecunda:ut amaberis uel bere doceberis uel bere·

In cōiunctiuo duo tempora curta notato

Ideſt preteritū perfectū ⁊ futurū ſubiūctiui breuiant̃: ut amauerim ro.

E verbum creſcens alibi producit vbiq̄ꝫ

Dicit auctor ꝙ in omnibus alijs temporibus ⁊ modis predictis verborum creſcens producit illam vocalem e r ſequente:ut futuro legar geris audiar audieris uel audiere audietur·

Omni preterito reperitur imus breuiando

Dicit auctor ꝙ in omni preterito perfecto prime perſone in imus terminate penultima breuiatur ut amauimus·

I tibi producit quarte creſcentia prima

Dicit auctor in hoc verbo velim lis lit:⁊ ſim ſis ſit priora crementa per i facta producunt̃:ut velimus litis ſimus ſitis.

Inq̄ꝫ velim produc ſi non u conſona ſubſit·

Dicit auctor ꝙ in alijs crementis ſeu tēporibus ſiue modis i breuiat̃:ut voluerimus ⁊ fuerimus ⁊ amauerimus:ſi non ſubſit u conſona·i·niſi u conſonans ſequat̃:ut audiui:quia tunc i producit̃·

O creſcens verbum producit:⁊ u breuiabit

Dicit auctor ꝙ verbum producit ſillabā creſcentē per o:ut amatote. Et breuiat illam que creſcit per u:ut volumus ⁊ poſſumus.

Has per crementa normas diſſillaba ſerua
Sed tamen has omnes dic ad medias ſpeciales

Dicit auctor ꝙ hec regule de cremētis ſeruādis ſunt ꝑ cremēta diſſillaba

ideſt duarum ſillabarum·Sed tamen ſunt regule ſpeciales ad omnes medias ſillabas ſcilicet ad omnes illas que ſunt inter primam ⁊ vltimam: que omnes medie a verſificatoribus dicunt̃·

Compoſitum partis retinens i:fine prioris
Hanc breuiat medijs·ſicut tubicen ſed ibidem
Excipias:iungetur ei tibicen et vbiq̷

Auctor ponit vnam regulaʒ dicens: Compoſitũ ideſt dictio compoſita retinens i in fine prioris partis hoc eſt in fine dictionis: que primo intrat compoſitionẽ breuiat hanc ſcilicet vocalem i ſicut tubicen·i·la trombetta: quod componit̃ ex tuba ⁊ cano canis·Nam iſta ſillaba bi cõripit̃ cum i ſit in fine prioris partis·Deinde ponit exceptionẽ in his dictionibus ibidem ⁊ tubicen ⁊ vbiq̷·i·quibus illa vocalis i producitur·Ibideʒ componit̃ ex ibi ⁊ idem: ⁊ eſt aduerbiũ locale·Tubicen componit̃ ex tuba quod eſt inſtrumentuʒ ſonandi ⁊ cano nis: ⁊ eſt ille qui vtit̃ tali inſtrumento.vbiq̷ componit̃ ex vbi ⁊ q̷ aduerbiũ loci·

Ex di compoſitum produc ſed deme diſertum
Et que componis ex greco curta notabis

Dicit ꝙ hec prepoſitio di producit̃ in compoſitione:ut diligo·Deinde ponit exceptionẽ dicens:Sed deme·i.excipe diſertus ta tum.i·facũduſ uel eloquens:cuius penultima corripit̃:ut in Horatio: Fecundi calices quem nõ fecere diſertũ·Si opponat̃ auctori ex eo ꝙ iſtud verbũ dirimo inuenit̃ in penultima correpta:ut in Ouidio metamorphoſeos ibi: Hãc deus in litem melior natura diremit. Reſpondenduʒ eſt ꝙ hoc verbum dirimo componitur ex di ⁊ remo ⁊ r interpoſita e mutatur in i.|Et preter hoc vocalis dictionis compoſite poteſt variari: ut ſupra diximus in regula data de compoſitis·Nam poſt illam prepoſitionẽ di ſequi deberʒ e in hoc verbo dirimo:ſed r interpoſita ſequit̃ eam·Ideo illa prepoſitio di poteſt breuiari per illam regulã inferius poſitã·i·ſi ſup r breuis ẽ ⁊c· Deinde ponit aliam exceptionem dicens: Et que componis. Quaſi dicat in dictionibus grecis cõpoſitis di breuiat̃: ut diateſſeron: qđ eſt ſpecies cantus: ⁊ diſamis qđ eſt nomen ſilogiſmi logicalis.

Vocalis breuis eſt alia ſubeunte:ſed inde
Demi plura queunt ut dius diaq̷ dium
Et fio cum ſit diſſillaba vox breuiatq̷

Cum poliſillaba ſit: fieret probat hoc fieriqꝫ·
Hic pōnit vnam regulā generalēꝫ ad omnes ſillabas prout vna vocalis precedit aliam in diuerſis ſillabis: Et dicit ꝙ vocalis ante alteraꝫ vocalēꝫ breuiatur: ut meus in prima ⁊ reſpuo in ſecunda ſiue media· Sed inde ibi ponit exceptionē dicēs ꝙ plurima vocabula poſſunt excipi: ut dius dia diū·i·diuinus·⁊ fio: cū pro qn̄ eſt vox diſſillaba·i. duaꝝ ſillabaꝝ breuiatio cum ſit vox poliſillaba ideſt plurium ſillabarum· Et ponit exempla dicens: Probet hoc fiet fietqꝫ· Nam ſi bene conſideras prima de fiet producit̄ ⁊ prima de fiet ⁊ breuit̄·
E ſup i longam dat declinatio quinta·
Quando vocalis preit e ſed eum breuiabis·
Cōſona ſi preeat dic ergo rei ſpecieiqꝫ
Dicit ꝙ e ante i producit̄ in genitiuis ⁊ datiuis quinte declinationis: quando vna vocalis precedit e: ut diei ſpeciei· Spe breuiat̄ quādo conſonans precedit: ut ſpeciei rei. Et ipſemet exemplificat in littera dicēs: ſpeciei rei producit̄: quia vocalis i precedit·
Grecaqꝫ iungātur quia lōga frequenter habētur·
Quaſi dicat ꝙ vocalis ante vocalem in grecis dictionibus producitur frequenter: ut in Ouidio: Medee medea forem· Frequenter auteꝫ dico: quia aliquādo corripit̄: ut eodem: Theſea deuoui ⁊c̄·
I ſup a proprijs raro breuiatur hebreis·
Dicit auctor ꝙ i ante a raro breuiatur in dictionibus hebreis· ut Maria ⁊ Matthias·
Ut tua metra petunt dabitur genitiuus in ius·
Corripis alterius ſemp producis alius·
Dicit auctor ꝙ genitiuus in ius terminatus in medio produci ⁊ breuiari poteſt· Excipitur alterius cuius penultima ſemper breuiatur: ⁊ alius cuius penultima ſemper producit̄ in genitiuo·
Tenditur eous aer platea chorea
Dicit auctor ꝙ nomina in littera poſita producunt vocalem ante alterā vocalem· Eous dicitur eſſe equus vehens currum ſolis· ⁊ aliquando ſumit̄ pro parte orientali· Corea idem eſt quod la danza ſiue lo ballo. Aer ⁊ platea de ſe patent· Tamen platea varie ponitur in metro ſicut inferius patebit ibi· ſ· Ut placet eſt platea ⁊c̄·

Vocalem medie breuiant ſi muta ſequatur
Cum liquida·tamen hanc productã pone breuemq;
Longa fit adiutrix octobris nomen in atrix
Cum ciragra podagra quidam breuiãt·alij non

Quaſi dicat ꝙ in medijs ſillabis vocalis poteſt produci ⁊ breuiari cũ liquida ſequente:ut compatris·Et nota ꝙ hec regula tamẽ valet in dictionibus naturaliter corripiendis uel corripiẽtibus vocalẽ: qꝛ ſi naturalr̃ produceret eam nõ poſſet corripere:ut ſupra dictuꝫ eſt ibi:Si faciat curtam vocali ſillaba finẽ·Deinde ponit exceptionẽ dicẽs: ꝙ adiutrix octobris nomen in atrix terminatũ:ut amatrix producit vocalẽ in media ſillaba:licet muta ⁊ liquida ſequanť eam·Preterea dicit ꝙ quidam breuiant quidam non mediã vocalem in his duobus nominibus chiragra ⁊ podagra·Chiragra eſt gutta uel infirmitas in manibus:podagra in pedibus. Et dicit͂ chiragra a chiros quod eſt manus:⁊ eger egra egrum·Podagra dicit͂ a pos quod eſt pes ⁊ eger egra egrum·

A·b

Ante b fit breuis a·ſicut ſcabo ſiue ſcabellum
Et ſtabilis ſtabulũ dabo vel labo ſiue flabellum
Et labor:hinc dema labi vel fabula flabum
Scabidus ⁊ tabes ⁊ ſtabam pabula labes
Et fabor ſtrabo nabamq; ſimul ſociabo
Fabellam varies·quam tu producere debes

Superius auctor ponit regulas generales ad oẽs ſillabas: In hac parte ponit ſpeciales:⁊ pᷓmo ad primas: ſecũdo ad medias:tertio ad vltimas Pars ſecũda incipit ibi:A breuis in medijs·tertia ibi: Vocis fine dabis Iteꝫ prima pars in qua determiat͂ de primis ſillabis diuidit͂ in quinq; partes ſm ꝙ ſunt quinq; vocales· Primo enĩ determinat de primis ſillabis inquantũ a preponit͂ conſonantibus:ſecundo e:tertio i:quarto o: quinto u. Pars ſecunda incipit ibi: Ante e fit breuis e·tertia ibi: Ante b corripis i·quarta ibi:Ante b longa fit o.quinta ibi: Ante b fit breuis u· Item prima pars in qua deter·de pᷓmis ſillabis inquantũ a preponit͂ cõſonantibus diuidit͂ in tot partibus quot ſunt cõſonantes:quibus a preponit͂ in dictionibus latinis·Et primo ſic a preponit͂ ante b:ſecũdo ante c:tertio ante d·⁊c·partes iſte de ſe patent·Itẽ pᷓma pars in qua deter· de primis ſillabis a precedente b diuidit͂ in duas parteſ:qꝛ primo ponit

Deprimis

regulam cum exemplis ſuis Secundo ponit introductionē:ſecunda ibi: Hinc demes· Ad primā partem ſic dicit:Ante b fit breuis a. quaſi dicat q a ante b breuiat in primis ſillabis:ſicut ſcabo bis quod ſtat per gratar·hoc ſcabellum pluraliter nominatiuo hec ſcabella·i.ſcamna:ſtabilis a ſtando dicit.ſtabulum eſt locus boum uel alioꝝ animaliū· Dabo bis bit·labo labas labat:vacillo vacillas·Flabellū eſt inſtrumentū fugandi muſcas·labor beris·Deinde ponit excep·dicēs:hinc demā·i· excipiā illa que ponunt in lra·ſ·labi qđ eſt futurū de labor beris· Fabula eſt ſermo fictus·ſtabā bas bat.Scabidus·i·nō habēs crines·Tabes·i·macula.Fabor futurū de for ris·Strabo bonis·i·luſcus·nabaȝ bas bat·quoꝝ oium prima ꝓducit.Exēpla quere in auctorib⁹ per te·Deinde dicit:Flabellū varies·q·d·q prima ſillaba huius dictiōis poteſt ꝓduci ⁊ breuiari·Pro euidentia regularū ſequentiū non ordinē ſupradictū tanꝙ introductione ad ſequentia que ſunt facilia ſatis intellectui.Interlineabimus igit in ſeqūtibus expoſitionē vocabuloꝝ preſertī difficiliū:Et ſufficiet quā tamen ad ſuperficialitatē intelligentiam legendoꝝ

nomē arboris crudelis acrem fieri
A c breuis:probat hoc acer arbor acerbus aceſco

ut baculus ut pacis pactum facere
Cum b preit vel p produc·ſed deme paciſcor

producendus
Et placet ⁊ ſpacium baculus brachoſq morādus·

fortis popul⁹ eloquens compoſitio populus
Hic acer thracus facundus machina dacus

auis eſt inſula uel lapis:qr pōt produci ⁊ breuiari·
Graculus addatur·ſed iacinctus variatur·

li ſcalini lo paſſo de laqua
A d conſpices·tibi ſint gradus ⁊ vada teſtes

peſtis ꝑ cōfortar color eq uel equ⁹ colorat⁹ ad modū palme
Excipitur radix ⁊ clades ſuadeo ſpadix

vxorem ducere deus belli racus
Trado traduco gradiuus vadoq rado
Et gades lapis precioſus
Eſt ſuper f breuis a:ſit ſaphirus lapis extra

A·c A·d A f

cautus pestis
A g breuis ꝓbat ecce ſagax·ſtrages retrabatur·
p piāgere ad modū pueroꝝ dom? paſtoꝝ veſtis ſapiēs
Vagio vagina magalia ſtragula ſaga·
hoc laganū circuitus animaliū
Lagana ꝓduxit petrus indago ſociatur·
ut pagina ut fagus
Si p vel f preſit ꝓduc·ſed deme flagellum·
ſtatio arboꝝ vulnus regio
Additur huic frago cum fragilis plaga rete vel ora·
·i·voco
A ſup l tardant diſſillaba·ſed calo verbum·
prepoſitio
Ac alit atqꝫ malum quod mobile deme palamqꝫ·
turris lignea verbū nomen monijs
Atqꝫ palam·ſic deinde falles bis iuncta falumqꝫ·
Atqꝫ ſalum mare
Hec quibus eſt creſcens genitiuus corripe ſicut·
His que naſcūtur pariter quoqꝫ corripiuntur·
·i.portator lignoꝝ ·i·auis
Sal ſalis atqꝫ palus:calo dematur ꝛ ales·
Que poliſillaba ſunt breuies:baliſta ſit extra·
ludus tabulaꝝ la poſacra aſper
Alea caligo balenaqꝫ ſalebra ſqualet·
ut fama ut famoſus
A ſuper m tardant diſſillaba:queqꝫ ſequuntur·
lo mantelo
Sunt damus atqꝫ fames clamis ꝛ tamē ac amo dēpta·
nomen inſule
Atqꝫ thamos·
ut amiratus ꝛ famulatus
Que poliſillaba ſunt breuies:amitto ſit extra·

ſunt le touaglie corda cū qua iacit̄ telū
Lamina lamētoꝛ: quibus amentum ſociamus.
ut panis
A ſup n longam faciūt diſſillaba: deme.
vetula aial lanatū
Hinc manus atq3 cano canis hec anus addis anaſq3.
ꝑpoſitio greca apparitio
Ac ana ſiue phanes.
ut famoſus qꝺ a fama dicit̄
Niſi ſint a longis poliſillaba curta notabis
guloſus uel luxurioſus
Ganea dematur: hic eſt qui luxuriatur.
vermis eſt
A p breuis niſi papilo vel rapulo papo.
nomen populi lapis ꝑcioſus ſummus pontifex
Apulus ꝛ lapa ſaphirus crapula papa
Mapaq3 cum rapa.
ut aqua
Ante q ſit breuis a ſemper niſi compoſitiua.
.i. caluus a um diuinatoꝛ
Ar breuies quod ariſta pꝛobat varicoſus aruſpex.
herba quedā vena alia vena
Excipitur carex ac careo varica varex.
biria patria la garea
Area naricia vel glarea pareo naris.
Produc rus vel ra vel rum teſtis tibi carus.
.i. altare .i. ſtabula poꝛcoꝝ
Ara dei. ſed hara ſuis. ꝛ para dempta parumq3.
ut aſinus
Cum s pꝛoduc diſſillaba: ſit quaſi dempta.
vilis domus fundamentū
Et caſa ſiue baſis. poliſillaba curta notabis.
Caſeus excipitur ꝛ baſia longa notentur.

aduerbium
A t breuis nato ſit teſtis quater atq; quaternus·
manſio
Atq; ſtatum ſtatus ⁊ ſtatio latet· ⁊ retrahātur·
Vates ſaturnus laternaq; mobile latus·
·i·diſpoſitio fatalis obſcurus
Quatuor ac fatum naturaq; quatenus ater·
palacia fidelis deo
Atria catholicus clatros ſociare ſolemus·
biatum
Platos cum ſtatim varies·ſed longa locabis·
ut mater ut pratum
Hec quibus m ſupeſt aut r muta preeunte·
quedam ſcientia diuinandi
Philoſophi matheſim dicunt·vateſq; matheſim·
Ut placet eſt platea dic platea ſiue platea·
ut auis ſapiens deuiamenta
A ſup u breuies·ſed gnauus ⁊ auia demes·
ut clauus ⁊ flauus
Gauiſus nauis item ſi preſit l addita mute
dulcis peruerſus deus belli
Suauis prauus ⁊ mauors pauoq; mauis·
ut lebes ut prebeo
Ante b ſit breuis e:niſi duo cōſona preſint·
ciuitas
Deformat debet phebus thebeq; notentur·
veſtis ſacerdotalis luna
Nebrida debilitas ⁊ phebe nebaq; nebo
prope tempora
E c breuis ſecus eſt teſtis niſi ſecula mecus
babundans
Fecis ſecurus ſecundus grecia cecus

clamās pconiū pnoīa ſtultus nomen mulieris
Preco me te ſe vecors vel ſecius echo
locus vbi aliquid reponit
Thecaq; longatur de quo cirotheca creatur
Ante d protrahis e ſi ſint diſſillaba ſicut
verbum
Sedes ⁊ tedet:cedo pro dic demis edoq;·
baculus epi nomē arboris
Pes pedis atq; pedum cedrus ac poliſillaba curta·
malicioſus
Ut ſedeo medicus·ſed ſedulus excipiatur
lo tradimento
Seditioq; ſimul ⁊ ſeditioſus habetur·
Dedalus ⁊ predium
ut ſtefanus
Cum ſubit f breuis e·ſed compoſitiua notabis·
Ante g ſit breuis e·rego teſte legoq; tegoq;
Excipias reges reginaq; regula leges·
nomen prouincie lapella quā domus tegitur
Eger ⁊ egiptus legans ⁊ tegula dego·
ſcutū palladis capricorni ſignū in zodiaco
Egloceros egis
E ſuper l longam faciunt diſſillaba:ſicut
la pōta delo gābato inſtrumentū ſonandi
Chele deme chelim velut inde velimq; geluq;
dulcedo peccatū animal eſt
Atq; melos ſcelus atq; celer melus·⁊ breuiabis
fouea beſtia
Que poliſſillaba ſunt:ſpeluncaq; belua demes
vnctus ſpecies metalli ſpelunca
Delibutus ⁊ electrum ſpeleaq; grecum·
locus priorum templa
Deliſius cum delitijs delubraq; iungam·

ut memini
E ſup m breuis eſt: ſed femina ſemina demes.
Demoqꝫ ꝑduces. ⁊ longis addere debes.
ut eminus
E ſup m ſolam. ſed conceptis emo iungam.
dea fatidica
Ac emio ſiue themis.
ut ſemis ſis
Et cum cremēto diſſillaba nomina ꝑduc.
res femine
Sed memor atqꝫ nemus pariterqꝫ femur breuiabis.
ut fenum
E ſup n longa ſit enim breuis atqꝫ feneſtra.
omnino dij patrie
Atqꝫ penus penitus penetro penes atqꝫ penates.
infirmitas
Et freneſis varies
ut bene ut gene ut ſenes ut teneo ut venio
Si b vel g vel s t vel u preiungitur illi.
Fit breuis: ac venum produci venaqꝫ debet.
corrigie que pendēt a mitria epiſcopi
Tenia tena ſimul ⁊ venor tenera ſenis.
de reperio ris
Ante p fit breuis e. velut repire pp duplex.
.i. pellicula q̄ ſolet ĩcidi in circūciſiōe a iudeis
Repperit excipies ſimul prepucia prepes.
la ceuola
Cepaqꝫ ꝑtrahit e: ſed ⁊ hanc ꝑducere debes.
ut ſepe
S ſibi ꝑpoſita breuiato tamen ſepelire.
etas lune
Longa fit epacta repo que ſimul ſociatur.
Ante q fit breuis e. ſicut neqꝫ: demitur equor.

aduerbiū prauus
Equus ⁊ equalis nequaq̄ȝ nequaqȝ nequam
ordo dn̄s clamor nautarū
E ſuper r breuis ut ſeries hera ſiue ceramen
dn̄s dictum contra fidem
Sic ⁊ herilis herus heresis tamen excipis heros
Hereo feralis erunna que cerulus heres
herba vnguentū ordinationes
Meret ⁊ eruca ceronia feria feres
metallū verbum la cera
Aes eris quero gens ceres ceraqȝ fero
quidam mons
Eriogone eriogonum nimphe celeſteqȝ ſignum
ſunt veſtes inueterate multitudo clericoꝝ
Se rapellinas clerus debeſqȝ locare
ut verus ra rum
Longa fit ve ſuper r ſed deme veru vereorqȝ
purgationes aīarū lectus mortuoꝝ virga virilis
Corripis inferias feretrum veretrumqȝ merumqȝ
ut pera la taſcha
S p prepoſita pones diſſillaba longa
ut breſſus vitiū in polmone
Longa fit e ſuper s·niſi compoſitiua theſiſqȝ
Atqȝ ieſus
·i·vſus uel confiſus
Ante t longa fit e·ceu fretus:deme metallum
mare
Ac etiam metuoqȝ fretum meto metraqȝ retro
nomen populi ut peto ut veto
Adiungeſqȝ getes ⁊ ſi p preuenit aut u
Preformat preter pretor producere debes
aqua mater achillis
Thetis ios·thetiſqȝ dabit thetis ⁊ thetidiſqȝ

crudelis ſequens verum
C ſuper u produc· ut ſeuus: deme ſeuerus
Et leuo ſiue breuis leuis ⁊ leue non oneroſum
quedam ſpina pplus hiſpanie
Ante b corripis i: tribulus probat hoc ⁊ hiberus
hiemalis
Tribula dematur hibernus fibula ſcribo
la camba
Tibia liburnus vel mobile liber ⁊ ibo
deguſtatio ſignū factū cum flagello
Et libum libo vibex quoqꝫ ſibila quibo
Ac ibis ibidis
·i·iniuriam dicere
Ante c fit breuis i ſit conuicior tibi teſtis
·i·loquar ſagitte
Atqꝫ dicax demo conuicia ſpicula dico
lo vicinācio panis paru? ſigna victorie la treza
Vicus cum mica vel niciteria trica
viceſimus triceſimus auis eſt
Vicenus quoqꝫ tricenus ficedula picus
liciū cij la gaza
Licia cum ſpica vel ſicut picaqꝫ ficus
aridus
C duplicat ſiccus ſicca ſed ico breuiabis
verboſus uel loquax quaſi dicens fatum
Queqꝫ dicax componit fatidicus breuiabis
Ante d longa fit i velut idem pro mare fido
Et fidus ſed demis idem neutrale fideſqꝫ
·i·dido uel quedam regio
Diſſideo fides atqꝫ cidonia iunge quidemqꝫ
aptus uel dignus honoris ut bidens ⁊ video ut tridens
Addis idoneus ⁊ ſi b vel u preuenit aut t

·i.ſonū facere cum dentibus
Strideo pꝛoduces ⁊ ſtrido rideo rides
ſtatue uel imagines qui colunt idola
Idola dic longa tamen inuenies idolatra
I ſuper f longa·niſi componit ciſuſqꝫ
ut vigeo ges ·i·firmo
Ante g coꝛipis i vult figo fligoqꝫ demi
currus duarū rotarū
Viginti bige trigin ti frigoꝛa pige
·i·obio auis eſt
Nigro pigardus frigoque ſimul ſociamus
S t ſi pꝛeeunt ut ſtigo longa manebunt
palus infernalis
Sed ſtiga cum ſtrigibus breues ſtrigiles variabis
lapis uel ſerpens
Longa ſit i ſuper l·ut milia:deme cilindrum
auis eſt letus pars hominis populus
Et philomena philix ilaris ciliumqꝫ cilixqꝫ
pondus duarū libꝛarū
Et granum milij bilibꝛis pilus ⁊ pila ludus
ut ſileo ut ſtilus
Si pꝛeit s aut t·tunc debes i bꝛeuiare
ut limus floꝛes multū frequētati ab apibꝰ
I ſuper m tardant diſſillaba·ſed thima deme
aduerbiū lo litame deus nuptiarū
Et nimis atqꝫ fimus ſimul his ſit himē ſociandus
Que poliſillaba ſunt niſi ſimia curta manebunt
Longa ſit i ſuper n·tinia linio lino demis
ut cinis ut ſino ut mino
Que c vel s aut m iungunt i ſunt bꝛeuianda
moꝛtarium
Ut ſinus atqꝫ minoꝛ·ſed ſinum minoqꝫ demis
Ante p ſit bꝛeuis i·vult vipera ripaqꝫ demi

cibus pugillũ vas bibendi .i. circũdo
Siparium ſipho ciphus cum ſtipite ſtipo
Ante q fit breuis i liqueo probat hocqz liquoris
Atqz liquor quaris ſit liquor liqueris extra
I ſuper r longant diſſillaba lira probabit
Vult pira ſiue viri pirus z reſonans lira demi
Que poliſillaba ſunt breuiantur thiria deme
pars naſi curſarius in mari ſepultura nobiliũ
Pirula pirata ſit piramus bis ſociata
Longa fit i ſuper s niſi demo miſerqz miſertus
aqua cocta in ordeo
Dis tiſanam iunges. z compoſitiua notabis
I breuis ante t ſit: iter hoc teſtatur itemque
circuitus .i. honoris cupido circũdatus
Ambitus ambitio demes ambitus z itur
.i. diues la ſoma
Ditor dis ditis ditela lis quoqz litis
de italia ſaltatio quedã in numerũ facta
Italus z phiton glitis peritiſmata iungo
lo papagallo .i. ſol aptus appropriatus auibus
Pſitacus z titan titilloqz ſis quoqz ſitis
T duplicat littus ideo producere debes
ut mitis ut ritus ut vito
M preeunte vel r aut u producere debes
Sed breuies vitulum britonis ouique vitellum
hec nix iapella qua domus tegit
V longam facit i. niuis hac vult regula demi
biuium triuium
Biſqz notes z tris. z que componis ab iſtis
obſtaculũ verbum
Ate b longa fit o velut obex obijcioque
progenies corroſus
Excipiatur obes verbum ſoboles z obeſus

ut probus
Corripies etiam ſi duplex conſona preſit
Ac obolus·i·la metagla
Oc corripimus veluti iocus atq; iocoſus
Atq; iocor proceres oculus voco·ſed retrahantur
hec vox velox
Jocundus voces procerus & ocior addes
monſtra maris fluuius infernalis
Focaq; vocalis coccitus cc duplicabit
Oculo longa dare decet ocia pocula iunge
per diſuogliere lo filo
Occo cc duplicat ſuffoco decet variari
ut rodo dis
Od producunt diſſillaba·ſed modo deme
Ac odor atq; modus:poliſillaba curta manebunt
Proderit eſt longa ſed proderis eſt varianda
quoddam cibariũ
Of ſuper f breuis ecce profer profugus & ofella
la cupa
Profugio dempta vel profero profuit ofa
ut cogo gis la gonna lignarius
Og produco:toga deme roguſq; rogoq;
Atq; logos
L curtam facit o ſicut colit·excipe nolo
·i·corono: uel ordino
Molior & moles ſol ſolis dolia proles
fungus eſt in tpe p̃terito genus cibi
Solor boletus olim colimphia ſolus
piſcis uel putredo naſi longus in ſermone
Polipus & ſtola prolixus coloq; colas
Solennis ſolers quibus ll duplex reperitur
Of ſuper m longam facies ut comere comis

corda cum qua iacit^r telum instrumentū fetens
Omentum·ſed homo demis ſtomachū ꝛ omaſum
·i·crines ornare
Et comedo dñs domus ꝛ coma ſiue comare
lo glomero ·i·dimitto
Et glomos ꝛ glomero comes atqꝫ domo vel omitto
nomen inſule per butar fora
Et thomus atqꝫ vomo vel que componis ab illo
nomen loci uel populi
Atqꝫ gomor
ut moneo corrigia
Eſt ſuper n breuis o:niſi nonus zonaqꝫ pono
numerus in calendario ·i·vnus
Et nonas pone:mono longam credo breuēqꝫ
ut conor dono pono
Si c d vel p precedit longa locatur
O p breuis veluti ſopor atqꝫ ſoporus oportet
progenies paſtor
Atqꝫ propago·ſed opilio popiſima demo
Vitis propago ſed ſopio populus arbor
Et tophus
Opportunus ꝛ opperior tibi pp duplicabunt
ut ſcopo
Cum c preit longa ſcopulus cophinus copos extra
ut loquor
O q corripitur ſed compoſitiua notentur
ut forum ventus
O ſuper r breuis·excipitur fors chorus ꝛ oris
Coralium quorum mous mos morus ꝛ horum
tegmen pectoris ·i·noueram
Oroqꝫ cum coram vel thorax horaqꝫ noram
nus alius mus
Doricus ꝛ forex

ut lozū ut ros
Et cum preuenit l aut r producere debes
oratio
O ſuper ſ longa·roſa demitur atq̃ proſeuca
de pono
Et doſis ꝛ poſuit ſed proſa poteſt variari
Ante t fit breuis o·totidem quotus ꝛ noto teſtes
Et nota·ſed demes dos dotis potoq̃ cotis
Quotidie totus notum notumq̃ notemus
clotum
Produces etiam ſi preſit conſona bina
·i.caſus
Sed breuiare protos ꝛ ab illo ſumpta ſolemus
Atq̃ proteruus item prothos
O ſuper u breuies·ouum prouincia demes
Prouidus eſto comes prouentus prouenioq̃
Ante b fit breuis u teſtis rubet eſt rubeuſq̃
la ruzeni la pianella la mamella
Excipias tuber rubigo ſuber ꝛ vber
iuuenis ut bubo ut nubo
Et puber pubes·ꝛ ſi b preuenit aut u
a nubentibus in fuſta lo boaro
Innuba conipies ꝛ pronuba ſiue bubulcus
Nubo tamen longum:cōnubia ceu metra poſcunt
Ante c longa fit u·ceu duco luceo lucis
Deme lucerna lucrc ꝛ dux ducis atq̃ ducenti
ut nucis ut cucula ut crucis
Et ſi preponas n aut c vel r breuiabis
Ante d longa fit u ceu trudo·deme rudentes
pali acuti rumenta
Et pudet atq̃ ſudes rudis atq̃ ruder ſtudiumq̃
pertinet aſino
Et cudo·ſed rudo pones ceu metra requirunt

ut truffor ris
U raro ponis ſuper f: nec eam breuiabis
ut nugio gis vilis domus
U g produco·tuguriqꝫ tamen memor eſto
ut fugio ut iugum ut pugil
F preeunte vel i vel p debes breuiare
fructus montes
Fruges produces ⁊ iugera mobile iunges
Et frugi
ut vlulo las pinguedo terre
U ſuper l breuies·vligo demere debes
ut gulio·i·locato ut fullo lonis ut mula mulus
G preeunte vel f aut m producere debes
nomen auis
Excipitur fuliga mulier gula iungitur iſtis
Longa fit u ſuper m: ſic humanũ dabo teſtem
Sed humus ac humeris humilis ſumus excipiemus
ut numerus ut cumulus ut tumulus
Si preit n ante c vel t debes breuiare
homo defectuoſus
Flumen produco ſtrumamqꝫ ſimul ſociabo
Ac humor
ut vnus inſtrumentũ ſcindendi ligna
U ſuper n longa·cuneum tunicamqꝫ retracta
ut ſtupor
U p corripitur·ſed iupiter excipiatur
Cupaqꝫ cum ſtupa
ut nuper ut rupes ut pupis
A preeunte vel r aut p producere debes
imago que fit a puellis la mamella
Sed pupillam varies pupillam protrahe tantum
ut muris la nora
U producatur ſuper r·nurus excipiatur·

verbū per andar de furia fex olei ſedes iudicum
Et furit adiungis muriam ſimul atqꝫ curiles·
ut muſa ·i·murmuro
Longa fit u ſup s:ſed deme ſuſurro puſillum·
ut tutus ta tum
V t ꝑducunt diſſillaba:ſed puto deme·
marcid9 ſicut pellis humana la ſpina lo fango
Putris uti cutis atqꝫ frutex vter vtra lutumqꝫ·
ut butirū
Que poliſillaba ſunt cum ꝑle ſua breuiabis·
alternatus ·i·deuoro fetet
Mutuus excipitur ꝛ mutio glutio putet·
Futilis addatur cum futio longus habetur·
Inutilis venter
Vtilis ac vtor uterus bene nō ſapit vtrem·
ut vua
V ſup u ꝑduc ſolam dant cetera curtam·
hec ſillaba ſillabe
Breuis in medijs datur ante b·ſillaba teſtis·
ut amabilis
Si bilis a ſequitur ut amabilis:excipiatur·
·i·leticie deditus
Et letabundus:formamqꝫ parem ſociamus·
ut venabulū inſtrumentū venandi
Que facies in vlum iunges ·venabula teſtis·
ut pſitacus ꝛ ithacus obſcura locus immundus
Ante c fit breuis a dematur opaca cloaca·
ut cenaculū ut voracis ꝛ loquacis
Quod dat vlum iunges·obliquos iungere debes·
Sed medijs nunquam ſuberūt diſſillaba nominis·
nomē mulieris animal eſt
Ante d corripis a·velut clada deme cicadam·

A b

A c

ictus datus in collo
A ſup f breuis eſt colaſus teſtis tibi fiet
ut imago
Ante g longa ſit a. ſed nomina deme ſecunde
mare nomen viri
Sic pelagus ponis: bis abdenego ſociabis
de italia
A ſuper l breuias velut italus. excipiasqꝫ
declinatio
Tertia declinat: auſtralis hoc manifeſtat.
ornamentum lecti
Produc in neutris obliquos ecce toralis.
nomen viri uel nomen ville
Aſcalon eſto breuis. ſuperadditur abſolon illi
de italus de tantalus
Italides ꝛ tantalides ſua curtat origo.
M ſubeunte breuis datur a: thalamuſqꝫ probabit
ut amamen
Que faciunt amen produces ꝛ thimiama
.i. furnus
A ſuper n breuis. ut clibanus. tamen excipis illa
vacuus
Que declinabit tibi tertia ſicut inanis
poma ſilueſtria
Uocali iuncta producitur ut mathiana
ut ſamaritanus pōpeianus montanus ſiue romanus
Deriuata ſimul nomen gentile lociqꝫ
quidā mons odoriferus vermis eſt quoddā vnguentum
Sed libanum breuies. ſit aranea iuncta balano.
ut titanis
Produc obliquos ꝛ compoſitiua notato
quidam mons
Iſtis vulcanum cum gargano ſuperaddes

ut gauſape caput virge virilis
Ante p fit breuis a:ſed deme priape ſinapi
animal dans odorem
A ſuper r breuias ut barbarus:hinc zodoara
ut cartharus qđ a charta deriuatꝰ
Excipe queqꝫ vides deriuari manifeſte
·i·primitiuos
Quidem denarium breuiant non principales
Obliquos produc·iubaris vel ceſaris educ
ut comparis ⁊ diſparis
Compoſitiua notes ⁊ nectaris aſparis atqꝫ
nomen viri lo talpar
Boſtaris adiunges
velum nauis
A ſuper s breuis ut carbaſus·excipiaſqꝫ
ductor armorum
Deriuata palam cognoſces ſicut agaſo
quidam mons inſtrumentū fernis
Longis parnaſum iungis ſociabis omaſum
lo gotto
Ante t corripis a:ſicut ciatus·tamen inde
·i·dictiones
Excipias voces quas deriuabis aperte
nomen viri
Que fiunt in tes ſociabis ſicut achates
abbatis
Iungit nomen in as obliquos ſic probat abbas
·i·obliquos ut thema thematis
Corripies alios
corpus mortuum
Longa fit a ſuper u tibi ſit pro teſte cadauer
Compoſitiua notes

E. b
·i. iuuēis ſine barba
Ante b longa fit e·fiet tibi teſtis ephebus·
infernus arbor nigri c oloris
Demit hinc hereb⁹ helebon ſimul ⁊ therebinth⁹.
herba eſt medicinalis·
Additur helleborus
E. d
hoc eſedū·i·currus quo claudi portant
Ante d pduces e·ſed tamen eſeda deme·
E. c
nomen viri.
Ante c longa fit e: ſenecam tamē excipis inde·
nomen viri· vt recunda·
Melchiſedech ſocias ⁊ nomina que facis in da·
i·cum ſuis deriuatiuis
Pes dat edis cum ſuis compoſitiuis·
E. f
animal eſt·
E ſuper f dabitur breuis hinc elephas breuiatur·
E. g
vt elegia domus triāgularis nomen viri·
E g corripimus ſed abeſt tregeſta cethegus·
E. L
parua nauis·
E ſup l dabimus longam·patet ecce faſelus·
nomen viri·
Abimelech remoue·debet breuis angelus eſſe·
E. m
vt racemus lo rapo deluua·
E ſup m longam vehemēs heremuſq; retracta·
locus in quo xps orauit·
Additur his hiemis alemania getzemaniq;·
E. n
vt camena nomen mulieris nomen viri·
Longa fit e ſup n·helenam tamē hinc elenumq;·
nomen viri vel inſule·
Et iuuenes aſenech·hebenuſq; debes remouere·
E. p
ut intrepidus
Ante p rara fit e: moneo tamē hanc breuiare·
Excipe preſepe

De medijs.

ut camera
R ſubeunte breuis datur e·tamen excipies rus   E. r
ponderandi
In proprijs ſicut gualterus·adde ſtatera
ut ſincerus ra rum
Et deriuatum quod rus determinat aut rum
crudelis   capellus pegrinoꝝ ⁊ dr̄ de galea
Ex hoc auſterus producitur atq; galerus
Verbero cum macero:pro ſcindo ligna meglera
canis infernalis   furia infernalis   aīal eſt
Cerberus eſto breuis·ſunt longa megera chimera
Infera cū ſuperis iterum breuies vterumq;
Et patera pateris diſcerne:patere ducere
animal eſt   pplus hiſpanie
Pantheramq; morans cratheram iungis biberum
ut verberis ⁊ carceris
Compis obliquos alios·varies mulieris
ut cimiterium
Cūq; rium ſequitur vſu vario reperitur
ut lacheſis   ſcientia diuinandi
E ſuper es breuis·excipitur diuina matheſis   E. s
ſcientia poetarum
Ad placitum freneſis dabis:excipiendo poeſis
ut facetus
T ſubeunte datur e longa·ſed excipis hec que   E. T
ut ſegetes   lapis quo naute ventos cognoſcunt
Tertia declinat·ametiſtus iungere debes
ut perpetis ⁊ interpretis
Obliquos breuies·agnetis demere debes
q·d·q̄ iſti obliqui producunt̄   de lebes   de quies
Longis vtere locuplete lebete quiete
de magnes ⁊ eſt lapis attrahens ferrum
Et magnete ſimul:remetum breuiare ſolemus

ut longeuus ua uum

E ſuper u raro fiet tamen hec tibi longa:

ut coꝛnibus

Ate b corꝛipis i: ſed compoſitiua notabis

Que dat quarta ſolent variari poſſibiliſqꝫ

ut angelicus delectabilis

Ic ſequente bꝛeuis demantur apꝛicus amicus

Additur his vmbilicus foꝛmica pudicus

la pancera fluuius

Et cum loꝛica lectica murica caicus

Iſtis mendicus cum veſica ſociamus

ut poſtia antica

Eſt urtica ſimul: ꝛ que poſt foꝛmat ꝛ ante

nominibus

In pꝛopꝛijs icus pꝛoducitur ut federicus

Longa fit icis ab ix exemplum ſit tibi felix

Sed mas ſolus icis ſicut calicis bꝛeuiabit

.i. velox ꝛ dabit icis i gtō ꝛ tūc deriuat̄ a pnicoꝛ aris

Junges cum felice ſalicem: pernix dabit icis

A pernicoꝛ icis: a perneco ſit bꝛeuiabis

maſtix quoddā gūmi ad coꝛrobandū dentes

Maſticem pꝛoduc ꝛ fenicem bꝛeuiando

Quod dedit ex: niſi lodicis bombix dabit icis

nomen inſule

Id corꝛipitur ſicut cupidus: ſed abidus

ut atrides ꝛ theſides

Excipies: ꝛ que triſillaba ponis in ides

filia coꝛonei ꝛ fuit amaſia pbebi

Diſcꝫ coꝛonodinem iungi veteres voluere

.i. nomina terminata

Produces ido ſicut foꝛmido cupido.

.i. cum hoc noīe deſideriū qδ pꝛoducit e ante r

Cum deſiderijs addes conſidero longis

Pone duas primas dauidis ſicut metra poſcunt
Perfidus infiduſq fides fidoq probabunt
ut munificus
I ſuper f ponis raro:ſed eam breuiabis
ut prodigus ut auriga ut caligo
I dabo pre g breuem:ſed que facis in ga vel in go
·i·rector currus
Demis:ut auriga caligo·ſed breuianda
ut diligo
Quedam compoſita tibi ſunt calige ſociande
I ſuper l breuies·ſolum tamen excipe neutrum
ut cubile ꝛ ſedile ſupple deriuata
Cum facies ile·que ſunt a nomine iungis
·i·iunius quaſi quintus a martio
Sicut quintilis·breuis eſt humilis pariliſq
·i·largus peſtilens aptus uel apta nubere
Dapſilis ꝛ peſtilis·nubilus ſic additur iſtis
·i·vilis uel leuis domus refugij
Exilis longum ſubtilis aprilis aſilum
ut animus pinguis uel diues
I breuis eſt ſuper m:tamen excipiatur opimus
·i·excipiatur ·i·excelſus
Cum quo ſublimis:ſed compoſitiua notabis
fermentum ·i·ſine fermento
zima puta longum·tamen azimus eſt breuiandum
coniugatione verbi ut a munio nis hoc munimen inis
Et deriuatiuum de quarta ſit tibi longum
ut dominus
I breuis eſt ſuper n:tamen hinc feſtino cominus
nomina virorum ut martinus furia infernalis
Excipitur proprijſq ſimul iunges ꝛ herinis.
miles romanus:ꝛ deriuatur a quiris itis
Et deriuatum tibi ſit pro teſte quirinus

Junge cuminum ſiue catinum ſiue ſalinum
arbor
Cedrinus iunges· predictis adde lupinum
·i·fames ·i·miniſtro
Pina ſuper p dabunt tibi longa/propina ſupina
·i·a cras deriuat̄ pnomē interrogatiuū ·i·le fere q̄ſi dās nūmos
Craſtino eſto breuis ſimul heccine nundina iunges
·i·ſtatim ·i·illud granum qđ eſt in racemo
Protinus bis achinūq; prebendino iungitur:etque
oleaginus biſſinus clādeſtinus
Ex oleo biſſo clam formas feroq; fagus
Etq; iacinctus bomberq; dat ac ametiſtus
ut farina
Ante na longa fit i·vult femina pagina demi
cōpoſitio uel fraudulenta ordinatio nomen mulieris
Machina cum trutina proſerpina lauina iunges
tubator nomen ciuitatis la forſina ad piſcandū
Buccina cum mutina ſeu ſarcina fuſcina curtas
Sic ⁊ elemoſina ſit
·i·ex ntis terminatis in in ut delphin nis
Obliquos ex in produc aſinum breuiabis
ut archetipus·i·in mente figuratus ·i·ppl̄us babens pedes cōtra nos
Ante p fit breuis i·ſic antipes eſt tibi teſtis
Oſtipum retrahas cum ſtipo cum ſociabis
Q ſubeunte dabis i longam ſicut iniquus
ſiliqua eſt forelis fabe
Cum ſiliquis reliquos ⁊ compoſitiua notabis
ut ſatira·i·reprenſio
J ſuper r breuis· tamen excipis inde butirum
·i·deorſum a lira·i·a via recta
Sic delirus erit·ſaphirus iunge papiro
Appellans lapidem:ſed pro vitio breuiabis

Demedijs

ut athiſus nomen arboris
Eſt ſuper ſ breuiſ i·paradiſum nō breuiabiſ·
Anchiſem iunge gauiſus eiꝰ ſuperadde
Precedēte para breuiatur liſio longa
leuitatis
Ante t fit breuis i:leuitas erit tibi teſtis
·i·deriuata
Que fiūt in ta:proprio de nomine ſumpta
nomina
Siue loci propria que ſimul producere debes
exēplū de termīatis ī ta ·i·diaconus dicit̄ ab heremus
Ut margarita leuita ſimul heremita
infirmitas in lingua galline
Ut placet eſt pituita petrus dixit polomita
·i·que terminant̄ in tis ut ſinamitis·i·aīa peccatrix·in tes ut terſites
Que fiunt in tes aut in tis longa notabis
Itus ſi detur a nomine longus habetur
·i·diues
Et ſic ex cenſu cēſitus dicere debes
q·d·ꝙ ab hoc noīe ſeruus deriuat̄ ſeruitus penultima
Seruus curtat itus·aduerbia ſic breuiabis
cōiugationis ut audio auditus
A verbis quarte veniētia longa notate
cōiugatio ut ſtrepo pui pitum
Tertia preteriēs in ui dat itum breuiando
·i·ꝙ̄ in vi ut peto tis tiui tum
Preteriēs aliter itum producere debes
Curtat itum pario vel diſco poſcoqꝫ parco
ut fugio itum ut bibo bibitū ut domo as itum
Que gio dat vel boqꝫ·prima vel atqꝫ ſecūda
Cūqꝫ ſupina dabunt i longam t ſubeunte
producunt penultimā ut domito tas
Que formantur ab his ito longam reputabis

i·cognitus ta tum ta tum
Agnitus eſto breuis ſocietur cognitus illi
.i·penultimã uel nomen in itus terminatũ ut obliuiſcor oblitus
Itum producit quod deponẽs generauit
ut tuitus ⁊ intuitu
Sed tuor abbreuiat ea que de ſe tibi format
vas olei ad lumandũ ·i·aĩal pticipãs de vtroqꝫ ſexu uł nõmẽ viri
Et producũtur lechitus ⁊ hermofroditus
venena fluuius infernalis
Sic aconita locas cocitus ei ſocietur
ut quiris ritis
Nominis obliquos quod fit in is dabo lõgos
·i·quorꝫ gti terminanť in is militis ſoſpitis
Compies alios teſtis cum milite ſoſpes
nomen ciuitatis
I ſuper u lõga niniue tamen eſt breuianda
quedã herba uel quidam populus
Et orobus teſtis quod o ſuper b breuiabis
de ambo de duo
Demitur ambobus october ſiue duobus
ut apocope ut velocis ⁊ atrocis
Ante c fit breuis o·tamen obliqui retrahantur
quidam liber in biblia
Ante d fit breuis o velut exodus hinc procul eſto
Herodes·⁊ ei cuſtodes ſunt ſociandi
quedã figura uel quidã mod⁹ loquẽdi
O ſuper f breuis eſt·ſit garofinus tibi teſtis
ſermo de aĩalibus cornutis
Eſt ſuper o g breuis velut egloga ſed remouebis
·i·cõgregatio iudeorꝫ
Que g vocali preiungũt ut ſinagoga
O ſuper l fiat breuis:hoc ſoboles manifeſtat

Demodus

·i·dicit sunt illi q ferūt merces p vicos ad vēdēdū
Excipias illud quod fertur fermacopole
O super m breuis eſt ſalomon ſic eſſe probabit
·i·que ſunt generis neutri ·i·bon' ordo inde venit cinamomū
Quod ſeruat neutrum genus excipe ſicut amomum
ut ſermones quidā pānus ī quo voluunt mortui penes iudeos
Longa fit o ſuper n·ſed ſindonis excipiatur
·i·quedā regio qſi duos habēs ordīes ciuitas
Sardonis atqꝫ diaconis ꝛ turonis ſociatur
populus ciuitas populus
Calcidonis redonis ꝛ faſconis abbreuiabis
ciuitas populus ·i·terminatoꝝ in o ut macedo donis
Ligonis ꝛ britonis ac obliquos propriorum·
ad differentiā alioꝝ que nō deſignant loca
Que loca deſignāt predictis addere debes
ut babilon lonis calidon nomen loci
Cum propriū m fit in on·tamē excipias calidonis·
dulcis cātus ·i·pecunia male acquiſita
Simonis armonicus mamona breuiare ſolemus
·i·regula clericalis ciuitas pōt breuiari ꝛ pduci
Canonis eſto breuis cum demone ſindonis ut uis
dictio greca:nō ē via cartuloſa uel ē color i vrina
P ſubeunte breuis datur o·caropus tibi teſtis
quidam mons
Aſopum retrahas europam ſiue pirorum
idē qđ egiptus poſſeſſiuū nomen de canopus
Ut placet eſt canopus canopeum qui tibi curtat·
nomen mulieris uel ciuitatis
O ſuper r breuias ſophoram teſtē tibi ſummas
ut canor noris ut a ſapor ſopor uel ſ招orus
Deriuata palam produc patet ecce ſonorus
ut honor honoris
Nominis obliquos quod in or fit iunge·ſed arbor

memoꝛis rhetoꝛis caſtoꝛis marmoꝛis equoꝛis
Et memoꝛ ꝛ rethoꝛ caſtoꝛ ſeu marmoꝛ ꝛ equoꝛ
·ſ·obliquos quidam mons
Cōꝛ̄puere ſuos·ſed longis adde pelloꝛum
ut hectoꝛ hectoꝛis
Et quedam pꝛopꝛia ſunt obliquis bꝛeuiāda
.i.maſcu·generis ut honos honoꝛis ut ebur eboꝛis ꝛ pectus pectoꝛis
Mas facit os oꝛis·que dāt vr et us bꝛeuiabis
quidā piſcis marinus eſt
O ſuper s longa ſicut teſtatur aloſa
uel adotū ꝛ ē nomē caſtri i terra philiſtioꝝ
T ſubeunte dabis o lōgam·ſicut azotum
Que componūtur diſcreta mente notentur
ut ludouicus
O ſuper u raro·ſed compoſitiua notato
ut coluber
Ante b fit bꝛeuis u ſed demitur inde ſoluber
·i.pducimus ut latucha ut caducus ca cum
U c pꝛotrabim⁹ quotiēs a vel um ſubit aut us
.i.comedo
Māduco iunges:fiducia conſocietur
ut pꝛoducis ꝛ inducie pollux nomē viri uel ſignū celeſte
Cetera cōꝛ̄pꝛes ſed pollucem tibi demes
ut teſtudo
Ante d lōga datur u·ſed pecudis retrahatur
ut lanugo
Ante g longa fit u·tamē hinc tu cōiuge dempta
per tetare animal eſt ſugens ſanguinem
Sugo pꝛoducis:ſed ſanguiſugam bꝛeuiabis
ut ſedulus·i.aſtutus nomen gentile ſeu patrium
U ſuper l bꝛeuia getulus aduloꝛ adempta
declinatio ut toꝛcular laris
Que declinabit tibi tertia lōga notabis

Dе vltimis.

nomen hebreum·i·peruerſus

Nomina ſed zabulon breuiabitur hercule iūcta

predictis

Vis ſotular iungo·ſpecular breuiabit origo

ut hic ⁊ hec pſul·i·ille qui pēſt alijs i dignitate

Obliquos breues ut preſulis ⁊ nebulonis

·i·ſine lumie ⁊ pōt accipi pro inferno

V dabimus longam ſuper m·tibi ſicut alumen

.i·hoſpes uel fortis ·i·inobediēs

Incolumis cōtumax demis ⁊ autumno iungis·

·i·illa parua foſſa q̄ puenit in facie ex nimio riſu

V ſuper n lōga ponetur teſte lacuna

ut vitupero vituperas

Ante p fit breuis u·tamen cōpoſitiua notabis

ut palinurus

V ſuper r lōga:ſed purpura ponitur extra

ut parturio ⁊ eſurio

Excipe verba:quibus meditatio cōuenit:⁊ que

Sunt forme ſimilis ut luxurio ſociabis

·i·planeta uel nomē viri nomē viri ſunt ille mlieres q̄ ſolēt ire de nocte

Mercuriumq̧ notes ⁊ cēturio lemureſq̧

ut murimuris

Obliquos breuies tellurem demere debes

nomen fluuij

V ſuper s longa·tibi ſit pro teſte ceruſa

ut cornutus genus arborum

Pre t lōga fit u·tamen arbutus eſt breuianda

qr aliqn corripiunt ut diſputo:aliqn producunt ut imbutus

Compoſitiua notes

ut vltra ⁊ citra

Ocis fine dabis a longum ſed breuiabis

ut muſa ut hectora ut o muſa

Rectum cum quarto quintū caſum ſociādo·

ut andreas
Hinc tamen excipias cum rectus in as tibi fiet
casus vocatiui
Inde vocatiuum velut andrea dabo longum
·i·in no'minibus numeralibus ·i·poſſunt compi ⁊ pduci ut triginta
In numeris grata ſunt ad placitum tibi danda
Postea nō breuia niſi fiat dictio bina
·i·ſicut
Utputa corripies ita vel quia iungere debes
Productum greci rectum quandoq; notari
ut mare
E correpta datur·exceptio multa paratur
ciuitas eſt
Grecum nomen in e produc teſtis tibi turbe
Declinās per e diptbongon nomina prime
·i·ablatiuos quinte de·ut meridie
Et caſus ſextos in quinta dicito longos
Longum pone fame quoniam famei dedit ante
·i·de no'ibus quinte declinationis
Et que componis de quinta longa notabis
aduerbiū uel cōiūctio aduerbiū exempla
Quare quotidie tibi teſtes ſunt hodieq;
Longum pone doce ſimilis quoq; tempora forme
E q; vocatiuum dat nomen in es tibi longū
in e deſinentia
Nomen longa dabit aduerbia ſi tamen apte
·i·ſi regulariter cōparat' ut iuſtus iuſtior iuſtiſſimus
Comparat ut iuſte ſed nec bene nec male crede
immo corripienda
Producēda fore quia neutrum comparat apte
Sepe breuem ponis quia nō a nomine ſumis
ut iuſtiſſime
Summi cūcta gradus aduerbia longa locamus·

De vltimis

nomen relatiuū cōiunctio copulatiua

Que nomē longum·que notās ⁊ erit breuiandum

pronomina prepoſitiones

Me te ſe longis ſimul e de pre ſociabis·

coniunctio adiunctiua aduerbiū ꝓhibendi

Ne niſi cum dabit an produc fermeqꝫ fereqꝫ

coniunctio copulatiua

Aut ue dabit curtam·dabit interiectio longam

ut dn̄i ⁊ magiſtri ut colchi pari caſus vocatiui

I dabitur longa quedaꝫ volo demere greca·

iſta que in lr̄a ponunt̄ poſſunt breuiari ⁊ produci

Et mihi ſiue tibi ſibi vel quaſi vel niſi ſemper·

q2 vltima ſillaba eoꝝ poteſt breuiari ⁊ produci

Ad placitum ponis·ſic vbi vel ibi ſociabis

ut ſicubi ⁊ necubi

Et ſua compoſita

hoc eſt ad placitū ·i·finales ſillabas in o deſinētes

Ut tua metra petunt o ponis·deme datiuos

ut dn̄o ⁊ magiſtro

Ac ablatiuos quoniam decet hos dare lōgos·

ut do ſto ⁊ ſlo

Que monaſillaba ſunt ſemper producta manebūt

hoc ē ꝙ gerūdia in o deſinētia poſſunt finalē ſillabā ꝓducere ⁊ breuiare

Deqꝫ gerundiuis tua conſule metra locandis

ut cornu ⁊ gelu

U producatur exceptio nulla paratur

ut ab ad ⁊ tum

Que dant b d t vel m debes breuiare

·i·dictōes ſincopatas ·i·dictiones dipthongatas

Excipe conciſas dipthōgum vel poſituram

ꝑ rofumauit exemplū de ſincopa

Audit aut dicunt ex hoc teſtes tibi ſiunt

ut ſic iſte breuiant

C longam ponis·lac nec donecq̨ remotis

pnomē pōt pduci ⁊ breuiari:⁊ ſiſr intellige de feio ⁊ neutro ut hic ⁊ hec

Hic poni poterit ceu metri regula poſcit

·i.deſinētia in al ut aīal nomen uel aduerbium

L breuiare dabo·ſed nil producere quero

i.d quod producitur ut michael addifferentiā latinorū ut mel

Ol ut ſol iungis:⁊ in el que barbara ponis

·ſ·barbaroꝝ in el ·ſ·in auctoribus

Iſtorum multa tamen inuenies breuiata

A producta datur:ſed forſitan excipiatur

aduerbiū ꝑpoſitio ꝑpoſitio cōpoſita aduerbiū ꝑpoſitio cōpoſita

Forſan ⁊ inq̨ tamen atq̨ dein iungis an ⁊ exin

Rectus in a greci facit an quarto breuiari

ut nominis ⁊ carminis

Si breuis eſt creſcens genitiuus in ante ſuprema

ut nomen

Ex hoc in recto decet n poni breuiando

ut menelaon

Quartus caſus in on ſolet in greco variari

Rectus produci niſi neutra ſed hic breuiari

ut ceſar ·i·vnius ſillabe tm̄

R breuinado locas·que ſunt monaſillaba demas

·i.exempla veris paris ·i·que deriuando componis

Teſtes ſunt ver par:⁊ ab his que ſumis ut impar

exempla quere in auctoribus

Que tamē in multis breuiata locis reperimus

ꝑpoſitio ꝟbū cordis viri

Et breuis eſt per fer ⁊ cor vir terq̨·ſed ether

cupa ventus pluuioſus aeris

Et crather imber vſus producit ⁊ aer

.i·hanc lr̄am s ut pietas moles auis ros ⁊ vultus

S lego vocali diuiſim qualibet addi

·ſ·longa uel breuis
Hinc leuius ſcitur que ſillaba quanta locetur
·i·dictionē in as terminatā
As longam ponis ut muſas·at breuiabis
ut thoantias patronomicū:c⁹ gtūs facit thoantidos apō grecos
Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum
·i·pducit ꝛ corripit declinatio ·i·actm̄ in as termiatū
In greco variat pluralem tertia quartum
ut ſedes ꝑpoſitio uel idē eſt ꝙ luxuria ꝛ tūc pducit vltimā
Es producta datur tamen hinc penes excipiatur
verbū ſum adſum poſſum
Es cum compoſitis ut ades potes abbreuiabis
gtūs ſingularis ſuperās ntm̄ ·i·penultimam
Obliquus creſcens qui corripit ante ſupremam
qm̄ corripit vltimā
In recto facit es curtam·teſtis tibi miles
rei cereris·i·bladum
Sed res atqꝫ ceres ꝛ ſpes ſunt longa fideſqꝫ
·i.ntūs ·i·i ante s
Rectus qui tenet i ſuper s neſcit breuiari
pro q̄uis ·i·ntūs ·ſ·in penultima ſillaba
Cuꝫ tamen hic e breueꝫ tenet aut tis in genitiuo
parietis abietis ·i·preceſſores noſtri
Ut paries abies ſic vſi ponere partes
q·d·ꝙ iſte dictiones de arte poſſunt breuiari
Forte tamen ratio concedere in breuiando
poete ut compes compedis
Multi dant longum pes ꝛ ſua compoſitiua
q·d·ꝙ pluralis caſus nominis greci in es terminati ut meredies aliqñ
corripit̄ aliquando producit̄
Pluralem greci variatum ſepe notaui
·i·finalē ſillabā in is ut panis .i.excipis a p̄dictis ut dn̄is ꝛ magiſtris
Is breuies caſum ſextum trabis atqꝫ datiuum

ut lis ꝛ vis ut quantus
Cūq; ſuis addes monaſillaba compoſitiuis
·i·ntis ſingularib⁹ uel q ea id aduerbiū numeri
In rectis breuio quis ꝛ is bis eis ſociando
Accentu longa verbi perſona ſecunda
·i· ꝑducit finalē ſillabā ſecūde pſone ſingularis·i·numeri ſingularis
Plurali numero facit is longamq; preeuntem
poſſitis in ſcda pſona plurali velitis auditis
Hinc tibi ſit poſſis pro teſte veliſq; vel audis
ntūs ſingularis hoc eſt gtūs ꝑducit pe·ſillabā
Protrahit is rectus ſi protrahit i genitiuus
nomē ppli cuius gtūs facit ſamnitis cōiūctio aduerſatia
Creſcens ut ſānis longumq; dabo tibi quāuis
ut dn̄os ad differētiā de os oris qd̄ ꝑducit
Os longum ponis·tamen excipiatur os oſſis
Cūq; potis dabit os breuiabit compos ꝛ impos
ut pallas gtō huius pallados
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum
nominis quedam inſula
Rectus in os greci ceu delos habet variari
ut vulnus ut thus
Us curtam ponis·tamen hinc monaſillaba demis
Declinans quarte genitiuum treſq; ſequētes
Plurali numero ſimiles producere debes
Quaſi dicat q nomē in us terminatū cuius gtūs habet u longa; in pe-
nultima ſillaba: ꝑducit illam ſillabam us;
U genitiuus habēs lōgam: ſolet us dare recto
pro exemplo telluris ſalutis
Lōgum pro teſte tibi ſit telluſq; ſaluſq;
licet habeat longam in penultima gti: quia facit paludis
Tu tamē oraci doctor palus abbreuiaſti
ut peantius ꝛ melāpius
Inuenies aliqua grecorum nomina lōga

Ccẽtus varias decet hinc diſtinguere formas

Incipit accentus metricus antiquus ſiue modernus magi/ſtri Alexandri. Metricus dico ad differentiam priſci: qui eſt proſaicus. Antiquus ſiue modernus dico: quia de vtroq; tractatur: Et primo de moderno: ſecundo de antiquo ibi: Accentus normas ⁊c. Conſtrue ſic: Hinc .i. ſucceſſiue nos decet diſtinguere .i. diſtinguendo declarare varias formas accentus.

Eſt grauis accẽtus ⁊ ſunt moderatus acutus
Et circumflexum multi tenuere priorum

Accentus eſt certa lex .i. regula ad eleuandã uel ad deprimendã ſillabã vniuſcuiuſq; particule orõnis. Et hʒ fieri caſualiter in lr̃a initialiter in ſillaba: additialiter in dictione: ⁊ particulariter in oratione.

Figure accentum

Grauis accentus \ Circũflexus accentus ~
Acutus accentus / Moderatus accentus

Dic ꝙ triplex eſt accentus .ſ. grauis moderatus ⁊ acutus. Et multi priorum .i. antiquoꝝ tenuere accentũ circũflexum.

Hic grauis eſt qui deprimitur: nec tẽdit in altum
Vt grauis incipiet ſed in altum tẽdit acutus
Atq; grauis medius ⁊ acuti ſit moderatus
Eſt circumflexus grauis in primo: ſed in altum
Tollitur: inq; grauem recedit: ſed ceſſit ab vſu

Nunc auctor declarat quid ſit grauis accẽtus: quid moderatus: q̃d acutus: ⁊ quid circũflexus. Et dicit grauis accẽtus eſt ille qui deprimit̃ nec tẽdit in altũ .i. quadã depreſſione cognoſcit̃. Accẽtus acut⁹ ẽ ille qui incipit ut grauis ſed tendit in altũ. Moderatus eſt ille: qui hʒ mediaʒ naturam grauis ⁊ acuti. Circũflexus vero incipit a graui ⁊ poſtea tollitur in altũ: iterũ recidit in grauẽ: ſed ceſſit ab vſu modernoꝝ.

In primis medijſq; modo regimus moderato
Voces accentus finis regit ab acuto

Dicit ꝙ moderatus accentus habet fieri mõ .i. apud modernos: ut in p̃mis ⁊ in medijs ſillabis. Et appellat̃ media ſillaba queciq; eſt inter primã ⁊ vltimã. Accentus vero acutus habet fieri in vltimis ſillabis tãtuʒ Grauis accentus poteſt eſſe in quacunq; ſillaba.

Accētum per quem regit vox vltima ſeruat
Aut hunc iunctarum proprijs tenet vna duarum
Datqꝫ grauem iure quecunqꝫ carebit vtroqꝫ
Hos ſolos vſu debes ſeruare moderno
Auc hic probat ꝙ nos non habemus niſi accentum grauem acutū ꝛ moderatum. Et dicit ꝙ vltima vox .i. vltima ſillaba ſeruat accentū per quē ipſa regitꝰ: aut vna ſillaba duarū iunctarū proprijs tenet hunc .ſ. accētuꝫ moderatū uel acutū quecunqꝫ ſillaba carebit vtroqꝫ .i. moderato ꝛ acuto ꝛ dabit grauem accentum. Et ſic patet ꝙ nos non habemus niſi tres accentus. Ideo dicit: Hos ſolos ꝛc.
Accentum tibi vox monaſillaba reddit acutum
Sunt quedam quibus eſt grauis accentus quaſi nullus.
Ut coniunctiue voces ꝛ prepoſitiue
Cauſa huius eſt propter encleſim quā habēt coniunctiones ſuper accentū precedentis ſillabe. ꝛ propter caſuale cui deſeruiunt prepoſitiōes. Hic ſpecialiter diſtinguit accentuꝫ dictionū in quibus eſt. Et hoc facit vſqꝫ ad iſtam partē: Accentus normas. Et primo in dictōibus monaſillabis Dicit ꝙ ipſe monaſillabe dictiōes proferunꝰ acuto accētu: ut dos ꝛ flos Deinde dicit ꝙ ſunt quedā monaſillabe dictiōes quibus eſt grauis accentus quaſi nullus .i. non omnino grauis: ut ſunt coniunctiones ꝛ prepoſitiones monaſillabe.
In circumflexis extremis aut in acutis
Uſu nō credo quicqꝫ differre moderno
Nec primus mediuſue modo pronunciat vſus
Circū flectendas aliter quam iure grauandas
Dictio cui tamen duplex eſt ſillaba ſeruat
Accentum ſupra prima ſit longa breuis ve
Dicit ꝙ dictio duarꝫ ſillabarꝫ tm̄ ſeruat accentū ſupra primā ſillabā ſiue ipſa ſit lōga ut proles: ſiue breuis ut honor. Si longa cā eſt: qꝛ ſillaba lōga tenet duo tēpora. Si breuis hoc fit propter euphoniam ſiue ad differentiam dictionū interrogatiuarū: que acuunꝰ in fine.
Ergo pro cauſa circumpꝰata pone vel vna
Non declinata ſuper extremas acuūtur.

Sic acuas alias facit hoc diſtantia vocuȝ
De pronominibus aduerbia que facis addis
Hinc acuēdo ſonat ſi fiat dictio bina
Dicit ꝙ ergo qñq; ponit̃ pro cauſa: ut in Virgilio: Illius ergo venimus circū prepoſitio puta.i.ſic pone ĩpropꝛie vna.i.ſimul nō declinata.i.cum ſint ptes indeclinabiles acuunt̃ ſup extremas ſillabas. Cauſā ſubdit dicens. Facit hoc diſtātia vocū.q.d.ꝙ acuunt̃ in fine ad differētiā ipſaꝝ dictionū qñ aliud ſignificat ergo.ſ.cōiunctiōes circū noīs puta ꝛ pone verboꝝ ꝛ vna noīs: q: tūc acuunt̃ in p̄mis ſillabis. Deīde dicit ꝙ aduerbia a pronominibus deriuata ſimiliter acuunt̃ in fine: ut illic ꝛ illa. Huic etiam acuit̃ ſi per dierēſim duarū ſillabarū efficiat̃.
Hij profers ꝛ dij debet tamen ii dupla ſcribi
Dicit ꝙ hoc pronomen ij ꝛ hoc nomen dij debent proferri per ſimplex: ꝛ ſcribi per duplex ij.
Omnis barbara vox nō declinata latine
Accentum ſuper extremam ſeruabit acutuȝ
Noſtra dat accentum data declinatio noſtruȝ
Nota ꝙ dictionū alie ſunt barbare: alie grece: ꝛ alie latine. De barbaris ꝛ grecis dicit ꝙ acuunt̃ in fine in illis caſibus in quibus nō ſequunt̃ latinā declinationē. Cauſa eſt ut notet̃ differentia inter ipſas ꝛ latinas. Si vero ad noſtrā declinationē deducant̃ tunc faciūt accentū noſtrū videlicȝ in prima ſillaba: ꝛ hoc eſt qđ dicit: Noſtra dat accentū ꝛc.
Attrahit encletica vox accentum ſibi vocis
Premiſſe. ſed eum finalis ſillaba ſeruat
Dicit ꝙ vox encletica: ut ve neq; attrahit ſibi.i.penes ſe accētū vocis p̄miſſe.i.p̄cedentis ſillabe: qui quidē accētus debebat cadere ſupra p̄maȝ ſillabā dictionis ſequētis: ꝛ ꝓpter encleticā vocē cadit ſup finalē ſillabā ut cū dicit̃ legiſne. Habet aūt fieri encleſis in partibus indeclinabilibꝰ: ꝛ q: cōiunctio eſt magis indeclinabilis q̄ alie ptes orationis: ideo ꝑ ipſam cōiunctionē fit encleſis ꝛ non per aliam.
Accentum vocis conciſe ſillaba ſeruat
Que ſeruaret eum ſi vox perfecta maneret
Que tibi ſi deſint hinc publica regula ſeruit.
Regula vocali cedit tamen ipſa ſequēti

Conſtrue littera·ſ·vocalis vocis·i. dictionis conciſe hoc eſt ſincopate: ſeruat eum accentū quem ſeruaret ſi vox·i·dictio maneret perfecta·i· integra·Et hoc eſt verū ſi vocalis remaneat in dictione: qđ patet in dictione iſta deum pro deorum:letus pro letatus:tunc illa dictio ſubiacet regule cōmuni:ut innuit iſte verſus: Que tibi ſi deſit rc·Deinde dicit ꝙ regula ipſa·ſ·que dicta eſt ſuperius:cadet·i·locum dabit regule cōmuni vocali ſequenti ideſt dum vocalis ſequatur vocalem dictionis ſincopate: Hoc patet in hac dictione audiunt·Primo enim dicebamus audiuit ꝛ cadebat accentus ſuper primam ſillabam di ꝛ li i licet maneat in dictione ſincopata:tamē ſuper ipſam non cadit accentus precedentis ſillabe Et hoc eſt quia vocalis ſequitˀ ſcilicet i·

Accētum ſeruat poliſillaba vox ſuper illam
Que preit extremam·ſi lōga ſit hec aliter nō·
Si breuis eſt:ſedet accētus ſuper ante locatam
Siue ſit illa breuis ſeu longa:tamē tenet illum

Datis duabus regulis ſcilicet de monaſillaba ꝛ diſſillaba dictiōe: Nūc de poliſillaba intendit·Dicit ergo ſi penultima dictionis poliſillabe ſuerit longa:accētus precedentibus cadet ſuper illam:ut maieſtas·Si vero fuerit breuis:cadit accentus ſuper antepenultimam:ut bonitas.Siue illa antepenultima fuerit breuis ut bonitas:ſiue longa ut ſanitas:tamen tenet illū.ſ·accentū hoc eſt ſuper antepenultimā·

Accētum ſeruat in compoſitis facit ꝛ fit
Dum vox cōpoſita vocalem ſeruat eadem

Nunc auctor ponit exceptionē a regula predicta dicens:ꝙ facio ꝛ fio cōpoſitum taliter ꝙ vocalis eadē remanet ſeruat accentū ſimplicis dictōis ut bn̄facio ꝛ calefio·Si ỽo vocalis mutaretˀ ſubiaceret reglē cōi ut īficio

Quādo compoſitum feſtinat ꝛ inde licet ſint
Lōga ſimul pones intus lōge atqꝫ deinceps
Dis horſum iunges:ſi dicas forte deorſum
Pleraqꝫ proferre cūctando vel vtraqꝫ diſce

Dicit ꝙ qn̄ cōpoſitū ut ſiqn̄ ꝛ neqn̄ ꝛ inde ꝛ deinde intus ꝛ deintus lōge ꝛ delōge:ꝛ deinceps lꝫ longa ſint in penultima ſillaba habēt accentū p̄dominantē in antepenultīa ſillaba:ꝛ hoc eſt ne videantˀ eſſe dictiones due· Deinde dicit:Dis horſum iunges:ut deorſum· Et alij habent ſic:

Utiq; deniq; pones· In his enim cadit accentus ſuper antepenultimã dictionem ſecundũ Priſcianum·

Barbarus el acuit:obliquis regula ſeruit

Quaſi dicat q barbara in el terminata acuunt̃ vbiq; habent terminationem barbaram:ut michael·ſed ſubiacent regule noſtre:quia habent noſtram terminationẽ:ut michaelis·

Hec excepta ſolẽt vſum mutare legẽdi
Nunc etiam mutat lector:ſi queſtio fiat

Auctor excuſat ſe dicens:q excepta·i·exceptiones predicte ſolẽt mutare vſum legẽdi·Quidã tñ con hypallage legunt dicẽtes:vſus legendi ſolet mutare hec excepta predicta·Poſtea vero dicit q lector mutat hũc·ſ·vſũ legendi:ſi queſtio·i·ſi interrogatio fiat in littera: q: tunc dictiões in fine acuunt̃·ſ·quando interrogatiue ponunt̃·

Greca per accẽtum debes formare latinum

Nunc dicit q nomina greca proferri debent ſecundũ accentũ latinum· Et hoc intellige quando reducunt̃ ad declinationẽ latinam aliter non ut patet in hoc nomine helene greco ⁊ helena latino·

Accentus normas legitur poſuiſſe vetuſtas
Non tamẽ has credo ſeruãdas tempore noſtro·

Auctor ſuperius dixit de accentu modernorum: Nunc dicit de accentu antiquorum:qui non tamen eſt ſeruandus tempore noſtro· Sed de ipſo ponit regulas veteres:ut ſi reperiamus libros veteres eos pronunciare ſciamus·

Si ſit natura monoſillaba dictio longa
Circũflectatur:ſed ſi breuis eſt:acuetur

Dicit q ſi dictio monoſillaba naturalr̃ producat̃:ut dos ⁊ flos tunc profert̃ accẽtu circũflexo·⁊ ſi breuiet̃ tũc profert̃ accẽtu acuto:ut per ⁊ fer·

Si teneat primam monoſillaba dictio lõgam:
Sitq; ſuprema breuis:veterum ſi iuſſa ſequeris
Circũflectetur prior in reliquis acuatur

Dicit q ſi dictio diſſillaba primã producat ⁊ vltimã corripiat: ſm antiquos prĩa circũflectet̃ ⁊ alia acuto accẽtu pfert̃:ut mittat legat ⁊ mãdat

Seruabit legem poliſillaba dictio talem
Si ſit correpta penultima:que precit illi

Seu ſit producta ſeu nõ tamen eſt acuẽda
Si ſit ſuprema breuis ⁊ penultima lõga
Fiat natura: ſit circumflexus in illa
Dicit ꝙ ſi dictio poliſillaba corripiat penultimam: tunc illa ſillaba que preit illi ideſt antepenultimaꝫ ſillabam eſt corripienda ideſt acuto accentu proferenda ſeu ſit producta: ut amabilis: ſeu non ut legibilis· Deinde dicit ꝙ ſi ſuprema·i·vltima ſillaba ſit breuis: penultima fiat lõga natura·i·naturaliter producatur: tunc accentus circũflexus ſit in illa penultima ſillaba: ut honorat ⁊ honorandus·
Illic in fine circũflectus comiteſq̃
Hec eſt doctrina in iſtis illic iſtic ⁊ ſimilib⁹: ut illac iſtac· Et dicit ꝙ in fine·i·in finali ſillaba circumflectuntur·
Vltima producta ſi ſit et ante ſuprema·
Hec acuendo breuis ſonat: vltima longa ue fiat
In precedẽtibus verſibus dicit auctor ꝙ ſi vltima anteſuprema·i·penultima ſillaba ſit producta debet ꝓferri accentu acuto: ut athene·
Sed ſi productã poſitura dat ante ſupremam·
Hec acuẽdo ſonat breuis vltima lõga que fiat
Nunc dicit auctor ꝙ ſi penultima ſillaba per poſiturã·i· per poſitionem producatur: hec licet penultima ſonat acuendo·i·profertur accentu acuto: ſiue vltima ſit breuis ut amandus: ſiue longa ut legendus·
Noſter nõ penitus has normas approbat vſus
Penitus dicit propter accẽtũ circũflexũ quo moderni nõ vtuntur·q.d·ꝙ he regule de accẽtibus antiquoꝝ apud modernos nõ penit⁹ approbantur
Barbara cõciſa vox vſus ⁊ encliſis iſta·
Caſſant interdum·facit hoc diſtãtia vocum
Hic auctor aſſignat quedaꝫ impedimenta que interdũ caſſant·i·deſtruunt regulas de accentibus antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ· Et dicit ꝙ vox·i·dictio barbara ut eman: uel conciſa·i·ſincopata ut celicolum pro celicolaꝝ vſus ſcilicet loquendi: ut helena medea producta lꝫ corripit debeat l grauari: ut encleſies· Encleſis eſt que attrahit accentum de vna ſillaba in aliam dictum eſt: ut de hac dictum eſt ſuperius: Caſſant interdum iſta que diximus: Et ſubdit cauſam: Facit hoc diſtantia vocum.i.hoc fit propter coincidentiam vocabulorum

Pauſat tripliciter lector· diſtinctio plena
Nāq3 fit ꝛ media: fit ſubdiſtinctio terna
Hic auctor deter. de accētu prout eſt pticulariter in oīone Et dicit ſic: Lector· i· ille qui legit pauſat. i· accētū facit triplicit̄ ·q· d· ꝙ tres ſunt pauſe in mō legēdi. ſ. diſtictio plena: media diſtictio: ꝛ ſubdiſtictio
Si ſuſpēſiua fuerit cōſtructio quādo
Pauſabit media poterit diſtinctio dici
Cum ſit perfecta cōſtructio ſed tamē addi
Cōuenit ut plena ſentētia poſſit haberi
Si lector pauſet ibi ſubdiſtinctio fiet
Completo ſenſu fiet diſtinctio plena
Hec eſt periodus mutato nomine dicta
Nunc declarat autor illas tres pauſas ſupradictas· Et dicit ſi cōſtructio fiat ſuſpenſiua quādo lector pauſat: ibi tunc talis pauſa dicit̄ media diſtinctio: ꝛ debet ſic figurari: ꝛ debet vox diſtineri donec perfectio cōſtructiōis inueniat̄ · Deinde dicit ꝙ ſi cōſtructio ſit pfecta: ita tm̄ ꝙ aliquid addi conueniat̄ ut ſentētia poſſit haberi plene: ſi lector tunc pauſet: illa talis pauſa debet dici ſubdiſtinctio ꝛ figurat̄ ſic. Preterea dicit ꝙ cōpleto verſu uel ſenſcita cōpleta ſnīa tunc fit pauſa: q̄ etiā alio noīe dicit̄ periodus· Et hoc eſt qđ dicit: Hec eſt periodus mutato noīe dicta: ꝛ talis pauſa debet ſic figurari· Dictarū triū pauſaꝝ patēt exempla in hac periodo: Si quid agis: ecce media diſtinctio q̄ alio noīe dicit̄ coma· prudēter ages· ecce ſubdiſtinctio que alio noīe dicit̄ colon· ꝛ reſpice finē. ecce plena diſtinctio que alio noīe dicit̄ periodus·
Eſt metrum media diſtinctio finis habetur
Verſus periodus eſt ſubdinctio pūctus
Nunc auctor docet mutare noīa dictaruȝ pauſarū: Et dicit ꝙ media diſtinctio dicit̄ etiā metrū: ꝛ intellige ſm grecos· Finis verſus· i· cōſtructionis totius habet̄ periodus· Et dicit̄ period⁹ a peri qđ eſt circū et oda cātus quaſi circularis cātus: q: ſicut in circulo eſt perfectio rotūditatis ita iſta periodus habet locum in fine perfectarū conſtructionū· Subdiſtinctio alio nomine dicit̄ punctus figuratus taliter·
Pro puncto ſepe metras· ſed nō retrouerte
Suſtētas pauſes ſi bis metrare recuſas·

Dicit auctor ꝙ vna dictarū diſtinctionū ſeu pauſarum ſepe ponitur pro alia. Dicit enim: pro puncto ſepe metras. i. ſepe metruȝ ſeu media diſtinctio ponitur ſepe pro puucto. ideſt pro ſubdiſtinctione ⁊ non retrouerte ideſt nō econuerſo. Et ratio eſt: quia minoris eſt ſupplere vices maioris ⁊ nō econuerſo. Media enim diſtinctio cum fiat in cōſtructione ſuſpenſiua minor eſt q̄ȝ ſubdiſtinctio: que fit in oratione perfecta: patet exemplū in pſalmiſta: Manus habent ⁊ nō palpabunt: pedes habent ⁊ nō ambulabunt: ⁊ non clamabunt in gutture ſuo. Nota ꝙ in omnibus ſcripturis iſte tres diſtinctiones ſeu pauſe habent̄: ſed ſi vtant̄ dictis ſcripturis ſecundū precepta ipſarū pauſarum: tunc erant etiam in actu. Igitur in legendis epiſtolis ⁊ euangelijs neceſſarie ſunt.

Luribus ē membris diſtincta figura loquele
Hec ſunt ſcema tropus metaplaſm⁹ rurſus eaꝝ
Quālibet in proprias ſpecies diſtinguere debes.

In iſto vltio capitulo auctor intendit determinare de figuris locutiōis. Et primo diuidit eas in generali: ſecundo in ſpeciali. Secūdo ibi: Quālibet in ſpecies. Ad primā partem ſic dicit: Figura loquele. i. figura locutionis eſt diſtincta. i. diuiſa pluribus mēbris. q. d. ꝙ figure locutōis ſūt multiplices. Et hoc declarat dicēs: hec. ſ. mēbra figure locutōis ſūt ſchema tropus ⁊ metaplaſmus. Deīde ſubdiuidit figurā locutōis dicēs: rurſus debes diſtiguere quālibet eaꝝ in ꝓprias ſpēs: ut patebit ī ſequētib⁹

Sunt plures alie ſcripta vel voce figure.
Hinc ſunt exempla pleonaſmos acirologia
Et cachoſintheton eclipſis tantologia
Amphibologia tapinoſis macrologia.
Periſologia cacepheton aleotheca

Nota ꝙ triplex eſt figura. ſ. dictōis locutionis ⁊ cōſtructionis. De figuris cōſtructionis hic ꝑncipaliter nō intendit: ſed de figuris dictionis ⁊ locutiōis. Et eſt ſciendū ꝙ figura dictōis fit in dictiōe: ut audijt ꝓ audiuit. Figura locutōnis fit in mō loquēdi: ut fiſtula perflauit buccas. i. bucce ꝑflauerūt fiſtulā. Figura cōſtructōis fit in mō conſtruēdi: ut ego ⁊ tu legimus. De figuris cōſtructionis dictuȝ eſt ſuperi⁹ in capitulo de cōſtructionibus ibi. ſ. Hic iubet ordo ⁊c̄. Et eſt ſciendū ꝙ iſte figure dicunt̄ vicia ānexa ⁊ habēt excuſari ꝑ tropū: de quo dī ibi: multa tropi ⁊c̄.

Sed nequit his ſoloe vel barbaris aſſociari
Sunt etenim vicia nulla ratione redempta

Auctor iſte cōſiderauit barbariſmū ⁊ ſoleociſmū cū excuſatiōe: donatus vero nō. q. d. ꝙ ſoloe. i. ſoleociſmus uel barbaris. i. barbariſmus: nequit aſſociari predictis figuris ſeu vicijs annexis eo ꝙ ſunt vicia nulla rōne redempta. Hoc autē dicit ut caueamus nobis ab eiſdem: ꝗꝗ metaplaſmus excuſet barbariſmū: ⁊ ſchema ſoleociſmū.

Barbaris eſt vocis corruptio facta latine
Hoc vitium facimus dicendo domina dominus

Barbariſmus dicit̄ q̄ſi mos barbarus. Et dicunt̄ omēs barbari qui nō ſunt greci uel latini. q. d. ꝙ barbariſm⁹ eſt corruptio vocis latine facta. Barbari enī veniētes romā corrūpebant proprietates vocis latine. Ideo dicebāt latini: iſti cōmittunt barbariſmū. i. hoc viciū faciūt dicēdo dn̄a dn̄s: cum media producta: que potius eſt corripienda.

Si tamen eloquijs comiſces verba latinis
Barbara. doctores hanc dicūt barbaraleſim

Quaſi. d. ꝙ ſi latini vtant̄ verbis barbaroꝝ in ſermōibus ſuis: illud tale viciū dicit̄ barbaraleſis. i. ratio barbarorū: ſicut hic: Ex mor ma mor ſua dulcis ⁊ aurea forma. Donatus tamen dicit: barbariſmus fit in lingua latina: ⁊ barbaraleſis in peregrina.

Eſt ſoleociſmus incōgrua copula vocum
Ut ſi dicatur vir bellica ſponſa pudicus

Soleociſmus dicit̄ quaſi neq̄ ſoleociſmenſiū. Soloe enī eſt quedā ciuitas ⁊ veniētes inde cōmittebant viciū. Nunc declarat quid ſit ſoleociſmus dicens: Soleociſmus eſt incōgrua copula vocū: q. d. ꝙ ſoleociſmus eſt viciū in cōtextu partiū orōnis cōtra regulas artis grāmatice factum ut ſi dicat̄ vir bellica: ſponſa pudicus. deberemus enī dicere vir bellic⁹: ſponſa pudica. Inter ſoleociſmū ⁊ barbariſmū hoc intereſt: quia ſoleociſmū habet voces diſcrepantes inter ſe: ut vir bellica. Barbariſmus vero fit in ſingulis verbis ſcriptis uel pronūciatis.

Barbaris ⁊ ſoloe tibi ſunt penitus fugiende

Dicit ꝙ barbaris. i. barbariſmus: ⁊ ſoloe. i. ſoleociſmus ſunt penitus fugiende tibi. i. non debent vitari.

Improprie poſita vox format acirologia

Si dicas requiem metuo vel ſpero laborem

Acyrologia dicit͂ ab a qđ eſt ſine ꝛ logos ſermo ꝛ cyros man⁹. Inde acy rologia .i. ſermo ſine manu: quaſi inuſitatus. Nunc auctoꝛ ꝑticulariter pꝛocedit in declaratiōe vniuſcuiuſq̄ꝫ duodecim vicioꝝ anneroꝝ barba riſmo ꝛ ſoleociſmo q̄ ſuperius enumerauit. Et dicit vox .i. dictio impꝛo pꝛie poſita foꝛmat acylogiā: Si dicas requiē timeo: uel ſpero laborē: po nit͂ impꝛopꝛie timeo .i. ſpero: ꝛ li ſpero ponit͂ pꝛo timeo.

Dictio turpe ſonās cacephaton arrigit aures
Detur in exemplum vel tu cum compare ludis

Cacephaton eſt obſcura enūciatio uel in compoſita dictione uel in vno v̄bo: ut numerū cū nauibus equa. Et in terētio: Arrige aures pāphile.

Atq̄ꝫ ſuperuacue dici debet pleonaſmus
Additio vocis: ut ſic eſt oꝛe locuta

Pleonaſmus eſt ſuperuacue vocis additio ad plenam ſignificationē: ut ſi oꝛe locuta eſt: Ecce li oꝛe ſuperuacue additur: quia ſatis intelligebat͂ per illam dictionem locuta.

Signat idem verbis diuerſis tantologia
Exultās rideo rurſus gaudenſq̄ꝫ reuertoꝛ.

Tantologia eſt eiuſdem verbi repetitio viciosa: ut in exemplo auctoris Exultans redeo: rurſus gaudenſq̄ꝫ reuertoꝛ. Nam iſte clauſule idem im poꝛtant licet per diuerſa verba.

Dicitur vnius verbi defectus eclipſis.
Quod poni debet vt fiat cōſtructio plena.
Nec ſecum pꝛecibus ne bonum parere pꝛecātis

Eclipſis eſt quidā defectus neceſſarie dictionis q̄ poni deberet ut con ſtructio fiat plena .i. ꝑfecta: ut pꝫ in lr̄a. Nec ſecū deficit loquebat͂ ꝑcib⁹ ne bonū parere pꝛecātis. deficit enī ſit: Et dr̄ ab e qđ eſt extra ꝛ clepo cle pis qđ idem eſt ꝙ furoꝛ raris: qꝛ qđ ſubtrahimus furamur.

Cum per verba rei magne ſummiſſio fiet
Tunc tapinoſis erit ſi dicatur mare gurges

Tapinoſis eſt humilitas verbi rei magne. Cōſtrue: Tapinoſis erit tūc pꝛo quando ſummiſſio rei magne fiet per verba ſcilicet humilia: ut ſi di catur: Mare gurges. Gurges enim eſt parue aque riuus. mare vero eſt omnium capax aquarum.

Et male cōfuſa cacboſintbeton eſt vocitāda
Congeries vocum:te moui p̄elia cōtra
Diſcipuli cedit cum virgis terga magiſter
Cacoſyntbeton eſt viciosa dictionū compoſitio·Conſtrue Congeries·i·
compoſitio vocū·i·dictionū male confuſa·i· male ordinata eſt vocitāda
cacoſyntbeton·Deinde ponit exemplū:Cedit cum virgis diſcipulos ter
ga magiſter·Iſte enim dictiones confuſe ordinant̄:quod patet reducē
do ipſas ad debitum ordinem·
Periſologia dicēda ſuperflua vocum
Additio ſine vi rerum que ſignificētur
Qua poterāt ibant:ſed nō qua nō potuerunt
Periſologia eſt ſuperuacua uel ſuperflua additio vocum·i·dictionū ſine
vlla vi rerum ut in exemplo auctoris:Ibant qua poterant:ſed non ibāt
qua non potuerunt· Multa enim ſunt bic ſuperflua que non babent vl
lam vim rerum·Bene ſcimus q̄ non ibant niſi per locū per quem potue
rant ſuperfluū ergo eſt boc addere·
Cum res compiebēdit varias ſentētia longa·
Macrologia datur prologis boc ſepe videmus·
In precedentibus metris auctor dicit q̄ cum ſententia longa comprebē
dit res varias·i·nō neceſſarias:tunc macrologia cōmittit̄:ut in boc ex
emplo:Legati non impetrata pace retro inde venerant:domum reuer
ſi ſunt:Ideo dicit:boc ſepe videmus in prologis:quia multa continent̄
in prologis que non ſunt neceſſaria·
Amphibologia cōſtructio nō manifeſtans
Senſum perfecte·puto te ſocium ſuperare
Hoc fit multotiēs quia non determino plene
Affectum mentis defectu prepediēte
Siue duplex ſenſus ex verbis poſſit baberi
Amphibologia eſt ambiguitas ſermonis ſeu dictionis que fit per accu
ſatiuum caſum:ut ſiquis dicat:Puto te ſocium ſuperare· Aut per cōmu
ne verbum:ut criminatur Cato:Aut per diſtinctionem:ut vidi ſtatuaꝫ
auream baſtam tenentem· Fit etiam per ononima:ut ſiquis aciem di
cat ⁊ non addat oculorum uel exercitus uel fieri· Fit preterea pluribus
alijs modis que recenſere omnes ne nimis ſit nō oportet: Omnia ſunt

ea quorum varia ſunt ſignificata:ut acies ⁊ lira·

Confundit caſus numeros genus aleotheca·

Aleotheca eſt generale vicium:ideo nō computatᷣ cum predictis duode
cim·Et habet fieri per caſus:ut vrbem quā ſtatuo veſtra eſt·Per nume
ros:ut quo milite celum vicerat·Per genera:ut preneſte ſub ipſa·

Addendo ſepe fiet methaplaſmus ⁊ eius
Protheſis eſt ſpecies ⁊ epentheſis ⁊ paragoge·
Subtrahis interdum ſpecies tūc eius habēde·
Aufereſis vel ſincopa ſunt vel apocopa finis

Metaplaſmus eſt tranſformatio quedam recti ſolitiq₃ ſermonis in alte
ram ſpeciem ornatus neceſſitatiſue cauſa·Subtrahit interdu₃·i·aliquā
do methaplaſmus fit ſubtractione littere uel ſillabe·Et tunc eius ſpeci-
es ſunt aufereſis ſincopa ⁊ apocopa·Dico de viciis annexis:ſequitᷣ de fi
guris excuſantibus dicta vicia annexa: Et primo de figuris excuſanti-
bus barbariſmū·Secundo ſoleociſmū·Tertio vicia annexa·ſecunda ibi
Dat ſpecies·tertia ibi:Multa tropi·Dicit ergo ſic:Methaplaſmus fiet
ſepe addendo ſcilicet litteram uel ſillabam:⁊ tunc eius ſpecies ſunt pro-
theſis epentheſis ⁊ paragoge·

Aufereſis tollit capiti:ſed protheſis addi
Sincopa de medio tollit quod epentheſis auget
Hoc fini tollit:apocopa dat paragoge

Nūc declarat ſpēs metaplaſmi ſupradictas: Et dicit ꝙ aufereſis tollit·i·
aufert lrām uel ſillabā de pncipio dictiōis:ut mitte pro dimitte· S₃ pro
theſis addit·ſ·lrā₃ uel ſillabā pncipio dictionis:ut gnato pro nato:detu
lit pro tulit·Sincopa de medio tollit:ut audacter pro audaciter. Cui cō
traria eſt epentheſis:ut induperator pro imperator.Apocope tollit fini:
ut achilli pro achillis:Cui contraria eſt paragoge:ut ſoluier pro ſolui·

Si longam breuies debet tibi ſiſtola dici

Quaſi dicat ꝙ Siſtola cōmittitᷣ ſi littera longa naturaliter corripitᷣ: ut
in Catone: Non eodem curſu ⁊c·

Extheſis eſſe ſolet ſi producis breuiandam

Exthaſis fit quādo ſillaba naturaliter breuis producitur:ut in Ouidio
Vitam dederitis in vndis·

His binas ſpecies habet extheſis haſq₃ vocamus

Ceſuras faciet pētimemerim tibi terni
Sillaba prima pedis ibi produces breuiandam
Ceſura dicit a cedo dis·i·diuido dis:qꝛ per ceſuraꝫ diuidit aliquid ab illo pcedente ꝛ vnit cum ſequente: Dicit ꝙ extalis habet quatuoꝛ ſpecies: ꝛ ipſas appellamus ceſuras· Unde videndū eſt quid ſit ceſura: Ceſura eſt inmutabilis extenſio que fit in pncipio pedis ꝛ in fine dictiōis. Et nota ꝙ nunqꝫ fit in pmo nec in vltimo pede verſus· Fit enī in principio tertij pedis qn enī ſillaba breuis producit: ut in Ouidio: Mittit hypermeſtra de tot modo fratribus vni. Et iſta talis ceſura vocat penthimemeris· Et hoc eſt qđ dicit: Faciet penthimemerim ꝛc.
Semi vel ante preit producetur qꝫ ſecundi·
Prima pedis: ut in hoc poteris cognoſcere verſu
Quaſi·d·ꝙ ſemipēthimemeris uel antepēthimemeris fit pducēdo primā ſillabā ſecūdi pedis que naturaliter breuis erat: ut poteris cōprehēdere in hoc verſu· In ſcanſione dicimus: primape diſiutin ꝛc·
Quarti prima pedis hepētimemerim tibi format
Producēda breuem vt verſus denotat iſte
Ideſt epēthimemeris fit breuē producēdo· ut in principio quarti pedis· verſus iſte denotat hoc videlicet producēdo breuē verſus hoc ꝛc·
Poſt heptememerim dat quinti ſillaba prima
Curtam producens ſicut verſus habet iſte
Quaſi·d·ꝙ pētimemeris fit breuē pducēdo in pncipio qnti pedis·ſicut iſte vſus hꝫ.i·manifeſtat ul' cōtinet: curtā producēs ſicut verſus hꝫ iſte
Altera ceſure ſpecies ſi ſubijciatur
M vel vocalis vox cuius littera prima eſt
Uocalis nec in his ideo colliſio fiet
O vtinam populum hunc ſaluet gratia chriſti
Poſitis principalibus ſpeciebus extalis Nunc ponit minus principales Et dicit altera ſpecies ceſure eſt ſi vox·i·dictio cuius penultima lr̄a eſt vocalis ſubijciat huic littere m uel vocali. Quaſi dicat ꝙ ſi aliqua dictio finitur in m uel in vocalē ꝛ ſequens incipiat a vocali: nec in his dictionibus ideo fiat colliſio·i·ſi non abijciat aliqua dictarū lr̄arū. Exemplum ponit ipſe in lr̄a rO vtinam populum hunc ꝛc· Cum dicit O vti: ecce illa dictio o finitur in vocalem: ꝛ ſequens·ſ· vtinā incipit a vocali·

Cum vero dicit populū hunc: ecce hi populum finit in m: ⁊ ſequens ſcilicet hunc incipit a vocali: ⁊ neutra ipſarū abijcit: immo remanet in vſu ut pz: O vtinam populū hunc ⁊c.

Sillaba diuiditur tūc dieresis vocitatur

Aulai in medio libabāt pocula bachi.

Dicit A. ꝙ ſi vna ſillaba diuidit in duas tūc diereſis vocitat. i. noīatur ſic illa figura. Exemplū pz in lra: Aulai in medio ⁊c. aulai pro aulae.

Si iungas plures dic ſineresim tibi factam

Hec eadem ſpecies dicatur ⁊ epinalinphe

Fixerit eripedem cernat vir ereus eſto.

Quaſi. d. ꝙ ſineriſis fit: ſi plures voces in vnā cōglutinent: q̄ alio noīe dicit epinalympha. De hoc patēt exempla in lra: Fixerit eripedē ꝓ aeri pedē. i. velocē. vir eneus pro aeneus. i. durus uel crudelis. Hec autem figura eſt contraria diereſi de qua dictū eſt.

Eclipſis necat m. ſed vocalem ſinalimpha

Tu populum alme pater ſaluaſti a morte redēptor

Sinalympha eſt quādo vocales inuicem cōcurrunt ⁊ earum altera abijcit. Exemplū ponit auctor: Tu populū alme ⁊c. ⁊ hoc eſt de eclipſi: Saluaſti a morte redemptor. ⁊ hoc eſt de ſinalympha. Eclipſis eſt conſonantiū cum vocalibus aſpere concurrentiū quedā ac dura colliſio: ut in Virgilio: Littora multū ille ⁊ terris iactatus ⁊ alto. Jn ſcanſione collidit illa m cum ſua vocali: ⁊ etiam illa vocalis e abijcit.

Viles ſunt iſte preeuntes ⁊ fugiēde

Dicit ꝙ iſte figure. ſ. eclipſis ⁊ ſinalympha ſunt viles ⁊ renuende. i. euitande omnibus alijs.

Sincreſis iſtarum ſolet vtraqꝫ ſepe vocari

Dicit auctor ꝙ vtraqꝫ predictarum duarū figurarū ſolet vocari ideſt nominari ſincreſis. Et dicit a ſin quod eſt con ⁊ creſis iunctio uel iudiciū: quaſi coniunctio uel coniudiciū litterarū.

Non ſolum voces: ſed tempora ſepe videmus

Elidi metris: velut hic vale inquit iolla.

Dicit auctor quod non ſolum voces ſeu littere eliduntur: hoc eſt abijciuntur in metris ſed etiam tempora: ut hic: Vale inquit iolla. Naꝫ illa ſillaba le cum ſit longa duo tempora debet habere: ſed nō habet niſi vnū:

cum breuis efficiat̃. Jſta figura dicit̃ boetis.
Dicitur antitheſis ſi littera ponitur vna.
Ponere cum debes aliam ſic dicimus olli
Antitheſis eſt littere pro lr̃a poſitio: ut cum dicimus olli pro illi: ponit̃ enĩ o pro i. Et hoc fit cauſa maioris ſonoritatis: magis enĩ ſonat o q̃ȝ i.
Methatheſim facies ſi tranſponas elementum
Si dicas teucre cum debes dicere teucer
Metatheſis eſt tranſpoſitio litterarũ in alienũ locũ nulla tñ lr̃a ex dictione ſublata: ut ſi dicas teucre cũ debes dicere teucer: ꝛ eſt propriũ nomẽ viri. nominatiuo hic teucer: gtõ huius teucri.
At euitari debẽt ſpecies methaplaſmi
Sed pentimemeri ſolummodo nos decet vti
Hic dat cautelam quantũ ad vſum quarundã figurarũ: Et dicit ꝙ ſpecies methaplaſmi de quibus dictũ eſt ſupra debet vitari a te. Sȝ ſolũmodo nos decet vti penthimemeri de quo dictum eſt.
Sincopa cum fiet horum veſtigia ſeruet
Hic dicit ꝙ ſi volumus vti ſincopa debemus ſeruare veſtigia veterum hoc eſt cõmittere dictam figuram in dictionibus in quibus veteres cõmiſerunt: uel in ſimilibus ꝛ non in aliis.
At ſpecies ſcema tibi prolepſis zeuma ſilepſis.
Eſt ꝛ ipoſeuſis anadiploſis epinalẽſis
Eſt hypoſeuzis ꝛ anaphora paranomeon
Eſt ceſſionamaton addis omotheleuton
Et paranomaſia poliſintheton addis hyrinos
Jungis homoptoton his pariterq̃ȝ poliptoton addis.
Ultima dialethon vel aſintheton eſt vocitãda.
Superius dictum eſt de figuris methaplaſmi excuſantibus barbariſmũ Nunc dicendum eſt de figuris ſchematis excuſantib⁹ ſoleociſmũ. Schema non diffinit̃ cum ſit equiuocũ. ſ. in ſchema leoſeos ꝛ in ſchema dianeos. Primum pertinet ad grãmaticos: reliquũ ad oratores figure ſchematis ſunt fere. xvij. que numerant̃ in littera.
Preſumit que ſunt ſuprema locanda prolepſis
Cerno ducẽtos hinc natos hincq̃ȝ nepotes

Donatus: Prolepſis eſt prepoſitio rerũ ordinatarum. Virgilius. Interea re ges ingẽti mole latinos procedũt caſtris. Hic in ſpeciali deter. de figu ris quas numerat. Et primo de prolepſi. Sed eſt ſciendũ ꝙ duplex eſt pro lepſis. ſ. conſtructõis ⁊ locutionis. De prima tractauit in capitulo de re gimine. Hic vero intẽdit de prolepſi locutõis. Et dicit ꝙ prolepſis preſu mit. i. pmo ſumit ea que ſunt locãda ſuprema. i. vltimare ordinata. hoc patet in exemplo auctoris: Cerno ducentos ⁊c.

Zeuma fit in verbo ſi plurima clauſerit vno
Hymnus criſte tibi: laus tibi: gloria detur

Zeuma ſimiliter eſt duplex. ſ. cõſtructionis ⁊ locutionis. zeuma locutõis fit quando plurima ſuppoſita vni verbo attribuunt̃: ut hymnus chriſte tibi: tibi laus tibi gloria detur. Donatus: zeuma eſt vnius verbi cõcluſio diuerſis clauſulis aperte coniuncta.

Clauſulas diſſimiles ligat vna voce ſylepſis.
In te chriſte ſalus: in te ſunt premia noſtra.

Silepſis eſt diſſimilis clauſularum per vnũ verbuʒ conglutinata cõceptio ut pʒ in littera: In te xpe ſalus ⁊c. Et differt a zeumate: qꝛ in zeuma eſt coniunctio aperta quantũ ad congruitateʒ: ſed in ſilepſi non. Et habet fieri pluribus modis ut patebit ſtatim.

Cum collectiuo iunctum plurale ſylepſim
Aſſignãt aliqui: plebs iſta parãt equitare
Sed magis eſt propria cõſtructio: plebs parat ire

Dicit ꝙ aliqui aſſignãt ſilepſim: qñ plurale verbũ iniũgit̃ cũ noĩe colle ctiuo: ut iſta plebs parãt equitare. Deinde ꝓhibet nobis talẽ conſtructi onẽ dicens: Sed magis eſt propria cõſtructio: plebs parat ire.

Eſtqꝫ ſylepſis: vbi pro multis ponitur vnus.
Ut cum dicis. adeſt rex multo milite cinctus

Dicit ꝙ ſilepſis etiã eſt: vbi vnus ponit̃ pro multis: cum dicis adeſt rex multo milite cinctus: multo milite pro multis militibus ponit̃.

Reddit hypozeuſis perſone plurima verba
Uni: nos mũdet nos ornet gratia criſti

Hypozeuſis fit quãdo plura verba vni perſone attribuunt̃: ut patet in exemplo auctoris: Nos mundet nos ornet gratia xpi. Ecce illa duo ver ba mundet ⁊ ornet attribuunt̃ illi nõ gratia.

Fiet anadiploſis verbi geminatio: quãdo
Principium clauſule fit idem cum fine prioris
Nummis iſtorum caret alter: ⁊ alter abundat:
Anadiploſis fiet: qñ eadẽ dictio que eſt in fine prioris clauſule reperit̃ in principio ſequentis: ut pꝫ in exẽplo auctoris: Nũmis iſtoꝝ ⁊c̃. Conſtrue geminatio verbi. i. dictionis fiet anadiploſis: qñ principiuꝫ clauſule fit idem cum fine prioris. ſ. clauſule.
Clauſis principium dat anaphara pluribus idem
Chriſtus mũdauit chriſtus nos purificauit
Anaphora eſt repetitio eiuſdẽ verbi per principia pluriũ clauſulaꝝ: ut pꝫ in lr̃a. Xp̃us mundauit xp̃us nos purificauit.
Principio finem facit epinalẽſis eodem
Nobis grata prius nõ ſunt modo cõgrua nobis
Epilanenſis eſt quando principiũ clauſule idem eſt cum fine: ut patꝫ in littera: Nobis grata prius nõ ſunt nõ congrua nobis. Ecce li nobis ponit̃ in principio ⁊ in fine clauſule.
Unius eſt epizeuſis geminatio verbi.
Signãtis idem me me petat vltio digna
Epizeuſis ẽ eiuſdẽ verbi cõgeminatio in eodẽ verſu ſine aliq̃ dilatiõe ut pꝫ in lr̃a: Me me petat vltio digna. Ecce li me cõgeminat̃ ſine dilatõe.
Uoces pene pares que ſunt diuerſa notãtes
Dãt paranomaſiam: nõ curo vera ſed era
Paranomaſia fit quotiẽſcũqꝫ de nõie aliud efficit̃ nomẽ fere ſil'e in voce ſed diſſimile in ſignificatiõe: ut hic nõ curat vera ſed era. Pene ſimilia ſunt in voce diuerſa in ſignificatiõe. Nota ꝙ paranomaſia alio nõie dr̃ annoĩatio uel agnoĩatio. alio nõie dicit̃ beffizo: ⁊ hoc ẽ apud vulgares qui per modũ truffe vnũ verbum eliciunt ab alio.
Principium ſimile voces iuncte retinẽtes
Dant paranomeon. vitat vim virgo virilem
Paranomeon eſt quando eiuſdem ſillabis plures dictiones inchoant̃: nt patet hic: Uitat vim virgo virilem.
Junctura ſimili voces multe copulate
Dant ceſſionomathon. vmbone repellitur vmbo.
Pes pede comprimitur: enſiſqꝫ reſcinditur enſe

Ceſſionomaton ē mltitudo nominū cōiūctiuoꝝ quodā ābitu copulādi ut hic vmbone repellit̄ vmbo: pes pede cōprimit̄: enſiſq̨ retundit̄ enſe.
Clauſa totalis tibi format omoptothon vno
Caſu cōtenta. flentes triſtes lacrimātes
Homoptoton eſt cū in ſimiles caſus ꝟba diuerſa exeunt: ut flentes triſtes lachrimātes. hec figura dicit̄ alio noīe ſimiliter cadens.
Cum plures voces ſub fine tenētur eodē
Omoteleuton erit. hinc cōſona carmina ſubdis
Hinc leonina ſimul ꝛ caudaria iungis
Homoteleuton erit cū plures voces ſeu dictiōes tenent̄ ſub eodē fine ꝛ ſilr̄ terminant̄. Huic figure ſubdunt̄ carmīa cōſona ī medio ꝛ ī fine: ꝛ caudaria. ſ. ritbimos: in quib⁹ attēdit̄ cōſonantia finaliū ſillabaꝝ.
Per varios caſus diſtincta poliptboton implet
Clauſa littoribus cōtraria littora fluctus
Fluctibus eſſe precor populis populos inimicos
Polyptoton eſt multitudo eorundem nominū varietate caſuum diſtincta: ut precor littora eſſe contraria littoribus: fluctus contrarios fluctibus: populos inimicos populis.
Longa tenēs ſeriem cōſtructio dicitur irinos
Principio celum terras campoſq̨ patētes.
Lucentemq̨ globum lune titaniaq̨ aſtra
Spiritus intus alit.
In p̄cedentib⁹ metris dicit A. q̨ hyrinos ē ſeries orōnis tenorē ſuū vſq̨ ad vltimū ſeruās. ꝛ ponit exēplū Virgi. Principio celū terras campoſq̨ patētes: Lucentēq̨ globū lune titaniaq̨ aſtra. Spiritus intus alit.
Diuerſas voces cōiunctio plurima iungit
Sic poliſintbeton eſt paterq̨ materq̨ nepoſq̨
Polyſintbeton eſt locutio multis nexa conſtructionibus: ut patet in littera: Pater pater nepoſq̨.
Cum ſine iunctura varie voces ſociantur
Dialitbon faciēt rex miles plebs probat iſtud
Dialyton ſiue aſyntbeton eſt figura ſuperiori contraria. Fit eni qn̄ varie dictōes ſine iūctura īuicē ſocianṫ: ut pꝫ hic: Rex miles ꝛc̄
Ulta tropi ſpecies metapbora metbonomia

Antonomaſia cathacreſis vel metalepſis
Onomatopeia vel epitheton ⁊ omozeuſis
Sinodoche vel parifraſis ſimul allegoria
Addis hiperbaton bis ⁊ hiperbole ſit ſociata
Dicto de figuris excuſantibus barbariſmū ⁊ ſoleociſmū: Sequitur vide re de figuris excuſantibus vicia annexa: que quidem continent̄ ſub tro po: Et eſt tropus dictio tranſlata a propria ſignificatione ad nō propri am ſm ſimilitudinē ornatus neceſſitatiſue cauſa. Cui⁹ ſpecies ſunt tre decim quas auctor numerat in littera.
Cum res eſt alij ſimilis pronomine nomen
Ponitur ut ſit homo ſimplex ⁊ dicitur agnus
Debet methaphora dici trāſlatio talis
Hic auctor declarat primā ſpeciē tropi que dicit̄ metaphora. Et eſt me taphora qñ verba transferunt̄ per ſimilitudinē. verbi grā: Eſt aliq̄s ho mo ſimplex ⁊ dicā illu; hominē eſſe agnū per ſimilitudinē: q̄r agnus di cit̄ eſſe ſimplex propter eius innocentiā. Metaphora fit multis modis: quos nō curo ſpecificare: cū ſatis pateāt querentibus in auctoribus.
Fit cathacreſis vbi pro nomine res alieno
Signatur. ſic piſce carens piſcina vocatur.
Catechreſis eſt vſurpatio noīs alieni: ut piſcina eſt locus piſciū. nihilo minus interdū ſumit̄ pro loco piſcibus carēte dūtaxat ſit aquoſus.
Pro preeunte ſequens poſitum faciet methalepſim.
Ut cum ſignificas annos tot per tot ariſtas
Metalepſis eſt dictio gradatim pergens ad id quod oſtendit: ut cum ſi gnificas annos tot per tot ariſtas. In quolibet enim anno producūtur ariſte: ⁊ ideo per tot ariſtas tot annos ſignificamus.
Plures eſſe modos reperimus methonomie
Cum pro contēto quod cōtinet aut viceuerſa.
Ponitur aut factor pro facto vel retrouerte
Metonymia eſt veluti quedā denominatio. Et fit multis modis: vide licet qñ illud qđ cōtinet ponit̄ pro contēto ut hic: Nunc pateras libare ioui: aut ecōuerſo: ut hic crateras magnos ſtatuūt ⁊ vina coronant. Aut qñ factor ponit̄ pro facto: ut Sine cerere ⁊ bacho friget venus. Aut ecō

uerſo: ut vinum precamur. Fit eniȝ metonymia quādo efficientē per ef fectū ponimus ut hic: pigruȝ frigus· aut ecōuerſo ut hic: Jungit equos auro genitor ſpumantiqȝ addit ora frenis ꝛc·
Anthonomaſia ſolet excellentia dici
Si proprium taceas ponens nomen generale
Sic dauid inſinuas nomen ponēdo prophete
Antonomaſia eſt ſignificatio vice noīs poſita· Et fit tribus modis· ſ· ab aīo: ut magnanimuſqȝ anchiſiades· a corpore ut: Jpeqȝ altus alta pulſat ſidera· Et ab extrinſecis actionibus ut: Jnfelix puer atqȝ impar congreſ ſus achilli· Antonomaſia fit qñ nomē cōe ponit̃ pro ꝑprio: ut cuȝ dicit̃ propheta intelligimus dauid· Et hoc fit ut excellentiā denotemus·
Si iungas proprium voci rem ſignificāti·
Fiet epithethon ſi dicas triſtia bella
Epitheton fiet ſi proprium adiungat̃ voci· i· dictioni ſignificanti illud propriū: ut triſtia bella· Bella enim ſignificant triſticiā nihilominus ad ditur tibi propriū cum dico triſtia·
Si partem ſumas pro toto vel viceuerſa
Sinodochen facies dicens· hoc eſt caput albēs
Synodoche eſt ſignificatio pleni intellectus cū plus minuſue pronūci as· Fit enim ſi partē ſumas pro toto ut: Pubeſqȝ tue pubeſqȝ tuoꝝ· Aut ecōuerſo ut: Jgne fonteqȝ ferebat· Duplex eſt ſinodoche· i· conſtructōis ꝛ locutionis· Synodoche cōſtructionis continet̃ ſub ſchemate: ꝛ eſt ſpe cies antiptoſis· De ſynodoche locutionis hic dicit̃·
Onomathopeiaȝ facies ſi nomina ſumas
De ſonitu tracta· ſus ſcropha dicitur eſſe
Onomatopeia eſt nomē de ſonitu factū· Sic· n· ſus dicit̃ eſſe ſcropha a ſonitu quē facit· Sic etiā tintinabulū ꝛ taratātara dicta ſūt a ſonitu ꝛc·
Perifraſis circumloquium de iure vocatur
Cum verbis vertit antimetabola ſenſum
Cum verbis curas atollere rem tibi gratam
Aut in re turpi verbis nō turpibus uti
Periphraſis eſt circūlocutio que fit aut ordinatione rei cauſa q̄ pulchra eſt: aut nō vituperande rei que turpis eſt: ut Jam prima nouo lumie ti

toni crociū liquens aurora cubile·aut hic: Nimio luxu obtuſior vſus ſit genitali auro ⁊ ſuccos oblimet inertes·

Tranſcenſus veri manifeſtus hiperbole fiet
Aſtra ferit ſonus·armorum clangorq; tubarum·

In precedētibus metris auctor dicit ꝙ hyperbole eſt tranſcenſus manifeſtus.i·exceſſus veri·i·veritatis·Et fit uel cauſa augendi: ut niue candidior·uel minuendi: ut teſtudine tardior ibat·

Vocum turbatus formabit hiperbaton ordo
Sinthesis ac themaſis ac iſtrologia ſubſunt
Hinc ⁊ anaſtropha vult pariterq; parētesis addi

Hyperbeton eſt verbū ordinē turbans: cuius ſpēs ſunt quinq;·ſ·hyſtrologia ut hyſteron proteron ſinthesis themaſis anaſtropha parēthesis.

Iſteron ⁊ protheron ſolet iſtrologia dici
Hec fit cum rectam ſeriem ſentētia mutat
Hi cererem terrere parant ⁊ frangere ſaxo

Hyſteron ꝓteron uel hyſtrologia fit qn̄ mutatᷣ ordo ſniē cuꝫ recta ſerie verboꝝ: ut pꝫ in exēplo: Hic cererē torrere parāt ⁊ frangere ſaxo·Nā prius frangere ſeu molire debēt cererē ⁊ granū ꝙ̄ torrere ſeu decoquere·

Sinthesis eſt omni confuſa locutio parte
Nos virtute lauat qui labe criminis ornat

Synthesis eſt hyperbeton ex omni parte cōfuſum: ut pꝫ in exēplo: Nos virtute ⁊c·Eſt enī ordo: ille qui lauat labē criminis ornat nos virtute·

Dat themeſim partes in binas dictio ſecta
Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni

Themeſis eſt vnius verbi ſectio vna dictione uel pluribus interiectis: ut hic in littera: Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni·Ecce li ſeptētrioni eſt vnica dictio que diuiſa eſt·

Dictio ſi ſubſit que ſit precedere digna
Fiet anaſtropha: ſurgit mare littora contra·

Anaſtropha eſt verboꝝ tm̄modo ꝓpoſterus ordo: ut ſurgit mare littora cōtra·Ecce illa ꝑpoſitio cōtra deberet ꝑponi ſuo caſuali ⁊ poſtponitᷣ·

Inclauſa clauſam ſi cōcomites alienam
Inde parēthesis eſt·princepſq; ⁊ tela minantur

Inter diſſimiles res comparat utputa·ſemen
Eſt euãgelium:quod nutriuit bona·tellus
Et petra ſuſcepit·quod ſpine detinuerunt
Icon eſt perſonaꝝ inter ſe uel eoꝝ que pſonis accidũt cõparatio:ut Os humeroſqꝫ deo ſiles·Interpretatur icon imago·Et nota ꝙ i exemplo p/dicto fit comparatio Enee ad deũ in pulchritudine· Hec figura ex vſu dici ſolet parabola de iure·i·propriũ eſt·rectũ genere diſſimiliũ cõpatio: utputa ſemen ꝛc·hoc exemplũ·Similitudo exẽpli pꝫ:ſi verbũ dñi perce/ptũ in corde boni viri nutrit̃ hoc eſt fructificat:ꝛ in corde mali viri nõ·ſed hoc per ſimilitudinẽ clarius oſtendit̃·Semen cõparat̃ euãgelio ſiue verbo dñi:bona terra cõparat̃ bono cordi:petra cõparat̃ malo cordi·
Hic paradigma facit qui primum comparat ꝛ poſt
Aſſignat ſimile·domini ſemina verba
Spine diuitie mens arida petra vocatur
Paradigma eſt enarratio hortãtis uel deridentis·Et qñ primo fit comparatio:ꝛ poſtea per ſimilitudinẽ illa talis cõparatio declarat̃: ut pꝫ in lra·Nam facta eſt mentio de ſemine de ſpinis ꝛ de petra·ꝛ poſtea illi ter mini declarant̃ hoc mõ:Semina ſunt verba dñi:ſpine ſunt diuitie:pe/tra eſt mens arida·Per modũ hortãtis fit paradigma ut hic:Anthenor potuit medijs elapſus achiuis·Illiricos penetrare ſinus ꝛc·Per moduꝫ deridẽtis ut hic:Annon ſic frigus penetrat lacedemona paſtor Ledãqꝫ elena troianas vexit ad vrbes·
Alterius vox vna tenes vim prepoſitiue
Ut ſupra pro de·fit protheſeos paralonge
Executio ſigillatim de figuris ſm ordinẽ donati in barbariſmo·Hic p/ſequit̃ de quibuſdã figuris ſextum que poſſunt retorqueri diuerſimode ad prẽdictas·Dicit ergo ꝙ protheſeos paralange eſt prepoſitionis pro p̃poſitione aliena poſitio:ut ſupra pro de:ut in Virgilio:Multa ſuper priamo ideſt de priamo·
Cum plus ſignificas dicens minus hec tibi fiet
Liptota ſit ea formando negatio bina
Liptota eſt amplioris ſignificatõis oro ut cũ dicit̃:nõnunqꝫ legi·i·mul tociẽs legi·Et hꝫ fieri per negationẽ magis affirmãdo ſentẽtiã: ut non

mediocriter cõturbat̃ animus meus·i. valde conturbat̃·

Deſcribendo locum topographiam faciemus

Tropographia eſt loci deſcriptio: ut in ouidio: Eſt ſinus ad uncos modice falcatus in arctus· Et dicit̃ a tropo qḋ ẽ extra ⁊ graphos ſcriptura

Cronographia ſolet certum deſcribere tempus

Cronographia eſt tẽpoꝛis deſcriptio: ut in Ouidio: Namqꝫ ſub auroꝛa iam doꝛmitante lucerna. Tempoꝛe quo cerni ſomnia vera ſolent ⁊c· Et dicit̃ a cranos tempus ⁊ graphos ſcriptura·

Si dicatur agens patiẽs res vel viceuerſa
Siue modo ſimili tibi ſit conuerſio facta
Fiet hipellagum perflauit fiſtula buccas

Hypallage eſt oꝛdo ſñie cũ verbis mutatis· Fit enĩ qñ agens ponit̃ pro patiẽte uel ecõuerſo: ut pꝫ in lr̃a Perflauit fiſtula buccas·i·bucce perflauerunt fiſtulã· Et dicit̃ hypal inutatio ⁊ logos ſermo·

Perſonãqꝫ nouam foꝛmans dat pꝛoſopopeam

Pꝛoſopopeia eſt noue perſone fictio. Fit enim quãdo res animata ⁊ rationalis loquit̃ ad inanimatam uel econuerſo· Uel quãdo rationale loquit̃ ad irrationale uel econuerſo·

Abſenti ſermo directus apoſtropha fiet
Sic loquoꝛ abſenti ſcripto dum mitto ſalutem

Apoſtropha eſt ſermonis a perſona ad perſonaꝫ directio. Et fit ut ſi factus fuerit ſermo de aliquo in tertia pſona ⁊ poſtea dirigat̃ ad eandem in ſecunda· Huius exempla multa reperies in auctoꝛibus.

Eſt adiectiuum ſubſtantiuo reſolutum
Aut ecõuerſo: ſic endiadim tibi foꝛmo
Armatumqꝫ virum deſigno per arma virumqꝫ
Armatoqꝫ viro decet arma virumqꝫ notare

Endiadis eſt adiectiui in ſubſtantiuũ uel ſubſtãtiuũ in adiectiuũ pmutatio ſiue reſolutio: ut in virgilio: Arma virũqꝫ cano· ⁊ in lr̃a: Armatũqꝫ virũ ⁊c· Et fit duobus modis·ſ·cõiunctim ⁊ diſiunctim· Cõiunctim fit: qñ adiectiuũ ⁊ ſubſtantiuũ ponit̃ in lr̃a: ut armatũ viꝝ· Diſiunctim fit qñ ſolum adiectiuũ ponit̃ uel ſolũ ſubſtantiuũ·

Extra materiam deſignãs varia vagatur

Auctor ⁊ hanc ebaſim plures dixere figuram
Ebaſis eſt quedam euagatio materie. Uel eſt digreſſio quedam a prin/cipali materia. Sed nota ꝙ hec figura nihil valet niſi reuertat̃ ad ꝓpo/ſitum: quod ſi fiat pulchra eſt.
Enfaſis efficitur ſi fixum proprietatem
Significans ponis vbi debet mobile poni
Sic loquor expreſſe dicens dauus eſt ſcelus ipſum
Emphaſis eſt expreſſiue locutio. Et fit quando ponit̃ aliquid ſubiectū ⁊ ſibi aliqua proprietas: ut dauus eſt ipſum ſcelus. i. ipſe dauus eſt ſcele ratus ⁊ non alius ita ſicut ipſe.
Eſt ephlegeſis exponens dicta priorum
Ephlegeſis eſt ſuccincta expoſitio p̃cedentiū ut hic: Legerat hui⁹ amor nomen titulūq; libelli. Et hoc fit ad exprimendā ſententiā intentam.
Cum recites quod turpe ſonat: dic euphoniā
Circuit ⁊ relique dant hic religioq;
Euphonia eſt bona ſonoritas in dictiōe cōſiderata: ut in hac dictiōe cir cuit ⁊ non circuiuit relique ⁊ non reliquie. religo ⁊ non religio. meridi/es ⁊ non medies ⁊ ſic de reliquis.
Dicitur eſſe lepos ſermo directus ad vnum
Utens plurali velut hic. noſtis bone preſul
Lepos interpretat̃ vrbanitas loquendi. Et eſt lepos ad vnam perſonā pluralis numeri ſermonis directio: ut patz in lr̃a: Noſtis bone preſul. i. prelatus. Hec figura inuenta eſt cauſa honoris.
Pro numero numerum pro caſu ponere caſum
Te facit anthiptboſis in terſe diſſona iunges
Sepius audiui tempus pro tempore poni
Ludere ludebant: ad ludendūq; vocabāt
Inq; prophetis mutātur tempora ſacris
Antiptoſis eſt accidentis pro accidente poſitio. Et fit quādo ponit̃ ca/ſus pro caſu: ut vrbem quā ſtatuo veſtra eſt. Numerus pro numero in/quantū reſultat improprietas incōſtructibilium: ut turba ruunt. uel ali ter: ut multo milite. i. multis militibus. Tēpus pro tēpore. vn̄ Uirgili⁹ Exaudiri gemitus pro exaudiebat̃. Et in prophetijs ponit̃ preteritum

perfectum pro futuro: ut in daniele: Fuit byrus a ſiticis regionibus .i. derit. Et hoc fit cauſa maioris certitudinis.

Verba per anthitheton reſpōdent vltima primis
Sunt dauid noe iob caſtus rectorq; maritus

Antiteton prout ſumit̄ ſubſequentiū ad precedentia retributio ut cū ſingula ſingulis correſpondent: ut patet in lr̄a. Sunt daniel &c. Caſtus reducit̄ ad li daniel. rector ad noe. maritus ad iob.

Reſpōdens ad ea tibi que ſunt obijcienda
Das antipophoram cum nil tamen obijciatur.

Antipophora eſt tacite obiectioni prelata reſponſio: et hoc ſonat in lr̄a. Exemplum habetur in Ouidio ibi .ſ. Omnia nanq; tuo ſenior te querere miſſo: Retulerat nato neſtor: at ille mihi.

Senſus oppoſitos notat anticleſis eodem
Verbo nō obſto ſed toto poſſe reſiſto

Anthicleſis eſt oppoſitio cōtinue ſnīe in orone cōtraria ut pz in lr̄a: Nō obſto ſz toto poſſe reſiſto. Et dicit̄ ab anti cōtra ⁊ cleſis ſentētia.

Cum verbo vertitur antimetabola ſenſum
Nō ut edas viuis: ſed edis ut viuere poſſis

Antimetabola eſt in orone cōtinuatio ſermonis ſr̄ia permutata ut patz in lr̄a. Non ut edas viuis ſed edas ut viuere poſſis. Lr̄a eſt plana.

Incipimuſq; fari quicq; quandoq; ſed illud
Vltro deſinimus. intercipimuſq; tacendo
Vult appoſiopaſis dici defectio talis

Apoſiopaſis in coloribus rhetorice dicit̄ preciſio. Apoſiopaſis eſt ſententie per orationē interptatio. Et fit qn̄ incipimus fari quicquaz: ut vltro .i. volūtarie deſinimus illud quoq; qđ cepimus illud tacendo: ut in hoc exemplo Terētij: Ego ne illam: que me que illum &c. ⁊ hic: Nūquid ego recolo que tu: ſed dicere nolo.

Eſt euphoniſmos pro verbo ponere verbum
Exultet domini laudem mea lingua ſuperni

Euphoniſmos ē poſitio v̄bi pro v̄bo: ut in pſal. Exultauit ligua mea iuſticiā tuā .i. cū exultatōe decātauit. hoc etiā pz ī lr̄a Exultat dn̄i lau. &c.

Contingens verbi muta ſineptesis ecce

Unica facta fuit mulier que ſunt modo plures
Iſta ſed in noſtrum mutatio nõ venit vſum
Sinepteſis eſt accidentis pmutatio in orone diuerſa. Et fit duob9 modis. Primo mõ qñ fit permutatio numerorũ ut pʒ in lra: Unica mulier facta fuit que ſunt modo plures. ⁊ continent̃ ſub ſilepſi. Secũdo modo quãdo fit permutatio perſonaꝝ ut hic: Domini eſt ſalus: ⁊ ſup populuʒ tuũ benedictio tua. Et hec ſpecies reducit̃ ad apoſtrophaʒ. Nota ꝙ hec figura nobis nõ licet. Ideo dicit: Iſta ſed in noſtrum.
Dicuntur bine ſpecies ſinepteſis eſſe
Scilicet hec ⁊ ea qua perſonam variamus
Nobis parce deus. noſtros lauet ille reatus
Quaſi dicat quod ſinepteſis fit duobus modis ut diximus ante. Conſtrue. Species ſinepteſis dicuntur eſſe bine ſcilicet hec ſupple de qua dictum eſt in precedentibus verſibus: ⁊ ea qua. i. per quã variamus. i. mutamus perſonam ut patet ibi. Nobis parce deus: noſtros lauet ille reatus. Ecce primo in ſecunda perſona loquimur cuʒ dicimus parce. Deinde dicit in tertia: cum dicimus lauet.
Uult oliopomeon ex dictis plura notare
Moto ſermone ſi plura licet memorare
Urit amor paridem. nuptam rapit. armat atridem
Ultio pugnatur. fit machina troia crematur
Oliopomenon eſt ſub paucis verbis multorũ comprehenſio: ut patet in textu auctoris: in quo per duos verſiculos hiſtoria troiana continetur. Et dicitur ab ilion quod eſt totum ⁊ poio poiis ⁊ mene defectus: quaſi totius flectio cum defectu.
Exponẽs omofeſis eſt nõ nota per eque
Uel magis ignota dic alchitrope eſſe cauillam
Que tenet alidadam cũ valdagara ſociatam
Omopheſis eſt expoſitio ignoti per magis uel eque ignotũ: ut cũ dicit̃ quid ſit homo? reſpondeat antropos. Idem eſt in exemplo litte re. Pro cuius euidentia nota ꝙ in aſtrolabio ſunt quedam tabule ad moduʒ ligni uel lapidis diſpoſite: quarum vna dicit̃ alidada: ⁊ alia valdagora: que adinuicem cõiuncte ſunt mediante cauilla que dicit̃ alchitrop.

Sepe prima dicta geminat tibi theologia
Epimenonqꝫ vocat hec ſi repetitio fiat
Aut quod dicetur ſic certius eſſe probetur
Expectando dauid expectãs ſic geminauit

Epimenon eſt eiuſdem dictiõis repetitio inmediata: ut in pſalmo: Expectans expectaui dominũ. Hec figura multum reperitur in ſacra pagina: Ideo dicit: Theologia geminat tibi ſepe dicta prius. Et hoc fit: ut id quod dicetur ſic probetur eſſe certius. Deinde ponit exemplũ dauid prophete dicens: Expectando dauid ⁊c.

Si que ſunt hominis aſſignẽtur deitati
Antropoſbatos eſt ſic ſepe dei legis iram

Antropoſbatos eſt cum humane proprietates aſſignantur ineſſe deo ſic: Tu ſepe legis dei iram: ut in pſalmiſta: Domine ne in furore tuo arguas me: neqꝫ in ira tua corripias me. Iraſci enim ⁊ furere ad homines ſpectat ⁊ non ad deum.

Si ſint res alique cõcordi federe iuncte
Id quod ineſt vni reliquam dices operari
Sic linguam cordi cõcordem dic operari
Hec omopation iſtam dic eſſe figuram

Omopation uel omopaſſion eſt attributio vnius partis alteri: ut innuit littera. Conſtrue igit̃ ſic: Si alique res ſunt nexe ⁊ cõiuncte concordi federe: tu dices reliquam ideſt alteram earũ operari id quod eſt vni ipſarum rerum. Deinde exemplificat dicens: Sic linguam cordi concordẽ dic meditari. Lingua enim ⁊ cor ſunt res cõiuncte concordi federe. Nã lingua proferre habet: cor vero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue uel econuerſo. cõmitto figuram predictam: ut dicẽdo Lingua meditat̃ ⁊ cor loquitur ⁊c.

Nil reor aſſertum: quod nõ queat eſſe tenẽdum
Pluraqꝫ ſignaui: que nõ debes imitari

Quoniam exigitur modus ſciendi in ſciẽtia demonſtrata. Hinc eſt ꝙ auctor finiturus propoſitum: Et concludens docet modũ intelligendi ea que dixit. Et quia triplex eſt grãmatica ſcilicꝫ: preceptiua permiſſiua ⁊ prohibitatiua. Ideo auctor cõcludens ſe excuſat preceptiuã precepiſſe

permiſſiuam perm'ſiſſe: ⁊ p͛ohibitiuam pro hibuiſſe. Conſtrue: Nil re/
or aſſertum. i. cõfirmatū in iſto opere qđ nõ queat eſſe tenendū. Uel ſic:
Nil reor eſſe tenendū qđ nõ queat eſſe aſſertū. i. confirmatū per aucto/
res ſeu per aliquos auctorū.

Doctrinale dei virtute iuuãte peregi
Grates reddo tibi genitor deus. ⁊ tibi chriſte
Nate dei deus. atq͛ tibi deus alitus alme
Quas tres perſonas in idem credo deitatis

Quia nõ eſt opus rectū cuius deus nõ eſt finis ⁊ iniciū. Hinc auctor co
gnoſcẽs regratiat͛ deo patri deo filio ⁊ deo ſpirituiſancto: A quo incipit
per quẽ mediauit: ⁊ in quo opus ſuū debite cõſumauit. Cõſtrue ſic ergo
Ego peregi. i. expleui doctrinale. ſ. qđ in p͛ncipio hui⁹ operis dixi me pa
rare ſcribere virtute dei. i. virtute que eſt deus iuuãte hoc eſt cauſante.
Eſt enī deus cauſa oīum bonoꝝ per ſe. Unde o genitor deus ego red do
tibi grates. i. gratias. ⁊ o xp̄e nate dei deus appoſitiue tibi reddo grateſ
atq͛ pro ⁊ o alitus alme. i. ſp̄us ſancte deus ego reddo tibi grates. quas
tres perſonas. ſ. p̄ris ⁊ filij ⁊ ſp̄ūſſancti: ego credo ī idẽ deitatis. i. ī vnã
deitatẽ diuinitatis. ac ſi diceret: quas tres pſonas ego credo eſſe vnicū
deū: licꝫ alia perſona ſit p̄ris: alia pſona filij: ⁊ alia pſona ſp̄ūſſancti. Cui
qdẽ ſoli deo tenemini gratiaꝝ actiões reddere: q͛ nos deducit p͛ gratū
p͛cipiū ⁊ aptū mediū ⁊ ad finẽ feliciſſimū: Et ſic finit͛ expoſitio doctri/
nalis compendioſa: ⁊ ſuccincta per dñm magiſtrum Ludouicū de gua/
ſcbis artium doctorem.

Alexandri grãmatici opus interpretatū a viro eruditiſſimo grã/
matico dño Ludouico de guaſcbis. Impreſſū rome per magiſtrū
Stephanū planck. Anno ſalutis. M. cccclxxxviij. die. xvij. menſis
Junij. Sedẽte Innocẽtio. viij. pontifice maximo Anno ei⁹ quarto

Regiſtrum

Pꝛimū vacat	Pedis eſt	In ſcanſione
Quo iungēda	Curro tñ	dam ut hic
Me ideſt	Ni geminet̄	Sunt le
Dicit ꝙ	De verbis	Equus ⁊ equalis
I dat nomen	Voces irregulares	R ſubeunte
C per ium	Dicit ꝙ iſta	Eſt ſuper
plurali neutri	Suppletionē	Sic acuas
Es ⁊ metallū	Imperſonalis	Cauſat tripliciter
Et hic cherubī	Et parat	Antonomaſia
Dicit auctoꝛ ꝙ	Rex eſt	bium lupus

118 leaves

NOV 17 1916

2,25

ALEXANDER GRAMMATICUS. Doctrinale linguae Latinae. 17 June, 1488.

Printed with gothic type of two sizes. It has 120 leaves, the first and the last blank. The size of a leaf is 208 × 140 mm., and the text measures 152 × 96 mm.

This grammar of the Latin language was composed in 1199, and from that time on till the end of the fifteenth century was used as a school-book in most countries of Europe. It was written in Latin hexameters, 2645 lines in all. The text runs on continuously, without any break. It begins with the declensions, continues with the conjugations, and goes on to the syntax and finally, to the use of different accents. The "Doctrinale" teaches the rules of the language, with scant reference to any text, trusting that the pupils will be able to apply these rules by themselves in reading or writing. The verse form is employed in the hope that by its tricky turns the rules may be more successfully committed to memory. The device had some merits, for when no appeal is made to the imagination, one can more easily remember verse than prose. Even so, this book perpetrated, like a veritable instrument of torture, immeasurable suffering among the young of many generations, and caused untold harm to the natural intelligence of the gifted.

From the middle of the fifteenth century, the Italian humanists bitterly attacked Alexander's "Doctrinale," pointing out its inaccuracies, and ridiculing the stultifying effect of its dry, technical method. Lorenzo Valla led the storm with his "Elegantiae linguae Latinae," a book which inaugurated the method of teaching Latin by the use of texts, instead of by the mechanical repetition of rules. Thus under the pressure of the humanists Alexander's "Doctrinale," this almost sacred book of scholasticism, gradually became antiquated. In 1501 Aldus Manutius was able to write: "Nowadays children, while still learning the elementary rules of the language, may read something of Cicero, Virgil and other famous authors, whereas in my childhood, forced to learn by heart Alexander's feeble poem about the grammar, such pleasures were denied to us . . ."

Alexander Grammaticus was born in Villedieu in Normandy, probably in the sixties of the twelfth century. He taught at the towns of Dol and Avranches, and possibly also in Paris. Besides the "Doctrinale," he composed a larger grammatical work called "Alphabetum maius."

The "Doctrinale" exists in several hundred manuscripts. The different fifteenth-century printed editions number over one hundred and fifty! Almost all of these are provided with commentaries. There were plenty of schoolmasters willing to comment on the work.

The Library's copy appears to be almost unique. This edition of 1488 by Stephan Plannck is not mentioned in Panzer, Hain, Copinger, Proctor, Pellechet, the British Museum Catalogue, etc., and is not listed in Dr. Dietrich Reichling's special monograph. The commentaries of this edition were written by Ludovicus de Guaschis (Guastis), and one may remark here that a manuscript of the "Doctrinale" containing the same commentaries exists in the library of the University in Budapest.

Bought in October, 1863.